

卷之五

R. P. IOANNIS

MARIN

SOCIETATIS IESV

Oconensis, Sacrae Theologiae Docto-
ris, & in Academia Complutensi
Primarij, necnon Archiepiscopa-
tus Toletani Synodalis
Examinatoris.

TRACTATUS

DE

PECCATIS.

Anno

1706.

Compluti.: Typis Iuliani Garcia.

141278

MARIAM

AD
AVGVSTISSIMAM
MARIAM.

VIRGINEM DEIPAREN-
tem: pulcherrimum Empyrei comple-
mentum; fulgentissimum Cœlestium
decus: gratiarum omnium culmen;
universi terrarum Orbis salutem,
fœlicitatem, & tuta-
mentum.

Enuebat, Mater purissi-
ma, erga te addictissi-
mus animus tertiam
de Peccatis meam elu-
cubrationem tuam
reddere: *Quæ enim so-*
cietas luci ad tenebras, & quæ conventio tue
originalis iustitiæ ad Belial? Sed cum ovantia
tua vestigia sint assuefacta Draconum capi-
ta premere, tuas non ausim dicere inteme-
ratas Aras, pedes tuos locum sibi vindicat
hic de tenebris Tractatus, ut ad illorum
splendentem pulchritudinem magis eluces-
cat, & ad eos provolutus, non natus, sed

Universitas de Deu
celitudinē tuā inserviat trophæum. Alio
confugiam absit: Nescit, dum à laboribus
non cesses, gratitudo à tuis laudibus super-
federe, sed super encomia D. Bonaventuræ
transcendes: (apud quem terra est Maria, aby-
sus, Cælum) supra terræ latitudinē, & super
omnia Mariam efferre satagit, & insisteret,
terra non esset: telluris inquam, nulla concer-
nit te pulchritudo, terra enim decolor, de-
formis, hirsuta aruit inanis quondam, & va-
cua; tu verò omnium gratiarum sumptu ip-
so ortus tui dilucido (ait P. Damianus de
Laud. Virg.) ex divino gratiarum pelago
dives emergis. Illa maledicta in opere nos-
tro in spinam, & veprem notha, invidiosa,
que feracitate prorrupit, tu verò Spiritu
Sancto sata; non dicam concipiens de rore
Cœlesti Deum, qualem inhiaverat Isai. 45.
8. sed necdum usque concepta, dulcedinem,
pulchritudinem, gratiam amorem, Divini-
tatis semina enixa es, benedicente Domino
terram suam: imò natura gratiæ (ait Damas-
cenus orat. 1. de Nativ.) comitate decessit re-
verenti, ne importuna celeritate dies etiam
hic auspicaretur ortum à vespera, & ante-
verteret umbra diem. Illa demum, terra: nē-
pē, quæ illibata, integraque in Adami de-
formandam mox structuram assurrexit, ex-
pers primo, orbaque vitæ, divini oris au-

ram

ram desiderans, à vitali aliquando munere
oriata est; hanc verò ipsamet aura Cœlestis
ambivit; quod si (ut Tertulian. voluit lib. de
Resurrect. carnis cap. 7.) cum limus expri-
mebatur, figurabatur & Christus; quid ni-
utique dixerim, auram item illam qua ins-
piravit Adamum etiam anhelavisse, & sus-
piravisse Mariam. Tandem terra, quæ in Pa-
radysumeducta est, miseris clauditur An-
gelo reluctantē: tu verò, Angelo novi testa-
menti pandente, asylum miseris sacra es.
De hac enim terra sua (inquit Rupertus lib.
4. in Cant.) cunctarum germina gratiarum
eduxit, ipsum quoque lignum vitæ Chris-
tum Dominum Paradysi Cœlestis. Quod si
ad terram aspiciam, quæ lacte, & melle di-
ves laborum oblata est requies, & in cita-
mentum Hebrais; ea quidē circuitione pro-
lixa, iam iam arrepturis aberrabat velut in-
tercapedine contentiosa; te verò omni dul-
cedinis perennitate affluentem, nè longius
protrahatur sapor, & fructus, si quis requi-
rat assistentem te foribus suis inveniat, vbi
& lucem, & gratiam, & honorem: etenim
quemadmodum Sol (ait Bern. de verb. Ap.)
oritur super bonos, & malos, sic MARIA
præterita non discutit merita; sed universis
se exorabilem præbet, Mater Purissima salve.

LI.

LICENCIA DEL ORDINARIO!

Nos el Lic. D. Lorenzo del Campo, Canónigo en la Sta Iglesia Magistral de S. Iusto y Pastor de esta Ciudad de Alcalá de Henares, y Vicario General en la Audiencia, y Corte Arzobispal de ella, y en todo el Arzobispado de Toledo, &c. Por la presente y lo que à Nos toca, damos licencia para imprimir un Tratado, que se intitula *de Peccatis*, compuesto por el Reverendísimo P. Doct. Juan Marin de la Compañía de Iesús, Cathedrático de Prima de Theologia de esta Universidad, atento que de nuestra orden ha sido visto, y examinado, y no contiene cosa que desdiga à N. S. Fè Catholica, y loables costumbres: fecha en Alcalá en 31. de Octubre de 1705. años.

Lic. D. Lorenzo del Campo.

Por su mandado

Mro Francisco Lopez Mogro.

Censura D. Doct. D. Josephi Ruiz Delgado, & Approbatio RR. P. M. Fr. Indori de Torres extant in excusis antea tractatus.

FA-

FACULTAS ORDINIS.

Antonius Portillo, Societatis Iesv in Provincia Toletana Praepositus Provincialis, potestate ad id mihi facta à Rev. admodum Patre nostro Michael Angelo Tamburini Praeposito Generali, facultatè facio, ut liber inscriptus *de Peccatis*, Authore P. Ioanne Marin Nostrae Societatis Theologo, & eiusdem Societatis Gravium, Doctorumque hominum iudicio approbatus Typis mandetur. In quorum fidem has litteras manu nostra subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus Martini in nostro Imperiali Collegio die 4. Novembris anno 1706.

Antonius Portillo.

Suma de el privilegio.

Tiene licencia, y privilegio del Rey N. Señor el P. Juan Marin, para que nadie sin su licencia pueda imprimir este Libro, como mas largamente consta de su original, Madrid, y Abril 30. de 1706.

D. Bernardo Solis.

Suma de la Tassa.

Tassaron los Señores del Consejo este libro à ocho mrs. cada pliego, como costa de su original, Madrid, y Octubre 31. de 1705.

D. Bernardo Solis.

ER-

ERRATA SIC CORRIGE:

Pag. 3. lin. 28. Hebr. 19 subiactè , leg. ad
Hebr. 13. subiactete. P. 4. lin. 22. iudicantem,
leg. indicantem. P. 109. lin. 5. relabe, leg. re-
late. P. 224. lin. 11. communiter, leg. com-
munis. P. 217. lin. 11. hunc, leg. tunc. P. 220.
lin. 12. vera, leg. vero. P. 222. lin. 15. assignan-
do, leg. assignato. P. 226. lin. 21. dicatur, leg.
dicitur. P. 230. lin. 15. apparientiam, leg. ap-
parentiam. P. 434. lin. 24. caufar, leg. causare.
P. 442. lin. 5. voluutates, leg. voluntate. P.
443. lin. 23. nationalis, leg. rationalis. P. 500.
lin. 15. cum diffensum, leg. cum diffensu.

Corregidas estas erratas corresponde
con su original, Madrid, y Noviembre 7. de
1706.

*D. Ioachin Benito del Rio,
y Cordado.*

R. P. IOANNIS

MARIN,

OCONENSIS SOCIE-

TATIS IESV:

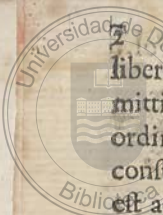
TRACTATVS

DE PECCATIS.

DISPUTATIO I.

De Essentia peccati, & eius
divisionibus.

Eccatum aliud est origi-
nale, aliud personale:
aliud actuale, aliud ha-
bituale: aliud mortale,
aliud veniale. Personale,
quod quis propria

Disp. 17

libertate committit, originale, quod committit aliena libertate moraliter propria in ordine ad hoc: hac ratione nostrae libertates constitutae sunt in libertate Adami. Actuale est actus ipse, vel omisio peccaminosa; habituale est peccatum commissum, & non condonatum. De peccato habituali, & originali dicemus disp. 7. nunc agemus de personalis actuali.

SECTIO I.

Definitio peccati.

Peccatum definitur ab August. tom. 6. lib. 22. contra Faustum *Dictum, factum, vel concupitum contra legem aeternam*, quae definitionem explicat D. Thom. 1. 2. quaest. 71. estque communiter recepta. Haec coincidit cum tradita à Suarez disp. 1. sect. 1. *Peccatum est transgressio libera divinae legis: desumpta etiam ex Aug. lib. 2. de Consensu Evangelist. cap. 4. ubi dicitur:*

Sect. 17

Peccatum esse divinae legis transgressionem, & inobedientiam Caeslium mandatorum: & cum alia vulgariter recepta: Est aversio à Deo, & conversio ad creaturam. Haec definitio non est rigore dialectica, cum detur per disjunctionem, & per eam appareat multitudo peccatorum, & non explicetur peccatum purae omissionis. Verum SS. PP. in assignandis hac, & alijs definitionibus non tam attendunt ad rigorem dialecticum, ut inquit Oviedo disp. 2. num. 9. quam ut omnes possent percipere, quid esset peccatum: & hac definitione, clare percipitur. Dicitur *dictum, factum, vel concupitum*, ut explicarentur peccata cordis, oris, & operis. Per *dictum* peccata oris, per *concupitum* intelligitur concupiscentia, seu affectus inordinatus, qui etiam si opere non consumetur, est peccatum. Per *factum* intelliguntur tam peccata commissionis, quam omissionis: quia omisio est, etsi negative, exercitium liberiorum, transgressio legis, & inobedientia legis. Comprehendit etiam peccata, quae sunt contra legem naturalem, divinam, & humanam: omnia enim sunt contra legem divinam directe, aut indirecte: quia Deus praecipit obedire legibus humanis. Haer. 19. *Obedite praepositis vestris & subiaccite eis.* Luc. 10. *Qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit.*

4 2
Disp. 1.

Si autem aliquis invincibiliter iudicans esse obligatum ad mentiendum ob vitandam rixam, non mentiretur illud non mentiri esset contra legem æternam: quia esset contra legem universaliter præcipientem sequi conscientiam invincibiliter erroneam: quæ lex per accidens, & ex suppositione illius erroris obligat ad mentiendum. Ita D. Thom. in 2. dist. 3. q. 33. art. 3. *Quamvis illud, quod conscientia erras dictat, non sit per se iuxta legem Dei, sicut nec per se bonum; tamen per accidens est secundum legem Dei & bonum, in quantum apprehendit illud secundum legem Dei & bonum.* Similiter si aliquis iudicet mendacium esse malum, quia oppositum naturæ rationali, quin occurrat oppositio cum lege æterna, peccatum est contra legem æternam: vel quia exercitè iudicat esse contra legem æternam, ut debent dicere omnes constituentes legem æternam regulam moralitatis. vel quia in re est contra legem æternam, aut iudicantem, aut prohibentem, quod est contra naturam rationalem; non tamen erit in obedientia formalis: quia ad hoc erat necessarium, quod mentiretur ex voluntate non obediendi: esset tamen offensæ formalis exercitè: quia ad hoc sufficit cognoscere oppositionem cū Deo, quæ datur in omni peccante, ut diximus disput. 1. de Bonitate. Vbi.

Di-

Sect. 1.

3
Diximus, Deum ut summum bonum esse ultimam regulam obiectivam, & resolutivam moralitatis, & non posse dari peccatum theologicum sine cognitione Dei, vel sub hac expressione *obiectum impræferibile*, vel sub simili cognitione. Diximus etiam dictamen rationis esse regulam formalem, & proximam; omnia tamen peccata, & esse contra dictamen rationis, & contra naturam rationalem, & contra legem æternam indicantem, & prohibentem, & contra Deum summum bonum. Quod enim aliqua sint prohibita, quia mala, & quod libere sint prohibita à Deo, hoc non tollit esse contra legem prohibentem ea, quæ sunt mala, & quod aliqua sint contingentem mala, scilicet, quia prohibita, non tollit esse necessario conditionatè mala, si prohibeantur, & sic necessario opposita conditionatè perfectioni necessariæ Dei, scilicet, Dominio iurisdictionis, exigenti impletionem omnium, quæ præcipiuntur. Et quod esset malum Deum mentiri, non tollit defacto esse contra legem id indicantem; non tamen est contra legem prohibentem: quia lex debet esse à Superiore: esset tamen casu quo Deus mentiretur, & simul non esset.

4
Supradicta definitio convenit etiam peccato veniali, quia peccatum

ve-

veniale verè est contra legem: quia lex prohibens furtum grave, prohibet etiam furtum levè. Ita Vazquez disp. 134. cap. 4. Salas q. 88 tract. 13. dis. 16. & alij communiter. Dum autem Doctores dicunt, peccata venialia non esse contra legem; sed præter legem, intelligendi sunt, non esse contra legem necessariam gratiæ, & amicitie Dei, vel non esse notabiliter contra legem. Cum verò iuxta Philosophum, constitutum idem sit ac distinctivum. Difficultas est. Vnde diversitas specifica, & numerica peccatorum desumatur? Aliqui dicunt, diversitatem specificam peccatorum sumi ex diversitate virtutum, quibus opponuntur, seu ex oppositione ad diversas virtutes. Sed addunt debere etiam distinguere ex diverso modo se opponendi: quia omisio amoris præcepti, & odium Dei sunt specie diversa, & opponuntur eidem virtuti charitatis.

5 Alij dicunt in his, que mala sunt, quia prohibita, peccata distinguere specie à præceptis specie distinctis; diversitas tamen præceptorum non ex diversitate legislatorum; sed ex diversitate obiectorum, que præcipiuntur servanda est. Ita Vazquez disp. 98. cap. 2. Granados contro. 6. tract. 2. disp. 1. sect. 7. Tanner & Montes. Castropal. tom. tract. 2. disp. 3. punct. 1. & plures apud

ipsum. Vnde si plures legislatores, Episcopus, Pontifex, Deus idem numero præcipiat, transgressio est unum numero peccatum. Si idem, vel diversi legislatores diversa specie præcipiunt, est peccatum specie diversum: necessarium tamen est, quod sint specie distincta obiecta non solum materialiter, ut caro suina, & caro arietina; sed moraliter, seu notabiliter diversa in prudentum æstimatione in ordine ad mores. Hæc sententia sic explicata eadem est cum sententia Caietani, Conradi, Medina 1. 2. quæst. 72. artic. 6. dicentium, peccata non posse distinguere per præcepta; sed per obiecta. Rursus si motivum formale, & proximum præcipiendi sit diversum, etiam obiectum sit idem numero, peccata sunt specie diversa: quia iam præcepta sunt virtualiter multiplicia, & diversa: hac ratione transgressio præcepti ieiunii in Vigilia Nativitatis, Virginis, SS. Quadragesimæ solum sunt contra temperantiam: quia hoc est motivum proximum præcipiendi; non auditio Sacri contra Religionem. Ita relati Oviedo de Peccatis contro. 5. punct. 2. Hac ratione ex ordine, & pluribus beneficijs obligatus ad recitandum, unum peccatum committit, & sufficit si dicat in confessione se fregisse obligationem recitandi, modò restituat, quæ ex omissione debentur.

Dipp. 1.

bentur. Ita Castropal: supra Sanch. & alij.
Motivum proximum præcipiendi, dicit
Oviedo, quando actus aliàs pertinet ad ali-
quam virtutem, censendum est esse moti-
vum illius virtutis, nisi aliud constet ex cir-
cumbantijs: si vero non pertineat ad specia-
lem virtutem, ex circumstantijs noscendum
esset. Vide Oviedo eximie hæc tractantem;
Sufficiat hæc notasse.

SECTIO II.

*De divisione peccati in mortale, & veniale,
& qua ratione dif-
ferant?*

SToici, Iovenianus, & Pelagius
apud Hieronymum dialogo
2. contra Pelagium dixerunt,
omnia peccata esse æqualia, & consequenter
non dari peccatum veniale. Hic error dam-
natus est à Trident. sess. 6. cap. 11. definiente
dari peccata venialia, quæ cum statu gratiæ
componuntur. Reliqui omnes dicunt, dari
peccata mortalia, & venialia, differunt ta-
men in assignanda eorum differentia: Vbi-
clef.

Sect. 2.

9

clef. apud Suarez disp. 2. de Peccatis sect. 4.
dicit omnia peccata ex natura sua esse mor-
talia: aliqua tamen ex misericordia Dei no-
lentis ea imputare, ut mortalia esse venialia.
Sic dicit omnia peccata reproborum esse
mortalia: quia imputantur eis ut talia, & ad
pœnam æternam: omnia peccata prædesti-
natorum esse venialia: quia imputantur eis
ut venialia, & ad pœnam temporalem. Ita
etiam ferè omnes Hæretici nostri temporis.
Hic error damnatus est à Trident. can. 17.
sect. 6. Lutherus dixit nullum esse peccatum
mortale præter peccatum infidelitatis. Hic
damnatus est eadem sess. can. 27. Calvinus
cap. 6. contra Tridentin. adversus can. 27. ci-
tatum dicit, omnia peccata ex se esse venia-
lia; sed omnia esse mortalia propter legem
Dei. Contra quem scribunt omnes contro-
versistæ.

7

Ex Catholicis Gerson 3.
part. tract. de Vita spirituali lect. 1. Almay-
nus tract. 3. Moral. cap. 20. Rossensis art. 32.
contra Lutherum, dicunt omnia peccata ex
se fore læthalia; sed quia aliqua non desti-
nantur ad pœnam æternam, idè esse venia-
lia. Quomodo autem hæc Catholicorum
sententia, etsi aliàs damnata à Gregor. XIII.
ann. 1579. in Bulla contra Michaellem Bajū,
differat à sententia Hæreticorum videri

po-

Disp. 1.

10
poteſt apud Tannerum diſp. 4. de Peccatis;
quæſt. 1. dub. 1. ubi refert, & refellit om-
nes errores circa hanc materiam.

8

Scotus in 2. diſt. 21. q. 1.

Gabriel in 4. q. 1. art. 1. dicunt, peccatum
mortale, & veniale differre in eo, quod mor-
tale ſit contra legem; veniale contra conſi-
lium. Hæc ſententia communiter reiicitur:
quia quod eſt contra conſilium ſolum, per
ſe nullum eſt peccatum, quia conſilium, vel
inducit obligationem, vel non? Si primum
eſſe contra conſilium, eſt eſſe contra legem.
Si ſecundum non erit peccatum: quia ubi
non eſt obligatio, liberum eſt quodvis ex-
tremum eligere. Alenſis 2. part. q. 106. Bo-
navent. in 2. quæſt. 42. art. 2. q. 1. dicunt, mor-
tale, & veniale differre in eo, quod hoc ſit
præter legem: illud contra legem. Hæc eſt
falſa; quia mendacium iocoſum eſt contra
octavum præceptum: iuramentum ſuper-
fluum contra ſecundum, & ſunt venialia. Bo-
nav. in 2. diſt. 42. art. 2. q. 2. dicit, differre;
quia mortale eſt offenſa Dei; ſecus veniale.
Eſſe tamen offenſam Dei, patet: quia eſt con-
tra Deum Legislatorem, Dominum, Patrem,
& Amicum. Pro illiſque ſatiſfit; & iuxta D.
Thom. in 4. diſtinct. 15. quæſt. 1. art. 1. ad 2.
quæſt. Satiſfactio in æqualitatem actionum
præſupponit, quæquidem offenſam conſtituit, &
con-

ſect. 2.

11

cõſequenter eſſe verè peccatum. Ex 1. Ioan.
1. Si dixerimus quoniam peccatum non habe-
mus, mentimur; & non mentiremur, ſi pecca-
tum veniale non ſit verè peccatum, & ex
Evang. Ioan. cap. 2. Quorum remiſeritis pecca-
ta; accipiuntur etiam de venialibus: quia iux-
ta Trident. ſeſ. 14. cap. 5. Venialia ſunt mate-
ria ſufficiens confeſſionis. Non eſſe offenſam
Dei dicunt aliqui, quos ſequitur Gonet diſ-
9. art. 1. Caiet. & Conradus quæſt. 88. art. 1.
dicunt, differre: quia mortale eſt contra
Deum ut finem, & obiectum actus; veniale
contra media. Hæc coincidit cum mox ex-
plicanda.

9

D. Thom. 1. 2. quæſt. 88.

art. 1. dicit, peccatum mortale, & veniale
differre primo in eo, quod mortale tollit
ordinem ad ultimum finem, & inducit mor-
tem animæ: ſicut in morbis, illud dicitur
mortale, quod inducit mortem corporis.
Hanc differentiam aſſignant communiter
Interpretes. D. Thom. Curiel, Alvarez, Sua-
rez diſp. 2. de Peccat. ſect. 4. Vazq. diſp. 144.
cap. 4. Taner. Ovied. controv. 2. punt. 2. Se-
cundò: quia peccatum mortale expellit gra-
tiam; ſecus veniale. 3. Mortale reddit homi-
nem dignum odio; veniale verò dignum di-
vina diſplicentia. 4. Mortale præfert creatu-
ram Deo plus æſtimando apperetiivè exer-
ciè

Disp. 1.

12
cité creaturam, quam Deum: quia sciens
amitti eius amicitiam per peccatum, peccat;
& peccat insuper sciens eam amitti cum
contingentia, & debito eam nunquam re-
cuperandi. Hæc probatio constat ex Ioan.

10. *Qui diligit Patrem, aut Matrem plusquam
me non est me dignus.* Jerem. 2. *Duo mala fecit
populus meus me dereliquerunt fontem aque vi-
væ, & foderunt sibi cisternas dissipatas.* Propter
quæ Aug lib. 1. ad Simplicianum quest. 2.
& lib. de Libero arbitrio cap. 16. *Peccatum
est aversio à Deo bono incommutabili, & conver-
sio ad creaturam bonum commutabile.* Hæc est
differentia in effectibus, vel quasi effectibus.
Differentia verò in se, & à priori est: quia
mortale graviter opponitur Deo; legi, & na-
turæ rationali; veniale verò leviter: mortale
opponitur legi ut obliganti sub gravi; ve-
niale opponitur legi ut obliganti sub levi.
Hæc est vera sententia.

10
Hac ratione menda-
cium in re levi est veniale: iuramentum si-
ne necessitate: maledictum sine intentione,
& omnia ex se gravia facta sine plena li-
bertate sunt venialia. Ita ferè omnes præter
Ioannem Sanchez dubitativè dicentem in
selectis disp. 18. opera ex se gravia facta se-
miplena libertate; aut fore mortalia, aut nul-
la, eo quod Deus non imponat sua præcep-

ta

Seç. 2.

13

ta semi homini: & quia mortale ex se eo,
quod fiat semiplena libertate est veniale;
mendacium iocosum semiplenè liberum,
nullum erit peccatum. Hæc levia sunt, ut re-
cedat à conclusionē certa inter Authores.
Non 1. quia Deus ponit præceptam homi-
ni absolute; si autem ipse semiebrius, aut se-
midormiens transgreditur, non est reus cul-
pæ gravis: quia incredibile videtur dissolvi
amicitiam Dei, & reddi dignum pœna eter-
na, & odio inimicabili per opus factum se-
miplena libertate: est tamen peccatum ve-
niale: quia re vera est transgressio, quam vi-
tare potest, & consequenter libera, etsi non
plenè. Non 2. quia cum illud mendacium
iocosum sit liberum libertate constituta per
cognitionem malitiæ erit peccatum; minus
tamen, quam si esset plene liberum: ideoque
veniale per semiplenam libertatem non ex-
cusabitur à veniali: quia manet liberum; sed
erit minus intra lineam venialis. Mortale
verò propter dicta potest excusari à morta-
li.

11
Difficultas erit; quæ-
nam sunt indicia ad cognoscendum, plena,
aut semiplena libertate aliquid factum: Res-
pond. nulla esse indicia ita certa, ut nulla re-
linquatur dubitatio; sunt tamen aliquæ con-
iecturæ, quibus cognosci possit. 1. Si non

at-

rigisti septenium, & dubites an habueris plenam, aut semiplenam libertatem, iudicare poteris fuisse semiplenam. Item si dubites an perfecte fueris excitatus à somno, vel ebrietate: quia hæc, cum perfecta sunt, tollunt libertatem: ergo cum imperfecte existunt, illam minuunt. Ita Thom. Sanch. lib. sum. cap. 1. num. ultim. Bonavent. disp. 2. de Peccat. quæst. 2. Castropalao tract. 2. disp. 2. punct. 6. 2. Si animum firmum habeas, & sæpè repetitum non peccandi lathaliter, & dubites, præsumere poteris te non consensisse plenè liberè: quia quæ multoties odio habentur, dum amantur plenè, clarè, & facillè cognoscuntur. Ita Castropal. Hac ratione virtuosì dubitantes iudicare possunt, non plenè consensisse. 3. Si facile potest peccatum exequi, & cum plene liber es, illud pro viribus respicis, iudicare potes non plenè consensisse. Ita relati. Quarto ex communiter accidentibus, quæ efficacissima est, ut dicit Menochius. Idèò timoratus dubitans an peccaverit lathaliter, credendus est non plenè consensisse; secus dicendum si sit perditis moribus. Ita relati Sayrus, Menochius. Hæc veritatem non ostendunt, nec penitus dubium tollunt; excusant tamen ab obligatione consistendi habentem quamlibet ex his coniecturis. Ita Castrop.

Rursus certum est, alia esse ex genere suo lethalia, v. g. homicidium, adulterium, furtum, falsum testimonium, & similia; alia ex genere suo venialia, v. g. verbum otiosum, vanitas, impacientia, & similia. Difficultas esse potest. Quenam sint ex genere suo gravia. Ratio dubitandi est: quia ex genere suo gravia videntur sonare illa, in quibus inveniatur illud genus, esse gravi a: si cut quia homo ex genere suo est animal, illud in quo invenitur genus hominis, erit animal; & tamen in furto levi reperitur genus furti: quia est verum furtum, & non est ex genere suo grave. Accipe duas regulas aliorum iudicio relinquendas. 1. Illud dicitur ex genere suo grave, quod, ut sit grave, non est necessarium, quod transeat ad aliam speciem. Hac ratione furtum ex genere suo est grave: quia ut sit grave, non est necessarium, quod transeat ad aliam speciem; sed intra speciem furti, potest esse grave. Mendacium iocosum est ex genere suo leve: quia ut sit grave, est necessarium, quod transeat ad aliam speciem; vel quia alterum graviter feriat; vel quia sit periculum dissensionis gravis. 2. Regula est. Illa solum sunt ex genere suo gravia, quæ solum possunt esse levia, eo quod semiplena libertate fiant, vel ignorantia invincibili; non ex parvitate ma-

teria, quia cam non admittunt, & hoc propter rationem dubitandi. Hac ratione pauciora sunt ex genere suo gravia, v.g. odium Dei, homicidium falsum testimonium, & ea, quæ virtutibus theologicis opponuntur. Blasphemia in Deum, & Sanctos. Ita Thom. Sanch. lib. 2. summæ cap. 32.

SECTIO III.

Solvuntur argumenta.

13 **O** Bij. 1. Intendendo non dari peccata venialia. Math. 5. *Qui solvit unum de mandatis istis minimis, minimus vocabitur in Regno Celorum.* Sed minimum præceptum est, quod prohibet id, quod nos vocamus veniale. ergo non datur veniale. 2. Quodvis peccatum ex se sufficit ad dissolvendam amicitiam Dei, & merendum poenam æternam: ergo est grave. Prob. ant. Quia Deus quodvis potest prohibere sub gravi. Sed non posset ita prohibere, si non haberet ex se dignitatem ad dissolvendam amicitiam Dei: ergo 2. Peccata, quæ vocantur levia, puniuntur in æter-

æternum in damnatis, ut dicit D. Thom. q. 85. art. 5. & non punirentur si non mererentur poenam æternam. 3. Nullum est peccatum, quod non possit Deus punire poena æterna damni, & sensus. 4. Quia saltem Deus punit peccata ista poenis Purgatorii gravissimis sensus, & poena damni, & privationis visionis ad tempus, & maius malum est privatio Dei ad tempus poena æterna sensus. 5. Meretur privationem gratiæ, quam Deus daret, si non peccaret venialiter: & hoc est gravissimum malum. Similiter meretur carentiam amoris, quem Deus haberet, si non decessisset cum peccato veniali.

Resp. Ad illud Math. missis pluribus explicationibus apud Maldon. cum D. Hieron. Christum dicere, fore minimum, propter ea, quæ addit, *Et docuerit sic homines* id est, qui solverit præceptum de minimis, & docuerit hæc non esse servanda, vel de illis non esse curandum, hic gravissimè peccabit: quod utique verissimum est. Ad 2. Nego antec. Ad 1. prob. Suarez lib. 3. de Legibus cap. 25. Vazquez 1. 2. disp. 258. cap. 4. Sanchez lib. 1. Summæ cap. 4. Azor, Salas, Valentia, Castropal. supra punct. 8. ut certum dicunt, non posse superiorem obligare sub gravi, etsi id intendat, ad materiam ex se levem, & leviter conducentem P. Ioannes Marin.

ad finem intentum: quia non est concedenda Superiori talis potestas, nec credendum est eam fuisse datam à Deo: reprobantque limitationem Sayri dicentis, hoc esse verum de Superiore non Ecclesiastico: quia hic potest obligare, ut probat ex Religionibus, ubi res leves prohibentur sub pœna ex communicationis, & ex lib. 1. ff. de Constitutionibus: *Quod principi placuit, habet legis vigorem*: quia dum hæc sic prohibentur, credendum est ob aliquem finem gravem reddita esse gravia, ut accidit in primis Parentibus. Ideo permisso antecedenti (quia potest præcipere sub gravi ex se indifferentia) nego conseq. quia tunc ratione præcepti fit res gravis, habetque remotam capacitatem, ut dissolvat amicitiam; non vero proximitatem.

15. 29. 31. Ad 3. plures negant antec. cum Arriaga disp. 53. sect. 4. Sed misso antec. nego conseq. Quia veniale ex se non meretur pœnam æternam, cum non mereatur statum damnationis; quod autem sic puniatur, est illi accidentale, & convenit ratione status: quia cum ille status non sit capax remissionis, & peccatum, dum non remittitur, est dignum pœna æterna, ratione status iure puniatur pœna æterna, mortale vero ratione sui meretur pœnam æternam.

nam, & illud statum. Ad 4. dist. ant. Nullum est peccatum, quod Deus non potest punire pœna æterna damni, & sensus per accidens ratione status, cōc. per se, & ratione sui neg: quia iniustum esset ultra merita punire, & crudele, ut diximus, infligere pœnas æternas innocenti.

16

Ad 5. Et si aliqui dicunt venialia non mereri carentiam visionis, sed hanc haberi ratione status: quia visio est incomponibilis cum veniali. Et Salas tract. 13. disp. 16. sect. 8. num. 27. negat, carentiam visionis ob breve tempus esse maius malum pœna sensus longissima, & æterna. Permisso antec. nego conseq. Quia nos non dicimus, peccatum leve contra Deum non esse gravissimum respectu peccatorum contra homines titulo talium, & pœnarum, quas merentur apud homines; sed solum dicimus esse venialia respectu mortalium: quia componuntur cum amicitia Dei: non sunt digna odio inimicabili; nec merentur statum damnationis. Ad 6. Non merentur privationem gratiæ habitæ; sed merentur non clarificationem habendæ: merentur utique ne Deus habeat illum amorem, quod in se est magnum malum, & ideo peccata venialia in se sunt gravia modo dicto; sed levia sunt comparatione mortalium.

B 2

Obije;

Obijc. 2. Peccatum est
offensa Dei. Sed hæc crescit ex dignitate
personæ offensæ: ergo si non accipiat infinita-
tatem, accipiet gravitatem: sed gravis offensa
Dei est mortalis: ergo omne peccatum
est mortale. Confirm. Peccatum quodvis est
magis ineligibile, quam quavis mala etiam
pœnæ inferni: sed pœnæ inferni sunt adeo
mala, ut solum possint æquari peccato
mortali. ergo quodvis peccatum est mortale.
Resp. concessa mai. & min. loquendo de
augmento geometrico similitudinario, dis-
ting. conseq. habet gravitatem respectivam,
conc. conseq. absolutam, nego conseq. Ita-
que offensa Dei gravior est quavis offensa
creaturarum, & ideo habet gravitatem, &
infinitatem respectivam: sicut hac ratione
amor Dei levis melior est quovis amore
naturali creaturarum: peccatum vero dic-
tum leve non est offensa gravis absolute:
quia neque dissolvit amicitiam, sed cum il-
la coniungitur, & cum statu sanctitatis, ut
dicit Trident. nec appretiat interpretativè
creaturam plusquam Deum, præferendo
creaturam amicitie Dei; nec meretur sta-
tum damnationis. Ad confirmat. In primis
probat, actum misericordie levem plus va-
lere, quam omnia bona physica, etiam glo-
rie: quia est magis eligibilis: ideo concessa

mai,

mai. disting. min. Pœnæ inferni solum pos-
sunt æquari quantitativè peccato mortali,
conc. min. qualitativè, neg. min. & conseq.
Itaque solum peccatum mortale potest me-
reri pœnas æternas, & hoc ipso solum pec-
catum mortale est quantitativè æquale pœ-
nis inferni, at verò quodvis malum morale
etiam imperfectio non perveniens ad pec-
catum leve ratione mali moralis est talis
conditionis, ut sit ineligibilius quovis ma-
lo pœnæ; & hoc ipso est maius qualitativè
pœnis inferni; non quantitativè; sicut me-
lius est qualitativè formaliter audire ver-
bum Dei, illud custodire, actus levis mise-
ricordie, quam esse Matrem Dei, præcisse
quia est bonum in genere moris; quantita-
tive tamen non est maius.

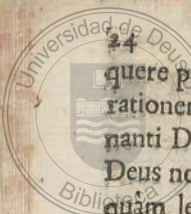
Obijc. 3. Peccatum res-
piciens creaturam, ut finem ultimum est
grave: Sed peccatum dictum leve respicit
creaturam ut finem ultimum: ergo. Prob.
min. Peccatum habet aliquem finem, in quo
tandem sistit. Sed neque respicit per se Deum,
ut finem; nec est capax, ut reflexè ordinetur
in Deum, ut finem: qua ratione actus virtu-
tum moralium dicuntur respicere Deum, ut
finem in actu primo: quia ordinata sunt in
Deum: ergo respicit creaturam, ut finem ul-
timum. Confirm. Peccatum auferens affec-
tive

tive à Deo rationem ultimi finis est grave;
Sed peccatum quodvis, eo ipso, quod non
possit ordinari in Deum, aufert affectivè à
Deo rationem ultimi finis ergo. Prob. min.
Quia Deus ratione ultimi finis ius habet, ut
omnia ad ipsum ordinentur, aut saltem pos-
sint ordinari. 2. Deus ita est primum prin-
cipium, ut si daretur aliquid non procedens
immediate physicè à Deo, argueretur desi-
cere in Deo rationem primi principij: er-
go ita est ultimus finis, ut si detur aliquid
non referibile in Deum tanquam finem, ar-
gueretur, auferti à Deo affectivè rationem
ultimi finis.

tum respiciens creaturam ut finem ulti-
mum operantis est grave, concedo mai. ut
finem ultimum operationis, nego mai. &
disting. min. Quodvis peccatum respicit
creaturam, ut finem ultimum operationis,
conc. min. ut finem ultimum operantis, ne-
go min. & conseq. Itaque finis ultimus ope-
rantis est illud, quod præfertur omnibus
alijs rebus: respicitur tãquam ultima quies,
& maximum bonum consequibile, pro quo
consequendo parata est voluntas quævis
alia contemnere, & despiciere: & hac ratio-
ne creatura est quo dammodo finis ultimus
operantis in peccante graviter: quia sic

peccans interpretativè saltem appetit
creaturam plusquam Deum, qui in re est fi-
nis ultimus creature, & æquivalenter est
omnia bona, & parata est despiciere, & con-
temnere interpretativè Deum, & eius ami-
citiã, & omnia non formaliter, sed ut emi-
nenter sunt in Deo, idest Deum summum bo-
num pro creatura, & hac ratione hic solet
vocari *Finis ultimus* appetitionis. Finis ul-
timus operationis est ille, in quem ultimo
terminatur operatio sistendo in illo, non ta-
men ita illud appetiando, ut parata sit vo-
luntas omnia relinquere, & contemnere pro
illo consequendo, & ita tendit veniale in
creaturam quia non illam appetit plus-
quam Deum eius amicitiam contemnendo,
cum potius componatur cum amicitia Dei,
& nollit peccatum illud, si per illud amit-
teret Deum; ideoque non constituit creatu-
ram finem operantis; sed solum finem ope-
rationis.

mai. Peccatum auferens affectivè à Deo ra-
tionem finis plus appetiando aliud, quam
Deum, & per præparationem relinquendo
Deum pro alio consequendo, conc. mai. in
alio sensu, neg. mai. & disting. min. Aufert
in secundo sensu, conced. min. in primo, ne-
go min. & conseq. Quia paratus oia relin-
quere

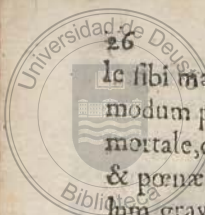

quere pro Deo, non aufert affectivè à Deo rationem ultimi finis modo graviter dissonanti Deo. Ad probationem, nego mai. quia Deus non habet ius ut peccata tam gravia, quam levia, quam imperfectiones, referantur in Deum; sed solum habet ius, ut nihil fiat non referibile ad Deum: & contra hoc ius fit graviter: peccando graviter, & leviter, peccando leviter. Ad 2. Argumentum probat, quævis opera non solum non ordinabilia; sed etiam non ordinata de facto in Deum, licet immediate, per se, & intrinsecè attingentia Deum, modò ipsum non appetit super omnia auferre à Deo rationem finis: & consequenter quæcumque opera, quæ non sint actus charitatis erunt peccatum lethale, qui fuit error Ioannis Hus. Resp. permis. antec. neg. conf. Disparitas est: quia ex primo argueretur Deum non esse omnipotentem, aut non esse ubique, aut nō habere summum dominium in creaturas, & has non habere summam dependentiam à Deo; ratio verò ultimi finis solum petit, quod sit ultimus finis operantis, quod nihil appetiatur æquè ac amicitia Dei; non vero petit, quod semper ametur Deus: quia hoc esset valdè durum, & fortè impossibile; cum verò per peccatum veniale creatura non fiat finis operantis, nec appetiatur crea-

creatura æquè, ac amicitia Dei, non fit graviter contra Deum ultimum finem.

Obijc. 4. difficulter quoad apparientiam. Velle sibi malum physicum grave, est peccatum mortale, sed per peccatum, quod dicitur levè, homo vult sibi malum physicum grave: ergo. Prob. min. Homo vult sibi interpretativè pœnas Purgatorii graviores infirmitate, & morte, quam si vellet sibi absque ulla causa peccaret graviter: vult interpretativè privationem gloriæ ad tempus, quod similiter est malum physicum gravius infirmitate, & morte: ergo vellet malum grave. Prob. ant. Hæc omnia meretur peccatum, quod dicitur levè: ergo sic peccans hæc omnia vult interpretativè. Et ne respondeas, quod fortè ista non evenient. Saltem probat argumentum, quod si quis ita peccaret sciens, statim moriturum, peccaret graviter; quia hæc omnia mala vellet interpretativè sicut furans: sciens capiendum ad mortem, vellet interpretativè mortem. Confirm. Quodvis peccatum est dispositio ad mortale, minuit charitatem, differt visionem, meretur carentiam maioris amoris: sed hæc sunt maiora mala, quam physica gravia: ergo meretur malum grave.

Resp. disting. mai. Velle

le sibi malum physicum grave, & non per modum pœnæ, & demeriti, est peccatum mortale, conced. mai. per modum demeriti, & pœnæ subdist. si non constet illud malum grave esse pœnam demeriti levis, concedo mai. si constet aliundè, illud malum grave esse pœnam demeriti levis, neg. mai. & distincta similiter min. neg. conseq. Ad probat. dist. mai. Vult pœnas Purgatorij per modum demeriti, & pœnæ, & aliunde constat esse impossitas de merito levi, conc. mai. aliter, neg. mai. & concessa min. neg. consequentiam. Itaque verum est, quod qui aliter quam per modum demeriti, & pœnæ vellet sibi malum grave, peccaret lathaliter: sic lathaliter peccat, qui sine iusta causa comedit, & bibit, sciens ex cibo, & potu nascendam infirmitatem. & similiter graviter peccat se exponens periculo mortis: & sic de alijs; at verò qui per modum demeriti, & pœnæ, quod aliunde constat esse leve, vult malum physicè grave, non peccat graviter: ratio est: quia aliàs esset demeritum leve, ut constat ex eo, quod sit offensa composita cum amicitia offensi, & cum statu sanctitatis: & esset demeritum, & offensa gravis: quia peccaret mortaliter. Disparitatis ratio est: quia qui in primo casu vult sibi malum grave interpretativè, malum grave est illi

per-

perfectè voluntarium: quia est voluntarium in causa, quam tenetur vitare sub gravi; At verò voluntati, quæ per modum demeriti, quod aliunde constat esse leve, ex fide, & ratione, vult malum grave, non est perfectè voluntarium illud malum grave: quia solum est voluntarium in causa, quam ut aliunde constat, solum tenetur vitare sub levi, & consequenter malum grave non est perfectè voluntarium, sed imperfectè, & solum ratione, qua imputabilis est causa, idest sub levi. Admodum quo iuxta Vazq. & alios apud Diana 1. p. tract. 2. resolut. 56. Pollutio voluta in causa solum est peccatum, quod est in causa secluso periculo consensus: si causa fuerit levis v. g. lectio curiosa, aspectus levis, pollutio est venialis, si causa fuerit mortalis, pollutio erit mortalis; si causa non fuerit in se peccatum, pollutio nullum peccatum erit: & hoc non alia ratione, nisi quia pollutio voluta in causa mortali erit perfectè voluntaria, voluta in causa levi erit imperfectè voluntaria: & voluta, ut ita dicam in causa licita, nullo modo est voluntaria. Similiter accidit in nostro casu. Ad confirmat. misso quod diximus in physicè malis, concessa mai. dist. min. & hæc sunt levia in linea morali, conc. min. & non sunt neg. min. quia quidquid componitur cum ami-

amicitia Dei est leve in linea morali; quod illi opponitur est grave, & mortale: solum enim vult imperfectè malum grave, & sub levi obligatione vitandi illud, & nego consequi in hoc sensu.

Obijc. 5. Intendendo omnia peccata existentium in mortali esse mortalia. Sicut peccatum crescit ex dignitate personæ, ita crescit ex vilitate personæ: sed omne meritum ortum ab existente in gratia est grave: ergo omne demeritum ortum ab existente in peccato est grave. Ripalda disp. 81. & alij apud Oviedo contro. 5. de Merito num. 30. dicunt, mendacium esse dignum maiori pœna, eo quod procedat à peccatore. Dico peccatores actuales, & infideles posse peccare venialiter: omne autem peccatum elicitedum à peccatore esset mortale, si gravificaretur à peccato antecedenti: quia esset demeritum grave: hoc tamen 2. de demerito gravi correspondenti laicali gravificanti nullus fatetur; videtur tamen sequi ex eo, quod gravificetur, ut constet ex paritate gratiæ. Ad hæc diximus disp. 3. de Merito sect. 1. Demeritum crescere ex vilitate physica geometricè; non vero ex vilitate morali; potius crescit offensa ex dignitate morali ex Psal. 54. *Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem. utique, &*

2. Regum 11. David de Semei *ecce filius meus, qui egressus est ex utero meo, quærit animam meam, quanto magis hic filius Iemini?* Quia peccatum crescit ex beneficijs acceptis, cum sit maior ingratitudo: quod inde patet: quia omnes Santi ita sentiunt, & constat ex declaratione Pontificum, & Conciliorum. At verò meritum crescit mathematicè ex dignitate morali Personæ, ut diximus suo loco. Vnde proveniat hæc diversitas; nec facile, nec univoce explicatur ab Authoribus: certum est ad demeritum grave non requiri præcedere indignitatem personæ: quia primum peccatum grave est demeritum grave; at verò ad meritum grave requiritur dignitas personæ: ex quo, & ex alijs colligunt Sancti PP. dignitatem ad pœnam non posse procedere à forma mortuo modò informante, qualiter informaret peccatum præcedens: dignitatem verò ad præmium posse procedere à forma mortuo modò informante, qualis est dignitas præcedens; ideoque datur habitus per se constitutus hominem iustum, & non datur habitus per se constitutus hominem iniustum.

Obijc. 1. Intendendum lo mor-

mortale non differre à veniali in assignatis.
 Potest quis peccare propter voluptatem, &
 non appreciare illam plusquam vitam, &
 honorem: ergo potest peccare ex voluptate,
 & non appreciare eam plusquam Deum.
 Prob. conseq. Peccans ex voluptate expen-
 dendo centum, non expensurus mille, po-
 test esse paratus ad expendendum hæc mil-
 le in honorem Dei v.g. in eleemosynas, &
 alia pia opera. Sed sic peccans plus fa-
 cit Deum, quam voluptatem: ergo. Prob.
 min. Sic peccans plus facit mille, quam
 voluptatem. Sed plus facit Deum, quam
 mille: ergo. Confirm. Filius peccans gravi-
 ter in Patrem defendendo servum contra
 iustam voluntatem Patris, potest simul plus
 diligere Patrem, quam servum, & vitam Pa-
 tris affectivè præferre servo: ergo peccans
 contra Deum: quia contra eius legem, &
 voluntatem defendit amicum v.g. potest si-
 mul plus diligere Deum, quam amicum, &
 affectivè præferre Deum amico. Resp. dist.
 ant. Si honor, & vita non sint incomponi-
 biles cum voluptate, cont. ant. si sint incom-
 ponibiles, neg. ant. & conseq. cum vero ami-
 citia Dei sit incomponibilis cum peccato, &
 hanc amittat peccans, & cum contingentia,
 & debito non reparationis, ideo plus appre-
 ciat affectivè voluptatem, quam Deum in
 hoc

hoc sensu, & ideo dicitur quodammodo fa-
 cere creaturam finem operantis. Ad probat.
 Permissa mai. (quamvis illa appreciatio non
 esset actus charitatis, quia componitur cum
 peccato) Dist. min. Pluris facit Deum, quam
 voluptatem obtinendam per mille, conced.
 min. quam voluptatem obtinendam per
 centum, neg. min. & conseq. quia eo ipso
 peccator non habet affectum debitum Deo
 ratione ultimi finis, scilicet, affectum, quo
 eius amicitia, & coniunctio anteponitur om-
 nibus incomponibilibus eum ipsa, imò de-
 ficit graviter ab affectu debito Deo, ut ul-
 timo fini. Ad confirm. Dist. ant. Potest simul
 diligere Patrem, ut existentem, seu existen-
 tiam Patris, plusquam existentiam servi, con-
 cedo ant. potest diligere Patrem, ut amicum
 plusquam servum, neg. ant. & dist. conseq.
 Potest plus diligere Deum, ut existentem,
 (etiam non perfecta charitate ex dictis) plus-
 quam amicum, conc. conseq. plus diligere
 Deum, ut amicum, quam amicum, nego
 conseq. Quia præfert amicum amicitie Dei,
 quod vulgati modo loquendi dicitur præ-
 ferre amicum Deo, ut in similibus patet: v.g.
 in ipso exemplo servi: Pater enim in his
 circumstantiis dieeretur, habere filium, qui
 plus æstimat servum, quam Patrem, quia
 plus æstimat servum, quam amicitiam Pa-
 tris,

tris, & quam eius beneplacitum
 25 Obijc. 2. Peccans gra-
 viter furando, potest amare Deum supra
 furtum: ergo non praeferit furtum Deo. Pro-
 bat. ant. Deus, existentia Dei, & eius vita
 sunt idem: sed peccans graviter furto, potest
 simul plus amare existentiam, & vitam Dei,
 quam furtum: ergo. Prob. min. Existentia, &
 vita Dei non sunt incomponibiles cum fur-
 to: ergo. Confirm. Ita peccans potest habere
 hunc affectum. *Si Deus desineret esse, aut tris-
 taretur meo peccato, millies abstinere a furto,
 nullatenus furarer.* Sed hic plus aestimat vi-
 tam Dei, quam furtum: ergo. 2. Furtum so-
 lum praefertur affectivè illi bono, quod est
 incomponibile; cum furto. Sed cum furto
 solum est incomponibilis amicitia, non ve-
 ro vita, aut existentia Dei: ergo graviter
 furans potest non praeferre furtum vitae, &
 existentiae Dei.

26 Argumentum vi-
 detur intendere posse coniungi actum cha-
 ritatis cum lethali, quod diximus impossi-
 bile tractari de Charitate. Ideo supponendo
 illum actum non fore charitatis; sed ad sum-
 mum actum naturalem, & inefficacem. Res-
 pond. dist. ant. Potest peccans amare Deum
 quoad existentiam plusquam furtum, conc.
 ant. quoad amicitiam, neg. ant. Primum pro-
 bat

bat argumentum, & confirmationes; at verò
 cum peccans scienter perdat amicitiam Dei
 propter peccatum: Deum contemnit, plurius
 facit furtum, v. g. quam amicitiam Dei, &
 quam Deum ut amicum. Idem dicendum
 de peccante cum determinatione ad non
 peccandum si sciret non remittendum pec-
 catum. Et de eo, qui indifferet, & nimio
 zelo peccaret occidendo infidelem, *quia ta-
 lem*, hic per se loquendo non haberet ve-
 ram religionem, nec appreciabat Deum, ut
 amicum plusquam peccatum.

27 Obijc. 3. Potest quis
 peccare propter amicum, quin plus diligat
 amicum, quam se ipsum: ergo potest pecca-
 re propter furtum, quin plus diligat fur-
 tum, quam Deum. Vazquez disp. 5. cap. 1.
 negat antecedens: quia hoc ipso, quod se ex-
 ponat periculo damnationis propter ami-
 cum, plus aestimat amicum se ipso. Resp.
 dist. ant. quin plus aestimet amicum, quam
 se in ordine ad bona, quorum iacturam nō
 patitur, conc. ant. scilicet, in ordine ad vi-
 tam, existentiam sui; quam se in ordine ad
 bona, quorum iacturam patitur, nego ant.
 & conseq. Itaque plus aestimat amicum,
 quam se in ordine ad amicitiam Dei: quia
 hanc perdit propter amicum, & quam se in
 ordine ad carentiam periculi salvationis:

P. Ioannes Marin.

C

quia

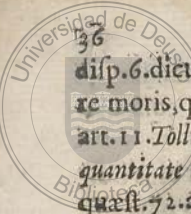
34
quia eligit periculum damnationis propter
amicum. Similiter, peccans potest plus
amare Deum in ordine ad existentiam,
quam peccatum; non vero in ordine ad
amiciam: quia hanc perdit propter pecca-
tum, & hoc sufficit ut dicatur plus amare
peccatum, quam Deum, ut constat ex scrip-
tura relata: & quia communiter dicitur de
filio defendente servum contra legem, &
iustam voluntatem patris, quod plus aesti-
mar servum, quam patrem; & tamen mallet
mori servum, quam patrem.

28. Insistes. Peccatum non
impedit amorem super omnia Deo debi-
tum: ergo non praeferit, &c. Prob. ant. amor
super omnia solum debetur Deo, & eius
bonis intrinsicis secundum se sumptis; non
verò amicitiae, qua coniungitur nobiscum:
quia hoc est bonum creatum, quod non
debet amari super omnia. Sed per nos non
omne peccatum praeferit creaturam Deo, &
bonis intrinsicis secundum se sumptis, v. g.
existentiae, vitae, &c. ergo. Resp. dist. ant. Pec-
catum non impedit aliquem amorem super
omnia Deo debitum, conc. ant. non impe-
dit omnem amorem Deo debitum, seu nul-
lum impedit ex Deo debitum, nego ant. Ad
prob. disting. ant. amor super omnia solum
debetur Deo, & eius intrinsicis, primario,
directe

directe, & formaliter, conc. mai. secundo,
indirecte, & illative, neg. mai. & concessa
min. neg. conseq.

29. Itaque Deo, & eius bonis
intrinsicis debetur amor, quo plus ap-
pretietur Deus quoad existentiam, & bona
intrinsicis, quam reliqua omnia; sed insuper
debetur Deo, & eius bonis intrinsicis, alter
amor super omnia, id est, debetur Deo, &
eius intrinsicis, quod non contemnatur,
quod non despiciatur eius amicitia pro
creaturis. Ex quo inferitur amicitiam Dei
preferri debere omnibus alijs, quae oppo-
nantur cum amicitia Dei; & amicitiam Dei
debere amari super omnia illa; quae oppo-
nantur graviter cum amicitia Dei: & conse-
quenter secundo, & illative debere ama-
ri super omnia: quia non potest Deus ama-
re super omnia, quin amicitia Dei prefe-
ratur omnibus, quae opponuntur cum ami-
citiam Dei, & cum divino beneplacito.

30. Ex dictis sequitur, mor-
tale non differre specie, specie physica a vo-
niali: quia saepe obiectum est eiusdem spe-
ciei, v. g. obiectum furti gravis est eiusdem
speciei, & solum differt quantitative ab
obecto furti levis: & idem potest esse obie-
ctum formale. Unde Salas tract. 13. disp. 16.
sect. 21. Vazq. disp. 144. cap. 2. & 3. Valentia

disp. 6. dicunt esse eiusdem speciei in genere moris, quibus favet D. Thom. quæst. 18. art. 11. Tollere alienum in magna, vel parva quantitate non diversificat speciem peccati, & quæst. 72. art. 5. Differentia mortalis, & venialis, vel quæcumque alia sumitur penes reatum, non potest esse differentia constituens diversitatem speciei. In hoc loquendum cum distinctione. Actus secundum se, seu specificativè sumptus cum frequenter non sit intrinsecè liber, non distinguitur specie morali; quia accidentale est illi esse grave, aut leve: actus verò reduplicativè sumptus, idest malitia mortalis distinguitur specie in consideratione morali à veniali reduplicativè sumpto, seu à malitia morali veniali. Quod patet ex D. Thom. qui quæst. 81. art. 5. dicit peccatum, quod aliàs esset veniale non fieri mortale nisi transferatur in aliam speciem: sed non transfertur in aliam speciem physicam: ergo morale. Et art. 6. Quando peccatum ex genere mortale fit veniale, solvitur species: Sed non solvitur species physica: ergo moralis.

Ratione constat: quia unum affectivè præfert creaturam Deo, est in ordine superiori ad omnem satisfactionem creatam, solvit amicitiam Dei, &c. secus aliud: sed hæc specie differunt in consi-

deratione morali: ergo. Hæc sufficiant ut constet D. Thom. quæst. 72. art. 1. dicentem esse eiusdem speciei sentire esse eiusdem speciei subalternæ; secus infimæ: sicut homo, & equus sunt eiusdem speciei subalternæ animalis; secus infimæ: quia licet peccatum mortale, & veniale differant penes magis, & minus, differunt penes magis per additiones ætherogeneas, non homogeneas: quia peccatum grave furti fertur in magnam quantitatem, non ut cumque, sed eam præferendo amicitie Dei; peccatum leve in parvam, non eam præferendo amicitie Dei; si enim quis sumeret parvam quantitatem, eam præferendo amicitie Dei, peccaret mortaliter; & si sumeret magnam, non eam præferendo, peccaret venialiter. vel intelligendum esse, dicere non distinguere specie per reatum: quia reatus iam supponit distincta, & constituta peccata.

Disp. 27

DISPVAT. II.

Qui actus positivi incompo-
nibiles cum actu præcep-
to inficiantur malitia
omissionis?

Diximus disp. 5. de Boni-
tate, & malitia, possi-
bilem esse puram
omissionem liberam,
& peccaminosam: ex
quo sequitur, volunta-
tem efficacem omis-

sionis infici malitia omissionis: quia est ma-
la per ordinem ad omissionem; malitia ta-

men

Señ. 10

39

mentalís voluntatis non consistit in pri-
vativo, neque est peccatum omissionis; sed
commissionis, vel quia peccatum commis-
sionis, ut dicit Almaynus apud Vazq. disp.
93. cap. 1. est actus positivus, quem volun-
tas tenetur non elidere; peccatum omisio-
nis est privatio actus positivi, quem tenetur
elicere. Ita Zumel quæst. 71. art. 5. Enriquez,
Gabriel, Ricardus, apud Vazq. Quibus adde
Tannerum infra dicentem dictam volun-
tatem materialiter esse peccatum commis-
sionis. Vel quia licet peccatum omissionis
sit, quod directe opponitur præcepto affir-
mativo; & peccatum commissionis, quod
directe opponitur præcepto negativo; vo-
luntas omissionis Sacri directe opponitur
præcepto negativo: quia præcepta affirma-
tiva, v. g. præceptum audiendi Sacrum di-
recte, vel indirecte præcipit, ne ponantur
impedimenta auditioni Sacri, cui præcepto
negativo, ut tali directe, & immediate
opponitur voluntas omisio-
nis Sacri.

SEC.

Disp. 2.

SECTIO I.

An omnis actus incomponibilis cum actu præcepto sit malus seu inficiatur malitia omissionis?

Suppon. I. Omnem actum incomponibilem cum actu præcepto non supponentem ordine naturæ voluntatem efficacem omissionis

Sacri, v. g. esse malum, & infici malitia omissionis. Prob. Actus virtualiter, & interpretative volens omissionem Sacri, est malus malitia omissionis Sacri: sed actus incomponibilis cum auditione Sacri non supponens ordine naturæ voluntatem efficacem omissionis virtualiter, & interpretative vult omissionem Sacri: ergo est malus malitia omissionis Sacri. Prob. min. volens finem, virtualiter, & interpretative vult medium determinatè requisitum ad finem, si non supponitur aliunde positum, ut verius indi-

co.

Sect. 1.

41

co. Volens periculum proximum peccati, virtualiter, & interpretative vult peccatum, ut fere omnes dicunt, & post propositionem 62. & 63. Innocentij omnes debent dicere. Sed actus incomponibilis cum auditione Sacri non supponens voluntatem efficacem omissionis vult finem ad quem determinatè requiritur omisio Sacri, & non supponitur aliunde posita, vel ponenda: eiusmodi actus vult periculum proximum omissionis Sacri: ergo actus incomponibilis cum auditione Sacri non supponens voluntatem efficacem omissionis Sacri virtualiter, & interpretative vult omissionem Sacri. Hac ratio directè probans de actu interno, similiter probat de actu externo, ut libero: quia ut talis involvit actum internum: & quia actus internus, & externus participant eandem rationem bonitatis, aut malitiæ. Confirmatur. Iuxta fere omnes, eatenus aliqui actus incomponibiles cum auditione non sunt mali, quia iam supponunt causatam omissionem Sacri saltem moraliter: sed actus non supponens voluntatem formalem, vel virtualem efficacem omissionis Sacri, non supponit adhuc moraliter causatam omissionem Sacri: ergo est malus, & consequenter inficitur malitia omissionis.

2

Suppono 2. Omnes actus

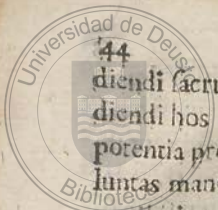
42
tus incomp[on]ibiles cum actu p[re]cepto; v[er]o
g. cum additione Sacri, per se causantes
omissionem Sacri esse malos, & infici ma-
litiā omissionis, et si supponant voluntatem
efficacem omissionis. Hec conclusio, sicut
precedens, est omnium, vel ferè omnium.
Hac ratione voluntas repetita omissionis
Sacri, est mala. Electio medij, quæ vere sit
electio ad omissionem Sacri, est mala: &
executio medij orta ex hac int[er]tione, quod
vere sit medium hic, & nunc, est mala. Quia
iuxta omnes intentio finis, & electio medij,
quæ vere sit electio, & positio medij orta ex
hac intentione, seu electione, quod conse-
quenter vere est medium hic, & nunc, per
se induit in finem, sed quod per se induit
in finem: seu omissionem malā, est malū: ergo vo-
luntas repetita omissionis Sacri, electio me-
dij, quæ vere sit talis, & positio medij, &c.,
est mala. Hinc non percipio, quo iure dicāt
SS. M. M. *Solum medium primum electum, & ex-
equutum esse malum supposita voluntate efficaci
omissionis Sacri.* Itaque iuxta ipsos qui sup-
posita tali voluntate primo eligeret ut me-
dium ad omissionem Sacri, studium postea
primo poneret in executione mansionem
domi, solum peccaret in his duobus; non ve-
rò in positione aliorum actuum incomp[on]-
nibilium, v. g. si postea ludat, aut eat in agrū

Hæc

Hæc non percipio: quia si ludum, & deam-
bulationem eligat, & exequatur ut mediū,
et si 2. aut 3. electum, sunt mala: quia ut ta-
lia per se causant omissionem Sacri.

3 Sup. 3. Ex intentione fi-
nis non posse oriri electionem medij, quæ
sit electio materialis, & non sit electio for-
malis. De hoc latè disp. 4. de Bonitate, &
malitia sect. 4. & conitatur ex D. Thom. 1. 2.
quæst. 8. art. 2. & sæpe alibi dicente, electio-
nem specificari ex utilitate mediorum, sicut
intentio ex bonitate finis, adedque electio-
nem intrinsecè respicere medium, ut utile
ad finem, sicut intentio finis intrinsecè res-
picit finem ut bonum. Si autem dicas ibi
loqui D. Tho. de electione formalis; non de
electione materiali. Fateor hoc, sed cum ibi
expresse loquatur de specificativo electio-
nis, & nullam mentionem faciat de electio-
ne materiali, signum est, D. Tho. non agno-
ville electionem materiale: aliàs nimis di-
minutè loquutus esset D. Tho. Vide plura
supra. De quo etiam ex professo agimus
tract. de Prædefinitione poenitentia: ante
absolutè prævisum peccatum.

4 Sup. 4. Inter actus incomp[on]-
nibiles cum actu p[re]cepto supponentes
voluntatem efficacem omissionis, alios au-
ferre potentiam solum consequentem au-
dien-

diendi sacrum: quia manet potestas impediendi hos actus, quibus impeditis datur potentia proxima audiendi Sacrum. Sic voluntas manendi domi, studendi est incomponibilis cum auditione, & impotentia consequens auditionis: quia possent auferri hi actus, quibus ablatis, voluntas manet expedita ad audiendum Sacrum. Alij, etsi sint consequentes libertatem, auferunt pro instantibus sequentibus potentiam antecedentem audiendi Sacrum. Sic qui supposita voluntate non audiendi Sacrum, dormit, per somnum liberum aufert pro instantibus sequentibus potentiam antecedentem audiendi Sacrum: quia in instantibus somni non habet potestatem proximam auferendi impedimentum auditionis. Sic qui, supposita voluntate non recitandi, projicit breviariū in mare, per projectionem aufert, seu impedit pro instantibus sequentibus potentiam antecedentem recitandi: quia ponit impedimentum recitationis, quod in illis non potest vitare.

Prima sententia fuit Durandi in 2. dist. 35. quæst. Hervæi quæst. 25. & aliorum dicentium, nullum actum ex obiecto non malum vitari per incomponibilitatem cum actu præcepto omisso. Secunda sententia dicit omnem actum incom-

po-

ponibilem cum actu præcepto omisso esse malum, & vitari malitia omissionis. Ita Valentia 1. 2. disp. 6. quæst. 1. punct. 4. Granados contro. 6. de Peccat. tract. 2. disp. 3. num. 22. Lorca disp. 6. de Peccat. Tertia sententia dicit; præsupposita ordine naturæ voluntate efficaci omissionis Sacri v. g. nullum actum subsequenter incomponibilem vitari malitia omissionis, nec esse malum, si non auferat potentiam antecedentem. Ita Suarez disp. 3. de Bonitate sect. 3. Coninc. disp. 3. de Bonit. dub. 15. Tannerus tom. 2. disp. 4. de peccatis quæst. 4. dub. 2. Lugo de Pœnit. disp. 16. sect. 11. Salas tract. 13. disp. 20. Oviêdo contro. 6. de Peccat. num. 31. & plures Thomistæ, quos refert, & sequitur Godoy 1. 2. disp. 22. 4. Quoad actus incomponibiles impediens potentiam antecedentem loquuntur cum distinctione. Si projectio breviarij solum impediatur recitationem horarum pro parvo tempore, ipsa ut nulla sit moralis spes pro eo mutandam voluntatem, non est mala projectio supponens ordine naturæ voluntatem non recitandi. Idem de voluntate dormiendi, si vero projectio breviarij, & somnus, expansio pecuniarum, impediatur pro longo tempore, pro quo sperari potest prudenter mutatio voluntatis non recitandi, non audiendi Sacrum.

non

46

Disp. 21

non restituendi, tunc est mala projectio; fornicus, & expensio pecuniarum. Ita Suarez disp. 3. de Peccat. sect. 4. Ovid. supra num. 41. Gotoy supra. Aliqui citant Lugo pro huius sententia; sed male: quia oppositum docet supra num. 491. dicens, aliud esse actionem esse malam, aliud debere explicari in confessione. SS. MM. sequuntur cum alia subsidia. Ratione: quia impedimenta impedientia potestatem antecedentem, alia praecise tollunt conditionem requisitam ad implendum praeceptum, & ut praeceptum obliget: sic infirmitas tollit valetudinem necessariam, ut obliget praeceptum ieiunij, & recitandi, alia auferunt media necessaria ad aditum praeceptum: sic breviarium est necessarium ad recitandum, pecunie sunt necessariae ad restitutionem: dicunt igitur, sententiam Suarez intelligendam esse de primis impedimentis; quia non sunt materia praecepti; non vero de secundis: quia media necessaria sunt materia praecepti: ideoque praeceptum recitandi obligat ad habendum breviarium: si ergo habere breviarium est praeceptum, defectus brevii est prohibitus, & consequenter eius defectus voluntarius est malus.

6

Quarta sententia supponens cum omnibus, cum solum actum in-

com

Sect. 17

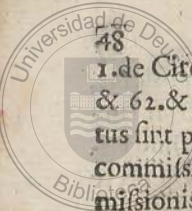
47

componibilem in se malitia omissionis, qui est causa illius, dicit, illum actum incomponibilem esse causam, qui primo eligitur post voluntatem omittendi, v.g. decet nit quis non audire sacrum, postea vult domi esse, & postquam decrevit domi esse, vult legere, studere, ludere, illud domi esse influit in omissionem, & est malum, secus reliqui actus. Ita Vazquez disp. 93. a num. 5. SS. MM. addunt, etiam esse malum actum incomponibilem in executioni mandatum: v.g. post voluntatem omittendi Sacrum i. eligit studere, & primo mandat executioni manere domi: dicunt igitur utrumque esse malum: quia utrumque est medium hic, & nunc causans omissionem, quae non potest existere sine aliquo actu.

7

Ante resolutionem sciendum est, non dari obligationem contendendi omnia, quae fuerunt causa omissionis Sacri, si nullam habeant in se malitiam praeter malitiam omissionis Sacri: sic non teneris dicere omisi Sacrum ludendo, ambulando, &c. sed sufficit dicere omisi Sacrum. Ita Suarez de Poenit. sect. 4. num. 11. Valentia tom. 2. disp. 6. quaest. 1. Azor tom. 1. lib. 4. cap. 3. Lugo disp. 16. de Poenit. sect. 11. Bonacina disp. 2. de Peccat. quaest. 4. Castropal. tom. 1. disp. 2. de Peccat. punct. 3. Diana tom.

1.

1. de Circumstantiis agravantibus resol. 2. 3.
 & 62. & alij apud ipsum. Quod verò illi ac-
 tus sint peccata commissionis; & peccata
 commissionis specie differant à peccato o-
 missionis, est verum in consideratione me-
 taphysicâ; secus in consideratione morali;
 dum malitiam sumunt per ordinem ad
 omissionem: quia moraliter est idem præ-
 ceptum Sacri, ac ipsum, vel aliud directe
 prohibens impedimenta Sacri, & confessa-
 rius prudenter iudicat in omitteute Sacrum
 data fuisse impedimenta Sacri:

8 Dico: Supposita ordine
 naturæ voluntate efficaci omittendi Sacrum,
 illum solum actum incomponibilem cum
 actu præcepto esse malum, & infici malitiâ
 omissionis, qui oritur ex voluntate non au-
 diendi Sacrum; alij verò actus incomponi-
 biles supponentes ordine naturæ volunta-
 tem omissionis Sacri, qui non oriuntur ex
 dicta voluntate, nec sunt mali, nec inficiun-
 tur malitia omissionis. Si verò nullus esset
 actus incomponibilis, qui oriretur ex volun-
 tate omissionis: sed omisio Sacri unice ori-
 retur ex voluntate efficaci omissionis; quod
 metaphysicè possibile iudico; (moraliter ve-
 rò, & fortè physicè impossibile; quia ut di-
 xi disp. 5. de Bonitate sect. 4. cum Izquierdo
 possibilis est pura omisio externa non
 absq.

absque omni actu: sed absque omni actu,
 qui sit causa, vel occasio illius, quod etiam
 tenet Tannerus tomo 2. disput. 4. de
 Peccat. quæst. 4. dub. 2. Oviedo controv. 6. de
 Bonit. punct. 5. num. 27.) Tunc nullus actus
 incomponibilis supponens eiusmodi vo-
 luntatem esset malus, nec inficeretur mali-
 tia omissionis. Et ita credo intelligendam
 esse sententiam Suariz, & aliorum.

9 Non loquimur modo
 de actibus incomponibilibus tollentibus
 potentiam antecedentem implendi præcep-
 tum in reliquis instantibus, de quibus post.
 Qui verò actus oriuntur ex illa voluntate,
 vel intentione finis, facile resolvitur ex dic-
 tis. Ex voluntate, seu intentione finis, solum
 oritur actus, qui sit electio formalis, & in-
 trinsecè respiciat utilitatem ut talem ad fi-
 nem, & consequenter ipsum finem, ut late
 probabimus disp. 4. de Bonitate: unde actus,
 qui na respicit finem voluntatis omissionis,
 oritur ex dicta voluntate: & actus, qui non
 respiciunt finem voluntatis omissionis, non
 oriuntur ex dicta voluntate, nec sunt mali
 malitia omissionis, nisi velint omissionem.

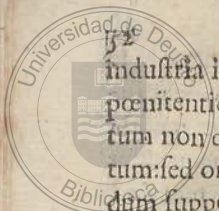
10 Quod omnis actus in-
 componibilis ortus ex voluntate efficaci o-
 missionis sit malus malitia omissionis. Prob
 omnis actus ortus ex illa voluntate, est ele-
 P. Iohannes Marin. D. Etia

Actio formalis, vel positio medij, ut talis ad omissionem Sacri. Sed electio formalis, & positio medij, ut talis ad omissionem Sacri est mala malitia omissionis: ergo omnis actus ortus ex voluntate omissionis est malus malitia omissionis. Min. est omnium: quia electio formalis, & positio medij ut talis ad omissionem per se causat omissionem, & consequenter est mala malitia omissionis. Prob. mai. Ex intentione finis nequit oriri electio materialis; sed solum electio formalis: ergo omnis actus incomponibilis ortus ex illa voluntate est electio formalis, vel positio medij ut talis ad omissionem Sacri. Antec. prob. ex suppositione 3.

11 Quod actus, qui non oriuntur ex voluntate efficaci omissionis supponentes ordine naturæ talem voluntatem, non inficiantur malitia omissionis: v.g. hic actus. *Siquidem non audieturus sum Sacrum, volo studere, ne sim otiosus*; & alij similes, qui non oriuntur ex voluntate omissionis Sacri. Prob. Actus, qui non causant per se omissionem; neque illam saltem interpretative volunt, non sunt mali malitia omissionis, (dum non sunt effectus omissionis) sed actus incomponibiles supponentes voluntatem omissionis ordine naturæ, non sunt effectus

fectus omissionis, ut supponimus, nec per se causant omissionem, neque illam volunt interpretative: ergo non inficiuntur malitia omissionis. Prob. min. Actus, qui neque sunt electio formalis; neque materialis medij ad omissionem, nec determinant ad eligendam omissionem, non causant per se, nec volunt interpretative omissionem: sed actus incomponibiles supponentes voluntatem efficacem, qui non oriuntur ex voluntate omissionis, non sunt electio formalis, ut patet; neque electio materialis in actu secundo: quia hæc non datur, & casu quo daretur, ut esset talis in actu secundo debebat oriri ex voluntate omissionis, ut fatentur eam concedentes: Deinde non determinant ad eligendam, seu volendam omissionem; ergo nec causant per se, nec volunt interpretative omissionem.

12 Prob. min. quoad tertiam partem. Intentio finis non determinat ad volendum medium necessario requisitum, quod aliunde supponitur futurum, & moraliter iam positum, nisi signatè tendat in medium, aut ex industria illud velit: nullus enim creditur velle medium præsertim malum, quod iam supponitur futurum, & moraliter positum, si volitio non sit necessaria, ut existat finis, nisi constet, signatè, aut ex

Disp. 2.

industria illud velle: hac ratione intentio
pœnitentię post absolutę prævisum pecca-
tum non determinat ad volendum pecca-
tum: sed omisio Sacri necessaria ad studen-
dum supponitur aliundę futura, & morali-
ter posita: quia intentio studendi, sic tendit:
Siquidem, non auditurus sum Sacrum, volo stu-
dere: ergo hæc intentio studij non determi-
nat ad volendam omisionem. Idem dicen-
dum de intentione manendi domi, & lu-
dendi, quę tunc non sunt medium in actu
2. ad omisionem Sacri. Imò addit Lugo
disp. 16. de Pœnitentia sect. 1. 1. num. 489. stu-
dium in illo casu fore bonum, & materiam
voti, & consilij: quia eatenus non esset bo-
num, quia esset malum malitia omisionis.
Sed non est malum malitia omisionis, ut
probatum est: ergo.

SECTIO II.

Solvuntur argumenta.

13

O Bije. 1. Studere tempore verito;
& indebito; quia aliud debe-
bat fieri eo tempore, est ma-
lum.

Sect. 2.

53

lum: sed hoc studium fieret tempore verito;
quia fieret tempore, quo tenebatur non sta-
dere; sed audire Sacrum: ergo. Mai. est Div.
Thom. quest. 2. de Malo art. 2. dicente ora-
tionem vocalem male fieri, si fiat eo tem-
pore, quo aliud facere debebat. Secundò. Fa-
cere contra id, ad quod tenetur, est malum:
sed studens teneretur relinquere studium,
ut audiret Sacrum: ergo studium est malum.
Tertio. Facere contra præceptum est ma-
lum: sed studens, faceret contra præceptum
directę, & immediatę prohibens studium:
ergo est malum. Prob. min. Præceptum au-
diendi Sacrum secum affert præceptum non
ponendi impedimentum inconponibile;
sed studium tempore Sacri est impedimen-
tum inconponibile cum auditione Sacri:
studens, &c. Resp. dist. mai. Studere tempore
verito, & indebito: quia aliud fieri debet eo
tempore, est malum, si non supponatur iam
impeditus physice, vel moraliter actus de-
bitus; conc. mai. si supponatur iam impedi-
tus physice, vel moraliter actus debitus, ne-
go mai. & dist. min. & supponitur iam im-
peditus physice, vel moraliter actus debitus,
conc. min. & non supponitur, nego min. &
conseq. Et in hoc sensu intelligendus est D.
Thom. Itaque studere tempore indebito eò
solum esset malum; quia esset interpretative
velle.

velle omissionem actus debiti: cum ergo voluntas dicta studendi non sit volitio interpretativa omissionis Sacri: quia non est necessarium, quod sit volitio omissionis, quæ aliundè supponitur futura, & iam est moraliter futura: ideo studium non est malum.

14

Ad 2. concessa mai. disting. min. Studens teneretur relinquere studium, ut audiret Sacrum, non supposita aliundè futura, & moraliter existente omissione Sacri, conc. min. supposita aliundè futura, & moraliter existente omissione Sacri, nego min. & conseq. Itaque si studium non supponeret voluntatem efficacem omissionis, & moraliter omissionem, studens teneretur omittere studium: quia tunc voluntas studendi esset interpretativè volitio omissionis, ut constat ex suppositione prima, & studium esset eo ipso moraliter, & imputativè impedimentum omissionis: at verò iam supposita voluntate omissionis, non teneretur omittere studium: quia voluntas studendi, neque esset volitio interpretativa omissionis, ut constat ex ratione conclusionis; nec per se causat moraliter, & imputativè omissionem. Ad 3. concessa mai. nego min. Ad probat. dist. mai. Præceptum audiendi Sacrum secum affert præceptum non ponendi

di impedimentum incommponibile, dum non supponitur moraliter aliundè impeditum Sacrum, conc. mai. dum supponitur aliundè moraliter impeditum Sacrum, subdist. si voluntas ponendi illud impedimentum incommponibile, sit voluntas formalis, vel interpretativa omissionis, conc. mai. Si non est formalis, nec interpretativa voluntas omissionis, nego mai. & dist. min. & studium supponit moraliter impeditum Sacrum, taliter, ut voluntas audiendi non sit formaliter, neque interpretativè voluntas omissionis, concedo min. & non supponit ita omissionem Sacri, nego min. & conseq.

15

Itaque præceptum audiendi Sacrum secum affert præceptum negativum non ponendi impedimentum, quod non supponat aliundè futuram, & moraliter impeditam omissionem: hac ratione secum affert præceptum non ponendi voluntatem omissionis: quæ est impedimentum omissionis non suppositæ: & præceptum non habendi voluntatem manendi dormi, studendi, si non supponatur aliundè futura, & moraliter existens omisio Sacri. Similiter præceptum audiendi Sacrum secum affert præceptum negativum non ponendi impedimentum, etsi supponens aliundè futuram, & moraliter existentem omis-

lio-

non enim si volitio illius impedimenti sit formaliter, vel interpretative volitio omissionis hac ratione præceptum audiendi Sacrum secum affert præceptum prohibens hanc voluntatem: *Siquidem iam decrevi non audire Sacrum, nolo audire Sacrum: siquidem iam decrevi manere domi, volo studium, ex quo sequatur non audire Sacrum*: quia præceptum auditionis secum affert præceptum prohibens voluntatem omnem formalem, vel interpretativam omissionis, etsi aliunde supponatur futura; imò existens qua ratione secum affert præceptum prohibens gaudium de omissione: & tunc cum non supponatur physice existens omisio, positio illius impedimenti moraliter, & imputabiliter est impedimentum in actu secundo, & non solum in actu primo: quia non est cur non sit tale impedimentum: at verò præceptum auditionis non affert secum, nec est cur afferat, præceptum non ponendi impedimentum supponens futuram, & moraliter existentem omissionem; si volitio impedimenti non sit formaliter, nec interpretative volitio omissionis: quia ratio prohibendi impedimenta est: *quia eorum volitio, erit volitio omissionis*: quando autem volitio impedimenti non est adhuc interpretative volitio omissionis impedimentum non est moraliter

raliter, & imputabiliter impedimentum in actu secundo, sed solum erit ad summum materialiter, & pure physice impedimentum.

Obijc. 4. Quodvis opus incomponibile cum actu præcepto, per suum esse illud impedit, & ideo causat impeditivæ omissionem, quæ non aliter causatur, quam impediendo actum oppositum. Sed opus impediens actum præceptum, est malum: ergo. Prob. mai. quodvis tale opus non pernitit secum actum præceptum: ergo formaliter illud impedit: sicut si ignis hac ratione impedit formaliter introductionem caloris. Confirm. 1. Magis connectitur studium in eo casu cum omissione Sacri; quam consilium circa omissionem. Sed qui supposita voluntate efficaci omissionis consiliaretur omissionem, peccaret contra præceptum audiendi Sacrum: ergo similiter. Confirm. 2. Studium in eo casu habet sufficientiam ad causandum omissionem Sacri, & existit prius physice, quam omisio Sacri: ergo causat omissionem Sacri, & consequenter est malum. Prob. consequ. Licet causa physica, v. g. ignis A sit sufficiens ad producendum calorem, si prius quam physice existat calor, adiungatur alia causa sufficiens, v. g. ignis B, tunc ignis B causat calorem simul cum igne

ne A. & non alia ratione, nisi quia habet sufficientiam, & existit applicatus prius quam physicè existat calor, qui aliunde erat futurus, & moraliter existens: ergo similiter. Prob. conseq. Hic actus: *Siquidem non sum auditurus Sacrum, & ad hoc volo manere domi: iterum nolo audire Sacrum, & ad hoc volo ludere.* Supponit aliundè futuram omissionem Sacri, & moraliter existentem, & tamen causat omissionem Sacri: quia existit prius quam in re existat omisio Sacri: est aptus ad causandum, & determinat voluntatem ad omissionem Sacri: sed studium existit prius quàm in re existat omisio Sacri, est aptum ad causandum, & determinat voluntatem ad omissionem Sacri: quia eam reddit formaliter connexam cum omissione: ergo licet supponat, &c. causat omissionem Sacri.

Resp. dist. mai. Quodvis opus incomponibile cum actu præcepto impedit logicè, materialiter, & purè physicè actum præceptum, conc. mai. impedit moraliter, & imputabiliter, subdisting. Si opus incomponibile non supponat futuram, & moraliter existentem omissionem actus præcepti, conced. mai. si supponat futuram, & moraliter existentem omissionem, iterum subdisting. Si opus incomponi-

nibile oriatur ex voluntate omissionis, aut sit volitio formalis, vel interpretativa omissionis, conced. mai. si neque oriatur ex voluntate omissionis, nec sit volitio formalis, nec interpretativa omissionis, nego mai. & dist. min. opus impediens moraliter, & imputabiliter actum præceptum, est malum conc. min. impediens logicè, materialiter, & purè physicè, nego min. & conseq. Ad prob. concesso aut. disting. conseq. sicut maiorem. Itaque quodvis opus incomponibile cum actu præcepto non supponens physicè impeditum actum præceptum, illum impedit saltem logicè, materialiter, & purè physicè: quia vere illum non permittit, verè est incomponibile cum illo: & ita impedire non est malum, neque est propriè impedire moraliter, & imputabiliter: quia propriè impedire moraliter, & imputabiliter ultra esse incomponibile, dicit propriè influere, & præviè causare.

Vt verò moraliter, & imputabiliter impediatur, (qua ratione est malum cum hoc sit imputari omissionem) ultra requiritur, vel quod non supponat aliud futuram, & moraliter existentem omissionem: quia si eam non supponit, voluntas ponendi opus incomponibile, & impedimentum, est saltem interpretativè voluntas omis-

omissionis, ut diximus suppositione prima:
Vel si supponit moraliter existentem, & fu-
turam omissionem, requiritur, quod opus
incomponibile oriatur ex voluntate omis-
sionis, aut sit volitio formalis, aut interpre-
tativa omissionis: si enim oritur ex volun-
tate omissionis, erit positio medij ut talis,
& per se causabit omissionem, ut vidimus
suppositione secunda. Si sit volitio formalis,
aut interpretativa omissionis, moraliter im-
pediet actum præceptum: quia tunc non est
cur non impediat moraliter in acta secun-
do actum præceptum cum sit volitio impe-
ditionis, existat prius quam in re sit impedi-
tio, & sit sufficiens ad impediendum. At ve-
rò si supponat futuram omissionem, & aliud
dè non sit volitio formalis, nec interpretati-
va omissionis, non impediet moraliter, nec
imputabiliter actum præceptum; sed solum
logicè, materialiter, & parè physicè. Sicut
prædefinitio poenitentiae supponens aliudè
futurum peccatum, licet logicè impediat ca-
rentiam peccati, utpotè incomponibilis, &
non permittens carentiam peccati: non im-
pedit moraliter, nec imputabiliter carenti-
am peccati: quia non est volitio formalis,
nec interpretativa peccati. Quod vero opus
incomponibile supponens aliudè futuram
omissionem possit non esse volitio forma-
lis,

lis, nec interpretativa omissionis constat ex
paritate intentionis poenitentiae post abso-
lutè prævisum peccatum, & ex ratione con-
clusionis. Frigus in primis impedit physicè
introductionem caloris, non moraliter, &
imputabiliter: deinde frigus non supponit
impeditam introductionem caloris.

Ad 1. Confirm. con-
cessa mai, & min. neg. conseq. Sicut magis
connectitur cum peccato intentio poeniten-
tiae post absolutè prævisum peccatum, quam
consilium circa peccatum: & hoc inficere-
tur malitia peccati, secus intentio illa poe-
nitentiae. Disparitas est: quia consilium circa
omissionem est voluntas saltem interpreta-
tiva omissionis: censetur enim velle omis-
sionem, qui eam consiliat, & ad eamhorta-
tur: cum consilium per se tendat ad causan-
dam omissionem; & idè si non est physicè
posita omisio, eam causat, & propter hoc
est malum; si est posita omisio est malum:
quia consilianti est interpretativè volunta-
ria omisio: at verò cum ponenti dictum
opus incomponibile, non sit formaliter, nec
interpretativè voluntaria omisio, & aliud
dè supponatur futura omisio, non est cur
positio operis incomponibilis, & connexa
cum omissione sit mala Ad 2. Permissio ant.
dist. conf. causat omissionem materialiter, &
pu-

purè physicè, conc. conseq. moraliter, & imputabiliter, neg. conseq. Ad prob. concess. antec. nego conseq. Ad prob. dist. ultimam partem min. & illam determinant logicè, materialiter, & purè physicè, conced. min. & illam determinant moraliter, & imputabiliter, nego min. & conseq.

20

Itaque verum est causas physicas relatas causare physicè effectum non existentem in re, propter rationem datam; similiter verum est opus incomponibile dictum causare materialiter, & purè physicè omissionem: quia cum sit connexum cum omissione, & existat prius, quàm physicè existat omisio, determinat logicè ad omissionem, & materialiter, & physicè causat omissionem; at verò ut opus incomponibile sit malum, non sufficit causare materialiter, & purè physicè omissionem; sed ultra requiritur, eam causare moraliter, & imputabiliter: quia si eam non causat moraliter, illud causare, est moraliter permittere, & causare per accidens: cum effectus sequutus solum sit voluntarius indirectè. Sic aspectus causat per se physicè malas cogitationes, & motus in chirurgo: studium obscenarum, & auditio confessionum in studente, & confessario; & quia non causat eas moraliter, seu quia nec chirurgus, nec studens, nec

con-

confessarius intendunt malas cogitationes formaliter, nec interpretative, non est malus aspectus chirurgi, &c. sed moraliter est permissio, & causatio per accidens cogitationum. Hac ratione, quater arcem ad expugnandam urbem, ubi innocentes sunt perituri, quater turrim, ubi quatiens cognoscit opprimendum: in bello navali ignem pulveri injicere, ne ipsi, & sua in hostes veniant: in nesciente natare, cedere alteri tabulam; etiam à se occupatam, & committere se undis sine spe evadendi, est ponere voluntariè causas per se physicè causantes hos effectus; & iuxta plures moraliter solum est permissio, & causatio per accidens horum effectuum: quia non sunt voliti formaliter, nec interpretative, de quo plura disput. 2. de Actib. hum. ergo licet voluntas studendi causet materialiter, & per se physicè omissionem: cum neque eam velit formaliter, neque interpretative, non causabit eam moraliter, neque erit mala.

21

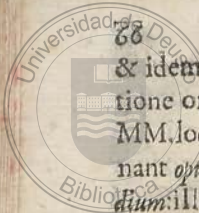
Insistes. Quamvis voluntas studendi non impediat formaliter voluntatem audiendi Sacrum, quia eam supponit impediram per nolitionem auditio- nis; voluntas studendi conservat nolitionem audiendi Sacrum, & omissionem voluntatis audiendi Sacrum: quia existit priori ad

con-

conservationem, & est connexa cum conservatione: sed conservare nolitionem audiendi Sacrum est malum: ergo. 2. Ex SS. MM. voluntas omissionis Sacri non potest causare omissionem immediate per se ipsam, sed media aliqua actione exteriori incomponibili cum presentia in templo: ergo infert aliquam actionem exteriorem tanquam medium causans omissionem Sacri: sed hoc medium est opus incomponibile primo electum, & primo exequutum ergo hoc causat, & infertur malicia omissionis. Resp. dist. mai. conservat pure physice, materialiter, & logice nolitionem auditionis; permitto mai. conservat moraliter, & imputabiliter, nego mai. & dist. min. conservate moraliter nolitionem Sacri est malum, concedo min. conservare pure physice, materialiter, & logice, nego min. & consequ. quia eadem ratione, quia causare pure physice omissionem non est malum eadem ratione conservare materialiter nolitionem non est malum: cum non sit velle formaliter, nec interpretative nolitionem; sed solum sit indirecte voluntaria nolitio, & non excedat munus permissionis. Permissi, quod voluntas studendi conservat materialiter nolitionem: quia tam supponitur conservata nolitio auditionis ad voluntatem studendi; sicerint

tendit voluntas studendi: Siquidem non audiretur sum Sacrum, volo studere, qui modus supponit conservatam nolitionem Sacri pro illo instanti: & cum habeat eum modum tendendi pro reliquis, in quovis instanti supponit conservatam nolitionem Sacri. Sed ne de hoc litigemus; permisi maiorem. Ad 2. permissio antec. & consequ. & concess. min. subsumpta quoad primam partem. Disting. quoad secundam. Primo executum, si executio oriatur ex intentione omissionis, vel ex volitione formali, vel interpretativa omissionis, conc. min. aliter neg. min. & concessa consequ. quoad primam partem; eam disting. similiter quoad secundam.

Itaque permitto, non posse dari puram omissionem externam absque actu externo, qui sit causa, vel occasio illius: & similiter quod nolitio Sacri inferat opus incomponibile, quod sit causa, vel occasio omissionis. Ex his recte sequitur opus incomponibile primo electum esse medium: imò tale est opus secundo, & tertio electum: quia cum electio oriatur ex nolitione, ex dictis suppositione tertia, & cum non detur electio materialis iuxta ipsos; sed solum electio formalis, quæ proinde vult formaliter omissionem sacri: quid mirum quod opus primo electum sit medium; P. Ioannes Marin.

& idem de opere primo exequuto exequu-
tione orta ex nolitione Sacri. Si verò SS.
MM. loco *opus primo electum est medium*, po-
nant *opus incomponibile primo positum est me-
dium*. illud dist. est medium, si oriatur ex no-
litione Sacri, conc. est medium si non oria-
tur ex nolitione Sacri subdist. est medium
materialiter, & pure physice, conc. est me-
dium moraliter, & imputabiliter, neg. quia
iuxta dicta, si non oriatur ex nolitione Sa-
cri, solum materialiter, & pure physice cau-
sat omissionem, & quod sic causat, solum
materialiter, & pure physice est medium:
quod in re est non esse medium moraliter:
cum voluntas illud ponendi, nec formaliter,
nec interpretative velit omissionem.

84

Circa optis incompo-
nibile auferens potentiam antecedentem
pro instantibus sequentibus placet senten-
tia Suarez, & Lugo, cum explicatione data,
& sine limitatione SS. MM. Itaque si pro-
iectio breviarii, somnus, & expensio pecu-
niarum oriatur ex voluntate non recitan-
di, &c. est mala; quia est electio medij non
recitandi, & volitio non recitandi. Si verò
non oriatur ex voluntate non recitandi, &

85

solum impediatur potentiam recitandi pro
tempore, pro quo moraliter creditur dura-
tura voluntas non recitandi sine spe muta-
tionis, illa voluntas proijciendi non est ma-
la malitia omissionis, idem de proiectione:
quia eandem fortunam sortitur proiectio,
ac voluntas proijciendi quoad malitiam. Ra-
tio est: quia illa voluntas non causat per se
moraliter omissionem recitationis, nec vult
formaliter, nec interpretative omissionem;
sed solum causat materialiter, & pure phy-
sice: quia sic tendit tacite, vel expresse: for-
maliter, vel interpretative, *Siquidem non reci-
taturus sum hodie*, v. g. *proijcio breviarium*,
et alius erit.

Obijc. Licet hoc sit ve-
rum quando opus incomponibile auferat
conditionem requisitam, ut præceptum obli-
get: quia conditio requisita, ut obliget præ-
ceptum non est materia præcepta: ideo ex
his præceptis non teneris habere bonam
valetudinem; sed solum ad ieiunandum, &
recitandum si habeas bonam valetudinem:
qua ratione iuxta communem sententiam,
qui se fatigat videns, se postea non posse
ieiunare, nec recitare præ fatigatione, vel
aegritudine, non peccat peccato omissionis
ieiunii, vel recitationis: quia valetudo v. g.
est conditio, ut obliget præceptum ieiunii;

& recitandi; Hoc tamen non est verum quando impedimentum auferit medium per se necessarium ad impletionem præcepti; quale est breuiarium ad recitandum, pecunia ad restituendum: quia medium per se necessarium ad materiam præceptam pertinet ad materiam præceptam, & cadit sub præcepto: ideoque, qui tenetur recitare horas, vi eiusmodi præcepti tenetur habere breuiarium: & qui tenetur restituere, tenetur, querere pecunias. Ex quo sic arguunt. Facere directe contra præceptum, est malum: sed proijciens breuiarium, directe facit contra præceptum: ergo. Prob. min. Proijcere breuiarium, directe est contra habere breuiarium: sed vi præcepti recitandi tenetur habere breuiarium; ergo illud proijciens, etiam cum explicatione à nobis data facit directe contra præceptum.

25

Resp. concessa 1.ª parte assumpti, disting. 2. Medium necessarium pertinet ad materiam præcepti non obligantis pro casu, pro priori ad quem habeat nolitatem recitandi, conced. mai. obligantis pro illo casu, neg. mai. Ad argumentum. Disting. mai. Facere directe contra præceptum pro casu, quo obligat, est malum, conc. mai. pro casu quo non obligat, nego mai. vel implicat in terminis facere directe con-

tra

tra præceptum, & non obligare, & disting. min. Proijciens breuiarium facit directe contra præceptum, dum non obligat, permissa implicatione, conc. min. dum obligat nego min. & conseq. Ad probat. concessa mai. disting. min. Vi præcepti recitandi tenetur habere breuiarium, si non habeat pro priori voluntatem non recitandi, conc. min. si habeat pro priori voluntatem non recitandi, nego min. & conseq. Quia eatenus tenetur habere breuiarium, quatenus est medium ad recitandum, seu ut recitet: dum ergo non recitaturus, est sit impossibilis consequenter recitatio moraliter, cum tunc ad finem recitandi non seruiat, non tenetur habere breuiarium, nec moraliter censetur, inquit Suarez, adimere sibi potestatem recitandi pro illo tempore, cum moraliter iam sit ablata.

26

Si verò in navigatione longa proijceret breuiarium, proiectio esset peccatum: quia cum non credatur duratura voluntas non recitandi pro tanto tempore; sed detur spes mutandi voluntatem: tunc est mala proiectio: quia tenetur habere breuiarium pro illo tempore, pro quo non datur pro priori voluntas non recitandi, & tunc non à voluntate non recitandi; sed à proiectione provenit non recitare. Et similiter acci-

dit

79

Disp. 2.

dit in somno, & expensione pecuniarum, ut
dicunt Suarez, Curiel quæst. 71. art. 5. Oviedo
num. 41. & Godoy. Adstrictus voto casti-
tatis, postquam decrevit frangere votum,
peccat si ducat uxorem. 1. Quia se reddere
obligatum ad reddendum debitum, est con-
tra ius, & libertatem voti. 2. Quia se expo-
nit periculo scilicet faciendo contra votum,
scilicet, periculo petendi debitum, quod est
contra votum, etiam post ductam uxorem,
& post voluntatem frangendi: sicut post vo-
luntatem frangendi, fractio est peccatum.
Qui ergo sic duxit uxorem, non debet con-
fiteri: *violavi votum*: quia fortè illud non vio-
lavit, si scilicet non consumavit matrimo-
nium: nec sic: *habui tot copulas*, quia illæ post
contractum matrimonium sunt honestæ ad
reddendum debitum, sed sic: *contraxi, matri-*
monium, quo me exposui periculo faciendo sepe
contra votum, & toties petivi, & petens
accesi. Ita Oviedo quoad 1. num.

40. & Lugo quoad 2.

num. 493.

Sect. 3.

77

SECTIO III.

*Quam malitiam habeat actus positivus, qui
est causa omissionis?*

27. S Vp: 1. Certum esse, actum ex
obiecto malum causantem
omissionem Sacri, v. g. fur-
tum, habere duplicem malitiam: malitiam
iniustitiæ: quia est furtum, & malitiam con-
tra religionem: quia causat omissionem Sa-
cri. An verò malitia causandi omissionem
sit distincta à malitia omissionis, est leve
dubium, quod postea solvetur. Sup. 2. actum
ex obiecto nec malum, nec bonum (si fortè
detur) causantem omissionem, esse malum.
Dubium est an sit malum malitia distincta
à malitia omissionis: an eadem malitia, ac
omissio? Hoc dubium pendet ex illa quæ-
sitione: an actus positivus causans omisso-
nem, dicendus sit peccatum commissionis,
vel omissionis? Valentia tom. 2. disp. 6. q. 1.
Salas 1. 2. quæst. 71. tract. 1. 3. disp. 2. sect. 7.
dicunt esse peccatum commissionis propter
dicta in procemio huius disput. sed habere

cau-

SEC.

eandem malitiam, ac omisio. Suarez disp. 3. de Peccatis sect. 3. Vazquez 1. 2. disp. 9. cap. 4. Granado 1. 2. contr. 6. tract. 2. disp. 3. Tannerus tom. 2. disp. 4. de peccatis. Curiel 1. 2. q. 71. Oviedo contr. 6. de Bonitate punct. 6. dicunt, esse peccatum omisionis, & solum habere malitiam omisionis: licet quoad hoc 2. Vazquez loquatur cum distinctione: quia dicit, actum positivum causantem omisionem actus interioris habere malitiam distinctam ab omisione: sic actus causans omisionem contritionis habet malitiam distinctam ab omisione: sicut actus ex metu inferni imperans contritionem, habet bonitatem distinctam a contritione. Lugo disp. 16. de Pœnitentia dicit, actum causantem omisionem solum habere malitiam omisionis.

In questione levi placet, quod dixi in proœmio, actum positivum causantem omisionem, esse peccatum commissionis, & licet malitia peccati commissionis sit metaphysicè distincta à malitia peccati omisionis: quia constitutiva sunt distincta, dum tamen actus positivus terminatur ad omisionem, & est malus per ordinem ad omisionem, quam causat, ita ut si eam non causaret, non esset malus, malitia huius actus est moraliter eadem cum

malitia omisionis: nec opus est explicare in confessione plusquam omisionem: quod sit eadem specificè patet: quia & si dentur duo præcepta, habent idem motivum: & oppositio est ad eandem virtutem, Quod etiam sit moraliter idem numericè, quoad confessiones, suadet. Quia cum physicè, aut saltè moraliter sit impossibilis pura omisio libera externa peccaminosa, audiens omisionem, prudenter iudicat, datum esse actum causantem omisionem, & licet detur præceptum negativum non ponendi impedimenta Sacri, hoc præceptum si est physicè numericè distinctum à præcepto affirmativo audiendi Sacrum, moraliter est unum quoad præcipiendum, & obligandum: quia idem præcipit, & ad idem obligat unum, ac aliud: si enim non ponatur impedimentum auditionis, erit auditio, & si sit auditio, non ponetur impedimentum, & consequenter præceptum obligans ad auditionem, saltè indirectè obligat ad non ponendum impedimentum; & præceptum obligans ad non ponendum impedimentum obligat ad auditionem. Nec placet distinctio Vazquez: quia licet actus imperans sæpe habeat bonitatem distinctam à bonitate imperati: quia respicit diversum motivum; cum ad contrahendam malitiam non

74

Disp. 2.

requiratur respectus intrinsecus ad motum ratione cuius actus causans, vitietur in estimatione morali, quo respectu, non vitietur omisio. hinc non habet locum distinctio omissionis actus interni ab omissione actus externi. De quo disp. 5. de Bonit. sect. 4.

29

Difficultas est. De actu bono ex obiecto causante omissionem, v.g. an omisio Sacri propter studium habeat duplicem malitiam, alteram contra religionem, alteram contra virtutem studiositatis? Prima sententia dicit, non habere duplicem malitiam. Ita Oviedo supra punct. 6. Lugo supra num. 479. Godoy disp. 23, §. 1. & est communis Thomistarum. Secunda sententia dicit habere duplicem malitiam. Ita Suarez disp. 3. de Peccat. sect. 3. Granad. contr. vers. 6. tract. 2. disp. 3. Amicus disp. 22. & alij apud Gonet disp. 3. art. 3. §. 2. SS. MM. concedunt duplicem malitiam, quando studium est finis omittendi Sacrum: secus quando est medium omittendi Sacrum.

30

Dico 1. cum Suarez: Quando studium est finis omittendi Sacrum, omittens Sacrum peccat contra religionem, & contra virtutem studiositatis. Prob. 1. Affectus immoderatus studendi est con-

Sect. 3.

75

contra virtutem studiositatis. Sed velle omittere Sacrum propter studium est affectus immoderatus studendi: ergo est contra virtutem studiositatis. Mai. videtur vera: quia virtutes non solum exigunt moderationem in sua materia, v.g. studiositas non solum inclinatur ad sciendum, quod oportet sapere: ad non sciendum plus, aut minus quam oportet sapere: ad non sciendum curiosa praeutilibus; sed etiam exigit moderationem in affectu studij aliis moderati: sic temperantia non solum exigit moderatam comestionem; sed etiam, ne moderata comestio fiat nimio, & inordinato affectu, & sic cavetur solutio Lugo, & Godoy dicentium, virtutem solum exigere moderationem intra materiam ipsius; non vero in materia aliarum virtutum, nec extra suam sphaeram. Prob. min. volitio finis non curans de bonis, aut malis medijs, imò signatè, & exercitè eligens mala media, & proterens praecepta ad consequutionem finis, est affectus inordinatus finis: sed velle omittere Sacrum propter studium est volitio studij non curans de bonis, aut malis medijs, imò exercitè, & signatè eligit mala media, & proterit praecepta ad consequutionem studij: ergo.

31

Secundò. Studium ad quod

quod vitandum inclinatur hic, & nunc virtus studiositatis est contra virtutem studiositatis. Sed virtus studiositatis inclinatur ad vitandum studium habendum omissione Sacri praecepti: ergo est contra virtutem studiositatis. Prob. min. virtus studiositatis inclinatur ad studendum modò, & tempore debito, & ad non aliter studendum. Sed studium habendum omissione Sacri, est studium habendum modò, & tempore indebito: ergo virtus studiositatis, &c. Prob. mai. Studiositas inclinatur ad studium bonum, & non aliud. Sed studium bonum solum potest dari modò, & tempore debito, & non aliter, ergo. prob. min. ex D. Thom. in 2. dist. 38. ad 2. *Non enim bonum finem appetit, si non appetit, quando est bonus, & ubi est bonus.* Vide plura disp. 4. de Bonitate, & malitia sect. 3. ubi diximus, actum non posse esse bonum ex obiecto, & simul malum ex circumstantia loci, aut temporis indebiti. Et sect. 4. ubi diximus, ex intentione bona, & consequenter ex virtute non posse oriri electionem mali mediij.

Confirm. à Granado supra sect. 3. Qui comederet contra praeceptum Praelati, non solum peccaret contra virtutem obedientiae; sed etiam contra temperantiam; quia temperantia inclinatur ad non

non comedendum hic, & nunc: Sed Ecclesia prohibet studium impediens Missam: ergo omittens Missam propter studium peccat contra studiositatem: quia studiositas inclinatur ad omittendum hic, & nunc studium. Prob. consequ. cavendo solutionem Lugo, & Godoy. Sicut praeceptum, & obedientia intendunt rectitudinem propriam illius virtutis, quam praecipit, ita studiositas inclinatur ad non studendum tempore vetito, ut diximus: ergo licet praeceptum attingendi Sacrum non intendat rectitudinem studij, sed cultum Dei, virtus studij inclinabitur ad non studendum tempore prohibitionis: quia inclinatur ad studium ut finem bonum, & non est bonum, quando non est bonum. Confirm. 2. iuxta Lugo supra num. 483. non solum est contra liberalitatem sumptus superflui: sed etiam sumptus scandalosus contra charitatem, alioqui non nimis: quia liberalitas respicit honestatem sumptuum, quae honestas tollitur per quaecumque malitiam supervenientem: Sed studiositas respicit honestatem studij, quae etiam tollitur per quaecumque malitiam supervenientem, ut constat ex D. Tho. supra, & late constitit loco citato de Bonitate: ergo omisio Missae propter studium est contra virtutem studiositatis. Confirmari posset ex SS. MM. quia tunc

magis apretriabitur studium, quam Sacrum, quod est inordinate apretriare.

Obijc. 1. Studium est malum prout causat omissionem: Sed prout causat omissionem sufficienter prohibetur à præcepto Sacri indirectè prohibente impedimenta Sacri: ergo non est malum contra studiositatem. 2. Ex nostra sententia sequitur gravius peccare omitteus Sacrum, ut studeat, quam omitteus Sacrum ut ludat, & dormiat: quia prior etiam peccaret contra studiositatem: 2. verò solum peccaret graviter contra Religionem, & leviter contra eutropeliam: imò omitteus assistentiam necessariam ægri, ut audiat Sacrum, gravius peccaret, quam omitteus assistentiam necessariam ægri ut furetur: quia primus peccabit contra Religionem: secundus autem contra iustitiam, & Religio perfectior est iustitia. Sed hoc est contra communem sententiam Theologorum dicentium, intentionem bonam, seu finis boni minuere malitiam electionis: ergo nostra sententia est falsa. 3. Eatenus studium illud esset malum, quia non haberet rectitudinem studij, sed hæc ratio est nulla: ergo. Prob. min. Audiens Sacrum ex fine vanitatis non habet rectitudinem Religionis, & tamen non contrahit malitiam contra Religionem: quia implet præ-

præceptum audiendi Sacrum: ergo licet omitteus Sacrum propter studium non habeat rectitudinem studiositatis, non contraheret malitiam contra studiositatem: quia per illud studium posset implere præceptum, & votum studendi.

Resp. disting. mai. studium est malum prout est studium causans omissionem, conc. mai. præcisse prout causat omissionem, neg. mai. & dist. min. Prout causat præcisse omissionem sufficienter prohibetur à præcepto Sacri, conc. min. prout est studium causans, neg. min. & consequ. Itaque studium non solum est malum, prout causans omissionem: quia sic etiam esset malum opus ex se indifferens; sed prout est studium causans: quia tunc tale est actus contra virtutem, & inclinationem virtutis studiositatis propter rationes conclusionis: sicut in omitteus Sacrum, ut furetur, furtum est malum: quia causat omissionem Sacri, sed non præcisse, quia causat omissionem Sacri, sed quia est furtum causans omissionem Sacri: quod etiam est contra virtutem iustitiæ. Ad 2. conc. sequellam non absurdam licet enim opponatur praxis vulgaris in oppositum rectè fundata in probabilitate sententiæ oppositæ magis comm. unis: hoc non tollit esse probabilem sequellam
titpo-

utpote traditam à gravibus Authoribus, & non levi fundamento. Quod addit intentionem boni finis minuit malitiam electionis, nec est universaliter verum, nec falsum, ut diximus disp. 4. de Bonitate sect. 4. quia dependet ab alio extremo cum quo comparatur. Omittens Sacrum ob studium minus peccat, quam omittens Sacrum, ut furetur graviter: quia hic præter religionem peccat graviter contra iustitiam, & alter præter religionem peccat leviter contra studiositatem. Omittens Sacrum ob studium gravius peccat quam omittens Sacrum, ut ludat, ludo aliàs in differenti, aut bono: quia primus præter Religionem peccat leviter contra studiositatem, quæ perfectior est, quam eutropelia, contra quam leviter peccat secundus. Ad 3. nego mai. Non peccat præcisse, quia non habet rectitudinem studiositatis: aliàs æquè peccaret, qui ob studiū non audiret Sacrum die non festo, quam non audiens ob studium die festo: quia neuter haberet rectitudinem Religionis, & studiositatis, sed peccat quia facit contra virtutem studiositatis. Ad probation. minoris: disting. mai. Audiens Sacrum ex vanitate implet præceptum Religionis secundum id ad quod graviter obligat, conc. mai. secundum id ad quod leviter obligat, neg. mai.

&

& similiter impletur studens præceptum studendi, & votum: quin ex hoc sequatur studium non esse malum: quia ut diximus de Bonitate disp. 4. ex intentione mala, non potest oriri electio bona: Idedque auditio mala ob vanitatem esset mala, quia talis volitio, aut intrinsecè respiceret vanitatem, ut verius iudico, aut saltem per se causaret vanitatem, quam tenetur vitare, & utroque modo est mala: impletur tamen illa auditio, etsi mala id ad quod graviter obligat præceptū, nō id ad quod leviter: quia præceptū graviter obligat ad externam auditionem Sacri, & hanc ponit leviter obligat ad audiendum sacrum ex bono fine, & hoc non ponit. Similiter accidit in studio respectu præcepti, & voti, quæ impletur secundum id, ad quod graviter obligant; secus secundum id, ad quod leviter obligant.

35

Obijc. 2. ex nostra sententia sequitur, omittentem sacrum die festo ob studium, graviter peccaturum contra virtutem studiositatis: Quia studiositas prohibet sub gravi, ne ponantur media graviter mala ad studium. 2. Si quis graviter excederet in materia studij intendens scire tantum quantum Deus aut Angelus, graviter peccaret contra virtutem studiositatis. Similiter graviter peccaret, qui nimia in-

P. Ioannes Marin.

F

ten

tenfione vellet fcire intra fphæram fcientiæ
humana; quia eſſet nimis excedens hæc in-
tenſio ſupra medietatem intenſionis ex-
actam ab ſtudioſitate. Sed ſimiliter apretia-
tio ſtudij frangens leges, & præcepta prop-
ter ſtudium, & ſi non eſſet valde intenſus
affectus, graviter excederet medietatem
apretiationis ſtudij exactam à virtute ſtu-
dioſitatis: ergo graviter peccaret contra ſtu-
dioſitatem omittens Sacrum die feſto prop-
ter ſtudium.

36 SS.MM. concedunt ſequellam. Ve-
rius tamen iudico cum Suarez, Granado, &
Ovied. dicere id veriſimū in noſtra ſententiā
num. 53. non peccatum graviter contra
virtutem ſtudioſitatis: ſicut enim in omni
ſententiā omittens Sacrum ob furtum leve
non peccaret graviter contra iuſtitiam, eſſi
valde intenſe optaret tale furtum; & tamen
magis apretiaſet furtum leve, quàm Sacrum;
& audiens Sacrum unice ex vanitate, & ſi
valde intenſe appetat vanitatem; non pec-
cat graviter contra humilitatem, & tamen
magis apretiaſet vanitatem, quam auditionem
Sacri: quia vanitas eſt unicus finis affectus:
ſic omittens Sacrum ob ſtudium non pec-
cabit graviter contra ſtudioſitatem, licet
magis apretiaſet ſtudium, quàm auditionem;
hæc enim maior apretiaſio faciet, quod pec-

cet graviter contra Religionem, non gra-
viter intra virtutem ſtudioſitatis. Ex quo
iudico contra ſtudioſitatem frequenter non
peccari graviter, niſi forte medio pacto cum
Dæmone procuretur ſcientia, aut procure-
tur ſcientia eorum, quæ non oportet, vitan-
do ſtudium eorum ad quæ tenentur: ſi vero
ſcientia, quæ optatur, ſit intra limites eorū,
quæ oportet, ratione magnæ apretiationis,
aut nimis intenſi deſiderij vix dabitur pec-
catum grave: ut videtur conſtare exemplis
allatis. Hinc nego ſequellam, & primam
probationem. Ad ſecundam conceſſa, vel
permiſſa prima parte mai. neg. ſecundam.
Diſparitas eſt: quia ſicut contra iuſtitiam, &
humilitatem in caſibus dictis frequenter
ſolum datur peccatū grave, dum datur ex-
ceſſus gravis in materia iuſtitia, & humili-
tatis; non vero dum datur valde intenſum,
deſiderium circa furtum, & vanitatem le-
vem, & ſi furtum, & vanitas levis apretiaſetur
pluſquam Sacrum. Similiter contra virtu-
tem ſtudioſitatis dabitur peccatum grave
quando datur gravis exceſſus ſupra medie-
tatem in materia ſtudioſitatis: vix tamen da-
bitur peccatū grave ex nimio affectu: et
ga moderatam ſcientiam; nec ex minori
apretiaſione exercita ſacri; ideoque nego
min.

Dico 2. Etiam peccatū
contra virtutem studiositatis dum studium
eligitur, ut medium ad omittendum Sacrum.
Quia videtur iniuriam inferri virtuti stu-
diositatis, si studium, quod ex se est actus vir-
tutis, eligatur ad omittendū Sacrum, ad va-
nitatem, & huiusmodi peccata: hoc enim es-
set vitium toties damnatum ab Aug. & Do-
Th. (*Uti fruendis & frui utendis*) ubi dam-
nant actiones honestas, quæ sunt *fruenda*, or-
dinari ad turpia, & mala, quæ vocantur
utenda.

SECTIO IV.

*An ponens impedimentum auferens pro instan-
tibus sequentibus potestatem faciendi rem præ-
ceptam non solum peccet quando ponit
impedimentum: sed etiam quan-
do ponitur omisio rei
præceptæ?*

38 Q Varitur. An prævidens quod si
se traddat somno, non audi-
tus est Sacrum: quod si proj-
ciat breviarium in navigatione, non est reci-

ta

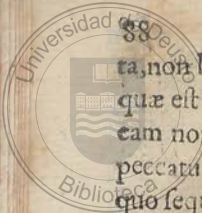
taturus, non solum peccet, dum se traddit
somno, & projicit breviarium: sed etiam ve-
rè peccet, dum non audit Sacrum: dum non
recitat, ac si tunc vigilans, & habens bre-
viarium, non audiret Sacrum, neque recita-
ret. Idem quod dicitur de omissione, dicen-
dum est de peccato commissionis v.g. De se
inebriante cum prævisione homicidij facie-
di. Dixi de peccato commissionis, & de ac-
tu, qui sit transgressio præcepti positivi:
quia sunt aliqua, quæ facta in somno nulli
præcepto opponuntur, & opponerentur, si
fierent cum libertate v.g. Hæresis, blasphem-
ia, iuramentum, contumelia erga homi-
nem, si à somnante, vel ebrio fiant, non cèn-
sentur hæresis, iuramentum, blasphemia, con-
tumelia; nec ut talia imputantur adhuc in
causa: quia libertas non solum requiritur, ut
hæresis, iuramentum, &c. sint peccatum; sed
etiam, ut sint hæresis, iuramentum, &c. idem
de verbis sonantibus votum, aut legem, si in
somno, aut ebrietate prævisa proferantur.
At verò homicidium censetur homicidium,
si in somno, vel ebrietate fiat, & imputatur
ut homicidium in causa: quia homicidium
non requirit libertatem, ut sit homicidium;
sed solum ut sit peccatum ita Vazquez 1.2.
disp. 115. cap. 3. Gran. contr. 6. de Pecca-
tis tr. act. 4. disp. 3. Joannes Sanchez disp. 20.
num.

num. 9. Oviedo infra num. 71. queritur ergo an dicta omisio sit in se peccatum, an effectus peccati: an unum peccatum constituat cum voluntate ponendi causam, non se- tus ac illud constitueret cum actu libero immediate imperante omissionem; vel po- tius supponat peccatum constitutum in po- sitione causae, & omisio solum sit effectus peccati? An dicatur consumatio affectus in- terni unum peccatum constituens cum illo, à quo habet derivatam malitiam, sicut actio externa cum actu imperante; an solum sit effectus peccati?

Fructus huius quæstio- nis est: si pollutio ex causa iam præterita secuta, omisio ex somno, homicidium ex ebrietate, mors ex sagitta, vel veneno propi- nato sint peccatum, datur obligatio ea ex- plicandi in confessione: si verò non sint in se peccatum, sed solum effectus peccati; & si expediens sit ea confiteri; & sæpe datur obli- gatio confitendi ratione pœnæ annexæ, vel restitutionis; per se non datur obligatio ea confitendi, sed sufficit explicare in confes- sione positionem causæ, ex qua dum iam non posset eam remove, nec essario pro- cessit eventus: ita Vazq. 1. 2. disp. 94. num. 16. Curiel disp. 71. art. 5. Bonacina de Legi- bus disp. 4. quæst. 4. punct. 4. Layman lib. 1.

tract. 1. cap. 3. Hurtad. disp. 3. de Peccatis dis- 22. sine. Lugo disp. 16. de Pœnitentia sect. 9. n. 440. Dian. tract. 3. de Circumstantiis re- solut. 64. Ovied. contr. 6. de Bonitate punc- 7. num. 71. quia non tenemur confiteri effec- tum peccati, sed peccatum, sicut non tene- mur confiteri, si post copulam illicitam ge- nuit filium, aut post nimiam potationem a- misit usum rationis. Quod enim prima pro- hibita sunt directe. 2. Indirecte, & falsum est; & non facit ad rem, quidquid dicant SS. MM. quia non tollit utrobique esse effectus secutos. quia illicita privatio usus rationis directe est prohibita; & hæc solum est pro- hibita, licita enim per somnium non est pro- hibita: illicita generatio prolis est directe prohibita, & obiectivè mala. Dixi, ex qua semel posita necessario processit eventus: quia Gerson trac. de Poll. prop. 1. 2. Saa verb. luxu. num. 14. Granad. contr. 6. de Pecca- tis tract. 4. disp. 6. n. 3. dicunt, laudabile esse pollutionem involuntariè inceptam detine- re: ex quo inferitur, hos sentire, inceptam posse detineri. Palao verò disp. 2. tract. 13. n. 111. dicit pollutionem inceptam non posse detineri, & pro se refert Sotum, & Cor- duvam.

Sup. 2. In sententia di- centium omissiones dictas esse in se pecca- ta,

ta, non habere malitiam distinctam ab ea, quæ est in actu, nec addere malitiam, sicut eam non addunt actiones externæ, sed unum peccatum constituere cum actu interno: ex quo sequitur hominem non esse magis dignum pœna æterna si sequatur, quam si non sequatur omisio, & eventus. Ita fere omnes (paucis exceptis) cum Suarez tom. 2. de Religion. lib. 3. de Iuram. cap. 7. Tho. Sanch. lib. 9. de Matrim. disp. 45. num. 28. Castro Palao infra.

41 De pœna verò temporali, siue spiritualis sit, siue corporalis in omnium sententia, pœna opposita pro omisione, aut effectu non incurritur, donec in re sequatur omisio, aut effectus v.g. imponitur ex communicatio homicidio, non incurritur, donec iure sequatur homicidium. Quo secuto incurritur pœna: quia pœna non tam imponitur propter affectum, quam propter effectum, licet affectus sit, qui punitur tali pœna. Ita Vazq. disp. 94. cap. 4. Tho. Sanchez. lib. 1. in Decalog. cap. 16. Castro Pal. num. 1. tract. 2. disp. 1. punct. 3. Oviedo supra num. 62. & apud hos plures. Difficultas est. An posita liberè causâ, in qua prævius est effectus v.g. mors ex propinatione veneni, si efficaciter pœniteat ante existentiam effectus, incurratur pœna spiritualis, dum sequatur

quatur effectus. Aliqui dicunt, non incurri ex communicationem (idem de suspensione, & interdicto, quatenus censuræ sunt) quia non est contumax, nec inobediens Ecclesiæ: quia solum ratione incurritur ex communicatione. Confirm. Excommunicatus si pœniteret, statim deberet absolvi, quia excommunicatio solum ponitur ad reprimendum contumaciam, solum est pœna medicinalis (quod non habet irregularitas) ordinata ad emendationem, qua contumacia cessante, tollenda est. Sed ante quam fiat homicidium, vel aliud crimen, cui annexa est, si pœniteat, non est contumax: ergo non applicanda, nec contrahenda pœna medicinalis, cum ea non indigeat. Ita plures apud Oviedo supra, quorum sententiam satis probabilem iudicat pro foro interno Castro Pal. supra citâs Gloriam in cap. cum quis de sententia excommunicationis. Quoad irregularitatem, Zumel 1. 2. q. 71. art. 5. disp. 6. refert Recentiores asserentes, casu quo quis pœniteat mandati irrevocabilis occidendi Clericum, neque ex communicationem, neque irregularitatem incurere. Quod etiam insinuat Sait. teste Sallas supra.

42 Suppon. 3. Certum debere esse effectum secutum (quidquid sit de omisione) non esse peccatum, si antequam se-

Disp. 2.

sequatur, retractatur voluntas, quia fuit libera. Ita Tho. Sanch. lib. 9. de Matrim. disp. 45. n. 29. Castro Pal. sup. n. 4. Salas, Villalobos, ratio æque videtur probare de omissione, ac de effectu, quamvis Suarez disp. 3. de Peccatis sect. 4. n. 8. verius iudicet omissionem secutam esse tunc peccatum. Ratio suppositio- nis est: quia tunc causa posita non est voluntaria: ergo effectus secutus, etsi oriatur ex causa posita, non est voluntarius, quia non oritur ex illa tanquam ex causa volun- taria, aliàs posset quis esse in gratia per con- tritionem revocantem primam voluntatem, & simul peccare per omissionem, vel amitte- re gratiam acquisitam post primam vo- luntatem sine nova culpa, & omisio, esset simul voluntaria, & involuntaria. Hac ra- tione, qui nomine Ioannis celebravit ma- trimonium, si Ioannem pœnituit de omis- sione, quam revocare non potest ante con- tractum, contractus est nullus: quia contrac- tus non est voluntarius, & si ortum habue- rit à causa voluntaria: quia non oritur à cau- sa hic, & nunc moraliter voluntaria. Simili- ter non esset peccatum omisio. Sacri præ- visa in somno, si antequam adveniret tem- pus audiendi, auferretur præceptum. Nec est peccatum, cum culpabiliter dedit causam omissionis, quam iudicavit illicitam: si ante- quam

Sect. 4.

91

quam perveniat tempus omissionis, proba- biliter iudicet non esse illicitam. Ita Salas supra num. 115. SS. MM. dicunt esse in se peccatum, peccato sumpto pro actione di- recte prohibita; non verò esse in se, sed so- lum in causa peccatum, peccato sumpto pro imputabilitate actionis, quia non sunt in se impedibiles: ideo aiunt debere explicari in confessione.

43 Quaritur igitur, an ef- fectus secutus ex causa voluntaria non re- vocata, que impediri non potest, censendus sit peccatum eo modo, quo censetur actum externum constituere unum peccatum cum interno? Prima sententia dicit esse peccatum ita Suarez disp. 3. de Peccat. sect. 4. num. 5. Salas disp. 2. tract. 13. n. 19. Tho. Sanch. lib. 9. de Matr. disp. 45. Castro Pal. supra, Valent. Montefinos disp. 2. q. 4. Lorca 1. 2. q. 71. Go- doy disp. 24. n. 31. plures Thomistas citans. Secunda sententia dicit non esse peccatum. Ita Vazq. disp. 94. cap. 3. Covarr. Azor, Gra- nados contro. 6. de Peccatis tract. 4. disp. 3. Hurrado disp. 3. de Peccatis dif. 21. Ovie- do supra n. 66. Lugo disp. 16. de Pœnitentia sect. 9. n. 440.

44 Verior videtur secun- da sententia. Prob. non potest dici aliquis peccare actu, quin actu possit impedire pec- ca-

carum, aliis necessario peccabit, sed non potest actu impedire peccatum: ergo actu non peccat etiam per denominationem extrinsecam à volitione. Confirm. ideo actio externa, etsi non addat malitiam, est peccatum, quia cum sit, impediri potest. Sed hic eventus cum sit impediri non potest: ergo non est peccatum etiam derivativè à voluntate. 2. Quia si esset peccatum sequeretur absurda relata suppositione; Et sequeretur, quod aliquis peccaret, cum iam esset mortuus, quando scilicet graviter vulnerans moritur prius quàm vulneratus, & confirmabit aliquis ex his quæ diximus supp. 1. quia aliis hæresis, blasphemia, contumelia prævisa in ebrietate erunt hæresis, &c. Addet quod consecratio prævisa in ebrietate, & somno erit valida.

Prob. 2. ex D. Tho. in 4. dist. 9. art. 4. q. 1. *Non potest aliquis peccare in somno, neque mereri sed tamen in somno potest accidere signum peccati, vel meriti, in quantum somnia habeant causas imaginationis vigilantium.* Confirm. Peccare est imputari aliquid ad culpam: ergo actu peccare prout distinguitur à peccare in causa, est actu imputari ad culpam prout distinguitur ab imputari in causa: ideoque ait Gonet disp. 12. de Angelis, continuationem peccati in dormo.

monibus esse novum peccatum, & distinctum. Sed ebrietas v. g. solū imputatur omīssio Sacri, & homicidii secundum causam, & in causa: ergo non est actu peccatum, sed solū in causa, & secundum causam. Prob. min. ex D. Tho. q. 16. de Malo art. 5. ad 11. *Ebrius tenetur non peccare, non quidem considerato presenti statu sed considerata ebrietatis voluntaria causa secundum quam imputatur ei aliquid ad culpam.* Nota secundum quam. Confirm. 2. Si effectus secutus esset peccatum, ebrietas secuta ex nimio potu esset culpa. Sed non est culpa: ergo. Prob. min. ex D. Tho. 2. 2. q. 15. art. 1. *Dicendum quod ebrietas dupliciter potest accipi uno modo prout significat ipsum defectum hominis qui accidit ex multo vino potato, ex quo fit ut non sit capax rationis, & secundum hoc ebrietas non nominat culpam, sed defectum per sealem consequentem ex culpa.* Confirm. 3. Impossibile est rectè operandi orta ex peccato originali excusatur à peccato actuali: ergo impotentia audiendi Sacrum orta ex peccato actuali, excusatur à peccato actuali omīssionis. Antec. est certum quia oppositum damnatum est in Iansen. Conseq. videtur bonum quia de materiali videtur se habere, quod impotentia oriatur ex peccato originali vel actuali, cum utrumque sit verum peccatum, & utraque impotentia sit consequens unum peccatum.

peccatum actuale, alia originale; & si impotentia orta à peccato actuali non excusat à peccato: quia est impotentia consequens illud peccatum actuale: cur excusabit à peccato impotentia orta ex peccato originali; cum hæc impotentia sit consequens peccatum originale; & hoc sit verum peccatum, & mors animæ, & ex ipso oriantur tot mala?

Prob. 3. Si effectus secutus esset actuale peccatum, qui confessus est, porrexisset venenum Petro, si post aliquos dies Petrus moriatur, tunc peccabit, & tenebitur confiteri denuo, occidisse Petrum veneno: & qui projicit breviarium in mare navigatione duorum mensium, postquam confessus est talem privationem breviarii, singulis diebus omissionis recitationis peccabit, & tenebitur denuo confiteri. sed hoc est falsum: ergo. Maiorem concedunt, quando non est retractata voluntas, secus quando est retractata. Prob. tamen absolute. Idem mors illa (idē de omissionē recitationis) est peccatum, quando non est retractata voluntas, quia tunc effectus secutus est voluntarius, scilicet, in causa libera posita. Sed etiam quando voluntas est retractata mors erit similiter voluntaria in causa libera posita, quia fuit illa voluntas, & movet in effectum.

&

& ideo incurrit iuxta communem sententiā irregularitatem, & excommunicationem impositas homicidio: ergo est peccatum.

Confirm. ad hominem contra Sotum, & Cordubam, Dominicus Sotus, & Corduba apud Vázquez supra n. 13. dicunt pollutionem non esse peccatum ex eo punēto, quo decidit à lumbis, quia ex eo nō est in nostra potestate eam impedire, sed propinato veneno, iactata sagitta, posito sōno, & ebrietate iā non est in nostra potestate impedire effectus secutos: ergo ex punēto, quo posita est causa, desinunt esse peccatum. Confirm. Vazq. eodem numero ex Arist. 9. Ethic. cap. 3. dicente quādam esse initio in nostra potestate, ut habitus, valetudo, ægritudo, iactus lapidis, quæ semel data causa iam amplius non sunt in nostra potestate: actus vero in quibus est virtus, & peccatum semper, idest in principio, medio, & fine debent esse in nostra potestate. Sed pollutio in somno, & omisio solum sunt in nostra potestate initio, sicut habitus, &c. ergo sicut habitus non sunt peccatum, ita neque pollutio in somnis, nec omisio. Confirm. Omisio non est peccatum, sed effectus peccati, si prius revocata sit voluntas: ergo neque est peccatum si non sit revocata voluntas. Prob. conseq. voluntas eodem modo

Disp. 2.

do tribuit esse liberam omissionem dum non est revocata ac dum est ergo. Prob. anteced. Omissio dum non est revocata solum tribuit esse voluntariam, & liberam omissionem, quatenus libere ei dedit causam: quia non habet alium influxum in omissionem: sed etiam dum revocata est libere dat causam omissioni: ergo. Quid enim voluntas, quae fuit maneat per modum habitus, nihil conducit ad influxum. Sed etiam dum revocata est voluntas, libere dedit causam omissionis: ergo eodem modo tribuit esse liberam omissionem, dum non est revocata voluntas, ac dum est revocata.

SECTIO V.

Solvuntur argumenta.

48 **O** Bijs. 1. Quando dato veneno alius moritur, dans venenum incipit denominari homicida: ergo tunc occidit. Prob. consequ. Non est homicida nisi, qui aliquando occidit: Sed non occiderat antequam alter moreretur: ergo tunc occidit. Confut. Qui moritur per venenum

Sect. 7.

97

venenum, tunc occiditur. Sed non ob alio tantumquam a causa principali nisi a dante venenum: ergo ab illo tunc occiditur. 2. Homicidium essentialiter est peccatum actuale. Sed dum alter moritur incipit esse homicida: ergo tunc peccat actualiter. Resp. concessio antec. dist. consequ. Occisione sumpta pro actione neg. consequ. sumpta pro termino, conced. consequent. Itaque occisio dicitur duo, & actionem, & terminum: & dum nec existat terminus, non denominatur homicida, quamvis actu existeret actio. Et similiter ad primam rationem: quod autem non requiratur terminum esse verum actum occidentis, inde patet: quia si vulnerans, vel dans venenum moriatur ante quam vulneratus, dum hic moritur vulnerans denominatur homicida, & tamen dum iam est mortuus nec actualiter peccat, nec quidquam actu facit. Ad 2. dist. mai. Homicidium culpabile essentialiter est peccatum actuale praesens, vel praeteritum, conc. essentialiter est peccatum actuale praesens, neg. mai. Alias posset accidere, quod mortuus actu peccaret, ut patet exemplo immediate dicto.

49 **O** Bijs. 2. Ut aliquis dicatur actu peccare denominatione aliqua extrinseca, non est necessarium actu existere physice libertatem. Sed sufficit existere

P. Ioannes Maria. G. md.

moraliter, in virtute, aut effectu: sicut ad consecrandum, administrandum quodlibet sacramentum, ad actum recitandum, & implendum præceptum recitandi non requiritur actualis intentio; sed sufficit intentio moralis in virtute, aut effectu: ergo ut aliquid sit peccatum, non requiritur, quod actu possit physice impediri; sed sufficit quod moraliter possit impediri, seu quod actu existat causa voluntate non revocata, quæ causa potuit impediri. Resp. neg. ant. Ad exempla in primis ad consecrandum, & administranda Sacramenta sufficit intentio virtualis; verum ex hoc nihil contra nos: quia Christus voluit instituere Sacramenta modo magis conformi valori, fructui, & reverentiæ Sacramentorum: & ideo credibile est ea instituisse, ita ut non essent exposita periculo actualis inconsiderationis, quæ sæpè essent irrita. Non tamen esset formaliter meritoria illa consecratio sicut non esset peccatum opus factum sine actuali advertentia, quæ cum sit, vitari posset. Et quidem ex hac intentione Christi dicunt etiam adversarii, quod si verba consecrationis, vel absolutionis proferantur ab ebrio, vel somniantes cum prævisione in causa, non esse consecrationem, nec absolutionem; quid ergo mirum, quod nos dicamus homicidium in som-

no, vel ebrietate factum, etsi prævisum in causa non esse actu peccatum; sed solum in causa, ut docet D. Tho. citatus probat. 2. conclusion. Adde virtutalem permanentiam forte includere actum formalem voluntatis, ut mox dicam.

50

Ad recitationem liberè

inceptam, quæ inadvertenter procedit. Imprimis valde probabile est, præceptum positivum humanum non obligare ad actum internum adhuc ut coniunctum cum externo, ut cum multis docet Vazq. 1. 2. disp. 160. cap. 2. Resp. dist. ad actum recitandum, nec honestè, nec meritorie actualiter, non requiritur actualis advertentia, conc. ad actum recitandum honestè formaliter; & meritorie actualiter, neg. verum est impleri præceptum secundum id, ad quod graviter obligat per recitationem inadvertenter distractam: quia præcepta positiva benignè interpretanda sunt, & credibile est Ecclesiam noluisse obligare ad repetitionem horarum sic recitantes; & licet Beneficiarius, vel Clericus teneatur ad horas ex iure naturali divino modificatur per Ecclesiasticum, ut vult Vazq. cap. 5. ti. 3. sicut Ecclesia potuit modificare obligationem ortam ex præcepto naturali divino ad minorem partem horarum, potuit etiam modificare, ut non teneatur adhuc

sub levi ad repetendas horas naturali distractione recitatas. Imò Navarr. Sylv. & Coninc nullam attentionem internam requirunt, sed tantum externam, quæ excludat omnem actionem in componibilem cum attentione interna, etsi volutariè distraharis, quod probabile iudicant Layman, & Lessius; credibile tamen est, quod attentio saltem ad verba præcipiatur saltem sub levi. Adde dum quis Psalmos, & Orationes ordine profert semper dari aliquem actum voluntatis, saltem ita tenuem, ut adverti non possit: quia cum potentia locutiva non sit à se determinata ad proferendum verba, & minus ad ordinatè proferēda, necessarius est actus voluntatis, quo imperetur motus, & prolatio verborum.

51 Obijc. 2. Si non sunt actu peccata, non dabitur obligatio ea confitendi, quia solum datur obligatio confitendi peccata, non effectus peccati, &c. Ad solutionem vide suppositionem primam. Obijc. 3. Si ut aliquid sit peccatum, necesse est, quod dum fit, possit impediri, sequetur, quod mandans, vel consulens homicidium frequenter non peccet, dum committitur homicidium; quia tunc non potest, illud impedire, sequeretur 2. ferè nunquam dari obligationem confitendi pollutionem etiā

à vigilante directè, vel indirectè eam intendente: sed solum causam datam; quia dum pollutio accidit, fere nunquam, aut nunquam potest impediri, ut dicunt Authores relati. Hoc autem est contra communem sensum, ut docet, & refert Castro Pal. sup. num. 7. Resp. ad 1. verum esse mandantem, & consulentem non peccare tunc, quando homicidium vitare non possunt; peccare tamen, dum ponunt causam, & excommunicati esse incipiunt existente morte: quia licet excommunicatio, & irregularitas sint in poenam peccati in causa, Ecclesia non vult punire illud peccatum quousque mors accidat. Et quidem quamvis non est æque volitum homicidium, quando revocatum est mandatum, nec æquè voluntarium: & idem de consilio, si hoc non moveat. at verò licet non sit æquè volitum homicidium in dante venenum, aut vulnere, dum revocata est voluntas, est æquè voluntaria mors: quia officio non oritur à permanentia voluntatis, seu à voluntate physicè manente: quæ si consistat in actione, est physicè distincta à voluntate dante venenum; sed solum à voluntate dante venenum: quare ergo non erit peccatum, etsi sit revocata; si sufficit esse voluntariam, & liberam, ut sit peccatum? Ad 2. si verum sit pollutionem semel decisam im-

pe-

pediri non posse, non erit in se peccatum nec dabitur obligatio confitendi pollutionem in se ipsa: quia vero solū Medici noscere possunt, an impediri possit, & quia licet semel decisa non possit impediri, nec causari per imperium voluntatis: cum tamen decisio possit impediri, & verisimile sit, quod successivē decidat, & nō sit in usu verbum ad explicandam decisionem, practice semper datur obligatio confitendi pollutionem a vigilante eam intendente, & speculativē rarissimē, aut nunquam deerit eiusmodi obligatio.

52

Objc. 4. Pollutio in somno non est peccatum: ergo non erit peccatum eam intendere. Prob. conseq. intentio efficax specificatur ab obiecto: ergo si obiectum non est peccatum, intentio efficax nō erit peccatum. Ad argumentum multi dicunt, licere simplici affectu optare eiusmodi pollutionem ob bonum finem minuentem tentationes, sanitatis, levaminis naturæ, tranquillitatis animi, modo desiderium non sit causa efficax pollutionis: & similiter licere de ea gaudere modo naturali, & sine peccato facta, propter rationem argumenti, quamvis eiusmodi desideria inutilia sint, & periculo non careant, ut observant Les. disp. 14. num. 15. Laym. lib. 3. sect. 4. num. 18. Deinde

Inde Vazq. 1. 2. disp. 116. cap. 2. Sylvest. Sa-
la tract. 13. disp. 6. dist. 2. Imò addit sect. 28.
num. 190, Probabile esse delectationes etiā
appetitus sensitivi sub tali consideratione
esse licitas. Saa, Bonacina de Matrim. q. 4.
punct. 8. Castro Palao tom. 1. tract. 2. disp. 2.
punct. 10. §. 3. dicunt, non esse peccatum
mortale obiecta intrinsecē mala desiderare,
& de illis delectari sub conditione, si licita
essent, vel offensa Dei non essent, & quia aut
non habet voluntatem illorum cum cog-
noscat impossibilitatem: aut est affectus sim-
plex, & inefficax, & quia non vult obiectum
pravum, siquidem mendacium licitum non
est malum. Excipiunt hunc affectum, si non
esset peccatum vellem destruere Deum:
quia hic satis denotat, ipsi displicere Deum.
Tho. Sanch. lib. 9. de Matrim. disp. 44. n. 3.
Vazq. 1. 2. disp. 113. Coninc. disp. 34. dub. 1.
num. 113. Castro Pal. tom. 1. tract. 2. disp. 2.
punct. 10. §. 2. n. 16. dicunt tactus, & delec-
tationem appetitus sensitivi in coniuge ab-
sente absque periculo pollutionis non esse
mortale: Salas ubi supra sect. 30. n. 201. pro-
babilis iudicat, viduas posse delectari etiā
delectatione appetitus sensitivi de copula
habita. Idem Molina, Paludanus, & alij de
Sponsis de futuro idem tenet Molina, Palu-
danus, Victoria, & probabilem reputat
Cor.

Córdoba ; apud Castro Palao num. 81
53 Resp. concessio ant. nego
conseq. Ad prob. concessio ant. nego con
seq. ut iacet. quia ut actus internus sit pec
catum, non requiritur, quod obiectum in
quod tendit sit peccatum: sed sufficit, quod
sit obiectivè malum, & quando aliquod
obiectum præcise desinit esse obiectivè ma
lum ex defectu libertatis, respectu volentis
libere est obiectivè malum. Hac ratione
iuxta communem sententiam non licet pro
curare, nec desiderare coitum ebriorum, ne
que amonium: etsi de secundis neget Hor
rera disp. 31. quest. 17. quoad delectatio
nem; & quidem invenereis est specialis ra
tio: quia in his desideria, & delectationes
non solum sunt prohibita: quia ad obiecta
prohibita referantur, sed etiam ratione sui
ob repugnantiam, quam habent cum casti
tate: excitant enim, & movent ex se appeti
tum idè etiam delectatio de copula con
iugali aliorum est mala in communi sen
tentia: oppositum tenet Salas tract. 13.
disp. 6. sect. 3. n. 215. tã de delectatione vo
luntatis, quam appetitus sensitivi, quia dicit
esse frivolum talem distinctionem. Hac ra
tione Thom. Sanch. lib. 9. de Matrim. disp. 47
Vazq. disp. 114. Bonacina, Basili, Les. Castro
Palao immediatè n. 9. dicunt, non esse lici
tam

tam viduijs delectationem tam voluntatis,
quam appetitus de copula licita, quia exci
tant de præsentis, & sunt initium præsentis
pollutionis, & coitus. Præterquam propo
siti 15 (*Licetum est filio gaudere de parricidio
Parentis à se in ebrietate patrato propter in
gentes divitias ex hereditate consecutas: vide
tur damnata ob similem rationem.*

de Malo art. 5. ad 11. dicit ebrium actu
peccare occisione facta in ebrietate: ergo.
Resp. D. Tho. dicere ebrium actu peccare
peccato sumpto minus propriè pro effectu
peccati, pro signo peccati; sæpè enim per
figuram tribuitur signo id, quod per illud
significatur, quod ita intelligendus sit, conf
rat aliàs sibi ipsi contradiceret in authori
tatibus allegatis ad probandam con
clusionem. Vbi dicit (*Non posse
peccare in somno: peccare in
causa.*

DISPUTAT. III.

De Gravitate peccati
læthalis.

IN peccato theologico, de quo est quæstio datur ratio malitiæ, offensæ, & demeriti. Malitiæ quatenus deviat à regula morum. Quæ malitia consistit in aversione à Deo ex D. Tho. 2. 2. quæst. 10. art. 3. (Omne peccatum formaliter consistit in aversione à Deo, unde tanto peccatum est gravius, quanto per ipsum homo magis à Deo separatur. Idem

Idem tenet q. 20. art. 3. & 1. 2. q. 73. art. 3. ad 2. addens (Ex cōversione ad bonum commutabile sequitur aversio ab incommutabili bono, in quo perficitur malitia) ita Godoy, & communiter Thomistæ. Ratio offensæ, quatenus respicit Deum, eum contemnendo, & postponendo creaturæ. Ratio demeriti, quatenus respicit poenam, qua dignum est peccatum.

SECTIO I.

An Peccatum læthale sit simpliciter infinitum in ratione offensæ?

Suppono 1. infinitum aliud esse simpliciter tale; aliud secundum quid, aut respective tale, (non loquimur modo de infinito multitudinis numeralis, seu quantitativo, quod consistit in eo solum, quod successiva numeratione pertransiri non possit) sed agimus de infinito perfectionis, aut imperfectionis. In-

Infinitum simpliciter tale est, quod formaliter, vel eminenter continet totam rationem perfectionis, aut imperfectionis generis, aut speciei, in qua est infinitum, v. g. Infinitum in ratione entitatis, seu per essentiam, qualis est Deus, est quod formaliter, vel eminenter continet omnem perfectionem, & valet se solo tantum quantum coniunctum ex omni bonitate, & perfectione. Infinitum in ratione meriti, qualia sunt merita Christi; quod se solo valet tantum, quantum coniunctum ex omnibus meritis, licet extensive unum meritum sit maius alio. Infinitum in ratione distantie, qualiter distat Deus ab Angelo, homine, & formica; quod intensive continet omnes gradus distantie, ita ut æquè distet intensive ab uno, quam ab alio per excessum sui; licet extensive, & per recessum homo magis distet à Deo, quam Angelus; & formica, quam homo: Ideoque nec materialiter potest unum infinitum perfectionis, aut imperfectionis esse maius alio in ratione infiniti, quidquid dicant Conine, & Bernal; quia in esse talis constituitur per defectum termini intrinseci, & extrinseci, seu per id, quod se solo valeat quantum coniunctum ex omnibus in illo genere, aut specie, in qua est infinitum, ut patet exemplis allatis, ex quibus utpote no-

tis

tis discurrendum est ad dubia, & ignota Infinitum vero multitudinis, & quantitatis potest unum esse multipliciter maius alio in illa ratione, in qua est infinitum, quia in infinito hominum datur infinitum capillorum materialiter maius; & ratio est, quia hæc infinita constituuntur in esse talium per defectum termini intrinseci, seu per esse talia, quod non possit perveniri ad eius terminum, quod stat cum eo, quod unum sit maius alio materialiter. Nostra suppositio est communis, & suaderetur ex D. Thom. 1. 2. q. 87. art. 4. Sed contra (*Infinitum infinito maius esse non potest*) ea scilicet ratione, quæ est infinitum, & 3. p. q. 10 art. 3. ad 3. *Est quedam proprietas infiniti, quod infinito nihil sit maius: Unde infinito simpliciter quoad omnia simpliciter nihil est maius.*

2 Infinitum secundum quid, seu respectivè est illud, quod licet non contineat formaliter quidquid pertinet ad illam lineam, non potest adæquari per plures, & plures additiones illorum relate atque dicitur infinitum. Sic homo dicitur respectivè, & secundum quid infinitum relate ad formicas; quia etsi non valeat se solo quantum coniunctum ex ipso, & formicis, non potest adæquari per plures, & plures additiones formicarum. Visio beata dicitur

sic

sic infinita relatè ad visiones obiectorum creatorum. Peccatum lethale relatè ad peccata venialia, & actus charitatis relatè ad actus aliarum virtutum in ordine ad splendorem, & coniunctionem cum Deo: quia in ordine ad meritum æquari potest, & hac saltem ratione communiter dicitur contra Scorsitas, peccatum lethale esse infinitum relatè ad satisfactionem putæ creaturæ. Hoc tamen genus infinitatis solum est superioritas ordinis respectu illorum, in ordine ad quæ est infinitum.

3 Sup. 2. (præter Bernal) dicentes, peccatum esse simpliciter infinitum in ratione offensæ dicere esse moraliter infinitum, non verò physicè infinitum: qua consequentia id dicant, non rectè percipitur in aliquibus modis constituendi infinitatem, id tamen dicunt, & sanè peccatum esse physicè finitum constat ex Div. Tho. q. 2. de Malo art. 2. ad 3. *Peccatum essentialiter finitum est.* Esse moraliter simpliciter infinitum est, quod in prudentium æstimatione infinitum est: physicè infinitum est, quod in se, & in sua entitate infinitum est. Si ergo infinitudo offensæ consistat in postpositione, & contemptu creaturæ ad Deum, cum actus physicè, & entitativè sit postpositio, & contemptus, quomodo non erit

erit physicè, & entitativè infinitus in ratione offensæ?

4 Sup. 3. Contra plures infra, peccatum lethale non esse simpliciter infinitum in ratione malitiæ. Prob. infinitum simpliciter est, quod in ea ratione, in qua est infinitum, nihil est maius. Sed unum peccatum est maius alio in ratione malitiæ: ergo. Prob. min. 1. Quia odium Dei, blasphemia, & hæresis maiora sunt in ratione malitiæ, quam furtum: quia magis dissonant rationi, & regulæ morum. 2. Quia ut constat ex Ioanne 9. *Propterea qui me tradidit maius peccatum habet.* 3. Quia iuxta plures adversarios malitia consistit in privatione rectitudinis debitæ, seu in privatione virtutis oppositæ: ergo quo perfectior fuerit virtus, qua privat, erit maior malitia. Sed perfectior est virtus charitatis, qua privat malitia odij, quam virtus iustitiæ, qua privat furtum: ergo maius est odium, quam furtum in ratione malitiæ.

5 Prima sententia dicit, lethale esse simpliciter infinitum in ratione offensæ, & in ratione malitiæ. Ita Coninc disp. 10. de Pœnitent. Bernal disp. 4. de Incarn. Petrus Hurtado disp. 9. Alvarez, Cabrera, & alij ex antiquis. Secunda sententia dicit lethale esse simpliciter infinitum in

in ratione offensæ, & demeriti; secus in ratione malitiæ. Hæc est communis inter Thomistas. Cornejo, Araujo, Godoy disp. 1. Gonet disp. 4. & de Peccatis disp. 9. art. 9. Ferre. Lumb. disp. 3. q. 9. ex nostris Marti non. Tannero, & pauci alij, sed non omnes assignant eandem formam tribuentem infinitatem. Cornejo, & Araujo dicunt, formam infinitantem esse modum pure moralem intrinsicè inhaerentem in actu offensivo, qui & si creatus est infinitus in genere moris, & constituit offensam infinitam in ordine ad æstimationem prudentum. Godoy, & communior sententia Thomistarum cum Gonet dicit, formam infinitantem esse Deum, qui se habet ut subiectum morale offensæ, ideo in ordine ad æstimationem prudentum reddit peccatum simpliciter infinitum. Bernal dicit, formam infinitantem esse infinitam distantiam vilitatis creaturæ à Deo offenso. Coninc. disp. 16. de Pœnitentia, & RR. Thomistæ apud Godoy dicunt consistere in postpositione Dei ad creaturas; quæ cum crescat ex obiecto postposito est infinita. Salmanticenses dicunt, formam infinitantem offensam passivam esse privationem ultimi finis, quæ privatio est in Deo: quia privatio debet esse in eodem subiecto, in quo esset forma, quæ privatio

vat: & cum magnitudo privationis metienda sit ex magnitudine formæ, quæ privat, & ratio ultimi finis sit infinita in Deo, privatio est simpliciter infinita.

6 Tertia sententia dicit lethale esse infinitum in ratione offensæ, non tamen in ratione malitiæ, nec demeriti, ita Salmant. tract. 2. 1. disp. 1. dub. 4. distinguentes offensam activam, & passivam: offensam activa est finita, & demeritum cum illa identificatur. 4. Sententia dicit lethale esse infinitum in ratione demeriti; secus in ratione malitiæ, & offensæ. Ita Aldret. disp. 14. sect. 5. 5. Sententia solum concedit infinitum in ratione offensæ in Chriticidio adversenter facto. Ita Amicus, quæ sequitur Prudentius. 6. Sententia dicit, peccatum esse finitum in ratione malitiæ, offensæ, & demeriti. Ita communiter nostri, & Scotistæ. Mag. lib. 2. dist. 6. q. 7. & lib. 3. dist. 20. Suarez disp. 4. sect. 7. Vazq. disp. 2. cap. 2. Arriag. disp. 3. Oviedo, Lugo disp. 5. sect. 5. Thyrs. tom. 3. disp. 2. Ortega disp. 2. q. 1. Muniessa disp. 8. sect. 6. Aranda lib. 2. disp. 3. sect. 3. & aliqui ex Thomistis. Placet hæc sententia.

7 Prob. Quod est essentialiter finitum in ratione offensæ non est infinitum. Sed lethale, & si habeat habitudinem ad Deum est essentialiter finitum in P. Ioannes Marin. H ra

Disp. 3.

ratione offensæ: ergo. Prob. min. ex D. Tho. q. 2. de Malo art. 9. ubi ad argumentum 5. sic tendens: *Infinitum non est maius infinito. Sed quodlibet peccatum lethale est infinitum: quia est contra bonum infinitum: ergo unum peccatum lethale non est maius alio.* Sine distinctione malitiæ, & offensæ, subiectivè, & obiectivè: materialiter, & formaliter: absolute respondet, & non diminutè loquens: *Dicendum, quod à bono infinito avertitur actus finito: & ideo peccatum essentialiter finitum est licet habeat aliquam habitudinem ad bonum infinitum.* Confirm. si peccatum esset infinitum in ratione offensæ, omnia peccata essent æqualia formaliter, seu ex Deo contempto. Sed aliqua peccata sunt maiora alijs formaliter, & ex Deo contempto, & in ratione contemptus: ergo. Prob. min. ex D. Thom. in 4. dist. 9. q. 8. art. 3. ad 3. quæstionem: *Contemptus ex duplici parte commensurari potest, uno modo ex parte contemnentis, & sic non potest fieri comparatio unius generis peccati ad aliud: alio modo ex parte eius, qui contemnitur: & sic est talis ordo peccatorum, quod illud, in quo Deus in se ipso contemnitur, est peccatum gravissimum.* Addit in corpore: *illa peccata, que in actuali contemptu consistunt, sunt graviora illis, in quibus non est contemptus nisi ex consequenti, & quasi interpretativus.* Qui con-

temp-

Sect. 1.

III

temptus interpretativus, ut ipse explicat, stat in eo, quod quis non faciat, quod præcipitur, & ideo interpretatur, contemnere præcipientem.

8

Confirm. 2. Peccatum

quo magis contemneretur Deus, esset gravius ex Deo contempto. Sed Deus magis contemnitur per unum peccatum, quam per aliud: ergo. Mai. videtur vera: quia in creatis peccata læsæ Maiestatis crescunt ex Maiestate læsa, & inter hæc, peccata læsæ Maiestatis, quæ sunt immediatè contra personam Regis sunt graviora alijs. Prob. min. ex D. Tho. q. 2. de Malo art. 9. ad 11. *Omnibus peccatis mortalibus oportet subveniri per mortem Christi propter gravitatem, quam habent ex contemptu boni infiniti: sed tamen nihil prohibet, quod per unum peccatum magis contemnatur Deus, quam per aliud.* Confirm. Peccatum habens infinitatem cum limitatione in ratione offensæ, si aliunde non constet limitationem non esse limitationem, non est simpliciter infinitum in ratione offensæ. Sed peccatum mortale habet infinitatem in ratione offensæ cum limitatione, & aliunde non constat, limitationem non esse rigorosam limitationem: ergo. Min. quoad primam partem constat ex D. Tho. in 3. dist. q. 1. art. 2. ad 5. *Quantitas peccati ex parte Dei, in quæ*

H 2

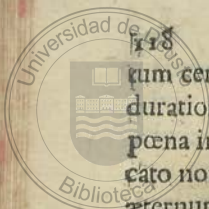
pec 3

peccatum infinitatem quandam habet prout est
offensa Dei, & ibi dist. 20. art. 2. Infinitatem
quandam habet ex tribus. 1. Ex infinitate Di-
vine Maiestatis. Prob. quoad 2. scilicet, quod
non constat, limitationem non esse limita-
tionem (sicut constat ex eadem quest. 29. de
Verit. art. 3. ad 4. & 8. eiusmodi limitatio-
nem non esse limitationem respectu meri-
torum Christi) si ex aliquo capite constaret
non esse limitationem ly quando esset ex 1.
2. q. 87. art. 4. Dicendum, quod pena proportiona-
tur peccato; in peccato autem duo sunt, quorum
unum est aversio ab incommutabili bono, quod
est infinitum. Unde ex hac parte peccatum est
infinitum. Sed ex hoc capite non constat: er-
go. Mai. est Godoy. Prob. min. eatenus const-
tat, peccatum esse infinitum absque limita-
tione quatenus est aversio à bono in com-
mutabili. Sed malitia consistit in esse aver-
sionis per vos: ergo si ex hoc loco constat
peccatum esse infinitum in ratione offensæ
absque limitatione: ex eodem loco consta-
bit, peccatum esse infinitum in ratione ma-
litiæ absque limitatione: hoc non constat: er-
go neque primum. Aliter ex D. Tho. Si pec-
catum est infinitum in ratione offensæ, est
infinitum in ratione malitiæ. Sed non est
infinitum in ratione malitiæ: ergo. Probatur
min. id eo iuxta D. Tho. peccatum est infini-
tum

tum in ratione offensæ, quia dicit pecca-
tum habere infinitatem ex infinitate divi-
næ Maiestatis: sed etiam dicit, habere infini-
tatem ex aversione à Deo, in qua iuxta vos
consistit malitia: ergo. Prob. min. ex loco
immediate citato.

9 Confirm. eadem min. Si
ex aliquo alio cap. præcipue constaret ly
quandam non esse limitationem, esset ex D.
Tho. in 2. dist. 42. q. 1. art. 1. in corpore, &
ex solutione ad 1. idem clarius repetens.
Dicendum, quod ex hoc, quod contra infinitum
peccat debetur sibi pena infinita: non autem po-
test esse infinita acervitate, quia in creatura
finita non potest esse qualitas infinita: sed com-
pensatur per durationem infinitam. Sed ex hoc
loco non constat ly quandam infinitatem
non esse limitationem: ergo. Mai. est Godoy:
Prob. min. Peccatum, cui non debetur pœ-
na infinite intensa, seu in æternum duratu-
ra non est simpliciter infinitum in ratione
offensæ. Sed ex hoc capite constat peccato
non deberi pœnam infinite intensam, & in-
finite extensam: ergo. Mai. est Godoy dicen-
tis peccato deberi omnem pœnam, quia in-
finitum. & inconsequenter loqui dicentes,
peccato deberi pœnam infinitam, & non
deberi omnem pœnam. Prob. min. cui de-
bentur centum, non compensatur debi-
tum

Disp. I.

rum centum, dando quinquaginta. Sed per durationem infinitam pœnæ compensatur pœna infinita debita pro peccato: ergo peccato non debetur pœna infinitè intensa in æternum duratura. Mai. videtur nota: quia id, per quod compensatur aliquod debitum, non debet esse debitum eodem iure ac primum. Min. est D. Tho. Confirm. 2. Si peccatum mereretur pœnam infinitè intensam in æternum duraturam; magis misericors, & liberalis esset Deus in puniendo damnatos, quàm in præmiando Beatos. Sed hoc præterquam quod videtur durum, est contra illud axioma: *Deus punit citra condignum, & præmiat ultra condignum*: ergo. Prob. mai. Deus punit damnatos infinitè minus syn- cathegorematicè, quàm poterat iustè punire damnatos: Deus non præmiat infinitè plus syn- cathegorematicè, quàm merentur Beati: ergo esset magis liberalis, & misericors, & penès infinitè magis in puniendo damnatos: quàm in præmiando Beatos.

ros.

SECTIO II.

Probatur conclusio ratione.

40 **P** Rob. 1. ex Suarez. Omnia, quæ concurrunt ex parte intellectus, & voluntatis ad constituendum peccatum sunt finita: ergo peccatum est finitum in ratione malitiæ, offensæ, & demeriti. Antec. patet: quia ex parte intellectus concurrunt ad constituendum peccatum cognitio, & advertentia: ex parte voluntatis affectus, & connatus, seu intentio, quæ sunt finita. Prob. conseq. Illud est finitum, cuius omnia constitutiva sunt finita: Sed si omnia, quæ concurrunt ex parte intellectus, & voluntatis ad constituendum peccatum sunt finita, omnia constitutiva peccati sunt finita: ergo. Confirm. Eatenus peccatum esset infinitum in ratione offensæ, vel quatenus Deus esset subiectum morale, & forma gravificans offensam activam, vel quatenus esset subiectum offensæ passivæ, seu privar ratione ultimi finis, quæ privatio recipitur in Deo, ut volunt Salmanti-
cen-

centes, vel quatenus est postpositio Dei ad creaturam, ut vult Coninc, & Recentiores Thomistæ. Sed ex nullo ex his capitibus est simpliciter infinitum: ergo non est infinitum in ratione offense. Prob. min. contra Godoy, & postea contra reliquos.

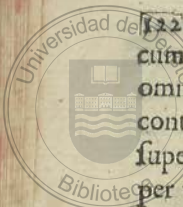
II

Mitto ad impugnationem Salmant, quod attinet ad subiectum offense: & mitto peccatum non posse tendere effectivè conditionatè ad destruendum Deum sub conditione quod esset capax. 1. Quia omnia peccata connectuntur cum in destructibilitate Dei. 2. Quia aliqua peccata signatè ita fieri possunt, si Deus per hoc peccatum in re foret ledendus, nullatenus illud committeretur. Sed hic non tendit effectivè conditionatè ad ledendum in se Deum: cum potius ex se opponatur tali lèioni Dei: & consequenter deficeret, casu quo Deus esset destructibilis: & quod exercere haber, quod deficeret, casu quo Deus esset destructibilis, non potest habere vim ad destruendum Deum pro illo casu: quia esset vis chymærica ad faciendum pro casu, quo ipsa non sit: ergo. 3. Amor Dei, v. g. Amor Augustini *Si Augustinus esset Deus, desineret esse Deus ut tu esses Deus*: etiam dici poterit, tendere effectivè conditionatè ad dandum Deo aliquod bonum intrinsecum
in

in casu impossibili: & non est infinitus in ratione obsequij: ergo licet offensa tenderet conditionatè ad destruendum Deum, non esset simpliciter infinita in ratione offense. Prob. conseq. idèò primum est verum, quia magnitudo obsequij non mensuranda est per id, quod faceret in casu impossibili: sed per id, quod facit: sed idem debet esse in ratione offense: ergo. His omis-
fis.

12

Prob. min contra Godoy: Deus non est forma formaliter gravificans offensam activam physicè inhaerentem in creatura, & moraliter in Deo: qui est obiectum affectionis, & subiectum effecti-
onis; quatenus si Deus esset capax cum læderet in bonis intrinsecis, destrueret Deum, & ideo conditionatè est destructivum Dei, vel ut se explicat (Carleton) tendit effectivè conditionatè ad destruendum Deum: quia ex se est contristativum Dei, quem si tristaret, auferret ab eo summam fœlicitatem, & illum destrueret: ergo peccatum non est simpliciter infinitum in ratione offense ex Deo, ut forma. Prob. ant. Si Deus esset forma formaliter gravificans offensam redderet peccatum inexcusable à meritis Christi, & in quovis peccato infunderetur unum meritum Christi: adeoqu
cu

cum peccata sint innumera exhaurentur omnia merita Christi; sed hoc est falsum, & contra fidem: quia satisfactio Christi fuit superabundans: ergo. Prob. mai. Idè Deus per vos reddit offensam infinitam, quia est infinitus; & se habet ut forma gravificans offensam. Sed etiam Deus est inexcetibilis à meritis Christi: ergo reddit offensam in excetibilem à meritis Christi. Respondebis ex doctrina Godoy, merita Christi excedere offensam, & plus dignificare merita. Personam Verbi, quam maiestas divina gravificat offensam: quia in ordine ad effectum formalem attendenda est unio, & Persona Verbi unitur verè, & physice meritis: Maiestas verò solum unitur moraliter offensæ.

Contra 1. instaurando argumentum. Per te idè peccatum est simpliciter infinitum in prudentum æstimatione, & idè solum moraliter infinitum: quia in prudentum æstimatione est moraliter receptum in Deo infinito, & effectivè conditionatè lædit in bonis intrinsecis Deum infinitum. Sed in prudentum æstimatione est moraliter receptum in Deo in excetibili à meritis Christi, & lædit affectivè conditionatè in bonis intrinsecis Deum sic in excetibilem: ergo peccatum licet verè,

rè, & realiter sit excetibile; moraliter est inexcetibile à meritis Christi. 2. Per te quia Persona Verbi magis unitur ad merita, quam Deus ad offensam, merita Christi sunt ex persona dignificante maiora, quam offensam. Sed aliqua peccata sunt magis intrinseca, & unita intensionaliter Deo, quàm alia: ergo aliqua peccata sunt graviora ex persona offensæ quàm alia, quod negat, & consequenter non omnia erunt æqualia ex persona offensæ: & consequenter nec erit, cur omnia sint infinita. Prob. min. Illa peccata sunt magis intima Deo, intensionaliter in æstimatione prudentum: per quæ Deus magis contemnitur, per quæ contemnitur immediate in se ipso: v. g. odium Dei, blasphemia, per quæ contemnitur contemptu actuali: quia hæc sunt graviora, ut vidimus ex D. Thom. sed per aliqua peccata Deus magis contemnitur: contemnitur immediate in se ipso: contemnitur contemptu actuali: ergo. Prob. mai. In creatis peccata læsæ Maiestatis, per quæ Rex magis contemnitur, quæ sunt immediate contra Regem, quæ sunt contemptus actualis, sunt magis intima Regi; & graviora ex persona offensæ, item inter ea, quæ sunt immediate contra personam Regis, gravius esset conjuratio ad necem Regis, alapa, & similia, quam molle

ape

aperire caput; quia prima magis repugnant
maiestati Regiæ: ergo similiter.

Confirm. iuxta princi-
pia Thomistarum, quo perfectius, & magis
forma unitur subiecto, tribuit maiorem, vel
minorem effectum formalem, sed in unio-
ne intentionali datur magis, & minus inter
uniones: ergo licet Deus per modum for-
mæ uniatur offensæ, una offensæ poterit esse
gravior alia ex parte formæ, seu formaliter,
seu personaliter. Min. videtur nota: quia
strictius unitur perfectior cognitio; & in-
tensior amor, quam cognitio, & amor im-
perfectus, & magis constabit exemplis, qui-
bus probatur maior, & quia si iuxta ipsos
datur magis, & minus in unione physica,
cur non dabitur magis, & minus in unione
intentionali? Prob. mai. iuxta Thomistas
constituentes intensiorem qualitatis per
maiorem radicationem: idem calor, qui cum
unione imperfectiori reddebat subiectum
calidum, ut duo, reddit subiectum calidum
ut octo: iuxta ipsos essentia divina intimè
unitur intentionaliter intellectui Beatorum
per modum speciei impressæ: & iuxta R.R.
communiter etiam per modum speciei ex-
pressæ, & nihilominus non representantur
tot objecta, nec cum æquali intensiōe
omnibus Beatis per essentiam divinam; sed
di-

diversimode pro diversitate unionis inten-
tionalis: ergo. Aliter: Eatenus Deus redderet
simpliciter infinitam offensam, quia forma
dans gravitatem offensæ, & potens dare gra-
vitatem infinitam, illam dat. Sed hic modus
arguendi est falsus vestris principiis: ergo
non dat infinitatem, & si per modum for-
mæ uniatur offensæ. Prob. min. exemplis ca-
loris: & essentia divina, & ratio est: quia
per vos effectus formalis non commen-
suratur cum forma, sed cum communicatio-
ne formæ. Sed communicatio, qua maiestas
divina gravificat offensam est in se finita
per vos: quia est actus factus sub finita cog-
nitione, advertentia, & connatu: ergo non
gravificat infinitè offensam. Quomodo Ver-
bum singula opera dignificet infinitè, eo
quod uniatur operibus erit in pròptu: quia
Verbum nō dignificat opera, eo quod unia-
tur ipsis physice mediātē: siquidem si huma-
nitas subsisteret simul per subsistentiam
creatam, ut potest iuxta plures, & ut sic sub-
sistens per subsistentiam creatam; non per
divinum principium eliceret opera super-
naturalia, Verbum his operibus uniretur
mediātē, & non ea dignificaret infinitè va-
lorat: ergo opera, quia eliciuntur à Verbo, ut
principium quod, & cum semper æquè eli-
ciantur à Verbo ut principium quod, siye fin-
in-

intensa, sive remissa, sive cum maiori, sive cum minori conatu, & in ordine ad hoc personalitas verbi communicatur, quantum communicari potest, ideo ea valorat, quantum potest, & æquè omnia valorat.

15

Confirm. 2. Si Deus se haberet ut forma gravificans letale, vel mendacium leve in ratione malitiæ esset simpliciter infinitum in ratione offensæ, vel non daretur peccatum leve. Probatur. Quia Verbum dignificat formaliter opera Christi actus levis in ratione bonitatis est infinitus in ratione valoris: ergo si Deus formaliter gravificat offensam, mendacium leve in ratione malitiæ, esset simpliciter infinitum in ratione offensæ, vel non esset leve. Prob. consequ. Sicut meritum est capax habendi dignitatem à persona Verbi, ita offensa est capax accipiendi gravitatem à persona offensæ. Sed mendacium leve in ratione malitiæ est vera offensæ iuxta ferè omnes cum D. Tho. quia iuxta omnes est verè peccatum, & vera malitia: & si comparatione mortalis dicatur analogicè peccatum à D. Thom. & est materia certa absolutio- nis: ergo si actus levis honestatis est capax habendi infinitam dignitatem à persona operante, mendacium leve in ratione malitiæ est capax habendi infinitam gravitatem à

à persona offensæ. Dicere autem non esse capax quia est leve, erit respondere cum conclusione: quia vel dicis non esse capax quia est levis offensæ, & hæc est ipsa conclusio, siquidem argumentum intendit fore gravem, imò infinitam; vel quia est levis malitiæ, & hoc non videtur obviare capacitati à paritate levis honestatis: præterquam inde sequetur esse leve, & non esse, quod est intentum.

16

Confirm. 3. ideo per te peccatum est simpliciter infinitum moraliter in ratione offensæ, quia in estimatione prudentum censetur offensæ infinita, quamvis in re, & in se talis non est. Sed nequit in estimatione prudentum censeri offensæ infinita, quam prudentes iudicant in se, & in re esse finitam: ergo non est moraliter infinita. Prob. min. & si iudicium prudens sæpè sit falsum, nequit esse iudicium prudens, quod aperte, & iuxta te est falsum. Sed iuxta Godoy iudicium dicens offensam in se, & in re esse infinitam est falsum: ergo nequit in estimatione prudentum esse infinitum. Aliter iudicium prudentum debet habere maximam verisimilitudinem, & magnum fundamentum in re. Sed nulla datur verisimilitudo, nec fundamentum in re, ut offensæ sit in re infinita: ut offensæ in re re-

128
cipiatur in Deo; ut Deus effectivè lædatur in bonis intrinsecis. quia est notoria chymera id esse in re iuxta vos: ergo in æstimatione prudentium nequit esse offensa infinita. 2. Deus non videt peccatum esse infinitum in ratione offensæ: ergo non est infinitum. Probant. Deus solum videt ea, quæ sunt in re independentè à nostro modo concipiendi. Sed peccatum per vos non est in re infinitum: ergo maior est nota aliàs Deus, & fingeret, & imperfectè cognosceret, sicut nos. Confirm. Ideo in prudentium æstimatione peccatum est infinitum: quia apprehendunt offensam subiectari in Deo. Sed Deus non apprehendit offensam subiectari in Deo: quia non apprehendit res aliter ac sunt, aliàs fingeret: ergo in æstimatione Dei non est simpliciter infinitum; & consequenter Deus non iudicabit esse dignum omni pœna; non poterit eum punire iuxta dignitatem, quam adversarij dicunt habere.

17
Prob. insuper ratione communi Deum non gravificare offensam per modum formæ; sed solum per modum obiecti. Obiectum non communicat actui tantam gravitatem, nec dignitatem, quantum in se habet. Sed Deus solum gravificat offensam ut obiectum: ergo non gravificat infi-

infinite offensam. Maior est omnium, quia entitas solum causans ut cognita non causat per suum esse; sed solum per esse intentionale, quod est indistinctum à cognitione causante: sicque ista entitas extrinsecè se habet respectu effectus causati, & non reddit effectum tantum, quantum est ipsa in se; ideoque actus charitatis non haurit infinitatem ex Deo; quia solum damnificat ut obiectum, & peccatum non est infinitum in ratione malitiæ, & si avertat à Deo, & repugnet Deo, & opponatur eum Deo, ut regula morum, & sit odium Dei, & blasphemia; quia Deus solum gravificat malitiam, ut obiectum. Prob. min. quod solum gravificat, & dignificat, ut cognitum, solum gravificat, & dignificat, ut obiectum. Sed Deus solum gravificat offensam, ut cognitus: ergo Mai. videtur vera: quia hac ratione Verbum dignificat, ut forma, & non ut obiectum: quia non est necessarium, quod cognoscatur Persona Verbi, ut dignificet opera: gratia dignificat opera iusti, ut forma, quia non est necessarium, quod cognoscatur, ut dignificet opera. Prob. min. Id quo præcisè deficiente Deus non gravificaret offensam, est constitutivum gravitatis, quam Deus tribuit offensa: Sed præcisè deficiente cognitione Dei, Deus non gravificaret offensam;
P. Ioannes Maria. I &

& si cognitio proponeret offensam esse le-
vem, Deus non gravificaret graviter: & si
exigua cognitione, & semiplena adverten-
tia cognosceret gravitatem, leviter gravi-
ficaret: ergo Deus solum, ut cognitus, nec præ-
cisæ rationem ly ut denotante rationem cons-
tituti, & non præcisæ conditionis sine qua
non applicationis gravificat offensam. Mai-
constat ex illo principio. Nihil deficit for-
maliter existentibus omnibus eius constitu-
tivis formalibus, seu per præcisum desec-
tum alterius à se distincti, seu non dato eius
defectu formali.

Confirm. & si gravitas
personalis offensæ non commensuretur
unicè cum cognitione, valdè limitatur ex
cognitione: & quo perfectior fuerit cog-
nitio, erit gravior offensæ: ergo sive Deus sit
obiectum, sive sit forma offensæ, offensæ non
erit infinita ex limitatione cognitionis, quæ
erit unio, & communicatio intentionalis
formæ ad subiectum, in quibus unionibus,
ut vidimus, potest esse magis, & minus.
Prob. ant. Idèd non magni facimus offensas
à pueris, ab æbrijs, & dementibus factas,
quia procedunt ex imperfecta cognitione:
idèd Princeps offensus ab ignorante, vel
habente exiguam cognitionem eius digni-
tatis solum indignatur exigua in dignatio-
ne.

ne, quia offensæ procedit ab exigua cog-
nitione: ergo gravitas personalis offensæ, &c.
cum ergo nostra cognitio Dei sit adeo im-
perfecta, ut fere dici possit puerilis: quid
mirum, quod ex ea valde limitetur offen-
sæ?

Dices ex Godoy, si hæc
ratio est recta, probaret, offensam Dei non
esse in ordine superiori ad offensas obiec-
torum creatorum: quia cognitio naturalis
Dei sufficiens ad peccatum non est in or-
dine superiori ad cognitiones obiectorum
creatorum: & similiter probaret, offensam
Dei non esse in ordine superiori ad satisfac-
tionem creatam faciendam per actus chari-
tatis: quia cognitio etiam supernaturalis,
qua cognoscimus Deum, dum illum offen-
dimus, non est in ordine superiori ad cog-
nitionem, qua elicitur actus charitatis. Con-
tra 1. Quia iuxta omnes, quo maius fuerit
obiectum, eo maior erit offensæ cæteris pa-
ribus, quo saltem iudicatur obiectum ita
gravificare offensas obiectivè, & argutivè,
ut hæc crescant, etsi non arithmeticè, geo-
metricè saltem similitudinariè ex dignitate
obiecti: quatenus verificetur offensas illius
obiecti esse graviores offensæ alijs factis, si-
cut obiectum est dignius alijs obiectis: ergo
cæteris paribus, licet cognitio non sit in-
finita.

ordine superiori ad cognitionem aliorum
obiectorum. Offensa Dei erit gravior offen-
sis factis alijs obiectis. 2. Advertenter dixi-
mus, offensam non commensurari unico
cum cognitione, sed valde limitari ex cog-
nitione, & consequenter non esse tantam,
quantum est obiectum in se; at verò hoc
non tollit esse in ordine superiori ad offen-
sas aliorum obiectorum, & ad satisfactionem
creatam: quia Offensa Dei est in ordine su-
periori ad satisfactionem creatam ex eo,
quod sit contemptus Dei à vili creatura
factus supremo Domino, cui tot titulis de-
bentur obsequia creata, & cui tot titulis re-
pugnat contemptus: cum ergo licet cog-
nitio sit limitata, sit sufficiens ad constituen-
dum contemptum gravem Dei, seu ad red-
dendum liberum conatum offendentem
Deum: hinc est, quod doctrina de limitatio-
ne cognitionis sufficit ad relinquendam
offensam in ordine superiori; & obstat, ut
offensa sit infinita in ratione offensæ.

Dices ex SS. Primarijs.
Hanc doctrinam de limitatione cognitio-
nis non esse rectam: quia actus tam partici-
pat ab obiecto malitiam, quam Offensa gra-
vitatem à persona Offensa: & obiectum re-
fundit in actum tantam malitiam, quantam
ex se habet: siquidem si obiectum proponi-
tur

tur graviter malum, refundit gravitatem in
actum; si leviter malum, refundit levitatem in
actum. Confirm. Magis distat infinitas perso-
næ Offensa ab Offensa finita, quam gravitas
malitiæ à levitate malitiæ. Sed quia cog-
nitio proponens dignitatem personæ est fini-
ta Offensa evadit finita. ergo quia cognitio
proponens gravitatem malitiæ in obiecto
est finita, & distat infinite à comprehensione
malitiæ gravis illius obiecti, malitiæ actus
evadit levis: vel è contra, si malitiæ actus nō
evadit levis, & si proponatur malitiæ gravis
obiecti cognitione finita infinite distante à
comprehensione malitiæ gravis obiecti: nec
Offensa evadet finita, etiam Persona infinita
proponatur cognitione finita. 2. Tām dis-
tat cognitio proponens malitiam gravem
obiecti à comprehensione gravitatis, quam
cognitio proponens Maiestatem offensi dis-
tat à Deo offenso. Sed quia cognitio propo-
nens Maiestatem offensi distat infinite à Deo
offenso, Offensa evadit finita: ergo quia cog-
nitio proponens gravitatem malitiæ obiec-
ti distat infinite à comprehensione, malitiæ
non evadit gravis. 3. Magis improporciona-
ta est cognitio falsa ad refundendum in ac-
tum totam malitiam, quam affirmat de ob-
iecto; quam cognitio vera licet finita de in-
finitate obiecti ad refundendum in actum in-
finit.

334

Disp. 3.

finitatem offensæ. Sed cognitio falso iudicans malitiam gravem obiecti sufficit per nos ad refundendam gravitatem malitiæ in actû. ergo cognitio finita Personæ infinitæ, sufficit ad refundendam in actû gravitatem offensæ: vel è contra. Prob. mai. quia magis, vel saltem non minus requiritur conformitas cognitionis in representando malitiam, quam perfectio cognitionis in representando dignitatem. Sed cognitio falsa representat malitiam, quæ non est in re: & cognitio finita dignitatis representat licet finita dignitatem, quæ est in re: ergo vere concludit, actum idè præcisse non esse infinitum in ratione offensæ, quia non est capax infinitatis.

21

Contra 1. Offensæ peccatorum, & ebriorum, & dementium parvipenduntur, & non alia ratione nisi quia procedunt ex imperfecta cognitione: ergo absolute loquendo falsum est, quod imperfectio cognitionis non limitat offensam. Hac ratione malitia gravis proposita semiplena cognitione, & advertentia nõ refundit gravitatem in actum, ex quo deducitur eadem consequentia. 2. Falsum est malitiam gravem obiecti proposita cognitione finita gravitatis refundere tantam malitiam, quanta est in obiecto, & non limitare malitiam actus; quia

Sect. 2.

335

quia illud obiectum graviter malum potest refundere maiorem, & maiorem gravitatem malitiæ in actum: & quo perfectius, & perfectius cognoscitur sine fine (a solo enim Deo potest comprehendi malitia obiectiva: cum solus Deus possit comprehendere, quid sit opponi Deo) maiorem, & maiorem refundere malitiam in actû, sicut etiam cognitio finita bonitatis Dei limitat bonitatem formalem amoris Dei, ne obiectum refundat totam bonitatem, quam potest refundere in actum, & potest maiorem, & maiorem refundere in eum actû, si (ut communiter dicitur) sit accidentaliter liber; & similiter dicendum de malitia. 3. Finitudo cognitionis limitat formaliter negativè infinitatem offensæ: id est infinitas offensæ non provenit ab illa cognitione finita: quia nihil infinitum redditur, & est tale ab eo constitutivo, quod est finitum: sicut merita Christi non sunt infinita ab honestate actus. Deinde limitat positivè partim formaliter, partim arguitivè infinitatem offensæ: formaliter quia est unum ex constitutivis actus in esse offensæ, quæ omnia sunt finita, scilicet libertas, voluntarium, affectus, & conatus: limitat etiam arguitivè, vel quia absolute infert non dari formam, quæ possit infinitè gravificare offensam: vel quia semel supposito, quod non de-

detur forma infinita gravificans offensam, offensa solum potest esse infinita, eo quod conatus esset infinitus: & cognitio illimitata, & finita est improporcionata ad conatum infinitum; & arguit conatum ex illa ortum non fore infinitum: ergo cognitio finita, & limitata dignitatis Personae limitat offensam. 4. Quia finita cognitio saltem limitat offensam, ne sit in excidibilis à meritis Christi cum obiectum sit inexcidibile à meritis Christi ergo finita cognitio aliquo modo limitat offensam.

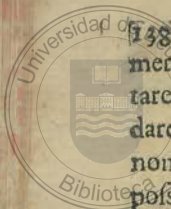
22 At verò cognitio gravitatis obiecti, nec formaliter, nec argutivè limitat, ne refundat gravitatem malitiae in actum: quia cognitio perfecta gravitatis obiecti est proporcionata iuxta omnes, & ut ex ipsa oriatur conatus, licet non infinitus, nec maior, & maior conatus tamen efficax transgressionis legis in re gravi talis ut operanti imputeretur aversio à Deo, & conversio ad creaturas, transgressio legis in re gravi, disconformitas gravis cum Deo. Sed in hoc consistit malitia gravis actus: ergo non limitatur ita, ut non refundat malitiam gravem: Similiter non limitatur ita, ut ex ipsa non oriatur offensa gravis Dei superioris ordinis ad obsequia creata: quia est proporcionata ut ex ipsa oriatur contemptus Dei, &

& postpositio Dei ad creaturas. Similiter est falsum cognitionem falsam de malitia obiecti esse minus proporcionatam ad refundendam malitiam: quia ad refundendam malitiam non requiritur conformitas cognitionis representantis malitiam cum malitia in re; sed representatio sufficiens malitiae, etsi falso existimata: quia haec sufficit, ut operanti tribuatur, & imputeretur, transgressio legis iuxta omnes.

S.

23

Prob. 3. Si peccatum esset infinitum in ratione offensa, esset infinitum in ratione demeriti. Sed non est infinitum in ratione demeriti: ergo. Mai. est fere omnium Thomistarum præter Salmanticensis, contra quos eam probabimus infra. Prob. min. Si peccatum esset infinitum in ratione demeriti, mereretur omnem penam possibilem, mereretur omne malum possibile, & carentiam possibilem omnis boni. Sed eam non demeretur: ergo. Mai. est Godoy dicentis in consequenter loqui afferentes esse infinitum demeritum, & in ratione demeriti. & non mereri omnem penam possibilem à paritate infiniti in ratione meriti, & meriti infiniti. Prob. min. quia me-

mereretur ne veniret Christus; ne acceptarentur eius merita, ne exaudiretur: ne ipsi daretur gloria: quia non venire Christum, non acceptari eius merita, non exaudiri, est possibile: Demeretur quidquid Christus meruit: quia carentia præmij debiti est possibilis. Quodlibet peccatum mereretur de condigno, quod Deus omnibus hominibus permetteret peccata: quod omnes puniret in æternum: quod omnes damnaret: sicut meritum infinitum meretur de condigno oppositum. Quodlibet peccatum esset tam grave, ut demeretur tantum, quantum peccatum. Adami: mereretur de condigno omnes calamitates, & ruinas omnium, & singulorum: mereretur pœnam infinitè intensam durare per æternitatem: quia sicut mereretur pœnam infinitè intensam, iuxta D. Tho. & non sit possibilis, quidquid meretur durari per æternitatem, sed non meretur: quæ dura videntur, & omnia conceduntur, à Godoy præter non acceptationem meritorum Christi, dum Christus ea applicaret: sane vel ex hoc capite verosimilior mihi videtur nostra sententia, si enim à RR. ut mysterium grande fidei creditur, quod peccato ex sola cogitatione debeat pœna æterna: quomodo huic superaddetur tam immensus cumulus pœnarum? Deinde

Deinde quodlibet peccatum mereretur æqualem pœnam, ac reliqua omnia: quod videtur durum, & est contra D. Tho. 1. 2. q. 87. art. 4. contra Apocalip. 18. *Quantum glorificabit se, & in delictis fuit tantum date ei tormentum, & luctus.* Luc. 6. *In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.* Deinde peccatum esset æquale in ratione demeriti meritis Christi: quia, quod meretur omne malum possibile, & carentiam possibilis omnis boni, est æquale, in ratione demeriti, merito, quod meretur omne bonum, & carentiam possibilem omnis mali: quia extensio in demerendo est equalis extensioni in merendo; & sic quodvis meritum Christi absorbebitur in remirando, & satisfaciendo pro uno peccato, & non restabunt merita ad satisfaciendum pro reliquis peccatis.

Prob. 4. Peccatum inæquans offendibilitatem infinitam, non est infinitum. Sed furtum non adæquat offendibilitatem infinitam Dei: ergo. Prob. min. Odium Dei, & blasphemia ad summum, æquat offendibilitatem Dei. Sed furtum non adæquat odium: ergo non adæquat offendibilitatem Dei: alias essent equalia in tertio, quæ sunt inæqualia inter se, Prob. insuper min. ex dictis præcipue in pro.

probatione ab authoritate, & à paritate offense Regis.

25

Dices ex Godoy merita Christi esse intensive maiora, & superioris ordinis ad demerita ratione unionis physice persone Verbi ad merita: cum Persona offensa solum uniatur moraliter demerito. itaque merita Christi sunt intensive maiora quia sunt talis valoris, ut si semel applicentur à Christo pro aliquo non possint non acceptari à Deo etiam si peccatum oppositum exigit. Contra verum est; Verbum mediata physice uniri meritis: hæc tamen unio physica de materiali se habet in ordine ad dignificandum merita; quia merita eo præcisse sunt infiniti valoris, quia procedunt à Persona Verbi, ut principio *quod*, in quo conceptu præscinditur ab unione physica, & morali Verbi ad opera. 2. Unio moralis est virtualiter, & æquivalenter unio physica in ordine ad dignificandum, & valorandum. & ided dicitur uniri moraliter, seu in æstimatione prudentum se habere, ac si uniretur physice; sed per te Persona offensa unitur moraliter demerito: ergo æquivaleret in ordine ad gravificandum unioni physice, & æquè gravificabit, ac si uniretur physice. 3. Peccatum, vel meretur, quod non applicentur merita Christi pro Petro v.g. vel

vel non? Si non meretur: cum merita Christi mereantur de condigno hanc applicationem, peccatum non erit extensive æquale merito Christi: quia non extenditur ad merendum carentiam alicuius boni. Si meretur, quod non applicentur peccato erit debitum, quod non applicentur, dum merita exigunt quod applicentur: quia merita exigunt applicari, quoties merentur de condigno, quod applicentur. Sed hoc est æquare intensive merita Christi: ergo. 4. Quia difficile est, & contra dominium Dei, quod semel applicatis meritis Christi pro Petro, Deus non possit negare quod petunt: cum de ratione præmij videatur, quod possit dari ut tale, & negari intuitu, seu ad præsentiam meriti.

26

Prob. 5. Offensa desumpta ex obiecto, & circumstantijs non est infinita in ratione offense iuxta Godoy, quia dimanat à malitia, quæ est finita, vel non distinguitur à malitia. Sed offensa desumpta à Persona offensa, vel non distinguitur à malitia, ut dicemus; vel saltem dimanat à malitia: ergo non est infinita. Prob. min. Ided offensa desumpta ex obiecto, & circumstantijs dimanat à malitia, quia essentialiter supponit malitiam. Sed offensa desumpta ex persona essentialiter supponit ma-

malitiam: ergo. Prob. min. quod non præscindit à malitia, & non præscindit à malitia, ut quid consequutum, neque ut quid comittans, supponit essentialiter malitiam. Sed gravitas ex Persona non præscindit à malitia, & non tanquam quid consequutum, neque tanquam quid comittans: ergo. Prob. min. Quia malitia non est effectus offensæ, neque eam comitatur, potius offensæ fundatur, & est effectus malitiæ.

27 Prob. 6. Offensæ formaliter, ut talis est pura privatio. Sed offensæ, quæ sit pura privatio non potest esse simpliciter infinita: ergo. Mai. videtur vera: quia offensæ, ut talis nullam dicit perfectionem: aliàs posset causari per se à Deo. Prob. min. offensæ, quæ sit privatio, non potest esse maior in æstimatione morali, quam est forma positiva, cuius est privatio. Sed forma positiva, cuius est privatio, non est simpliciter infinita: ergo. Prob. min. Offensæ non privat Deum aliquo prædicato ipsi essentiali, ut dicemus contra Salmanticenses, sed solum prædicato extrinseco Deo, v. g. actu, quo Deus possideretur ut ultimus finis, & actu positivo opposito contemptui Dei.

Sed forma extrinseca Deo non est simpliciter infinita;

ergo.

SECE

SECTIO III.

Alie probationes.

28 **P**rob. contra Salmanticenses, peccatum non esse simpliciter infinitum in ratione offensæ ex eo, quod priver Deum ratione ultimi finis, seu ex eo quod sit privatio ultimi finis. Distinguunt in peccato offensam activam, quàm, identificant cum actu offensivo, & cum demerito: & cum actus offensivus sit finitus, dicunt, quod demeritum, & offensæ activa est finita; & offensam passivam, quæ oritur ex offensæ activa, & est privatio rationis ultimi finis, & est in Deo: quia privatio debet esse in eodem subiecto, in quo esset forma, quæ privat: & cum magnitudo privationis metiatur per magnitudinem rei, quæ privat: & ratio ultimi finis in Deo sit infinita, privatio illa est infinita, & consequenter offensæ consistens in ea privatione est infinita. Ita ipsi.

29 In primis contra hanc assertionem faciunt, quæ diximus contra Go-

144

Disp. 3.

Godoy probantes peccatum in ratione dei meriti aequaturum merita Christi: quæ simili forma repetenda, probant offensam aequaturam satisfactionem Christi. Præterea non minus repugnat, formalitatem finitam causare formalitatem infinitam, quam formalitatem finitam identificari realiter cum formalitate infinita. Sed propter hoc malitia, quæ est finita, identificatur cum offensa activa, quæ est finita, non cum offensa passiva, quam dicitur infinitam. ergo propter eandem rationem offensa activa finita non potest causare offensam passivam, seu formaliter infinitam. Deinde si offensa activa est finita, & offensa passiva infinita. Deus offenderetur plusquam homines cum offendunt: quia homines offendunt activè finitè, & Deus offenditur infinitè. Deinde aparte rei idem est offendere aliquem, ac alium offendendi. Sed homines offendere Deum est quid finitum: ergo Deum offendere est quid finitum.

30 Sed dicamus de subiecto. Si Deus est subiectum, in quo recipitur privatio, Deus mutaretur: quia transiret de esse intrinsicè moraliter ad esse intrinsicè morale. 2. Subiectum est in potentia intrinsicè ad formam, quam intrinsicè recipit. Sed Deo ratione summæ actualitatis

Sect. 3.

145

repugnat esse in potentia ad aliquam formam: ergo 3. Terminus aversionis, & recessus ab aliquo non est subiectum illius. Sed Deus est terminus aversionis, & recessus in offensa: ergo 4. Quia malitia sequitur conversionem ad creaturam, nequit recipi, nisi in subiecto, in quo subiectatur conversio ad creaturam; sed offensa sequitur aversionem à Deo, quæ subiectatur in creatura: ergo nequit subiectari nisi in creatura. 5. Actus immanens in eodem subiecto recipitur, sub conceptu actionis, & passionis, licet tribuat diversam denominationem prout est passio ac prout est actio, ut patet in volitione, quæ prout est actio, & passio recipitur in eodem subiecto: Sed actus offensivus, seu offensa est actus immanens, & prout est actio recipitur in creatura: ergo prout est offensa passiva etiam recipitur in creatura. 6. Nulla esset offensa passiva levis: quia offensa passiva peccati levis in ratione malitiæ reciperetur in Deo, & ab eo redderetur infinita, a paritate satisfactionis Christi, quæ est infinita in ratione satisfactionis, & si sit levis in ratione bonitatis. 7. Rex etiam est subiectum offensæ passivæ, & non æquè gravificat omnes offensas: quia gravius est in ratione offensæ crimen læsæ Maiestatis, quam fractio legis coram Rege, & inter crimina læ-

P. Ioannes Marin. K

le Maiestatis dantur alia graviora alijs. 8. Quia ex dictis iuxta ipsos constituentes intentione per maiorem radicationem potest forma uni subjecto, quin resulter totus effectus formalis, qui resulteret data maiori unione. Sed in unione intentionali potest dari maior, & maior unio: & iuxta vos etiam in unione physica ergo ex eo, quod recipiatur in Deo non sequitur offensas passivas fore infinitas, & aequales. 9. Quia si offensa recipitur in iniuriato, honor recipitur in honorante. Sed Deus honorat Sanctos: ergo ille erit infinitus in ratione honoris. 10. Quia etiam obsequia recipientur in Deo (iuxta vestrum modum dicendi) & erunt in finitè vilia: quia subiectum deprimens erit infinitum. Sed non sunt infinitè vilia: ergo Deus non est subiectum obsequij, neque offensa.

31

Præterea falsa est hæc doctrina. Quia tota doctrina fundatur in hoc principio: *Privatio est tam mala, quam bona est forma, qua privat*, quam aliqui iudicant per se notam. Et in hoc: *Privat Deum ratione ultimi finis*, & ratio ultimi finis est in Deo summe perfecta. Addunt alij privationem esse infinitam, quia privat omni gloria possibili, unione hypostatica, & infinitis bonis. Sed hoc principium est falsum: ergo

&

& doctrina. Prob. min. in primis falsum est hoc principium: *Privatio est tam mala, quam bona est forma, qua privat*. Prob. quando subiectum non se habet tam male cum privatione formæ, quam bene se haberet cum forma, privatio non est tam mala respectu subiecti, quam bona est forma. Sed sæpè accidit, quod subiectum non se habeat tam malè cum privatione formæ, quam bene cum forma: ergo illud principium absolute sumptum est falsum. Mai. videtur vera: quia ex convenientia, aut disconvenientia formæ ad subiectum cognoscitur bonitas, vel malitia formæ respectu subiecti.

32

Prob. min. quælibet natura humana non se habet tam male cum privatione unionis hypostaticæ, ac bene se haberet cum unione hypostatica: alias sicut per unionem est ferè summe felix infra Deum, per privationem unionis esset quævis summe misera infra Deum. Pueri in Lybmo, & nos in statu viatorum non habemus nos tam male cum privatione infinitæ gloriæ cathegorematicæ, vel syncathegorematicæ, quam nos bene haberemus cum infinita gloria. Iuxta adversarios fides est privatio visionis beatæ, & non habemus nos tam male cum fide, quam bene cum visione beatæ. Homo habens moderatas divi-

K x

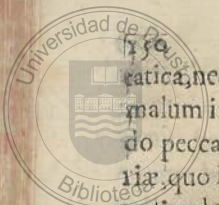
tias

tias, dignitates, & honores non se habet tam male cum privatione infinitarum divitiarum, dignitatum, & honorum, quæ posset habere, quam bene se haberet cum his quiete, pacifice, & gaudio corporis, & animæ possidendis. Confirm. si tam mala est privatio, quam bona est forma, qua privat: tam bona erit privatio, quam mala est forma, qua privat: quia non facilis videtur disparitas. Sed secundum est falsum: ergo, & primum. Prob. min. quia iuxta omnes privatio peccati actualis sive pura, sive non pura non est tam bona, quam malum est peccatum actuale: aliàs actus naturalis bonus, qui esset privatio peccati actu redderet tam amabilem hominem, quam abominabilem peccatum actuale: & esset condigna satisfactio peccati actualis: & unus gradus gratiæ, qui est privatio infinitorum peccatorum habitualium, esset tam bonus, quam mala infinita peccata habitualia, & sic de alijs.

Confirm. 2. Licet quo maius sit bonum, quo privamur, maius sit malum; & damnum quasi materialiter; non eo præcisse est tanto maius malum, & damnum formaliter, & in ratione damni: sed illud principium dicit privationem esse tam malam formaliter, & in ratione damni, quam bona est forma, qua privat: ergo est falsum.

falsum. Prob. mai. Ratio mali formaliter, & in ratione damni pensanda est ex debito, in indigentia, & necessitate talis boni ad suam felicitatem; sed sæpè accidit, quod magnum bonum, quo quis privetur non sit debitum, ut accidit in privatione infinitæ gloriæ, unionis hypostacæ, divitiarum, honorum, &c. quæ possumus habere: nec habemus summam indigentiam, nec summam necessitatem infinitæ gloriæ, nec infinitarum divitiarum: ergo. Mai. videtur nota: aliàs esset æquè malum formaliter in ratione mali, & damni, & displicentis privari his bonis hominem, cui non debebantur, nec habet summam indigentiam, nec summam necessitatem illorum; ac privari hominem cui debebantur, & habebat summam indigentiam, & necessitatem illorum ad suam felicitatem: quod experientia videmus esse falsum: quia maius malum esset nobili privari nobilitate, quæ ipsi debetur, quam privatum esse Ducatu, qui non debetur, & quo non indiget ad suam felicitatem naturalem: siquidem privatus nobilitate debita viveret cum magno errore, & privatus Ducatu in debito letus vivit. Hac ratione maius bonum est unio hypostatica, & infinita gratia, & gloria, quam unus gradus gratiæ, & gloriæ: & quia non indiget infelix unione hypostatica.

catia, nec summa gloria, ut sit felix; maius malum in ratione damni faceres impediendo peccatorem unico gradu gratia, & gloria, quo indiget ad esse felicem, quam impediendo iustum aliquibus gradibus v. g. Christū, & Virginem quibus non indiget, & licet melior sit actus charitatis, quam vita, maius damnum inferes si aliquem occidas, quam si ei impediās actum charitatis.

Deinde falsa est doctrina ex secunda parte principij (*Peccatum privat Deum ratione ultimi finis, quæ in Deo est summe perfectæ*). Prob. eatenus ex offensa activa resultaret offensa passiva infinita, quia privaret Deum aliqua perfectione intrinseca. Sed non privat Deum perfectione intrinseca: ergo. Prob. min. Peccatum solum privat Deum ratione ultimi finis in actu secundo, seu quod creatura habeat, & respiciat Deum tanquam ultimum finem in actu secundo; non vero privat Deum ratione ultimi finis in actu primo. Sed Deum esse finem in actu secundo, Deum respici in actu secundo à creatura ut fine est quid extrinsecum, & accidentale Deo, & nec est adhuc moraliter intrinsecum, & essenziale Deo, ut patet cum possit ab eo deficere moraliter: ergo. Prob. min. & eo solo privat peccatum, quod

quod Deus haberet existente actu bono opposito peccato, & non haberet existente peccato. Sed existente actu bono opposito peccato præter id quod habet existente peccato, solum haberet Deus respici in actu secundo à creatura ut fine: quia reliqua Dei, & Deus idem manet: ergo. Prob. 2. mai. quoad secundam partem. Ratio ultimi finis in actu primo, quæ sola est intrinseca Deo est ius, ut à creatura respiciatur ut finis per suos actus. Sed hoc ius non aufertur per peccatum: imò ideo opus est peccatum, quia coexistit cum hoc iure: ergo peccatum non aufert à Deo ratione finis in actu primo intrinsecam Deo. Prob. min. Ius existens independentem et ab operatione alterius non aufertur adhuc moraliter per operationem alterius. Sed ius Dei ut respiciatur à creatura tanquam fine, existit independentem ab operatione creaturæ, utpote omnino necessarium: ergo. Prob. mai. & min. ex eo quod vassallus, servus, & Religiosus operentur contra voluntatem Principis, Domini, & Superioris, non aufertur adhuc moraliter ius à Principe, Domino, & Superiore, ut operentur iuxta eorum voluntatem: imò ideo peccant, quia stante moraliter iure operantur contra illud, si enim ius non staret moraliter, sed moraliter deficeret, non peccarent, ut

ut est notum in quavis lege, & præcepto, contra quod ideo peccatur, quia stat obligatio, & ius, in quo fundatur obligatio.

Dices, Peccatum affective auferre à Deo rationem ultimi finis intrinseci: quia peccator quatenus est ex se vellet non esse Deum: & ut se explicat Bernardus, vellet, ne Deus sciret eius peccatum, ne esset tam iustus iudex; quæ perfectiones, si deficerent à Deo, deficeret Deus. Contra in primis, creaturam affectivè auferre à Deo ratione finis in actu secundo non est velle auferre à Deo aliquid intrinsecum, essetiale, sed solum velle deficere actum, quo respiceretur hic, & nunc, ut finis in actu secundo, quod est extrinsecum, & accidentale, neque auferens, neque auferens aliquid intrinsecum, quia iuxta Iob: *Si peccabis, non ei nocebis*. Deinde falsum est, quod omnis peccans vult efficaciter, quod deficiat scientia Dei, iustitia, &c. quia nemo vult efficaciter deficere eum à quo dependet, & conservatur in dignitate, & statu: ideo forte in aliquibus dabitur aliqua velleitas, qua vellet non esse tam sapientem, ut sciret omnia sua peccata, aut non esse tam iustum, ut ea strictè puniret; sed demus esse affectum efficacem, cum affectus etiam efficax non hauriat ex objecto tantam gravitatem, quam habet iuxta om-

nes:

nes: quia limitatur ex cognitione, voluntarietate, & conatu, ideo etiam efficaciter vellet, & affective intenderet destructionem Dei, non haberet tantam gravitatem, ac si illum destrueret, & ideo non haberet infinitam gravitatem.

Dicunt peccatum auferre à Deo moraliter affectivè rationem ultimi finis intrinseci, & in actu primo: quia in æstimatione prudentum idem est auferre à Deo affectivè rationem ultimi finis, ac si auferret effectivè, & ideo moraliter, & in æstimatione prudentum resultat in Deo privatio ultimi finis intrinseci, & in actu primo. Hæc solutio impugnata est in simili contra Godoy, vide ibi. Deinde immediate vidimus peccantem non auferre à Deo affectivè rationem ultimi finis in actu primo, quæ est intrinseca Deo; sed solum rationem ultimi finis in actu secundo. Sed ex eo, quod prudentes iudicant, solum auferri à Deo rationem finis in actu secundo extrinsecam Deo, non possunt prudenter iudicare auferri à Deo rationem finis in actu primo intrinsecam, & essentialem Deo, quam evidenter iudicant esse inauferibilem: ergo in æstimatione prudentum peccatum non auferit à Deo aliquid intrinsecum, & essentiale Deo. 2. Inprudenter æstimatione Deus non est minus dignus honore ex

co,

374

Disp. 3.

et quod Petrus peccet, quam si non peccaret. Sed esset minus dignus honore, si in eorum estimatione peccatum Petri auferret à Deo ratione finis intrinsecâ, & ius ut honoretur à Petro: quia quivis iudicatur minus dignus honore, quoties prudenter iudicatur ab eo deficere rationes constituentes ipsum dignum honore: ergo in prudentum estimatione peccatum non auferret à Deo rationem finis in actu primo. Maior videtur nota, & constat ex Iob supra: quia est evidenter notum Deum esse infinite bonum, & perfectum, & essentialiter, & immutabiliter esse talem. Confirm. Prudentes non possunt iudicare. Vassalum, servum, Religiosum per fractionem legis auferre à Rege, Domino, & Superiore ius, ut ipsis obediant, & illud transferre ad aliud, quamvis tale ius est in se auferibile, ut videtur notum: ergo multo minus possunt iudicare per fractionem legis auferri à Deo ius inauferibile, ut ipsi obediant, & transferri ad creaturam.

37

Prob. contra Conine, Bernal, & Primarios Dominicanos. Quod peccatum non sit infinitum in ratione offensæ, ex eo quod contemptus, & postpositio est maior, aut minor ex magnitudine rei postpositæ: & cum Maiestas sit infinita: postpositio

Sect. 3.

155

postpositio, & contemptus est infinitus, & offensa in illis consistens: nec minuit, aut infinitatem finitudo connatus, cognitionis, & voluntarietatis: quia cum hæ proveniât à vili creatura, hoc ipso auget offensam, quod vilis creatura audeat postponere Deum creaturæ: alijs dicunt non bene percipitur, quomodo limitatio cognitionis non impediat peccatum esse in ordine superiori, & impediat esse infinitum in ratione offensæ. Addendumque peccata lathalia esse æqualia in ratione formali contemptus, & postpositionis: & solum dari excessum subiectivum, & materiale in ratione contemptus: sicut Angelus minus distat à Deo, quam homo, & Angelus distat infinite à Deo: quia excessus Angeli respectu hominis est excessus subiectivus, & materialis non impediens infinitam distantiam inter Deum, & Angelos.

38

Contra. Quamvis postpositio, & contemptus crescat geometricè ex obiecto postposito, & contempto, non crescit arithmetice: ergo licet obiectum postpositum, & contemptum sit infinitum, postpositio, & contemptus non est infinitus in ratione postpositionis, & contemptus. Prob. ant. Quantes formalis contemptus non mensuratur unico ex obiecto contempto: cr-

156
Disp. 3.
ergo. Prob. ant. ex D. Thom. qui contra
Stoicos defendentes omnia peccata esse
æqualia in ratione contemptus, quia unus,
& idem est qui contemnitur, dicit quæst. 2.
de Malo art. 9. ad 15. non esse æqualia: *Quia*
quantitas contemptus non solum mensura-
tur ex parte eius, qui contemnitur: sed etiam ex
parte actus, quo quis contemnitur. Sed hic loqui
tur de quantitate formali contemptus: ergo
Prob. min. Hic loquitur de ea quantitate
contemptus, in qua dicebant Stoici peccata
esse æqualia. Sed Stoici non dicebant, nec
usum rationis habentes dicere poterant, pec
cata esse æqualia in ratione subiectiva con
temptus sumpta ex actibus: quia clarè no
verant alium actum esse intensiorem alio:
alium actum esse odium Dei, & blasphe
miam: alium fractionem legis: ergo D. Tho.
loquitur de quantitate formali contemptus:
vel diminutè impugnat Stoicos facile po
tentes respondere se non loqui de æquali
tate subiecti, de qua utpote non stulti, sed
satis acuti, non dubitabant; sed solum de
æqualitate formali, quæ locutione utuntur
R.R. & sane mirum est D. Thom. exprofes
so impugnantem æqualitatem peccatorum,
& contemptus contra Stoicos quæstione
citata de Malo, & in 4. dist. 9. q. 8. art. 3. 5. ad
tertiam quæstionem, nunquam eis concess
ferit

Sect. 3. 157
ferit contemptum esse æqualem in ratione
formali contemptus, de qua ipsi tantum du
bitabant, si verè essent ita æqualia.

39 Confirm. 1. Stoici erra
bant, & damnati sunt, quia dicebant omnia
lethalia esse æqualia in ratione contemp
tus, cum omnia essent cõtra eundem Deum.
Sed non dicebant esse æqualia in ratione
subiectiva contemptus, quia certè, & clarè
sciebant esse subiective inæqualia: ergo ideo
errabant, & damnati sunt, quia dicebant es
se æqualia in ratione formali contemptus.
Et quidem nostram sententiam valde com
mendat, quod substantia doctrinæ oppositæ
eadem videatur cum substantia doctrinæ
Stoicorum, & solum differat, quatenus doc
trina opposita utitur illa distinctione in ra
tione formali, & in ratione subiectiva, cum
tamen Stoici non dubitarent, nec nisi valde
stultus dubitare potest esse inæqualia in ra
tione subiectiva contemptus. Et cum infini
tas in ratione formali absorbeat, & conti
neat finitatem in ratione subiectiva, absolu
te dici posset peccata esse æqualia in ratio
ne contemptus: sicut hac ratione absolutè, &
sine hæresi dicitur, merita Christi esse æqua
lia in ratione meriti. Confirm. 2. quantitas
contemptus non est æqualis in omnibus
peccatis quantitate desumpta ex obiecto: et

ergo non omnia peccata sunt æqualia in ratione formali contemptus. Prob. ant. ex D. Thom. in 4. immediate citatum. *Contemptus ex duplici capite mensurari potest, uno modo ex parte contemnitis. ... Alio modo ex parte eius, qui contemnitur & sic illud, in quo Deus ipse in se ipso contemnitur, est peccatum gravissimum: ergo.* Vide alias auctoritates, quas adduximus in probatione nostre conclusionis ab auctoritate, quæ hic applicari possunt. Confirm. 3. si contemptus esset æqualis ex Persona offensa, omnia peccata contra Regem essent æqualia in ratione formali contemptus. Sed hoc est falsum, ut vidimus: ergo.

Confirm. 4. illa iniuria, & contemptus est maior ex persona iniuriata, & contempta, quæ magis repugnat, opponitur, & displicet, & tribuit ius ad maiorem indignationem Personæ iniuriatæ, & contemptæ. Sed aliqua peccata magis repugnant Personæ iniuriatæ, quam alia, v. g. contemptus formalis, magis quam virtualis: contemptus actualis, magis quam contemptus in alio iuxta D. Thom. in rationibus conclusionis, & Prover. 6. *Sex sunt, quæ odit Deus & septimum detestatur anima eius:* ergo. Quomodo autem peccatum maneat in ordine superiori, & quo sensu distantia inter

inter Deum, & Angelum sit infinita, dicemus solutione argumentorum. Confirm. 5. iuxta tuum modum arguendi si offensa est infinita, malitia est infinita: sed malitia non est infinita: ergo neque offensa. Prob. mai. sicut postpositio, & contemptus est maior, vel minor ex magnitudine obiecti postpositi, ita aversio est maior, vel minor ex magnitudine obiecti à quo avertitur: sed malitia formaliter consistit in aversione à Deo infinito per conversionem ad bonum finitum infinite distans: ergo si offensa est infinita, quia est postpositio obiecti infiniti, malitia est infinita: quia est aversio à bono infinito. Prob. min. quæ est Godoy, & communiter Thomistarum ex D. Thom. 1. 2. q. 10. art. 3. *Omne peccatum formaliter consistit in aversione à Deo, unde tanto peccatum est maius, quanto per ipsum magis à Deo separatur.* & ibi quæst. 20. art. 3. & 1. 2. q. 73. art. 3. ad 2. ex conversione ad bonum commutabile sequitur aversio ab incommutabili bono, in quo perficitur malitia: sicut ergo rectè percipitur, quod sit aversio à bono infinito per conversionem ad bonum finitum infinite distans, quin sit aversio infinita ex limitatione connatus, voluntarietatis, & cognitionis, nec crescat arithmetice, sed solum geometricè ex obiecto, à quo avertitur: ita percipitur, quod sit post-

postpositio boni infiniti ad bonum finitum;
quin sit postpositio infinita ex limitatione
connatus, voluntatis, cognitionis. &
quin crescat arithmetice; sed solum geome-
trice similitudinariè ex obiecto postposito.

SECTIO IV.

*Probatur offensam non esse infinitam ex eo
quod formaliter sit ma-
litia.*

¶ Iuxta adversarios nihil potest esse
infinitum sub una formalitate,
sub qua realiter, imò formaliter
est alia formalitas, quæ est finita.
Sed peccatum sub formalitate offensæ est
formaliter malitia, quæ iuxta Thomistas
communiter est finita: ergo. Prob. min. Pec-
catum iuxta ipsos est offensæ, quia est post-
positio Dei ad creaturam, & est malitia, quia
est aversio à Deo, & conversio ad creaturam.
Sed idem est formaliter, ex terminis, & per
se postponere Deum creaturæ, ac avertere à
Deo, & converti ad creaturam: ergo pecca-
tum sub formalitate offensæ est formaliter
malitia.

malitia: seu formalitas offensæ ostendit iden-
tatem realem sui cum malitia. Confirm.
Privatio omnis bonitatis moralis est mali-
tia iuxta adversarios non admitentes actus
indifferentes in individuo, nec ullam ratio-
nem moralem existere à parte rei, quæ rea-
liter separaretur à bonitate, & malitia; sed of-
fensa est privatio omnis bonitatis moralis:
ergo est malitia. Prob. min. formalitas mo-
ralis, quæ nullam dicit bonitatem mora-
lem est privatio omnis bonitatis moralis.
Sed offensæ nullam dicit bonitatem mora-
lem, ut videtur petere, aliàs Deus per se
causaret offensam: ergo. Confirm. 2. Forma-
litas, quæ ut talis dicit oppositionem ad re-
gulam morum, est formaliter malitia. Sed
postpositio Dei ad creaturam, in qua con-
sistit offensæ formaliter ut talis dicit oppo-
sitionem ad regulam morum: quia ex ter-
minis est dissonum rationi, legi, & Deo;
postponere Deum creaturæ: ergo. 2. Prob.
min. Iniuria dicit formaliter oppositionem
ad obiectum iniuriatum, & consequenter
iniuria Dei ad Deum. Sed Deus est regula
morum iuxta D. Thom. *Regula morum est
humana ratio, & Deus. Sed Deus est regula per
quam humana ratio regulanda est:* ergo iniu-
ria Dei ut talis formaliter dicit oppositio-
nem ad regulam morum.

P. Iohannes Marin.

L

Con-

Disp. 3.

42

Confirm. 3. Offensa Dei ut talis est digna odio, & provocat Deum ad indignationem, & reddit potentem ipsam male moraliter operantem. Sed quod est dignum odio, & provocat ad indignationem, & reddit male moraliter operantem, est malitia: ergo offensa Dei ut talis est malitia. Confirm. 4. Iuxta adversarios offensa ut talis, licet non sit malitia, qua est malum nobis; est malum Dei. Sed nihil est malum sine malitia, qua reddatur malum: ergo offensa ut talis est malitia. Confirm. 5. Offensa ut talis si non est defectus à regula rationis, causabitur per se à Deo, qui iuxta vos causat in peccato quidquid non est purus defectus à regula rationis: si est defectus à regula rationis, est malitia: ergo vel causatur per se à Deo, vel est malitia. Mai. videtur vera: quia iuxta vos in peccato solum datur entitas peccati, quæ quia non est purus defectus, causatur per se à Deo, & privatio, quæ est malitia. Confirm. 6. Malitia est formaliter offensa. Sed malitia est finita: ergo offensa est finita; vel contra. Prob. mai. Malitia iuxta vos est aversio à Deo; sed averti à Deo formaliter est Deum offendere: quia ex terminis averti à Deo est Deo offensivum, & contra ius Dei erga creaturas, est auferre à Deo rationem ultimi

Sect. 4.

163

mi finis saltem in actu secundo est postponere Deum creaturæ, est cōtemnere Deum: ergo ipsa formalitas malitiæ est offensa: cum ipsa formalitas aversionis, non alia, sit formaliter offensa.

43

Confirm. 7. Si offensa non est formaliter malitia, cum offensa sit infinita, tota pœna possibilis deberetur offensæ, & nulla pœna relinqueretur pro malitia. Sed aliqua pœna debetur propter malitiam ex D. Tho. 1. 2. q. 87. art. 4. ad 3. ergo aut offensa est formaliter malitia, aut offensa non est infinita. Confirm. 8. Si offensa non est formaliter malitia, & est infinita, remissa per impossibile malitia sine offensa, maneret homo dignus tanta pœna, quanta, si non esset remissa malitia: quia per offensam infinitam est dignus omni pœna: ergo vel offensa est formaliter malitia; vel offensa non est infinita.

Aliæ probationes pulchræ, & aptæ ad arguendum.

44

Probat aliquis sic: Non omne lethale est simpliciter infinitum in ratione offensæ: ergo nullum. Probant. Qui peccaret iudicans invincibiliter

L 2

ex

ex sententia opposita, illud esse lathale, sed non esse infinitum in ratione offensæ, peccaret lathaliter. Sed non committeret infinitam offensam: ergo. Prob. min. Qui eliceret actionem ex se gravem iudicans esse offensam levem, solum committeret offensam levem: quia solum committit offensam, quæ imputatur, & solum imputatur offensam iudicata: ergo similiter. 2. Si offensa esset infinita, esset irremissibilis: quia illi correfponderet indignatio infinita, & infinita inimicitia. Sed non est indignatio infinita, quæ permittit remissionem, quia ultra eam excogitari potest maior: ergo. 3. Anton. Perez peccatum non potest esse simpliciter infinitum in ratione offensæ, quin sit infinitum in ratione displicentis Deo: sicut merita Christi non essent infinita in ratione valoris, nisi includerent aliquid infinitè placens Deo. Sed furtum lathale non est infinitè displicens Deo: aliàs sicut bonum infinitè placens necessitat ad illud amandum efficaciter; malum infinitè displicens, necessitaret ad illud non permitendum: quia necessitaret ad illud odio habendum efficaciter; sicut enim amor est amplexus boni, odium est fuga mali: & tantam energiam habet malum ad excitandum odium, quam bonum ad excitandum amorem.

Con

48

Confirm. ab Esphorcia.

Malum vel est contingens, vel non est possibile. Sed malum simpliciter infinitum non est contingens: ergo non est possibile. Prob. min. bonum, & malum constituuntur per opposita. Sed bonum simpliciter infinitum non est contingens, eo quod non possit deficere: ergo malum simpliciter infinitum non est contingens, eo quod non possit existeret. Confirm. 2. Lathale, vel displicet infinitè, vel non? Si non displicet infinitè, non est infinitum in ratione offensæ: quia aliud lathale poterit magis displicere, & illud erit gravius. Si displicet infinitè: ergo prout malum moraliter infinitè displicet Deo, & consequenter erit infinitum in ratione malitiæ. Prob. conseq. Bonum non potest displicere Deo, sed malum. Sed offensa prout talis displicet infinitè Deo: ergo prout est mala moraliter displicet infinitè Deo. 4. Aranda: si offensa est simpliciter infinita, satisfactio Christi non est æqualis. Prob. Offensa pensatur ex bonitate, & Maiestate Dei in se, satisfactio Christi ex honorabilitate Dei in aliena natura existentis. Sed Deus magis est in se bonus, & amabilis, quam honorabilis in aliena natura: quia hoc complexum utpote dicens imperfectionem non est tam bonum, quam Deus ergo. Pro-

Probat^r iam, quòd si peccatū est simpli-
citer infinitum in ratione offense,
etiam erit infinitum in ra-
tione demeriti.

46

Primo: malum simpliciter infinitum meretur pœnam simpliciter infinitam. Sed offensa infinita, ut talis est malum morale simpliciter infinitum: ergo. Prob. min. Licet malitia, quæ sumitur ex obiecto sit finita; malitia, quæ sumitur ex Persona offensa est infinita: ergo. Prob. ant. Imputabiliter causans malum infinitum contrahit malitiam infinitam, & non est illi proportionatum supplicium finitum. Sed per vos offendens infinitè ut talis imputabiliter causat malum simpliciter infinitum auferendo à Deo rationem ultimi finis: ergo contrahit malitiam infinitam non ex obiecto, sed ex Persona offensa. 2. Offensa simpliciter infinita meretur omnem pœnam possibilem. Sed hoc est esse infinitum in ratione demeriti: ergo. 3. Offensam esse infinitam est tribuere ius ad exigendam omnem satisfactionem possibilem. Sed hoc est mereri

Peri omnem pœnam possibilem: ergo si est infinitum in ratione offense est infinitum in ratione demeriti. 4. Inducens imputabiliter malum simpliciter infinitum meretur pœnam simpliciter infinitam. Sed per offensam infinitam inducitur per vos Deo malum simpliciter infinitum: & aufertur ratio simpliciter infinita: ergo.

SECTIO VI

*Soluantur argumenta sumpta ex eo, quòd
Deus sit forma, & subiectum
offense.*

47

O Bije. 1. Deus se habet ut subiectum morale offense, & consequenter ut forma. Sed subiectum, & forma in moralibus tribuit tantam gravitatem, & dignitatem, quantam in se habet: ergo cum Deus sit infinitus, offensa est infinita. Min. constat in meritis Christi, quæ infinita sunt in ratione meriti, eo quod Verbum se habeat ut subiectum, & forma meritorum. Prob. mai. ex Aristot. 1. Ethic. 5. Honor est in honorante, & iniuria in iniu-

iniuriato. Resp. dist. mai. Deus se habet ut subiectum morale logicum offensæ, seu ut subiectum, quod denominatur offensum; conced. mai. ut subiectum morale recipiens offensam, neg. mai. & dist. min. subiectum recipiens, vel efficiens in moralibus tribuit tantam gravitatem, aut dignitatem, quantum in se habet, permittit min. subiectum logicum, seu subiectum purè denominationis, neg. min. & conseq. Ad probationem maioris, concessio antec. neg. conseq. Itaque Deus est subiectum logicum offensæ, seu subiectum, quod denominatur offensum; seu quod dicitur pati offensam; & cuius malum dicitur offensæ: sicut malitia malum peccatis, verum hoc non sufficit ut sit forma offensæ, nec ut gravificet offensam pro dignitate subiecti quia etiam est subiectum logicum, quod denominatur amatum per nostrum amorem, & non reddit infinitè dignum nostrum amorem. Non tamen est subiectum morale recipiens offensam adhuc moraliter, ut diximus sect. 3. contra Salmanticenses: Aliàs sicut opus leve Christi in ratione honestatis est infinitum in ratione meriti: opus leve in ratione malitiæ esset infinitum in ratione offensæ. Probatio ex Arist. si rigorose sumatur, probat honorem, quo Deus honorat Beatos, esse infinitum

tum in ratione honoris: quia honor est in honorante: sicut ergo hoc non probat: ideo nec probat intentum argumenti: quia proloquium illud intelligendum est, quia ratione explicatur à D. Thom. 2. 2. q. 99. art. 1. ad 3. *Honor est in honorante quia est operatio honorantis magis quam susipientis: & quia honor videtur esse magis in potestate honorantis, quam honorati.* & irreverentia (addit ibi Div. Tho.) *In irreverenter se habet de iniuria in iniuriato nihil ibi dicit D. Tho. nec refert ex Arist.* Sed admissa secunda parte proloquij intelligenda erit, similiter ac prima quatenus in potestate iniuriati est non tristari, non se gerere, nec se habere pro iniuriato, quantavis iniurians veller illum tristere, & iniuriare. Mitto ex principiis Thomistarum sequi formam non tribuere totam suam dignitatem subiecto, si non communicatur omni communicatione possibili, & quo sectione 2. videnda. Ad autoritates, quas addunt ex D. Tho. respondimus in prima probatione conclusionis.

Insistunt, quod in esse rei gravificat offensam, gravificat offensam per modum formæ. Sed Deus in esse rei gravificat offensam ergo. Prob. min. si quis in honoret alium, quem iudicabat esse Regem, maior esset offensæ, si in re esset Rex, quam

quam si non esset. Sed hoc est offensum in esse rei gravificare offensam, & non præcisè ut cognitum: ergo. Confirm. Mai. est offensam, quam facimus contra Deum, dum modo illum offendimus; quam esset, si in re nõ esset Deus, & iudicando esse Deum, illum offenderemus. Sed non alia ratione, nisi quia modò Deus in esse rei gravificat offensam, quia cognitio æqualis esset in utroque casu: ergo. Confirm. 2. Supplicium crescit pro gravitate offensæ. Sed supplicium crescit iuxta Arist. 5. Ethic. 8. pro gravitate Personæ offensæ: ergo, & offensæ. 3. Quantitas offensæ pensatur per quantitatem honoris in re ablati, sed à Deo aufertur ratio ultimi finis, quæ est infinita: ergo.

49 Resp. neg. min. Ad probationem dist. mai. Maior esset offensam passiva, si in re esset Rex, quam si non esset; conc. mai. maior esset offensam activa, nego mai. & dist. min. Hoc est offensum in esse rei gravificare offensas passivas, conc. min. offensas activas, neg. min. & conseq. Itaque verum est Regem, & Personas dignas increatis in esse rei gravificare offensas passivas, quia offensam passivæ constituunt in læsione in re facta, quæ gravificatur à Persona offensam in esse rei, non tamen tantum, quantum est ipsa persona offensam, ut diximus

mus de criminibus læsæ Maiestatis, quorum alia sunt maiora alijs, eo quod vel crimina non sunt æquè capacia gravitatis, vel non sunt æquè læsiva Personæ: vel forma non communicatur, quantum communicari possit: si vero non daretur cognitio; nec offensam passiva, nec activa cresceret: quia offensam essentialiter pendet à cognitione iuxta omnes, & consequenter offensam passiva Regis essentialiter penderet à cognitione Regis: ideoque sine cognitione saltem virtuali Dei non potest dari offensam digna pœna æterna iuxta omnes: cum verò respectu Dei non detur offensam passiva in re, sed solum voce: quia non verè læditur in se ipso; neque in se recipit malum in re, nec physice, nec moraliter, nec in aestimatione prudentum, nec offensam sit vere malum Dei, sed solum denominativè, & in propriè, hinc est, quod offensam non est infinita.

50 Ad 1. confirm. concess. mai. neg. min. quia esse modò maiorem offensam provenit ex eo, quod modo est in re offensam Dei, & tunc non esset offensam Dei; non vero ex eo, quod Deus in esse rei gravificet offensam: sicut visio, quam modo habent Beati, constituit formaliter Beatos, & est perfectior visione, quam iudicarent esse

esse Dei, casu quo non daretur Deus; & Deus in esse rei nec constituit perfectionem visionis, nec constituit formaliter Beatos. & unice provenit hæc diversitas ex eo, quod visio, quæ modò datur, est visio veri Dei. Similiter ergo accidit in offensa. Ad 2. disting. mai. suplicium crescit pro gravitate offensæ activæ, vel passivæ, conc. mai. determinatè pro gravitate offensæ passivæ. subdist. in creatis, permitto mai. in Divinis, seu relatè ad Deum, neg. suppositum, & concess. min. dist. consequ. offensa passiva crescit arithmetice pro gravitate Personæ offensa, permitto consequ. offensa activa, nego consequ. quia solum crescit geometricè similitudinariè. Itaque in humanis, cum datur offensa passiva, seu vera læsio in bonis intrinsicis, verum malum, & verum damnum offensi, permitto tunc crescere arithmetice ex gravitate Personæ: & permitto, quia cum datur læsio maior alia, similiter datur offensa passiva maior alia, non solum comparata læsione levi cum gravi: sed etià comparata læsione gravi cum alia graviat vero cum respectu Dei non datur vera læsio, non datur vera offensa passiva: offensa activa crescit geometricè similitudinariè ex dignitate Personæ offensa: idest sicut Persona offensa v.g. Deus excedit omnia alia obiecta,

obiecta, ita offensa Dei excedit offensas alijs factas, non verò arithmetice, nec geometricè strictè, idest non excedit tantum offensa Dei offensas factas alijs, quantum Deus excedit alia obiecta: sicut idem accidit in visione Dei, respectu visionis aliorum, & in amore Dei respectu amoris aliorum obiectorum. Ad 3. concessa, vel permilla mai. dist. min. quoad primam partem, qua patebit. 2. Offensa audent à Deo rationem ultimi finis in actu 2. conced. rationem ultimi finis in actu primo, nego. Hæc secunda est infinita, secus prima, quia solum est carentia actus, quo creatura amet Deum, & convertatur ad Deum, vel carentia actus præcepti, & nego consequentiam.

§1

Institutes. Quot gradibus crescit dignitas Personæ offensa, tot gradibus crescit offensa. Sed Deus crescit supra Reges, & Imperatores, ita ut eos excedat infinitè: ergo offensa, & crescit arithmetice ex Persona offensa, & simpliciter infinita. Probatur mai. offensa facta contra dignum ut duo ceteris paribus maior est, quam offensa facta contra dignum ut unum: offensa facta contra dignum ut tria maior est, quam offensa facta contra dignum ut duo: & sic de reliquis in infinitum, & circa dignum infinitè

nitè. Hac ratione offensa facta contra Comitem maior est, quam offensa facta contra Equitem, offensa facta contra Regem maior, quam contra Comitem: offensa contra Imperatorem, & Pontificem maior quam contra Regem: ergo quot gradibus, &c. Confirm. offensa infinitis gradibus excedens alias offensas est infinita. Sed offensa gravis Dei infinitis gradibus excedit offensas factas hominibus: ergo. Mai. videtur vera: quia offensa habens infinitos gradus gravitatis est infinita. Prob. min. offensa facta digno ut *duo* excedit uno gradu offensa factam digno ut *unum*: offensa facta digno ut *tria* excedit uno gradu offensa factam digno ut *duo*, & sic de reliquis in infinitum, & circa dignum infinitè. Sed Deus infinitis gradibus excedit homines: ergo offensa gravis Dei, &c.

52

Resp. negando mai. absolute loquendo. Ad probationem concessio ant. quoad primas partes, nego quod offensa circa infinitum crescat infinitè vel illam disting. crescit infinitè secundum quid, & conc. ant. crescit infinitè simpliciter subdist. Si intra illam speciem non sit possibilis alia maior, conc. ant. si sit possibilis alia maior, neg. ant. & conseq. Itaque verum est quod offensa facta circa obiectum

nitè dignum, crescit tot gradibus, quot crescit dignitas obiecti ceteris paribus propter rationem argumenti, at verò hæc regula fallit, dum offensa est contra obiectum infinitum. quod fallat constat 1. quia alias offensa Dei, quæ esset malitia levis, esset offensa simpliciter infinita, ut patebit ex forma arguendi applicata eiusmodi offensa. Constat 2. ex paritate visionis Dei, & amoris, quo amemus Deum. 3. Quia alias cum lethale sit contra Deum inexcusable à quovis alio, & à meritis Christi; quodvis lethale esset inexcusable ab alijs lethali- bus à meritis Christi. 4. Ex ipsa conditione infiniti, quæ involvit has, & huiusmodi difficultates. Ratio est quia de ratione infiniti est quod nihil sit maius in illa linea, in qua est infinitum; seu quod tantum valeat ipsum, quantum coniunctum ex omnibus, quæ sunt in illa linea. Hac ratione quia Deus est infinitus in ratione entis, valet tantum quantum coniunctum ex omnibus entibus: quia sapientia Dei est infinita, valet tantum, quantum coniunctum ex omni sapientia: idem de potentia, &c. quia merita Christi sunt infinita in ratione meriti: quodlibet meritum Christi valet tantum, quantum coniunctum ex omnibus meritis. Idè ut aliquis esset infinitus in ratione homi-

Disp. 37

nis deberet valere tantum, quantum con-
iunctum ex omnibus: ex quo sequitur, quod
ut offensa sit infinita, non sufficit, quod sit
contra infinitum, sed ultra requiritur, quod
non sit possibilis maior in illa linea, quia
si est possibilis offensa maior in illa linea,
non valebit illa tantum, quantum coniun-
ctum ex omnibus, & ideo non erit infinita:
cum ergo ultra quamvis offensam sit pos-
sibilis maior, & maior, quia nulla æquat
contemptibilitatem Dei: cum sit possibilis
offensa, quæ fiat maiori connatu libertate,
& voluntarietate, & propter alias rationes
conclusionis, hinc est, quod non sufficit of-
fensam esse contra infinitum, ut sit infinita.

53

Ad confirm. dist. mai.

Offensa infinitis gradibus excedens alias
offensas est infinita, si non sit possibilis alia
maior in illa linea, seu in illa specie, conce-
do mai. si sit possibilis alia maior, subdist.
erit infinita secundum quid, seu respectivè
ad eas offensas, quas sic excedit, conc. mai.
erit infinitè simpliciter, neg. mai. propter
rationes immediatè datas, & disting. min.
offensa gravis Dei infinitis gradibus virtu-
liter, vel æquivalenter excedit alias offen-
sas, & est possibilis offensa maior in illa
specie, conced. min. & non est possibilis, ne-

89

Secl. 7.

177

go min. & conseq. ad probat. concessa mai.
de primis partibus, disting. ultimam: offen-
sam gravis facta contra infinitum est infini-
ta secundum quid, seu respectivè, conc. mai.
est infinita absolutè, neg. mai. & concessa
min. dist. conseq. est infinita secundum quid
seu respectivè, conc. conseq. est infinita sim-
pliciter, subdist. si non sit possibilis offensa
maior in illa specie, conced. conseq. si sit
possibilis, neg. conseq. itaque non est sim-
pliciter infinita propter rationes immédia-
te datas. Sic homo excedens infinitas formi-
cas in infinitum se excedentes non est sim-
pliciter infinitus in ratione hominis: quia
non valet tantum, quantum coniunctum ex
omnibus hominibus. Substantia, & vivens
excedens infinita accidentia in infinitum se
excedentia non est simpliciter infinita prop-
ter eandem rationem. Secundus gradus ca-
loris excedens iuxta probabilem senten-
tiam infinitos primos in infinitum se exco-
dentes, non est infinitus in ratione caloris.
Hæc ergo erunt secundum quid, seu respec-
tivè infinita; seu quod est idem erunt in
ordine superiori ad illa simili ratione visio
Dei excedens visiones obiectorum, creato-
rum in infinitum se excedentes non est sim-
pliciter, sed solo secundum quid respecti-
vè, seu est in ordine superiori ad tales vi-
siones.

P. Ioannes Marin.

M

177

iones. Et lethale sine dubio excedens in ratione malitiæ peccata venialia in infinitum se excedentia est secundum quid, & respectivè infinitum in ratione malitiæ respectu venialium, seu est in ordine superiori, non verò est infinitum in ordine malitiæ.

54

Instites: Quia Deus est in ordine superiori, dat offensæ superiori-
tatem ordinis. Sed etiam est in ordine infinita: ergo dabit infinitatem. 2. Quia peccatum est in ordine superiori ad satisfactiones creatas, debet dari forma formaliter, seu per modum formæ tribuens hanc superioritatem, & quæ sit in ordine superiori ad formam valorantem satisfactiones creatas, v.g. ad gratiam, & maiorem gratiam sine fine. Sed solus Deus est in ordine superiori ad gratiam, saltem in via, & naturaliter loquendo: ergo Deus se habet ut forma tribuens superioritatem ordinis offensæ. Sed si est forma gravificans offensam, infinitabit offensam: ergo offensa erit simpliciter infinita. 3. Deus in ratione obiecti odij non est in ordine superiori ad se ipsum in ratione obiecti amoris. Nec Deus ut cognitus est in superiori ordine ad Deum, ut participatum per gratiam. Nec cognitio, qua ponitur offensa, est in superiori ordine ad cognitionem, qua ponitur amor. Sed offensa est in

or

ordine superiori: ergo Deus se habet ut forma constituens offensam in ordine superiori. Prob. conseq. quia si Deus non se habeat ut forma, cum cognitio sit æqualis, dum existit peccatum, ac dum existit amor, peccatum non erit in ordine superiori ad amorem.

55

Resp. dist. mai. quia Deus est in ordine superiori ad omnia bona opera, & ad omne creatum tribuit obiectivè superioritatem ordinis, conced. mai. præcisse quia est in ordine superiori ad bona opera, nego mai. & conc. min. neg. conseq. Alias etiam tribueret cuius lethali inexcusabilitatem ab alio lethali, & à meritis Christi: quia est contra Deum inexcusabilem. Itaque Deus non cuius offensæ, sed offensæ gravi tribuit obiectivè superioritatem ordinis, non præcisse quia est in ordine superiori ad bona opera: sed quia est in ordine superiori ad omne creatum, quod est idem ac quia est infinitus: si ergo requirit esse infinitum, ut tribuat peccato superioritatem ordinis, quo iure ex eo quod sit infinitus tribuet infinitatem? Alias cum etiam Deus sit obiectum amoris, tribuet amoris infinitatem, & cum Virgo obtulisset merita Christi infinita, oblatio Virginis esset infinita: itaque ex eo, quod Deus sit infi-

M 2

te

re offendibilis, non sequitur, quod possit dari
offensa simpliciter infinita; sed solum,
quod possit dari offensa maior, & maior si-
ne fine: sicut ex eo, quod sit omnipotens,
non sequitur, quod possit causare effectum
infinitum; sed solum quod possit causare ef-
fectum maiorem, & maiorem sine fi-
ne.

Ad 2. concessa mai. ne-
go min. vel eam dist. claritatis gratia. Solus
Deus est in ordine superiori entitative, &
per modum perfectionis, seu facta compa-
ratione inter perfectionem, & perfectio-
nem ad gratiam, conc. min. solus Deus est
in ordine superiori relatè ad satisfactionem
& per modum imperfectionis, seu facta cõ-
paratione inter imperfectionem, & perfec-
tionem. neg. min. & conseq. Itaque forma
constituens offensam in ordine superiori
ad gratiam, & ad satisfactionem, est esse
contemptum gravem Dei, qui identificatur
cum ipso actu offensivo, ut libero. Hæc for-
ma seu hic contemptus non est entitative
in ordine superiori ad gratiam: quia non
est entitas perfectior gratia; sed solum est
in ordine superiori relatè, & comparative
ad satisfactionem, idest est magis displicens
quàm placens satisfactio creata: quia quo
magis amamus alium, eo magis displicet
offen-

offensa, & eo minus videtur obsequium,
quia omnia obsequia iudicantur parva præ
amoris magnitudine: cum ergo Deus infi-
nite se amet, contemptus displicet fere sum-
mè, & obsequia parva iudicantur præ amo-
re: præsertim cum esse aliunde debita, red-
dat ea minora in ordine ad aestimatio-
nem.

Ad 3. concessa mai. &
min. neg. conseq. & prob. Quia ut diximus
superioritas ordinis comparative ad satisfa-
ctionem dependet, & constituitur per cog-
nitionem quasi in obliquo, sed non consti-
tit in ea unice; quia consistit in eo, quod sit
contemptus gravis liber, & potest esse con-
temptus gravis liber, quamvis cognitio, sub
qua ponitur offensa, sit æqualis, & minor
cognitione, qua ponitur amor; non tamen
pervenit ad esse infinitam offensam: quia
offensa limitatur ex cognitione arguitivè,
cum cognitio finita non sit apra, ut ex ea
oriatur connatus infinitus, qui requireba-
tur ad offensam infinitam, & formaliter ne-
gative, quia infinitas non venit offensa ex
cognitione, ut diximus sect. 2. Inde constat
imperfectionem, & similitudinem princi-
pii posse limitare imperfectionem mora-
lem effectus, dum principium limitans est
cognitio: quia quo minus imputatur offen-
sa,

sa est minus gravis; quāvis limitatio principij non limiter imperfectionem physicam effectus, potius eam inducat.

SECTIO IV

Solvuntur obiectiones, desumptæ ex postpositione Dei & vilitate offenditis.

58 **O** Bicies 2. Postpositio est maior, vel minor iuxta magnitudinem rei postpositæ, & parvitatem rei, cui postponitur. Sed lathale est postpositio maiestatis infinitæ Dei respectu creaturæ finitæ: ergo est postpositio infinita: sed offensa constitit in postpositione: ergo offensa est infinita. Maior est nota. Quia si postponam Regem Principi est magna postpositio, sed non tanta, quā sicut postponas Equiti, aut Plebeio. Confirm. Illa actio est in genere moris simpliciter infinita, quæ exercetur in genere moris per distantiam simpliciter infinitam. Sed peccatum est actio, quæ exercetur in genere moris per distantiam simpliciter infinitam: ergo. Maior

Maior videtur vera: quia distantia infinita vinci non potest, & actio physica, quæ se exerceret per distantiam physicè infinitam, esset infinita. Prob. min. Actio, qua Persona infinita deprimitur moraliter infra rem vilissimam, est actio, quæ exercetur in genere moris per distantiam infinitam. Sed peccatum est huiusmodi: quia per illud Deus postponitur creaturæ vilissimæ ergo.

59 Resp. distin. mai. Postpositio est maior, vel minor geometricè iuxta magnitudinem rei postpositæ, conc. mai. est maior arithmetice, nego mai. & conc. min. neg. conseq. loquendo de infinitate simpliciter. Solutio constat ex impugnatione Coninc. & RR. Thomist. revidenda. Ibi etiam constitit, quod si offensa ratione postpositionis est infinita, malitia ratione aversionis erit infinita. Ad confirmationem in primis probat etiam esse infinitum in ratione malitiæ, quia exercetur per aversionem à Deo, & conversionem ad creaturam; quæ est distantia in genere moris, & simpliciter infinita. Resp. dist. mai. Illa actio est simpliciter infinita, quæ exercetur per distantiam subiectivè infinitam, permitto mai. terminativè infinitam, nego mai. & disting. min. Peccatum est actio, quæ exercetur per distantiam terminativè infinitam, concedo min.

min. subiectivè infinitam, nego min. & con-
seq. & disting. min. actio, qua deprimitur
affectivè Persona infinita infra creaturam,
est actio quæ exercetur per infinitam dis-
tantiā, nego min. actio, qua deprimitur
in re, ita ut in re lædatur, tristetur, aut ali-
quod nocumentum patiatur, ut actio, quæ
exercetur, &c. concedo mai. Deus hic non
læditur in re, quia Iob. 35. *Si peccaveris, quid
ei nocebis?* Sed solum affectivè ad summum:
nec creatura exercetur per distantiam, quæ
sit subiectivè infinita, seu infinita in actione:
quia hæc actio non distat infinitè ab alijs
offensis, nec ab alijs actionibus: licet enim
excedat infinitas offensas factas creaturis
non eas excedit, ita ut non sit possibilis ma-
ior in sua specie: exercetur per infinitam
distantiam terminativè: quia à termino à
quo recedit, ad creaturam datur infinita dis-
tantia; hoc tamen non arguit infinitatem
actionis propter dicta.

60

Obijc. 3. Bernal. sicut
infinita dignitas obsequentis dignificat in-
finite obsequia; ita infinita vilitas offendendi
gravificat infinitè offensam. Sed homo
offendens est infinitè vilis: ergo. Prob. min.
quod infinitè, seu per infinitam distantiam
distat ab infinitè perfecto est infinitè vile.
Sed homo distat infinitè, seu per infinitam
dis-

distantiam à Deo infinitè perfecto: ergo. 2.
Sicut vis cognoscitiva eò est maior, quo
magis assimilatur vi cognoscitivæ Dei: ita
offensa eo est maior, quo offendens magis
distat ab offenso. Sed si daretur vis cognos-
citiva infinitè similis vi cognoscitivæ Dei,
esset infinita: ergo si Persona offendens dis-
tet infinitè à Deo offensa erit infinita.

61

Argumentum probat,
peccatum leviter malum esse infinitum in
ratione offensa. Probat merita Christi non
excedere offensam gravem: quia si tanta est
vilitas creaturæ, quanta distantia Dei à crea-
tura, tanta erit vilitas creaturæ, quanta dig-
nitas Christi. Probat peccata Angeli, & ho-
minis aequalia in malitia esse inæqualia in
ratione offensa: quia homo magis distat à
Deo quam Angelus. Resp. Permissa mai. ne-
go min. Ad probationem disting. mai. quod
infinitè distat per recessum sui ab infinitè
perfecto est infinitè vile, conc. mai. per ex-
cessum infinitè perfecti neg. mai. & distin.
min. Homo distat infinitè à Deo per excessum
Dei, conc. min. quia Deus valet tantum
quantum ipse, & creaturæ intermediæ us-
que ad hominem, & consequenter entitati-
vè, & per excessum Dei tantum distat ab
Angelo, quam ab homine; distat infinitè per

recessum hominis, nego min. quia possibiles sunt creaturae infinitae magis, & magis recedentes, & magis viles, ideoque homo non est infinite vilis, cum non contineat vilitatem omnium creaturarum, siquidem possibilis est alia vilior.

62

Ad 2. dist. mai. sicut, & diverso modo, conc. mai. sicut, & eodem modo, nego mai. & concessa min. dist. conseq. Si homo infinite distaret per recessum hominis, conc. conseq. si infinite distaret per excessum Dei, nego conseq. Itaque verum est, quod infinita similitudo in vi cognoscitiva redderet infinite intellectivum, & redderet Deum: quia solus Deus potest esse infinite intellectivus: redderet infinite intellectivum, quia esset infinita similitudo per infinitum accessum ad infinite intellectivum: hoc enim est esse infinite simile; at vero cum homo non distet infinite a Deo per infinitum recessum sui, sed solum per finitum excessum Dei: ideo non est infinite vilis, quia hoc ipso possibiles sunt infinitae creaturae viliores, quarum vilitatem non continet, vel dic ad haec, & antecedentia ex vilitate Personae crescere offensam clementi excedibili in eadem specie: & Deum deprimi depressione excedibili in eadem specie, & postponi postpositione excedibili in

ca-

eadem specie, & consequenter offensa, depressio, & postpositio non est infinita iuxta dicta de infinitate.

Argumenta ex vi demeritoria
desumpta.

63

Obijc. 4. Quod meretur poenam simpliciter infinitam est infinitum in ratione offensa. Sed lathale meretur poenam simpliciter infinitam: ergo. Probatur min. Maior est poena durans per duas horas, quam poena eiusdem intensiois durans per unam horam: & maior durans per tres horas, quam per duas, & sic in infinitum; sed lathale meretur poenam duraturam infinite: ergo 2. Lathale meretur poenam infinite intensam per totam aeternitatem: ergo. Prob. ant. lathale meretur poenam infinite intensam ultra quodvis instans. Sed hoc est mereri poenam infinite intensam per aeternitatem: ergo. Prob. mai. Poena infinite intensa pro instanti determinato est minor poena, quam meretur peccatum: quia est minor poena finite intensa duratura per aeternitatem: ergo meretur poenam infinite intensam ultra quodvis instans. Confirm:

1.

1. Pœna infinitè intensa pro instanti deter-
minato non æquat demeritum lathalis
propter dicta: ergo meretur eam ultra
quodvis instans. Confirm. 2. Quod meretur
omnem penam possibilem ultra quodvis
instans, meretur pœnam infinitam, & est in-
finitum in ratione demeriti: quia hac ratio-
ne merita Christi sunt infinita, quia mere-
tur omne præmium possibile ultra quod
omnis instans; sed lathale meretur omnem
pœnam possibilem ultra quodvis instans;
ergo. Prob. nūn. iuxta D. Thomam lathale
meretur pœnam infinitè intensam; sed quia
hæc repugnat compensatur, & consequen-
tè iuxta D. Thom. meretur omnem pœ-
nam non repugnantem. Sed hæc non
æquat de meritum lathalis pro instanti de-
terminato: ergo meretur omnem pœnam
possiblem ultra quodvis instans.

64

Ante responsionem

Sciendum est Suarez de Peccat. disp. 7. sect.
3. n. 11. Tanner. de Incarnat. disp. 1. quest. 2.
dub. 10. & alios censentes lathale non esse
simpliciter infinitum, dicere, peccatum me-
rei omnem pœnam possibilem, & Deum
posse iuste ei præfigere maiorem, & maio-
rem pœnam per æternitatem. Idem infi-
nuat Athanasius in Evangel. de Passione.
Resp. conc. mai. neg. min. Ad probationem

con-

conc. mai. & min. nego conf. Ratio est:
quia ex dictis pœna simpliciter infinita est
qua nulla est maior, & quæ valet tantum,
quantum omnes pœnas: & maior est pœna
ut octo v. g. duratura per æternitatem, quam
pœna ut quatuor duratura per æternita-
tem, quam demus mereri unum ex mino-
ribus peccatis. Ad 2. nego antec. & ad pro-
bationem neg. mai. & antecedens proba-
tionis, saltem si sit valdè diuturnum tempus
pœnæ infinite intense. Sed permissio ant. ne-
go consequent. Itaque in primis volunta-
rium est, pœnam infinitè intensam duratu-
ram per centum mille annos v. g. esse mi-
norem pœnam ut duo duratura per æter-
nitatem quia quod hæc excedit in extensio-
ne, illa excedit in intensione, sed quidquid
sit de hoc; lathale non dicit ordinem ad
pœnam infinitè intensam, quia hæc est im-
possibilis, & dicit ordinem ad determina-
tam intensiorem pœnæ duraturam infini-
tè, ultra quam intensiorem non poterit
Deus iuste punire peccatum per æternita-
tem ut pat. Deuter. 25. *Iuxta mensuram de-
licti erit, & plagarum modus*: sicut merita non
dicunt ordinem ad infinitam intensiorem
gloriæ, & contra eorum exigentiam præ-
miarentur per eam tempore determinato:
quia dicunt ordinem ad gloriam per mo-
dum

dum beatitudinis, de cuius essentia est aeterna duratio, ut iudico cum D. Tho. 1. 2. q. 3. art. 3. & hoc est conforme animæ, quæ quia est aeterna, est consentaneum; quod merita dicant ordinem ad terminum aeternum felicitatis, vel aeternum miseriae, ad poenam externam, seu ex terminantem, ut loquitur D. Thom. vel ut dicit D. Thom. 1. 2. quæst. 87. art. 4. ad 3. *Duratio poenæ debetur durationi culpæ, culpæ autem, quæ ex se irreparabilis est, (quale est lethale auferens vitam animæ) debetur; quod perpetuo duret, & ideo debetur ei poenæ aeternæ.* Adde argumentum probare quodvis meritum iusti mereri gloriam infinite intensam, & omnem intensiorem gloriæ possibilem ultra quodvis instans. Verè si merita, & demerita non dicerent ordinem ad intensiorem determinatam gloriæ, & poenæ, Deus magis pius esset erga eos, quos puniret poenâ infinite minus, quam potest iuste: quam liberalis cum Beatis, contra illud, Deus præmiat ultra condignum, quia posset iuste eos præmiare de condigno poenâ infinita magis.

65

Ad confirm. nego ant: propter rationem argumenti; Vnde si Deus puniret poenâ infinite intensâ perveniendum erat ad instans, ultra quod non posset Deus punire tali poenâ. Ad 2. disting. mai. quod

quod meretur omnem poenam possibilem ultra quodvis instans cum iure ut nunquam finiatur, meretur poenam infinitam, conced. mai. cum iure ut aliquando finiatur, nego mai. & dist. min. lethale meretur omnem poenam possibilem ultra quodvis instans, cum iure ut aliquando finiatur, permitto min. cum iure, ut nunquam finiatur, nego min. & conseq. Ad probat. conc. mai. in re difficili: quia difficile est, quod meritum, & demeritum dicant ordinem, & exigentiam termini essentialiter impossibilis, neg. min. Itaque permisi, quod lethale mereatur omnem poenam possibilem ultra quodvis instans, etiam cum iure ut aliquando finiatur: quia ut dixi, lethale solum dicit ordinem ad determinatam intensiorem poenæ, quam Deus noscit, utpote *Ponderator spirituum*; verum omnis poenâ ultra quodvis instans cum iure ut aliquando finiatur non est poenâ simpliciter infinita, quia intra lineam poenæ possibilis est maior. Hanc esse mentem D. Tho. patet: quia dicit intensiorem poenæ compensari per extensionem, seu aeternam durationem: si ergo compensatur, iudicat, poenam infinite intensam fore finiendam, ne excedat demeritum peccati: aliâ infinita duratio non esset compensatio.

Obij.

Obijc. 5. Non est possibilis punitio finita, nec passio pure creata adæquans meritum lethalis: & consequenter est supra omnem pœnam possibilem. Sed merita Christi ideo sunt infinita, quia sunt ultra omne præmium: & quia non est timendum, quod ullo præmio exhauriatur: ergo lethale est infinitum in ratione demeriti. Confirm. Incompensabilitas peccati est infinita: ergo est infinitum in ratione demeriti. Prob. ant. Illa incompatibilitas est infinita, quæ non potest compensari, seu mensurari per finitum, sed solum per infinitum: sicut quantitas, quæ non potest mensurari, nisi per distantiam bipalmarem, & ultra palmarem. Sed lethale non potest compensari per passionem, & satisfactio nem finitam: quia non est possibilis satisfactio, nec satis passio pure creata, quæ sit condigna pro peccato: alias non egeremus satisfactione Christi: ergo incompatibilitas peccati est infinita.

Resp. dist. mai. Non est possibilis punitio finita cathegorematicæ, & absolute existens adæquans meritum lethalis. conc. mai. syncathegorematicæ, nego mai. & nego secundam partem mai. & dist. min. Merita Christi sunt infinita, quia sunt supra omne præmium gratiæ, & gloriæ possi-

possibile tam cathegorematicæ, quam syncathegorematicæ, conc. min. præcise syncathegorematicæ possibile, nego min., & consequenter. Itaque non est possibilis cathegorematicæ punitio, & passio existens absolute adæquans meritum lethali, quia pœna cathegorematicæ sumpta est pœna finita, & durans pro tempore finito, & ideo fuit necessaria satisfactio Christi ad satisfaciendum absolute pro peccato: punitio tamen, passio, unio, & satisfactio magis, & magis intensa duratura per æternitatem, & quæ sic est syncathegorematicæ possibilis, adæquaret meritum lethalis: quoad primam partem communiter conceditur de punitio, & passio, ne, & eodem iure existimo dicendum de satisfactione: si enim possibilis est syncathegorematicæ satis passio adæquans, quare non erit possibilis syncathegorematicæ satisfactio adæquans? Merita autem Christi sunt infinita, vel quia merentur præmium infinitum, vel quia sunt ultra omne præmium gratiæ, & gloriæ possibile etiam syncathegorematicæ, id est exigunt maiorem, & maiorem gloriam sine fine in intensione: & sine fine in duratione. Pœna tamen maior, & maior sine fine in intensione, & sine fine in duratione adæquaret, vel excederet meritum lethalis.

Ad confirm. neg. ant.

Ad probationem dist. mai. Illa incompen-
sabilis est infinita, quæ non potest compen-
sari per finitum tam cathegorematicæ, quã
syncathegorematicæ sumptum, permitto
mai. quæ præcisse non potest compensari
per finitum cathegorematicæ sumptum, ne-
go mai. & dist. min. læthale non potest com-
pensari per satisfactionem finitam cathego-
rematicæ sumptam, conc. min. syncathego-
rematicæ sumptam, nego min. & consequen-
tiam. Itaque læthale ut diximus meretur cer-
tam taxam intensiōis pœnæ duraturæ per
æternitatem; & si Deus puniret ultra illam
taxam, iniuste puniret: unde si meretur in-
tensiōem ut quatuor duraturam per æter-
nitatem, per omnem intensiōem, quæ est
finita, fiet iusta satisfactio; similiter dicimus
de satisfactiōe, si daretur satisfactio ut oc-
to duratura per æternitatem, esset condigna
satisfactio. Permissi tamen maiorem. Quia
casu quo non potest æquari per satisfactio-
nem finitam syncathegorematicæ, & quod
tota infinitas satisfactiōis exigeretur ad æ-
quandum læthale, hoc non probat læthale
esse infinitum: sed solum læthale esse supe-
rioris ordinis: sicut totum læthale est neces-
sarium ut æquet offensam supremi peccati
venialis, casu quo datur, sed æquat exceden-

do.

do. Totus Angelus est necessarius rebus ut
nunc, ut æquet naturam humanam, sed
æquat excedendo: tota substantia est neces-
saria ut æquet supremum accidens, si datur,
sed æquat excedendo: similiter tota infinitas
satisfactiōis Christi necessaria est, ut actus
æquet offensam læthalem, quia est in linea
superiori ad obsequia creaturæ; sed æquat ex-
cedendo.

68

Obije. 6. Maior est vis
demeritoria peccati, quavis meritoria me-
ritorum Christi. Sed hæc est infinita: ergo
& illa. Prob. mai. Læthale demeretur plus,
quam merentur merita Christi: quia Chris-
tus non potuit mereri primam intentio-
nem unionis; & læthale eam demeretur. 2.
Tam mala est carentia unionis, & omnis ami-
citiæ, quam bona unio, & omnis ami-
citiæ cum Deo. Sed ad merendum unionem,
& omnem amicitiam requiritur meritum
infinitum: ergo ad merendum carentiam
unionis, & omnis amicitie, qualem mere-
tur læthale, requiritur demeritum infinitum.
3. Meretur privationem omnis gloriæ, quæ
est syncathegorematicæ infinita, & sui ani-
hilationem. 4. Portio damni est maior omni
pœna sensus. Sed furtum meretur omnem
pœnam damni, & odium Dei, hæresis, &c.
quod est maius, meretur plus: ergo meretur
plus.

N 2

plus

plusquam omnem pœnam sensus, & consequenter pœnam infinitam. Si offensa non est infinita, quomodo meretur pœnam eternam?

Resp. neg. mai. ad probationem nego antec. quoad primam partem: quia peccatum Petri non meretur de condigno maiorem, & maiorem intensiorem pœnæ duraturam per eternitatem, ut diximus: sed solum determinatam intensiorem pœnæ: nec meretur de condigno, quod omnes homines existentes, & possibiles puniantur in æternum maiori, & maiori intensiōe pœnæ; & meritum Christi meretur sibi maiorem, & maiorem intensiōem gloriæ duraturam per æternitatem, & similem gloriam omnibus hominibus existentibus, & possibilibus. quod autem non mereatur primam intensiōem unionis est nō quia hæc plus valeat, quàm meritum: quia hoc valet, & meretur unionem hypostaticā Spiritus Sancti valentem tantum, quam unio Verbi. Sed quia hæc non potest existere intuitu meriti, eo quod non potest esse meritum futurum, quin supponatur prima intentio formalis, vel virtualis meriti, ideoque non potest meritum eam exigere ut sic præcedentem. Ad 2. dist. mai. Tam mala est carentia omnis amicitia, & unionis aliunde

aliunde debita, quam bona unio, & omnis amicitia, conced. mai. non aliunde debita, neg. mai. ut diximus in probationibus contra Salmanticenses: quia melius se habet subiectum cum moderata gloria, felicitate, & divitijs, quàm malè cum carentia, quam habet, infinitæ gloriæ, felicitatis, & divitiarum possibilem, & hinc patet ad 3. eadem distinctione, cū ergo non sit aliunde debita unio hypostatica, nec infinita gloria possibilis, non requiritur demeritum infinitum ad eam demerendum.

Ad 4. Permissa mai. quia in pœna damni datur magis, & minus, sumpta pœna formaliter, seu pro carentia visionis; non sumpta obiective: quia modo caremus visione Dei, & alias torquet hæc carentia plus, quàm alios, & minus, quam alia pœnæ sensus. Nego min. quia odium Dei erga nos pertinet ad pœnam damni, & non meretur quodvis peccatum omne odium divinum. Et nego consequ. Ad 5. lethale meretur pœnam æternam propter rationes datas respondendo ad objectionem quartam hic repetendas.

Alia obiectiões solvuntur

71

Obijc. 7. lethale pri-

vat infinito bono, & illud amittit quatenus est ex se irrecuperabiliter, & idem est irrecuperabiliter aliquid amittere, ac illud destruere. Sed si creatura destrueret Deum, offensa esset infinita: ergo modo est infinita. 2. Peccatum aufert à Deo rationem ultimi finis. Sed hæc in Deo est infinita: ergo aufert bonum infinitum, & inducit infinitum malum. 3. Meretur annihilationem peccatoris, & consequenter privationem omnium bonorum. Resp. dist. mai. Privat infinito bono indebito, & non necessario ad felicitatem, permitto mai. debito, nego mai. Malum autem pœnæ non tam pensatur ex bono, quo privat, quam ex debito, & indigentia eius ad suam felicitatem. De quo plura diximus contra Salmanticensis: sic licet melior sit actus charitatis, quam vita, maius malum infert homini, si illud occidas, quam si illi impediās actum charitatis. Permissi mai. quia privat bono infinito finitè possidendo, quia solum ratione considerari potest. Secunda pars maioris solum est vera in rebus,

bus, quarum bonitas præcise, consistit in usu, & utilitate, quæ percipitur: in quibus idem est irrecuperabiliter amittere divitias, ac eas destruere; secus in rebus, quarum bonitas non consistit in usu, & utilitate, quæ percipitur ex rebus, qualis est Deus. Et dist. min. si creatura destrueret Deum. Offensa passiva esset infinita, conc. min. quia in re læderet, & læsio gravificatur à Persona in re. Offensa activa esset infinita, nego min. Quia hæc limitatur à cognitione, connatu, & voluntarietate: cum ergo modò solum detur offensa activa, etiam in christicidio: quia Persona Divina non læditur in se, neque in natura divina: sed solum destruit unionem finitam, licet impediāt sic merita, hinc est, quod nec christicidium, nec intentio destruendi Deum esset infinita, nec actus, quo quis peccaret iudicans. esse infinite malum: quia etiam limitatur, ut patet si indicaret actum esse infinite bonum.

72

Ad 2. dist. mai. Peccatum aufert à Deo rationem ultimi finis in actu secundo, conc. mai. idest aufert conversionem ad Deum, quæ est quid finitum; aufert à Deo rationem ultimi finis, in actu primo, nego mai. & dist. min. Ratio ultimi finis in actu primo est infinita, conc. min. quia est ipse Deus; ratio ultimi finis in actu

secundo, nego min. quia hæc est actus creatus debitus, & neg. conseq. Ad 3. permissio ant. quoad primam partem, nego hoc esse summum malum: quia peius est in æternū puniri iuxta illud: *Melius esset ei se natus non fuisse homo ille*, & privat omnibus bonis, sed nec aliunde debitis, & quorum non dentur signa indigentia ad felicitatem.

Obijc. 8. læthale est maius malum omni malo possibili: quia in eligibilius est omni alio malo possibili. Nec dicas esse qualitative, non quantitative maius: quia vel esse qualitative maius, seu vel qualitas peccati constituit illud in ratione maioris mali, vel non? Si non constituit in ratione maioris mali, cum minus malum sit eligendum, eligibilius erit læthale, quam alia mala. Si constituit illud maius malum omni malo possibili: ergo est infinite malum. Argumentum in primis probat læthale esse infinitum in ratione malitiae, ut constat ipsa forma. Probat etiam veniale esse infinitum: quia est intelligibilius omni alio malo physico, & probat læthale esse maius in ratione offensæ, quam merita Christi in ratione meriti, quia quivis potius debet velle carere meritis Christi, quam committere peccatum etiam leve. Resp. dist.

mai.

mai. læthale est maius malum omni alio malo morali, nego mai. quia nec est æquale malum, ac aliud malum morale, & hoc sufficit, ut non sit infinite malum in linea morali: quia ut sit infinite malum in linea morali requiritur, quod non sit possibile maius in sua linea: est maius malum omni malo physico subdist. est maius malum qualitative, conseq. est maius malum quantitative, nego. Licet tamen sit minus malum quantitative, ratione qualitatis est talis conditionis, & tam diversum malum, ut sit intelligibilius omni malo physico, quia nunquam eligi potest: quod non est esse maius malum, sed esse diversum.

Difficile tamen explicatur, quare cum sit minus malum quantitative, nunquam eligi possit ad vitandum malum quantitative maius? Ratio tamen est: quia licet aliquando contingere possit, ut præceptum non urgeat ratione mali physici imminētis, v. g. quod ratione mali imminētis non urgeat præceptum ieiunij, & auditionis Sacri, & tunc ommissio ieiunij, & Sacri non est mala, nunquam tamen contingere potest, quod id quod est malum, dum est malum, non sit dissonum ratione: v. g. Per se loquendo nunquam contingere potest, quod id, quod est intrinsece malum,

non

non sit malum: sic occidere sine auctoritate, aut iusta causa semper est malum, & dissonum rationi; potest dari iusta causa, quia data occidere non sit malum: furari semper est malum, potest tamen contingere, quod ratione extremae necessitatis sumere bona alterius non sit furari, neque malum: cum ergo non sit imaginabilis casus, in quo peccatum non sit dissonum rationi, & in qua possit iuste eligi ut medium ad vitanda alia mala iuxta illud: *Non sunt facienda mala ut veniant bona*: & in quo peccatum non displiceat Deo: ideo licet sit quantitatively minus malo physico, est ineligibilius omni malo physico, dum manet in ratione peccati, & mali moralis.

75

Obijc. 9. Lethale infinitè excedit offensam venialem. *A* v. g. ergo est infinitum. Prob. ant. in tota collectione venialium dantur infiniti gradus offensæ se excedentes, adeo ut si daretur unum veniale excedens omnia venialia possibilia, haberet infinitos gradus offensæ, & infinitè excederet veniale. *A* Sed lethale excedit totam collectionem venialium: ergo infinitè excedit offensam venialem. *A* 2. Ideo creatura distat à Deo infinite, quia per nullam additionem perfectionis etiam infinitam, modo sit creata, potest perveniri ad perfec-

tio:

tionem Dei. Sed per nullam additionem venialium licet infinitam, modo intra lineam venialium potest pervenire ad lethale: ergo 3. Si lethale non excedit infinitè veniale, pœna lethalis non excedit infinitè pœnam venialis, ut videtur patere. Sed pœna lethalis excedit infinitè pœnam venialis: quia pœna lethalis est æterna, seu durationis infinitæ, & pœna venialis finitæ durationis: ergo excedit infinitè. 4. Quod meretur infinitos gradus pœnæ duraturæ per æternitatem, meretur infinitam pœnam, & est infinitum. Sed lethale meretur infinitos gradus pœnæ duraturæ per æternitatem: ergo. Prob. min. lethale meretur maiorem intensiorem pœnæ, quàm collectio infinita venialium. Sed inter venialia unum meretur unum gradum, aliud duos, aliud tres, & sic in infinitum: quia possibilia sunt infinita maiora, & maiora in ea linea: ergo 5. illud est bonum infinitum, quod superat omne bonum finitum in infinitum excoGITabile: ergo illud est malum infinitum quod superat similiter omne bonum finitum. Prob. conseq. Quia equalis excessus fundat æqualem distantiam.

76

Argumentum probat lethale esse etiam infinitum in ratione maioriæ. Resp. dist. mai. lethale excedit infinitè respective veniale, conc. mai. infinitè absolute.

lu-

lurè, nego mai. Ad probationem conc. mai. & min. dist. conseq. Excedit infinitè respectivè, conced. conseq. infinitè absolute, nego conseq. Itaque lethale excedit infinitè respectivè veniale: quia non æquabitur per plures, & plures additiones venialium; sicut hac ratione homo excedit infinitas formicas: sicut ergo homo non est infinitus, licet excedat infinitas formicas inter se, perfectiores, & perfectiores, sed solum respectivè, & secundum quid, quod in re est esse in ordine superiori, & habere æquivalenter illos infinitos gradus venialium: qui si darentur in sua linea, essent infiniti in illa linea, & haberent infinitatem in linea formicæ, si militer accidit in nostro casu, lethale est respectivè, & secundum quid infinitum respectu venialium, seu est in ordine superiori: & habet æquivalenter infinitos gradus, qui si darentur in se in sua linea, haberent infinitatem in linea venialium, & non amplius, & non possunt dari.

Ad 2. nego mai. Deus enim idèo distat infinitè à creatura: quia dicit omnem modum essendi perfectum sine imperfectione, ultra quem nihil possit dari perfectius, & valet tantum, quam omne bonum, & non invenitur simile in ratione mali in lethali. Ad 3. dist. mai. Pœna lethalis

lis non excedit infinitè simpliciter pœnam venialis, conc. mai. non excedit infinitè secundum quid, nego mai. & dist. min. excedit infinitè secundum quid, conc. min. infinitè simpliciter, neg. min. Quia durare pœnam in æternum est excessus infinitus pœnæ secundum quid infinitæ; non pœnæ infinitæ simpliciter: quia pœna infinita simpliciter in ratione talis tantum valet, quantum omnis pœna intensa, & extensa iuxta sæpè dicta. Ad 4. dist. mai. Quod meretur infinitos gradus pœnæ infinitæ duraturæ, meretur pœnam infinitam, si illa pœna tantum valeat in ratione pœnæ, quam omnis pœna, conc. mai. aliter, neg. mai. & dist. min. Meretur infinitos gradus pœnæ tantum valentis in ratione pœnæ, quam omnis pœna, nego min. Non tantum valentis, permitto min. & nego conseq. Itaque in primo gradu intentionis pœnæ sunt possibiles iuxta Ripald. infiniti gradus se excedentes, qui etsi darentur esset infiniti, sed cum solum essent infiniti in linea primi gradus, non valerent tantum, quantum infinitum secundi gradus, nec tantum ac omnis pœna. Venialia se excedentia mererentur infinitos gradus pœnæ primi, vel secundi gradus. v. g. Vere licet pœna lethalis excedat pœnam venialium, non meretur pœnam infinitam. Ad 5. Argumentum in

in primis supponit læthale esse tam malū,
quam Deus bonus propter eandem ratio-
nem; supponit secundo falsum, bonum crea-
tum syncategorematicè sumptum non es-
se tam bonum, quam malum peccatum. Res-
pond. dist. ant. Id est infinitè bonum, quod
superat omne bonum in infinitum excogi-
tabile, & tantum valet, quantum omne bo-
num, conc. ant. quod præcise superat, si non
valeat tantum, neg. ant. & dist. conseq. si va-
leat tantum, quantum omne malum, conc.
conseq. Permisso supposito; si non valeat tan-
tum, quantum omne malum, nego conseq.
Cum verò nullum læthale sit tam malum,
quantum coniunctum ex omnibus
læthalibus, ideo nullum læthale
est, nec potest esse simpli-
citer infini-
tum.

DISPVSTAT. IV.

De constitutivo pec- cati commis- sionis.

P Ecceatū commissionis
communiter dicitur
actus positivus directè
oppositus præcepto ne-
gativo prohibenti, v. g.
mendacium, furtum,
odium, perjurium, &c.
Pec-

Peccatum omissionis dicitur omisio libera actus debiti ex praecepto affirmativo praecipiente. v. g. omisio ieiunij, Sacri, Confessionis, &c. sed quia etiam dantur actus positivi directe oppositi praecepto affirmativo v. g. nolitio audiendi Sacrum; nolitio ieiunandi: ij actus etiam iure vocantur peccata commissionis, & de his etiam quaeritur per quid constituentur *formaliter*, id est tanquam *per formam*; non *formaliter*, id est *per rationem seu per nostros conceptus*.

SECTIO I.

*An in omni peccato commissionis detur
vera privatio rectitudinis?*

Certum est in omni peccato commissionis dari carentiam rectitudinis: quia peccatum iniustitiae caret rectitudine iustitiae: peccatum intemperantiae caret rectitudine temperan-

tiae; peccatum odij caret rectitudine charitatis: sive haec carentia sit illativa, & positiva, sive formalis, & negativa. Quaestio non procedit an in omni peccato commissionis detur carentia rectitudinis: sed an haec carentia sit privatio rectitudinis: & an per illam constituentur?

2

Sup. 1. Privationem sumi late dupliciter, 1. pro carentia formae, quae licet non possit haberi ab hoc subiecto in specie, potest haberi ab alio eiusdem generis, ita D. Tho. in 1. dist. 28. & quaest. 9. de potentia art. 7. & ad 11. & saepe alibi apud Godoy infra ex Aristotele 5. Metaph. 27. dicit, talpam esse privatum visu: quia in quantum animal capax est visus, quae non potest habere in specie talpae. 2. Sumitur late privatio pro quavis re impossibili cum alia, sive res impossibilis cum alia sit positiva, sive negativa: hac ratione gratia, quae est quid positivum, dicitur privatio peccati: albedo dicitur privatio nigredinis, & iuxta Aristotelem 10. Metaph. cap. 7. tex. 16. in omni oppositione contraria (quae versatur inter extrema positiva) datur oppositio privativa: quia unum extremum inducit carentiam alterius, & Vazquez 1. 2. disp. 93. cap. 3. ex D. Thom. & Arist. in oppositione contraria, dicit, extremum imperfectius vobis.

P. Ioannes Marin.

O

can.

candum esse privationem: sicut in opposi-
tione contradictoria extremum imperfec-
tius est carentia. Privatio strictè sumpta est
carentia formæ in subiecto capaci illam ha-
bendi; strictius tamen sumitur privatio in
hac quæstione: quia non solum sumitur pro
carentia formæ in subiecto capaci, sed pro
carentia formæ in subiecto capaci exigenti
formam, & cui debita sit forma: quia nihil
efficitur malum per carentiam formæ nul-
lo modo debitam: hac ratione materia pri-
ma non dicitur male se habere: quia sub dis-
positionibus ad formam leonis non habet
formam hominis; nec homo dicitur male se
habere: quia nec habet alas, nec fortitudi-
nem Leonis, ut loquitur D. Thom. quæst. 1.
de Malo art. 3.

3

Sup. 2. debitum aliud est
se metaphysicum, aliud physicum, aliud mo-
rale. Debitum metaphysicum esse potest, si
dicamus generi v.g. *animali ut sic* deberi;
quod contrahatur per rationale, vel irratio-
nale: actu humano, quod contrahatur per
differentiam boni, vel mali. Debitum phy-
sicum est, quod fundatur in ipsa substantia
rerum, sic igni v.g. debetur physice calor, &
cuiusvis naturæ debentur proprietates. Debi-
tum morale est, quod fundatur in lege, qua
tenus ex vi legis debeatur sic, & non aliter
fieri;

fieri. Actus ab intrinseco mali non habent
debitum metaphysicum, ut etiam fatentur
adversarij: quia actus humanus æquè indif-
ferens est, ut contrahatur per differentiam
mali, ac per differentiam boni, nec habent
debitum physicum rectitudinis: Quia odium
Dei liberum v. g. non habet exigentiam
physicam rectitudinis cum habeat phy-
sicam repugnantiam cum rectitudine, & idē-
titatem, vel saltem connexionem cum ma-
litiā. Vnde quæstio præcedit de debito mo-
rali. An ex vi legis sit debita rectitudo odii
Dei, v. g. & in privatione huius rectitudinis
consistat malitiā.

4

Sup. 3. Voluntatem pri-
vari rectitudine, quoties datur actus malus;
quia privatur actu bono, quæ privatio ad-
venit pro posteriori ad actum malum. Quæ-
stio procedit an actus constituatur tanquam
per formam in esse mali moralis, seu (quod
idem iudico) in esse mali simpliciter talis
per privationem rectitudinis moralis con-
sequentem actum malum, sive per privatio-
nem rectitudinis, qua privetur voluntas; si-
ve rectitudinis, qua privetur actus ma-
lus.

5

Prima sententia dicit
malitiā peccati commissionis consistere in
privatione; sed sunt inter se divisi: nam ali-
di

dicunt consistere in privatione prævia ad actum malum. Ita Egydius Roman. in 2. dist. 25. q. 1. art. 3. dub. 2. Bellarm. lib. 4. de Gratia, & Libero arbitrio cap. 16. Antonius Perez tract. 1. de Peccatis disp. 3. cap. 1. dicens, consistere in privatione omnium impedimentorum actus mali, quæ posita sine nova libertate sequitur actus malus: Reliqui dicunt, malitiam consistere in privatione rectitudinis consequente euitatem actus mali: qui etiam sunt divisi. Suarez 1. Metaphys. disp. 11. sect. 1. n. 4. dicit, consistere in privatione rectitudinis debitæ potentiæ. Idem Molina 1. p. q. 5. disp. unica. Salas 1. 2. tract. 13. disp. 2. sect. 3. Valent. 1. 2. disp. 6. q. 2. dub. 2. Alij dicunt consistere in privatione rectitudinis debitæ actui. Ita Scotus, Gabriel. Ocham. Alex. Boni. Durando. Lorca de Actibus humanis disp. 25. Montefin. disput. 3. & multi Thomistæ cum Ferre tom. 2. 1. 2. q. 6.

At verò Godoy tract. 3. disp. 25. §. 1. dicit, in peccato commissionis dari veram privationem rectitudinis debitæ actui, & §. 4. dicit per hanc privationem constitui peccatum in esse mali simpliciter talis, & §. 6. dicit, præter hanc malitiam dari in peccato commissionis aliam malitiam positivam, quæ primario constituit peccatum

tum in esse mali moralis, & consistit in tendentia ad obiectum dissonum. Idem Gonet disp. 3. de Peccatis art. 1. §. 1. & 2. Cum verò ipsi dicant, peccatum in esse mali moralis esse incausabile; & aliunde dicant solam privationem esse à Deo incausabilem, non bene percipitur, quod si constituitur in esse mali simpliciter per privationem non constituitur per privationem in esse mali moralis. Præterquamquod autoritates D. Tho. & SS. aut non probant peccatum constitui in esse mali simpliciter per privationem, aut probant per privationem constitui in esse mali moralis: quia malum dividitur in physicum, & morale: ergo si malum consistit in privatione, malum physicum consistit in privatione boni physici; & malum morale, in privatione boni moralis: sicut quia bonum consistit in plenitudine essendi, bonum physicum consistit in plenitudine essendi in linea physica, bonum morale in plenitudine essendi in linea morali. Sed de hoc ipsi inter se disputabunt. Huc reduci possunt Granad. 1. 2. contr. 6. tract. 1. disp. 1. distinguens in peccato commissionis duplicem malitiam: aliam radicalem consistentem in euitate actus; aliam formalem consistentem in privatione rectitudinis debitæ actui. Tann. 1. 2. disp. 2. q. 5. Distinguit

in peccato commissionis duplicem malitiam, aliam absolutam consistentem in negativo, scilicet in defectu integritatis moralis; aliam respectivam consistentem in positivo, quæ est denominatio extrinseca, nec realis, nec rationis.

7

Secunda sententia dicit, peccatum commissionis consistere in positivo. Ita Caiet. 1. 2. q. 18. art. 5. Alvarez de Peccat. q. 128. n. 17. Zumel, Curiel, & est communiter inter nostros cum Oviedo contro. vers. 5. de Bonitate, & malitia. Alij dicunt hanc malitiam esse intrinsecam adæquatè identificatam cum actu. Alij esse partim extrinsecam, partim intrinsecam resultantem ex actu, & libertate in actu primo: quia iudicant, actus esse extrinsecè liberos. Alij dicunt, consistere in relatione superadita difformitatis ad regulam morum: ad quos reduci possunt Vazq. 1. 2. disp. 95. cap. 10. Antonius Perez in Laurea Salmantina art. 8. Gaspar Hurtado de Peccat. disp. 1. dif. 5. dicentes consistere in ente rationis in re tamen solum intendunt, consistere in denominatione extrinseca actui, quæ, quia imaginatur, vel ut quid intrinsecum, dicitur ens rationis. Tertia sententia constituit peccatum commissionis partim in positivo, partim in negativo. Ita Vitoria, & Sorus circa

ti

ti à Tannero dicentes, peccatum commissionis secundum rationem genericam esse quid privativum: quia malum in genere est privatio; secundum rationem specificam esse quid positivum: quia ex ratione specifica dicit tendentiam ad obiectum malum. Hi etiam discordant apud Godoy: nam alij dicunt, privativum se habere, ut genus, & positivum, ut differentiam. Alij e contra: Alij peccatum commissionis æquè primò resultare ex positivo tanquam ex partibus ethereis. His adheret Godoy, sed discursus, ut vidimus.

SECTIO II

Malitia peccati commissionis non consistit in privatione rectitudinis debitæ actui, & actum consequente.

8

PRob. 1. Si malitia peccati commissionis consisteret in privatione rectitudinis debitæ actui, malitia odij Dei consisteret in privatione rectitudinis charitatis. Sed non consistit.

sistit: ergo. Prob. min. Probat. 1. de materiali
 peccati: quia Deus esset causa per se malitię.
 Prob. 2. min. Si quis liber ad odium, & amo-
 rem Dei prius se exerceat per carentiam
 amoris, & postea per odium, peccaret pec-
 cato commissionis. Sed tunc malitia odij
 non consistit in privatione consequen-
 te ad odium; ergo. Prob. min. tunc odium
 non causaret carentiam amoris: quia nihil
 causat, quod supponitur causatum; ergo. Pro-
 batur 3. catenus malitia peccati commissio-
 nis consistit in privatione rectitudinis de-
 bite actui, quatenus predicato generico ac-
 tus humani debetur rectitudo. Sed non de-
 betur; ergo. Prob. min. Si predicato generi-
 co deberetur rectitudo, deberetur contrahi
 per differentiam specificam boni. Sed non
 debetur; ergo. Prob. min. si predicato gene-
 rico actus humani deberetur contrahi per
 differentiam specificam boni non essent
 posibles actus indifferentes secundum spe-
 ciem. Sed sunt posibles iuxta Thomistas,
 v.g. Prob. mai. Actus privatus rectitudine
 debita ex predicato generico est actus non
 indifferens, sed malus. Sed si predicato ge-
 nerico actus humani deberetur contrahi
 per differentiam boni omnis actus non bo-
 nus, seu indifferens, quia talis esset privatus
 rectitudine debita ex predicato generico:
 er-

ergo non essent posibles actus indifferen-
 tes secundum speciem.

9 Prob. 4. casu, quo volun-
 tas esset libera ad odium, & carentiam odij,
 & non esset libera ad amorem adhuc natu-
 ralem unice ex dominio Dei, & non in
 poenam peccati, nec ex defectu boni usus li-
 bertatis remotę (ut caveam aliquas solu-
 tiones) quem casum possibilem debent ad-
 mittere etiam non concedentes possibilem
 puram omissionem, hunc odium esse ma-
 lum. Sed non esset privatum rectitudine
 charitatis: ergo malitia odij non consistit in
 privatione rectitudinis charitatis debita ac-
 tui. Prob. min. Non est debita actui rectitu-
 do charitatis in se, & in re existens, quando
 talis rectitudo est antecedenter impossi-
 bilis. Sed in dicto casu rectitudo charitatis in
 se, & in re existens est antecedenter impos-
 sibilis: ergo. Major videtur vera: quia nemo
 teneretur ad impossibile: nec lex precipit, nec
 obligat ad impossibile. Prob. min. tunc est
 antecedenter impossibilis rectitudo chari-
 tatis in se, & in re existens, quando sine cul-
 pa, & defectu voluntatis deficit libertas ad
 actum charitatis. Sed in dicto casu sine cul-
 pa, & defectu voluntatis deficit libertas ad
 actum charitatis: ergo.

Item varias parant solutiones. Respondent *10*
ex Suarez disp. 7. de Bonitate sect. 5. Godoy
supra §. 3. n. 25. & communiter RR. Tho-
mistæ in illo casu non dari obligationem
vitandi carentiam amoris secundum se; sed
solam obligationem vitandi carentiam amo-
ris peccaminosam consistentem in coexis-
tencia carentiæ amoris, & existentie odij,
quæ coexistentia in dicto casu est libera vo-
luntati: quia potuit omittere odium. Contra
per vos non datur obligatio vitandi caren-
tiam amoris secundum se. Sed ponere
amorem in se est vitare carentiam amoris
secundum se: ergo non datur obligatio po-
nendi amorem in se. Sed quando non da-
tur obligatio ponendi amorem in se non
est debita positio amoris in se, nec datur
privatio amoris in se: ergo tunc non datur
privatio rectitudinis charitatis in se.

11

Respondent, tunc
non dari legem præcipientem absolute,
nec obligationem absolutam ortam ex so-
la lege ponendi amorem in se; dari tamen
obligationem conditionatam, & legem præ-
cipientem conditionatè amorem: quia lex
prohibens odium est æquivalenter, & hac
ratione est formaliter, aiunt, lex sic præci-
piens: *Si opereris immediate in materia cha-
ritatis, dilige, quæ lex æquivaleret, & hac ra-*
tio

tione est formaliter lex disiunctiva: *vel non
opereris immediate in materia charitatis, vel
dilige*: respiciens disiunctim extrema: quæ
lex, dicunt, est prudens, cum impleri possit:
quia lex præciciens aliquid sub disiunctio-
ne, potest impleri per positionem cuiusvis
partis disiuncti, sed deficiente libertate ad
amorem est consequenter possibile non
operari in materia charitatis: ergo potest
implere totam illam legem. Huic dicunt,
amorem esse debitum debito conditiona-
to, seu esse debitum indisiuncto, quia ratio-
ne est possibilis amor: cum ergo possibilis
sit amor conditionatè, seu in disiuncto, rec-
te potest dari lex conditionata, præciciens
amorem, seu disiunctim præciciens amo-
rem modo dicto: quia amor est liber in
disiuncto, seu disiunctum est liberum, sicut
licet sit antecedenter impossibile hominem
currere ut cervum: est liberum hoc disiunc-
tum, *vel non curras, vel curre ut cervus*: sicut
licet sit antecedenter impossibile Petrum
esse equum, tota hæc disiunctiva est possi-
bilis, *vel Petrus currit, vel est equus*, quia una
pars disiuncti est possibilis.

12

Hac ratione di-
cunt, prudentem fore hanc legem: *Non cur-
ras, si vero cucurreris, curre ut cervus: vel non
ingrediaris urbem, vel attinge e solo vertice*
tur.

turris: & similiter esse posibles, & prudentes has leges: *Si curras, curre ut cervus: si ingrediaris urbem, attinge verticem turris*, imò, & hanc *si curras esto Deus*: quia hæ leges conditionales æquivalent, & sunt formaliter illæ disiunctivæ, quæ prudentes sunt, quia impleri possunt eo præcisse, quod eorum extremum sit possibile. Hæc est tota solutio, quam prævent RR.

13

Contra hoc præceptum in dicto casu: *Non opereris immediatè in materia charitatis si vera operaris, dilige*, est imprudens, quia parte dicit si vero: ergo nõ datur tale præceptum. Prob. ant. Præceptum præcipiens aliquod determinatè poni sub conditione, sub qua non potest poni in se, est imprudens. Sed hoc præceptum præcipit amorem determinatè poni in se sub ratione sub qua non potest poni: ergo. Minus est certa, Prob. mai. Præceptum præcipiens aliquid sub conditione, sub qua non potest poni in se, est præceptum præcipiens poni sub illa conditione, quod est conditionatè impossibile sub tali conditione. Sed præceptum præcipiens poni sub ulla ratione, quod est conditionatè impossibile sub tali conditione est imprudens: ergo. Maior videtur nota: quia esse conditionatè impossibile sub tali conditione, est non posse existere in se sub

sub tali conditione: hac ratione existentia Petri est conditionatè impossibilis sub conditione carentiæ Petri, & assensus est conditionatè impossibilis sub conditione dissensus, & sic de alijs. Confirm. Implicat obligatio conditionata ad ponendum amorem sub conditione, quod ponatur odium, & imprudens esset lex id præcipiens. Sed obligatio conditionata à te posita esset obligatio ad ponendum amorem sub conditione, quod ponatur odium: ergo. Maius est certa: quia obligaret ad antecedenter impossibile. Prob. min illa obligatio obligaret ad ponendum amorem sub conditione operationis positivæ possibilis sub illa libertate. Sed sub illa libertate solum est possibile odium: ergo.

14

Confirm. 2. Non est determinatè debitum sub conditione, quod non est antecedenter possibile sub conditione. Sed amorem poni in se non est antecedenter possibile sub conditione, quod voluntas positivè se exerceat immediatè erga Deum sub illa libertate: ergo. Maior videtur nota: quia esse debitum supponit esse possibile, & consequenter esse determinatè debitum sub conditione, supponit esse antecedenter possibile sub conditione. Prob. minus. Non est consequenter possibile, amorem poni

poni in se sub conditione essentialiter pugnante cum amore. Sed se exercere positivè sub illa libertate est conditio essentialiter pugnans cum amore: ergo. Prob. min. Se exercere positivè sub libertate, quæ solum est potestas proxima positiva ad odium, est conditio essentialiter pugnans cum amore. Sed, ut supponit casus, illa libertas solum est potestas proxima positiva ad odium. ergo. Confirm. 3. Si malitia odij consistat in privatione rectitudinis charitatis, in aliquo vero sensu est debita actui humano rectitudo, quo non est, nec potest esse nobis debita identitas cum Deo. Sed modo conditionatus à te assignando potest nobis esse debita identitas cum Deo: ergo ille modus conditionatus non fundat verum debitum. Maior videtur ex terminis nota: quia nullus serio dicet, nos esse vere privatos identitate cum Deo; cum simus vere negati tali identitate. Prob. min. Per vos possibile est hoc præceptum impositum hominibus: *Si curras, sis Deus per identitatem, vel non curras, vel sis Deus*, sed hoc præceptum reddet nobis conditionatè debitum modo à te assignato identitatem cum Deo: ergo. Ex his patet disparitas ad illud præceptum conditionatum: *Si oraveris attende* dum non instat præceptum orandi: quia oratio est coniungibilis cum attend

attentione: si verò daretur casus, in quo potestas antecedens ad attendendum, istud præceptum obligaret determinatè, & absolutè ad non orandum in illis circumstantiis, ut mox dicemus, & similiter de illo præcepto: *Si non habeas vestem nuptialem non ingrediaris*.

15

Confirm. 4. Lex conditionata præcipiens, obligatio conditionata, transit in absolutam purificata conditione. Sed dicta lex non potest obligare absolutè ad ponendum amorem, in se purificata conditione; ergo non datur talis lex, nec obligatio conditionata. Prob. min. Lex non potest obligare absolutè ad ponendum, quod est antecedenter impossibile. Sed est antecedenter impossibile ponere amorem in se in dicto casu: ergo. Confirm. 5. Habens in illis circumstantiis hunc solum actum positivum: *volo omittere odium*, non peccaret, ut videtur notum: quia faciebat quantum poterat ad non peccandum. Sed peccaret, si daretur illa lex conditionata: *Si opereris, &c.* ergo non datur illa lex conditionata. Prob. min. Data tali lege, qui se exerceret in materia charitatis, & non per amorem, peccaret. Sed habens dictum actum, se exerceret in materia charitatis, & non per amorem, & se exercet immediatè in materia charitatis:

tatis: quia immediatè omitteret odium præ-
scriptum iuxta dicentes imperium redundans
non auferre immediatam libertatem: ergo
peccaret. Confirm. 6. Hæc lex, quam vocas
conditionatam, solū obligat absolute ad non
ponendum odium, & solum præcipit, ne
ponatur odium. ergo non præcipit amorem
adhuc conditionatè. Prob. ant. Hæc lex so-
lum obligat ad vitandam carentiam pecca-
minosam amoris modo possibili. Sed ca-
rentia peccaminosa amoris solum potest vi-
tari sub illa libertate per omissionem odij:
ergo solum obligat absolute ad non ponendi-
um odium. Nunc sic legi solum obliganti
absolute ad non ponendum odium, absolu-
tè contradicitur per positionem odij, sed
actus est malus per oppositionem, & con-
tradictionem ad legem: ergo odium per se
ipsum est malum. Confirm. 7. Falsum est præ-
ceptum conditionatum esse æquivalenter
disiunctivum: & magis falsum esse formaliter
disiunctivum: ergo ruit principium so-
lutionis. Prob. ant. Hoc præceptum *Si oraveris
attende* non est disiunctivum: ergo. Pro-
batur ant. Si hoc præceptum esset disiunc-
tivum, impleretur, non orando: quia ponens
unum extremum præcepti disiunctivi, im-
plet præceptum, & obedit. Sed incredibile
videtur, non orantem implere hoc præcep-
tum

tum *si oraveris attende*, & obedire, & mereri
merito obedientiæ: ergo non est disiuncti-
vum.

16

Impug. 2. Si malitia
odij consistit in privatione rectitudinis cha-
ritatis, rectitudo non solum erit formalis, &
debita conditionatè, sed absolute. Sed per
vos in dicto casu non est possibilis, neque
debita absolute: ergo malitia, &c. Probatur
mai. Rectitudo ea ratione est possibilis, &
debita, qua odium est privatum rectitudine.
Sed iuxta vestra principia odium non so-
lum conditionatè, sed absolute est privatum
rectitudine: ergo. Prob. min. odium ea ra-
tione est privatum rectitudine, qua est ma-
lum. Sed est absolute malum: ergo. Confir-
matur. Debitum rectitudinis, quod datur in
odio, non est debitum disiuncti utcumque;
sed est debitum unius partis determinatæ,
scilicet amoris in se. Sed amor in se est an-
tecedenter impossibilis sub illa libertate: er-
go est debitum illius, quod est anteceden-
ter impossibile ea ratione, qua est anteceden-
ter impossibile. Aliter, quod debetur
odio ea ratione, qua debetur, est possibile,
sed rectitudo amoris in se non est possibi-
lis, & solum est possibile disiunctum: ergo
quod debetur est disiunctum vel non opere-
ris, vel dilige. Nunc sic: Disiuncto sit satis
P. Ioannes Marin.

per non operari: & hæc est rectitudo, quæ hæc, & nunc debetur odio. Sed odium se ipso privatur carentia sui, seu non operari: ergo se ipso est malum. Confirm. 2. Esse possibile disiunctum resultans ex uno extremo possibili, & altero impossibili v.g. hoc *vel existit Petrus, vel carentia Dei*, solum est esse possibile in re, & veritate existentiam Petri. Sed distinctum ex carentia odij, & existentia amoris resultat ex uno extremo possibili, scilicet carentia odij; & altero impossibili, scilicet existentia amoris: ergo esse possibile hoc disiunctum ut tale, in re, & veritate solum est esse possibile, & liberam carentiam odij. Confirm. 3. Non diceretur serio esse mihi liberam carentiam Dei, eo quod sit mihi liberum disiunctum ex actu libero, & carentia Dei. Sed per vos existentia amoris solum est libera in disiuncto ex carentia amoris, & existentia odij: ergo non dicatur serio libera existentia amoris. Aliter si malitia odij consistit in privatione amoris, carentia amoris erit magis libera, quam existentia Dei. Sed carentia amoris non est magis libera voluntari, quam existentia Dei: ergo. Prob. min. carentia amoris est libera indisiuncto, *vel non opereris, vel dilige*, sed existentia Dei est libera in disiuncto, *vel non curras, vel pone existentiam Dei*: quia potest omittere cursum: ergo. Alij

§.

17 Alij respondent ad præcipuam objectionem, in dicto casu odium non fore peccatum: quia non dabatur libertas ad amorem, in cuius privatione debet consistere peccatum. Contra. Peccatum est habere odium, dum potest vitari. Sed in dicto casu odium posset vitari, vel per puram omissionem, vel per nolitionem odij, vel per alium actum impossibilem: ergo esset peccatum. Alij respondent tunc odium fore peccatum, & eius malitiam consistere in privatione rectitudinis charitatis exercitij negativi, quæ rectitudo daretur, si omitteretur odium. Hæc responsio impugnari potest ad hominem contra Thomistas dicentes, puram omissionem non esse bonam cum non respiciat finem bonum, & consequenter odium, etsi privaret omissionem suam non esset privatum rectitudine exercitij negativi. Deinde rationibus, quibus sectione sequenti probabimus, odium non esse privatum rectitudine charitatis, etiam dum datur libertas ad amorem. Præterea contra 1. Si odium esset privatum rectitudine omissionis, odium exigeret suam omissionem: Sed non exigit suam omissionem: nec ea

rentiam sui: cum non exigit suam destruc-
tionem: ergo. 2. Iuxta adversarios peccatum
est privatio illius virtutis, cui immediatè op-
ponitur. Sed odium utpote recessus à Deo
immediatè opponitur accessui, & pura omis-
sio non est accessus ad Deum, præsertim
cum non sit bona iuxta ipsos: ergo malitia
odij non consistit in privatione omissionis
odij. 3. Ideò odium est malum, quia est pri-
vatum carentia sui. Sed odium esse priva-
tum carentia odij est esse odium: ergo ideò
odium est malum, quia est odium. Aliter ca-
rentia carentiæ est quid positivum. Sed odiū
est malum, quia est privatio carentiæ sui:
ergo est malum per aliquid positivum.

18.

Eisdem rationibus im-
pugnandus est Ferre dicens tunc odium fore
malum, quia esset privatum rectitudine
charitatis exercitij negativi: quia esset pri-
vatum omissione sui, quæ esset bona per ac-
tum occasionantem ipsam. Contra. Præte-
rea 1. iuxta Ferre possibilis est pura omis-
sio libera: & consequenter possibilis esset
pura omisio odij cum impotentia antece-
denti ad actum positivum occasionantem
omissionem. Sed tunc odium esset malum,
& non esset privatum rectitudine exercitij
negativi: quia tunc omisio non esset bona
per actum occasionantem utpote anteceden-

ter

ter impossibilem: ergo tunc odium non est
malum: quia est privatum rectitudine exer-
citij negativi. 2. Omissio solum habet boni-
tatem actus occasionantis: sed actus occasi-
onans potest non esse actus charitatis: er-
go omisio non haberet necessario rectitu-
dinem charitatis: ergo licet odium esset pri-
vatum rectitudine omissionis, non esset pri-
vatum rectitudine charitatis, quod inten-
dunt salvare, sed solum rectitudine actus
occasionantis, & cum actus occasionantes
possint esse innumeri, odium erit privatum
rectitudine innumerarum virtutum: & ha-
beret tot malitias, quot sunt rectitudines,
quibus prihat. 3. Si omisio causetur direc-
tè per voluntatem omittendi odium ex mo-
tivo omittendi, hæc voluntas non habet
aliam bonitatem, quam ipsa omisio. Sed
iuxta ipsum omisio pura non est bona: er-
go nec voluntas causans: ergo odium tunc
non est privatum bonitate omissionis.

19

His duabus rationibus
immediatis impugnantur alij dicentes, non
esse possibilem puram omissionem: sed tunc
odium fore malum, non quia privatum re-
ctitudine charitatis: sed quia privatum rec-
titudine actus occasionantis. Contra præte-
rea. Iuxta principia Thomistarum, peccatum
ideo est malum: quia privat rectitudine
vir-

virtutis, cui immediate opponitur. Sed odium non opponitur immediate actibus aliarum virtutum occasionantibus omissionem; sed solum virtuti charitatis: ergo non est malum: quia privat rectitudine actuum occasionantium omissionem odij.

tract. 1. disp. 1. sect. 4. dicit, tunc odium fore privatum rectitudine charitatis: quia rectitudo charitatis ex se est possibilis, licet per accidens ex defectu concursus Dei sit impossibilis: sicut materia prima esset privata calore: quia ex se est possibilis, licet Deus negaret concursum ad calorem. Hæc solutio maiorem apparietiam habet. Contra tamen. Odium esse privatum rectitudine charitatis est non solum esse possibilem, sed esse debitam rectitudinem charitatis, & dari obligationem ponendi amorem, sed quando ex solo dominio Dei negatur potestas proxima ad amorem, non est debita rectitudo charitatis; nec datur obligatio ponendi amorem: quia amor est antecedentior im- possibilis: ergo odium non est privatum rectitudine charitatis. Hinc patet disparitas ad materiam primam. Quia materia dicitur privata calore: quia calor est possibilis, & materia est capax caloris; & in nostra questione ultra possibilitatem amoris requiritur

fitur ad privationem, quod amor sit debitus, & non est debitus. Ratio est: quia cum privatio caloris sit physica, ad eam solum requiritur, quod subiectum sit physice capax caloris; at vero cum privatio rectitudinis sit moralis, requiritur quod subiectum sit moraliter capax rectitudinis, & quod rectitudo sit moraliter debita: & non est moraliter capax rectitudinis, nec moraliter debita, dum rectitudo est antecedenter impossibilis.

SECTIO III.

Alijs rationibus probatur, malitiam peccati commissionis non consistere in privatione rectitudinis debite actui.

PRob. 1. Si malitia odij consisteret in privatione rectitudinis amoris quodlibet odium effe-
cax Dei factum æquali libertate, esset æque malum. Sed hoc est falsum: quia odium intentum peius est, quam odium remissum: ergo malitia odij non consistit in privatione

ne rectitudinis amoris. Prob. mai. Malitia odij consistit in privatione rectitudinis amoris. Sed quodlibet odium efficax est privatum omni rectitudine amoris: quia essentialiter pugnat cum omni rectitudine amoris in se: ergo. Confirm. cavendo solutionem. Ideo odium remissum non esset æquè malum; ac odium intensum: quia licet forma malitiæ sit eadem, subiectum non est æquè capax. Sed odium remissum in principijs Thomistarum est capax omnis malitiæ contra charitatem: ergo est æquè malum. Probatur min. Ideo odium per vos est capax rectitudinis charitatis: quia ex prædicato generico est capax. Sed odium remissum ex prædicato generico actus humani est capax omnis malitiæ contra charitatem: quia ex prædicato generico est indifferens ad omnem malitiam contra charitatem, & ut sit odium remissum, vel intensum: ergo odium remissum est capax omnis malitiæ contra charitatem. Confirm. 2. Odium est capax tantæ malitiæ, quanta rectitudine privatur. Sed odium remissum privatur omni rectitudine charitatis finita: ergo est capax omnis malitiæ finitæ contra charitatem. Mai. videtur vera: quia cum privatio sit malitia, capacitas ad privationem, vel est ipsa capacitas ad malitiam, vel per illam mensuratur

ratur capacitas ad malitiam. Eadem forma probatur peccatum veniale ipi quavis materia, v. g. mendacium levè, esse æquè malum, ac mendacium grave: quia est privatum omni rectitudine veracitatis: & furtum leve est privatum omni rectitudine iustitiæ: & consequenter non dabuntur peccata levia, & similiter æquè malum esse non amare in casu urgentiæ præcepti, ac odio habere contra Hierony. in Amos. *Nequius est odisse iustitiam, quam non fecisse.*

22

Prob. 2. Odium non solum est malum secundum prædicatum genericum, sed etiam secundum prædicatum specificum, & prout est odium, & contra legem, & contra rationem. Sed prout est odium, & secundum prædicatum specificum non est privatum rectitudinis: ergo aliquid est malum morale malitia commissionis, quod non est tale, quia privatum rectitudinis. Prob. min. quia prout est odium, & secundum prædicatum specificum non est privatum, sed negatum rectitudinis, utpote essentialiter pugnans cum rectitudine. 2. fuga positiva, & recessus à Deo prout talis est mala. Sed prout talis non est privata rectitudine, sed negata: quia prout talis non est capax, sed repugnans rectitudini: ergo aliquid quod est malum morale malitia commissio-

nis, quod non est tale : quia privatum rectitudine.

23

Ad hæc, omiſſa ſolutione quorundam apud Godoy dicentium, hæc convincere actus intrinſecè malos non eſſe privatos rectitudine, idèdque non eſſe malos, quia privatos rectitudine; ſed ſolum eſſe tales actus extrinſecè malos, ſeu malos quia prohibitos: contra quos ipſe arguit, eo quod rationes, & authoritates, vel nihil probent, vel probant omnes actus malos eſſe tales, quia privatos rectitudine, & conſequenter in omnibus dari privationem rectitudinis. His inquam omiſſis. Reſpondent RR. in odio Dei, & fuga à Deo dari privationem rectitudinis: quia privatio rectitudinis dicit pro recto carentiam, & cum hæc datur in fuga à Deo, idèd datur privatio, at vero fuga à Deo ut talis non eſt capax rectitudinis: quia per ly capax ſignificatur potentia ad rectitudinem, & hæc non datur in fuga ut talis: idèd non eſt capax rectitudinis. Contra. Subiectum eſſe privatum forma tam eſſentialiter dicit capacitatem habendi formam, quam carentiam formæ : quia eſt effectus ex utroque reſultans. Sed per te fuga ut talis non eſt capax rectitudinis : ergo fuga ut talis non eſt privata rectitudine.

Prob.

24

(Prob. 3. odium Dei eſt malum. Sed non eſt malum, quia privatum rectitudine charitatis v. g. ergo aliquid eſt moraliter malum, & non quia privatum rectitudine. Prob. min. carentia, & defectus, qui alicui rei ſpecificè acceptæ eſt naturalis, non eſt malum illius rei, etſi talis carentia, & defectus non ſit naturalis tali rei ſecundum prædicatum genericum. Sed odio Dei ſpecificè accepto eſt naturalis carentia rectitudinis: ergo non eſt malum : quia caret rectitudine. Prob. mai. ex D. Thom. q. i. de Malo art. 3. *Si aliquis defectus ſit alicui rei naturaliter, non poteſt dici, quod eſt malum eius: ſicut non eſt malum hominis non habere alas, & lapidi non habere viſum:* & ex prædicato generico non eſt ipſis naturalis talis defectus, quia ex prædicato generico ſubſtantie creatæ poſſunt habere illas formas.

25

Prob. 4. ratione communi efficaci, fortè ſpecialiter propoſita. Odium Dei eſt malum, ſed non eſt privatum rectitudine charitatis: ergo non eſt malum: quia privatum rectitudine charitatis. Prob. min. quod eſt eſſentialiter incapax rectitudinis, non eſt privatum rectitudine. Sed odium Dei, atpotè eſſentialiter malum, eſt eſſentialiter incapax rectitudinis: ergo. Probat. min. i. Si odium eſſet capax rectitudinis

odinis esset secundum rationem communem præcisivè sumptam Sed in odio non datur ratio communis præcisivè sumpta, sed ratio contracta: ergo odium nulla ratione est capax rectitudinis. Mai. est adversariorum: quia solum est capax secundum rationem, secundum quam est indifferens ad rectitudinem, & secundum quam non apparet repugnantia rectitudinis. Prob. 2. min. Si odiū esset capax rectitudinis secundum prædicatum genericum, non esset malum à parte rei, sed solum per rationem. Sed hoc est falsum: ergo. Prob. mai. Odium ea ratione est malum, quia est capax rectitudinis; sed ex prædicato generico solum per rationem est capax rectitudinis: ergo. Prob. min. Ea ratione est capax rectitudinis ex prædicato generico, quia est indifferens ad rectitudinem; sed solum per rationem est indifferens ad rectitudinem: quia à parte rei non est indifferens ad rectitudinem; siquidem à parte rei identificatur cum differentia odij pugnantem cum rectitudine: ergo. Aliter. Odium non est sicut malum, sed est vere, & realiter malum, & est malum independentem ab intellectu quia esset malum, & si non daretur intellectus præseindens. Sed ex prædicato generico solum ficit, & dependenter ab intellectu est capax rectitudinis: ergo non est

est malus, quia ex prædicato generico est capax, & ideo privatur rectitudine. Probat. min. ex prædicato generico solum est capax rectitudinis ea ratione, quia est indifferens ad rectitudinem. Sed solum ficit, & dependenter ab intellectu, & per nostros conceptus est indifferens ad rectitudinem: ergo.

Confirm. Si odium ex prædicato generico esset positive verè, & realiter capax rectitudinis, & non solum per rationem, & per nostros conceptus, esset etiam capax ex prædicato generico, ut contracto ad odium: sed hoc est falsum: quia ex hoc prædicato repugnat rectitudini: ergo solum per rationem, & dependenter à nostris conceptibus est capax rectitudinis. Prob. mai. Prædicatum, quod positive convenit generi, seu quod non convenit generi præcisivè, & per rationem; seu quod non est ex prædicatis secundæ intentionis, ut *universale genus*, convenit prædicato generico, ut contracto ad suas species: ergo si odium, &c. Prob. ant. eiusmodi prædicatum est prædicatum, cum quo vere omnino realiter identificatur genus. Sed prædicatum, cum quo omnino realiter identificatur genus, verificatur de genero ut contracto: hac ratione, quia de animali verificatur esse principi

incipium sentiendi, hoc verificatur de anima^a
ut contracto ad hominem, & sic de alijs:
v.g. esse *Substantiam vivens, ens*: ergo.

§.

27

Respondent, in odio
dari veram, & realem privationem mora-
lem rectitudinis, proveniente ex lege præ-
cipiente, ut quotiescumque operemur, ope-
remur bene; non privationem physicam; &
odium habere capacitatem rectitudinis rea-
lem fundamentaliter; quatenus præbet fun-
damentum, ut concipiatur sub ratione com-
muni actus humani, qua ratione respicitur
à lege, quæ lex respicit actus sub ratione cõ-
muni, & indifferenti, ut actus sint boni, vel
mali; non sub ratione differentiali: quia lex
non respicit actus ut existentes: sicut logica
respicit actus ut dirigibiles; non ut directos;
quia hæc capacitas solum convenit prædi-
cato generico ut abstracto, & præcisivè
sumpto. Hæc est solutio, qua insistent tam
pro his, quam pro alijs.

28

Hanc solutionem im-
pugnabit aliquis 1. Si lex præciperet, ut
quotiescumque operemur, operemur bene;
lex præciperet, quod est moraliter impossi-
bile, quia in debilitate, & fragilitate na-
turæ

turæ humanæ est moraliter impossibile sem-
per operari bene; ergo prædicato generico
non debetur rectitudo ratione ejusmodi le-
gis. 2. Hoc præbabit, quod odio debeatur
rectitudo ex prædicato generico actus hu-
mani, non verò quod ex hoc prædicato de-
beat rectitudo charitatis: quod sic proba-
tur. Non debetur rectitudo charitatis ex
prædicato indifferenti adhuc concessa illa
lege universali, ad rectitudinem charitatis.
Sed ex prædicato actus humani est omnino
indifferens ad rectitudinem charitatis: ergo.
Prob. min. ex prædicato omnino indifferen-
ti, adhuc attenta lege, ad operandum imme-
diatè in materia charitatis, odium est indif-
ferens, adhuc attenta lege, ad rectitudinem
charitatis. Sed ex prædicato actus humani
est omnino indifferens, adhuc attenta lege,
ad operandum immediatè in materia cha-
ritatis, ut patet: ergo. His omisissis.

29

Contra 1. si in odio nõ
datur capacitas realis moralis formalis rec-
titudinis, sed solum fundamentum, ut in ip-
so concipiamus capacitatem rectitudinis,
odium non erit vere, & realiter privatum
rectitudine, sed solum fundamentaliter, seu
solum dabitur fundamentum, ut concipia-
mus odium privatum rectitudine. Sed si ma-
litia odij consistit in privatione rectitudi-
nis,

nis, consistit in reali formali privatione morali rectitudinis: ergo vel malitia odij non consistit in privatione rectitudinis, vel in odio datur capacitas formalis moralis privationis rectitudinis. Prob. mai. subiectum ea ratione est privatum, & non negatum forma, qua caret, qua est capax habendi formam. ergo si in odio non datur realis formalis capacitas rectitudinis, sed solum fundamentaliter, seu solum fundamentum, ut concipiamus, habere capacitatem, odium non erit vere, & realiter privatum rectitudine, quod negant; sed solum dabitur fundamentum, ut concipiamus, vel fingamus, esse privatum rectitudine. 2. Nullum totum verum, & reale resultat ex una parte ficta: quia cum malum ex quocumque, totum resultat ex una parte ficta, potius erit fictum quam reale. Sed odium est vere, & realiter formaliter privatum rectitudine per vos, & non solum fundamentaliter: & hoc totum resultat ex carentia formae, & capacitate ad formam: ergo sicut carentia formae est formalis, realis, ita capacitas formalis erit realis, & non ficta. De lege universalis infra dicemus agendo de lege conditionali.

actus humani: quia in primis leges particulares orandi v. g. ieiunandi, non respiciunt actus praecisse secundum rationem communem, sed actus humanos secundum suas differentias specificas praecipiendo, quod tales actus cum suis differentiis, qui alias sunt possibiles, ponantur. Deinde illa lex universalis (quotiescumque opereris, bene operari) non respicit actus secundum rationem communem actus humani. 1. Quia haec lex etsi verbis affirmativis proferatur; forte est negativa in re, dicens nunquam opereris male, quia ut bene D. Thom. q. 72. art. 6. ad 1. *Necessum fuit in lege Deo ponere diversa praeccepta, affirmativa, & negativa, ut gradatim homines introducantur ad virtutes: prius quidem abstinendo a malo, ad quod inducimur per praeccepta negativa; & post modum faciendum bonum, ad quod inducimur per positiva:* ubi, ut vides, praeccepta affirmativa, & negativa ad diversa inducunt, & ad diversos gradus intra eandem virtutem; & haec lex negativa non respicit actus secundum rationem communem. Sed actus secundum suas differentias specificas, vel individuales praecipiendo, quod illi actus alias possibiles non ponantur; & casu quo sit affirmativa, in solutione argumentorum dicetur quid, & qualiter affirmat:

Neque ratio, vim habet: quia lex recte potest respicere actus secundum suas differentias, quin illos respiciat ut existentes, aut contractos; sufficit enim, quod illos respiciat ut possibiles in re, & in suis speciebus, ut præcipiat, quod illi actus possibiles boni ponantur, & mali non ponantur; qui actus boni sunt indifferentes, ut sint, vel non sint boni absolute (loquendo de intrinsece bonis) quatenus sunt indifferentes, ut existant, vel non existant; non aliter, & quidem cum lex sit practica, & tendat ad praxim debet respicere actus ut eggregiabilis à voluntate; actus verò secundum rationem communem est actus speculative consideratus; si tamen darentur aliqui actus ex specie sua indifferentes, ut communiter dicuntur actiones externæ, tunc actus præcipiens poni unum ex his actibus, respiceret omnes suos actus ex specie sua indifferentes: quia quovis ex his impleretur præceptum: & in sua specie habet capacitatem, ut sint impletio præcepti. Similiter logica respicit suos actus ut dirigibiles: si tamen esset aliquis actus ex specie sua repugnans directioni, hic non esset obiectum formale inæquatum logicæ, nec respiceretur ut dirigibilis à logica: quia hæc solum habet pro obiecto formali actus ex specie

specie sua capaces directionis extrinsece. Ita RR. post. Bayona.

§.

Sed quia Godoy, Godiet, & Ferre dicunt in odio Dei dari veram, & realem capacitatem rectitudinis. Confirm. 3. Non dari talem capacitatem. Non est capax rectitudinis debite in sensu composito contractionis ad odium; sed non est capax rectitudinis debite in sensu diviso: ergo nullo modo. Prob. min. Si esset capax rectitudinis, esset ratione actus humani reperti in odio vere, & realiter; non ratione actus humani reperti in actu charitatis. Sed ratione actus humani reperti in odio non est capax rectitudinis debite in sensu diviso: ergo. Prob. min. quoties implicat unum prædicatum esse divisum ab alio, non est capax rectitudinis in sensu diviso ab illo. Sed implicat prædicatum actus humani reperti in odio esse divisum ab odio: quia est realiter identificatum cum differentia odii: ergo. 2. Verè, & realiter solum potest habere rectitudinem charitatis actus charitatis. Sed actus humanus repertus in odio non potest constituere actum charitatis: quia si esset vere, & realiter non præscindit ab identitate

itate cum odio, ita non præscindit à dis-
tinctione cum actu charitatis: ergo. 3. Si es-
set capax, Deus præciperet actum humanū
reperitum in odio existere cum rectitudine,
& separari ab identitate sui cum odio. Sed
impossibile est actum humanum reperitum
in odio existere cum rectitudine, & existere
separatum ab identitate sui cum odio: ergo
præciperet impossibile. 4. Quod vere, & rea-
liter identificatur cum extremo essentialiter
incapaci rectitudinis, non est vere, & reali-
ter capax rectitudinis. Sed prædicatum actus
humani reperitum in odio identificatur cū
extremo vere, & realiter incapaci rectitudi-
nis: quia est identitas sui cum differentia
odij, quæ differentia, & quæ identitas est in-
capax rectitudinis, utpotè essentialiter re-
pugnans rectitudini: ergo.

Respondent, prædica-
tum actus humani reperitum in odio non
posse separari à malitia impotentia conse-
quenti, secus impotentia antecedenti: sicut
qui odio habet non potest amare impoten-
tia consequenti, bene tamen potentia ante-
cedenti: impotentiam consequentem in præ-
senti dicunt esse illam, quæ subsequitur ac-
tum secundum rationem, secundumquam
est materia legis: impotentia antecedens, est
quæ resplendet in actu secundum rationem

secundumquam est materia immediate res-
pecta à lege; cum ergo lex habeat pro ma-
teria actum humanum secundum rationē
communem, secundumquam est capax, ut
contrahatur hac, vel illa differentia; & actus
humanus odij reddatur malus per contrac-
tionem ad odium, quæ est consequens ra-
tionem communem: hinc est, quod redditur
inseparabilis à malitia impotentia conse-
quenti, non impotentia antecedenti: quia se-
cundum rationem actus humani ante con-
tractionem capax est separationis à mali-
tia.

Contra. Vel illa poten-
tia antecedens, quæ datur in odio secundum
prædicatum genericum ad rectitudinem
est, quia illi generi non repugnat habere
rectitudinem in aliqua sua specie: vel in
omni sua specie. Sed secundum est falsum,
& primum non sufficit, ut odium sit vere
capax rectitudinis: ergo odium non est ca-
pax rectitudinis adhuc secundum prædica-
tum genericum. Prob. min. Quod animal
sit capax ut in aliqua sua specie habeat ra-
tionalitatem, non sufficit, ut vere dicatur
equum esse capacem rationalitate, & esse
privatum rationalitate: quod ens in aliqua
sua specie sit defectibile physice, & morali-
ter, non sufficit ut Deus sit capax defectus
phy-

physici, & moralis: ergo quod actus humanus sit capax, ut in aliqua sua specie habeat rectitudinem, non sufficit, ut odium sit capax, & privatum rectitudine. Prob. consequ. Idem primum est verum: quia ut aliquid sit vere, & non solum per rationem capax alicuius formæ, non sufficit, quod ex conceptu inadequato, seu ex aliquo predicato non repugnet tali formæ; sed requiritur quod ex nullo predicato repugnet tali formæ, ut constat exemplis allatis.

35 Nec valet si dicas cum RR. esse disparitatem: quia si in equo daretur capacitas ad rationalitatem esset capacitas physica, & repugnat capacitas physica, dum datur repugnantia physica; at vero cum in odio solum detur privatio moralis, sufficit, quod detur capacitas moralis; quæ dari potest cum repugnantia physica absoluta. Non valet 1. Quia hic præcipue agitur contra dicentes dari veram capacitatem: quia alij manent impugnati probatione tertia. 2. Si sufficit capacitas ficta, & per rationem, ut odium dicatur vere, & realiter privatum rectitudine morali, seu quæ est moraliter debita, & ad quam solum datur capacitas per rationem, quare non sufficit capacitas ficta, & per rationem indifferens ad habendam in re, & physicè formam, ut dicatur phy-

physicè privatum formæ? 3. Non potest esse moraliter debitum actui, vel alicui aliquid si non datur physica possibilitas habendi illud. Sed per te non datur physica possibilitas antecedens, nec consequens, ut odium habeat rectitudinem: ergo. Prob. mai. quia aliàs lex præciperet ponere physicè, quod est physice impossibile.

36

Confirm. 4. Quod odiū non sit vere privatum, nec capax rectitudinis. Impossibile non vere dicitur privatum possibile: ergo neque odium privatum rectitudine. Prob. consequ. Magis aliena est rectitudo ab odio, quam possibilitas ab impossibili. Sed impossibile non vere dicitur privatum possibilitate: ergo. Prob. mai. & loquamur de impossibili resultante ex Petro, & carentia. Odium Dei resultat ex suis constitutivis, scilicet, predicato generico, & differentiali, & licet rectitudo non sit aliena ex predicato generico, est aliena ex predicato differentiali. Sed impossibile dictum resultat ex Petro, & carentia, & possibilitas non repugnat ex hoc predicato Petrus, neque ex predicato carentia: ergo magis aliena: vel saltem equè aliena.

37

Confirm. 5. Si odium ex predicato generico exigeret rectitudinem, & ex predicato specifico repugneret odium

Odium ex duplici prædicato secum indubie
sibiliter identificato haberet exigentiam, &
repugnantiam rectitudinis. Sed hoc est chy
mæra: ergo. Mai. est nota. Prob. min. Homo
equus ideo est chymæra, quia ex duplici
prædicato secum indubie sibiliter identifica
to haberet exigentiam, & repugnantiam
risibilitatis: ergo est chymæra, quod odium,
&c. 2. Chymæra est prædicatum identi
ficatum cum alio, cum quo repugnat identi
ficari. Sed exigentia rectitudinis reperta in
actu odij repugnat identificari cum repug
nantia rectitudinis reperta in differentia
odij: ergo chymæra est, quod in odio datur
exigentia rectitudinis. 3. Chymæra est ali
cui prædicato esse debitum (adhuc morali
ter) separari ab eo, cum quo realiter identi
ficatur. Sed actus humanus repertus in odio
identificatur cum irrectitudine: ergo chy
mæra est, quod separetur ab irrectitudine.
4. Chymæra est, quod entitati naturali sit
debitum aliquid supernaturale; & magis,
quod sit debita identitas cum supernatura
li. Sed odium est entitas naturalis: ergo ad
huc supposita elevatione ad actum charita
tis, odio non debetur rectitudo supernatu
ralis charitatis. Nec valet si dicas cum RR.
verum est non posse esse debitam rectitudi
nem debito intrinseco, & physico: secus de
bito

bito extrinseco, & morali ex lege propter
sæpè dicta, & immediate dicenda.

SECTIO III.

*Malitia peccati commissionis non consistit
in privatione rectitudinis de
bitæ actui debito morali
ex lege.*

38

P Rob, ex Suarez. Si quis odio ha
beat, dum non urget præceptu
tum amoris, odium Dei est
malum. Sed tunc non est de
bita actui humano reperto in odio rectitu
do charitatis ex lege: quia non datur lex
præcipiens amorem ergo. Respondent RR.
ex Godoy, & Genet, tunc non esse debitam
rectitudinem charitatis ex lege præcipient
te absolute: esse tamen debitam ex lege præ
cipiente conditionate amorem: quia datur
hæc lex universalis: *Si opereris immediate in
materia charitatis dilige.*

39

Contra 1. Implicat lex
conditionata, quæ non possit obligare in
actu primo absolute ad ponendum condi
tio-

tionatum, quod præcipit, propriori ad observationem, vel transgressionem. Sed hæc lex conditionata non posset obligare absolute in actu primo ad ponendum conditionatum; quod præcipit, propriori ad observationem, vel transgressionem: ergo implicat hæc lex. Minor videtur vera: quia lex conditionata non obligat absolute donec in re ponatur conditio: & posita in re conditione operationis immediate in materia charitatis, vel datur amor, quod est observatio, vel datur odium, quod est transgressio. Maior, quæ videtur vera: prob. 1. Implicat lex, quæ non possit obligare absolute usque dum impletio sit impossibilis, vel necessaria. Sed lex, quæ non possit obligare absolute propriori ad observationem, vel transgressionem, non potest obligare absolute usque dum impletio sit impossibilis, vel necessaria: quia si purificatur conditio per observationem, impletio est necessaria; si per odium impletio est impossibilis: ergo Prob. 2. min. implicat lex, quæ ut absolute obligans non possit dirigere ad operandum. Sed lex, quæ non potest obligare absolute propriori ad observationem, vel transgressionem, non potest dirigere ad operandum, ut absolute obligans, ut patet: ergo. Confirm. lex, quæ ut absolute obligans supponit influ-

fluxum voluntatis indifferentias, seu in prædicatum differentiale, non potest dirigere ad ponendum prædicatum differentiale. Sed huiusmodi est hæc lex: quia supponit influxum in rationem communem operationis; quo solo induxu, & non alio ponitur prædicatum differentiale: ergo. 3. iuxta adversarios voluntas debet esse libera, quando debitum legis urget. Sed voluntas non potest esse libera, quando debitum huius legis urget: quia non est libera, quando iam supponitur influxus in actum; & quando aut impletio est libera, aut necessaria: ergo implicat hæc lex.

40

Confirm. Implicat lex præcipiens aliquid sub conditione pugnante, vel necessario inferente conditionatum. Sed hæc lex præciperet amorem sub conditione pugnante, vel necessario inferente amorem: ergo Mai. est vera: quia quatenus præcipit primum esset de re impossibili, ideoque stulta; & quatenus præcipiat secundum esset de re necessaria, ideoque fatua. Prob. min. Non potest voluntas immediate operari in materia charitatis iuxta vos, nisi amando, aut odio habendo. Sed odium pugnat, & amor necessario infert amorem: ergo. 2. Implicat lex præcipiens conditionate sub conditione, quæ in re non sit coniungi-

b lis

bilis cum conditionato: sed hæc præciperet sub conditione, quæ in re non esset coniungibilis cum conditionato: ergo. Prob. min. hæc lex præciperet sub conditione, quæ in re esset odium, licet hoc non exprimaturs à lege: imò dicis sub illa conditione obligare absolute legem. Sed odium est inconiungibile cum conditionato: ergo. 3. Impossibilis est hæc lex: *sive odio habeas, sive diligas, dilige*. Sed ita præciperet hæc lex conditionata: ergo est impossibilis. Prob. min. Idem est formaliter operari immediate positivè in materia charitatis iuxta vos, ac odio habere, vel diligere. Sed hæc lex præcipit, si opereris immediate in materia charitatis, dilige; ergo præciperet, sive odio habeat, sive diligas, dilige. 4. Iuxta RR. contra Godoy implicet hæc lex: *Sub conditione quod ponas odium, vel amorem dilige*. Sed illa lex conditionata est eadem cum hac: quia iuxta vos operari immediate positivè in materia charitatis formaliter est idem, ac odio habere, vel diligere: ergo implicat illa lex conditionata. Prob. min. Non potest præscindi adhuc per nostros conceptus operari immediate positivè in materia charitatis ab odio habere, vel diligere: sicut non potest præscindi operari libere à ponere actum, vel carentiam: ergo est formaliter idem: ideoque rationes, qui-

quibus probant RR. contra Godoy repugnare hanc legem, probant repugnare legem conditionatam.

41

Quinto hæc lex conditionata, vel vult, quod pro omni casu, quo se exerceat immediate in materia charitatis, diligat, & hoc est impossibile: quia casu, quo odio habeat non potest diligere, vel vult, quod pro aliquo casu, quo se exerceat immediate in materia charitatis, diligat: Et hoc est necessarium: quia casu quo diligat; necessarium est, quod diligat, vel vult quod sive se exerceat per odium, vel amorè diligat, & hoc etià est impossibile: ergo implicat hæc lex. Hæc forte est fallax. 6. Obligatio ad aliquod sub conditione A, vel B. Si illud aliquid non est coniungibile cum B, solum est determinata obligatio ad aliquid sub conditione A. Sed obligatio huius legis est obligatio ad rectitudinem sub conditione odij, vel amoris. & rectitudo est inconiungibilis cum odio: ergo solum est obligatio determinata ad rectitudinem sub conditione, quod amet: & consequenter est fatua obligatio. Prob. mai. Si illud aliquid non esset coniungibile cum B, & obligaret ad illud aliquid sub B, lex præciperet, & obligaret ad impossibile: ergo.

42

7. Si daretur hæc lex, &
ma.

malitia odij confisteret in privatione rectitudinis charitatis, odium non esset malum: malitia commissionis; sed malitia omissionis. Sed hoc est falsum: ergo. Prob. mai. Id est malum malitia omissionis, quod consumatur in non agendo, quod est malum, quia opponitur praecepto affirmativo. Sed malitia odij consumaretur in non ponendo amorem: odium esset malum, quia opponitur legi obliganti ad ponendum amorem, & absolute obliganti purificata conditione: ergo. Prob. mai. Quia studium, ad quod requiritur ommissio Sacri debita, hac ratione est malum malitia omissionis, & similiter si daretur hoc praeceptum. Si des eleemosynam ordina ad charitatem, dans eleemosynam sine ordinatione ad finem charitatis peccaret malitia omissionis. Ad haec nihil respondent, quod non sit praeventum, & solum in antecedentibus. 8. Si daretur haec lex. B. V. M. teneretur Deum amare, quoties illum amat. Sed hoc videtur falsum: quia licite potest omittre amorem, cum sit opus superogationis: ergo. Prob. mai. B. V. tenetur Deum amare, & urget praeceptum amandi, si se exerceat immediate in materia charitatis.

Sed quoties Deum amat se exercet immediate in materia charitatis: ergo.

SECTIO V3

Solvuntur argumenta

43

Bijc. 1. D. Thom. 1. 2. q. 18. art. 1.

1. Dicendum, quod omnis actio in quantum habet aliquid de esse, in tantum habet de bonitate.

in quantum vero ei deficit aliquid de plenitudine essendi quae debetur actioni humane, in tantum deficit a bonitate, & sic dicitur mala si deficiat ei aliqua quantitas secundum rationem, vel debitus locus, vel aliquid huiusmodi: & 1. 2. q. 7. art. 6. Peccatum nihil aliud est, quam actus humanus malus: quod autem aliquis actus sit humanus habetur ex hoc, quod sit voluntarius: quod sit malus ex eo quod careat debita commensuratione. Et quaest. 1. de Malo art. 1. Malum potest intelligi uno modo id, quod est subiectum mali, & hoc aliquid est: alio modo potest intelligi ipsum, & hoc nihil est, sed est ipsa privatio alicuius particularis boni. In 2. dist. 34. q. 1. art. 1. Malum nominat non ens: unde illud, quod per se malum, non ponit aliquid, sed dicitur esse ut privatio. De qua ibi dicit esse primo per

252
per se malum; & reliqua per ordinem ad ip-
sum: & 2. ad Antibald. dist. 34 q. 1. art. 1. *Ma-
lum* dupliciter accipitur, uno modo in abstracto,
alio modo in concreto: abstractè accipiendo ma-
lum, hoc modo est sicut, & aliæ privationes sunt,
ut cæcitas, sui ditas: nam malum nihil aliud est
nisi privatio boni, sicut aer tenebrosus aliquid
est; non in quantum tenebrosus, sed in quantum
corpus quoddam: & ibi dist. 35. quæst. unica
art. 2. Voluntatem posse subtrahi dupliciter
à bono: uno modo: quia operatio debita totaliter
dellitur, & sic est peccatū omissionis; alio modo
quia operatio debita bonitate privatur, & hoc est
peccatum commissionis. Accedit Dionis. cap.
4. de Divinis nominibus: Peccatum non est
aliquid nisi privatio boni. August. tract. 2. in
Ioann. Peccatum non per Deum factum: quia
peccatum nihil est. Nisen. oratione Catholica
cap. 5. & 6. Vitium enim, & improbitas in pri-
vatione suam habet formam: Damasc. lib. 2. de
Fide Peccatum nihil aliud est, quam privatio, &
absentia boni, sicut tenebræ sunt orbitas lucis.
Anselm. de concordia cap. 10. Malum, quod
est iniustitiæ, nihil aliud est, quam absentia de-
bitæ iustitiæ. Bernard. de vita solitaria: Vitium
nihil aliud est, quam virtutis recessus.

44

Nihilominus mens D.
Thom. non est adeo clara, ut multi ex pri-
mis Thomistis citati in propositione sen-
ten-

Sect. 5.

257

tentiarum, non iudicaverint esse conforme
D. Thom. peccatum commissionis consiste-
re in positivo. Alij etiam Principes eius-
dem scholæ, peccatum commissionis consi-
titui malum simpliciter per privationem;
in esse mali moralis per aliquid positivum:
& Granad. iuratus defensor D. Thom. in ge-
nue dixerit, mentem D. Thom. esse dubiam.
Sane D. Thom. quæst. 1. de Malo art. 1. ad
4. dicit *Actus in quantum fertur in malum re-
cipit rationem, & nomen mali, & hoc malum
contrariatur propriè bono: & hæc contrarietas
ex actibus transit in habitus, quid clarius?
Ferri est tendentia positiva actus. Contra-
rietas ex se est quid positivum, & contrarie-
tas actuum præcipue est quid positivum: &
solum ex actibus nascuntur habitus, & 1. p.
q. 48. art. 1. ad 2. Malum, & bonum non sunt
differentiæ constitutiivæ nisi in moralibus, quæ
respiciunt speciem ex fine, qui est obiectum vo-
luntatis, & consequenter ex respectu ad fi-
nem: qui respectus solum convenit tenden-
tiæ positivæ actus, præcipue iuxta Tho-
mistas, & 1. 2. q. 72. art. 1. Peccata distingun-
tur specie ex parte actuum voluntariorum... Ac-
tus autem voluntarij distinguuntur specie secun-
dum obiecta. Sed distinctivum specificum est
constitutivum: ergo constituuntur per posi-
tivum, & ibi q. 88. art. 4. Veniale fieri potest*

R

may

mortale dupliciter uno modo sic, quod unus actus numero primo sit veniale, & postea mortale, & hoc esse non potest, quia peccatum consistit in actu voluntatis, nota ly quia.

art. 1. Cum aliquis punitur pro malo, quod facit non punitur pro nihilo; sed per opus, quod facit in sue actionis nihilum, id est inordinationis defectum. Et 3. contra Gentes 19. Malum in genere moris non importat aliquid secundum suam essentiam malum, sed aliquid, quod secundum se bonum est, & malum homini. Privatio autem non est bona secundum se: esse bonum secundum se solum convenit enti positivo. Accedit August. lib. contra Sacuchinum dicentem cum alijs Manicheis dari substantias per se malas in genere moris cap. 10. Inter nos discretio est, quod vos substantiam quandam malam esse dicitis; non vero non substantiam sed inclinationem quandam ab eo, quod magis est ad id, quod minus, est malum esse dicimus, & ibi cap. 15. Una eadem queres, id est anima, in quantum substantia est bona; in quantum autem habet liquid mali, id est consensionem istam, in tantum est mala, & Iob de Duabus animabus cap. 11. Peccatum est voluntas retinendi, vel consequendi, quod iustitia vetat, & contra Coelest. ratiocinatione 4. dicit. Peccatum esse, & dici actum, qui vitare potuit. Et lib.

lib. 12. Confess. cap. 11. & lib. 2. de Liber. arbit. cap. ult. vocat peccatum. Modum voluntatis, & lib. de Perfect. iustit. ratiocin. 1. Necesse est dicere peccatum esse actum, & non rem: quia si res est, necesse est habeat Authorem Deum: quia omnis substantia habet Deum Authorem.

Aug. & SS. illius temporis agentium contra Manichæos, ne sibi contradicant dicendum est. Augustinum intelligere peccatum esse nihil contrapositè ad substantiam, id est non esse substantiam, ut clare constat ex eius verbis, ubi dicit, Peccatum esse actum non rem; agebat enim contra Manichæos dicentes, aliquas substantias esse per se malas in genere moris. D. Thom. & reliqui Sancti, solum intendunt, peccatum, & quodvis malum tam physicum, quam morale esse privationem, sumpta privatione late pro extremo imperfecto opposito extremo perfectiori: quod extremum imperfectum est physicè, & transcendentaliter bonum in se: & in se est moraliter malum, non quia ipsi deficiat aliquid, quod ipse posset habere in genere moris; sed quia ipse est defectus late, & privatio late extremi perfectioris in genere moris habentis plenitudinem essendi in genere moris, seu quia est extremum incomm-

possibile ex sua tendentia cum actu bono: qui debebat existerre, vel cum carentia actus mali. Ideoque dicitur defectus, privatio boni, & privatio plenitudinis essendi, devianta in genere moris; & esse malum quatenus est privatio, idest quatenus est extremum minus perfectum, vel solum imperfectum, quod hac ratione dicitur privatio in oppositione contraria; sicut extremum imperfectius dicitur carentia in oppositione privativa.

47

Obije. 2. Defectus perfectionis debita actui est privatio; sed actus est malus, quia ei deficit aliqua perfectio debita actui: ergo est malus quia est privatus rectitudine. Min. est. D. Thom. supra 1. 2. q. 18. art. 1. Confirm. Omni actui humano deliberato in quantum tali debetur ex lege rectitudo: sed odium Dei est actio humana deliberata: ergo. Prob. mai. omni actioni procedenti à principio subiecto regulis morum, debetur rectitudo. Sed odium procedit à principio subiecto regulis morum: ergo. Prob. mai. in omni principio operante sub regula morum datur debitum rectitudinis. Sed regula non datur propter principium, sed propter operationem: ergo in omni actione procedente à principio subiecto regulis morum datur debitum rectitudinis.

titudinis. Prob. conseq. 1. ex D. Thom. 1. p. q. 49. art. 1. ad 3. *In rebus voluntarijs defectus actionis à voluntate procedit in quantum non se subijcit actus sue regule: qui tamen defectus non est culpa: sed cum insequitur culpa ex hoc, quod cum tali defectu operetur.* 2. Ideo Artefacto debetur rectitudo ex ratione communi Artifici: quia est opus agentis operantis sub regulis talis artis. Sed omnis actio humana deliberata est actio procedens, à subiecto operante sub regulis morum: ergo omni actioni humane deliberatae debetur rectitudo regulis morum. 3. Omni agenti deliberate procedenti, ut tali debetur rectitudo saltem negativa. Sed constituitur in esse agentis deliberate per actionem: ergo omni actioni debetur rectitudo. Maior prob. quia admissio, quod sint possibiles actus indifferentes in individuo, omne agens deliberate operans in quantum tale tenetur non operari in honeste. Sed hoc est deberi rectitudinem saltem negativam: ergo.

48

Resp. dist. mai. est privatio strictè, vel latè, conc. mai. est privatio determinatè strictè, neg. mai. & dist. min. omnis actus est malus: quia deficit aliqua perfectio debita alteri actioni, conc. min. debita actioni mala, neg. min. & dist. conseq. est malus; quia est privatus latè, conced.

con-

conseq. quia est privatus strictè, neg. conseq.
& similiter dist. autoritatem est malus, quia
ei deficit aliqua perfectio, quæ debetur al-
teri actioni, conc. quæ debetur actioni ma-
le, neg. Itaque omnis actus est malus: quia ei
deficit perfectio debita actioni, non actioni
malæ; sed actioni bonæ, seu quia non exis-
tit absolute cum ea perfectione, quam de-
bebat habere ex vi legis actio, quæ si exis-
teret esset bona, seu, quæ dum non existit
est conditionatè bona, & idè actus essen-
tialiter malus dicitur *privatus* latè rectitu-
dine debita: & est malus quia est late pri-
vatus tali rectitudine. Dicitur *latè* privatus:
quia ut diximus, extremum imperfectum
repugnans essentialiter alteri dicitur *latè*
privatio alterius, & dicitur privatus rectitu-
dine debita alteri: quia actus malus privat,
& est privatio actus boni, qui ex vi legis de-
bebat existere loco actus mali; & hac ra-
tione dicitur *latè*, & improprie privatus re-
ctitudine debita alteri; *latè* dicitur *privatio*
alterius: quia extremum positivum essentia-
liter pugnans cum alio dicitur privatio al-
terius, & *improprie* dicitur *privatus*, quia pri-
vatio improprie dicitur privata, sicut albe-
do improprie diceretur alba.

Quod omni actioni humanæ deliberatæ de-
bea-

beatut rectitudo. Ad probationem nego
mai. Ad prob. concessa mai. dist. min. Regu-
la datur propter operationem, ut vitet ma-
lam, at ponat bonam, conc. min. ut in ope-
ratione quavis etiam mala ponat rectitudi-
nem, & conformitatem ad regulam, nego
min. & dist. conseq. clar. itatis gratia. In om-
ni actioni datur debitum rectitudinis de-
bitum ipsi, vel alteri, conc. conseq. debitum
determinatè ipsi, neg. conseq. Ad primam
prob. conseq. dist. autoritatem, defectus su-
bjectionis in actu primo non est culpa, con-
ced. defectus subjectionis in actu secundo
non est culpa neg. Itaque datur lex præci-
piens, quod nunquam, nullo tempore po-
natur actio mala: & in hoc sensu, quod om-
ni tempore semper, & in hoc sensu, quo-
ties deliberatè operetur, ponatur actio bo-
na: quia existimo non esse posibles actus
indifferentes in individuo (& lex potest præ-
cipere, quod divisivè est possibile, licet col-
lectivè sit impossibile: quia hoc ipso, quod
divisivè sit possibile, possibilis est vitatio
peccati ea ratione: quia lex urgere potest ad
vitationem; quia lex solum urget in hoc
instanti, ut vitententur in hoc, & in sequen-
ti, ut in illo vitentur peccata sequentis, &c.
qua ratione vitari possunt,) & consequen-
ter in omni actione deliberata datur debi-
tum

rum rectitudinis, non debitum, quo ipsi de-
beatur rectitudo; sed potius debitum legis,
ut vitetur hac actio mala, in qua non po-
test dari rectitudo, & loco eius ponatur ac-
tio bona, in qua esset rectitudo, minus ta-
men proprie dicitur dari debitum in ac-
tione: quia debitum est obligatio, & obli-
gatio solum datur in subiecto operante: ac-
tio bona dicitur debita: & rectitudo dicitur
debita: non debita actioni mala; sed debita
actioni bonae metaphoricè, & qui vocè, tri-
buendo actioni, quod est proprium subiec-
ti: quia subiectum operans ex vi legis debet
ponere absolutè actionem, quae ante existen-
tiam est conditionatè bona: subiectum ope-
rans est obligatum ad ponendam actionem
bonam, in subiecto datur debitum legis po-
nendi actionem bonam, quod debitum red-
dit actionem bonam absolutè debitam, &
rectitudinem debitam in hac actione; in ac-
tione tamen solum metaphoricè datur de-
bitum rectitudinis, tribuendo actioni, quod
est proprium subiecti, & vocando *debitum*
esse in re *debitam*.

50

Ad secundam probat:
conseq. nego suppositum, quod artefacto de-
beatur rectitudo in ratione communi arte-
facti: 1. quia debitum solum datur proprie
in subiecto operante, sicut solum in eo da-
tur

tur obligatio, vi cuius redditur debita bo-
na edificatio domus: & exigentia actus, qui
sit conformis regulis; & prohibita edifica-
tio mala: & actus, qui sit disconformis. 2.
Quod hoc debitum sit rationi communi ar-
tefacti: quia rationi communi solum debe-
tur, quod potest participari ab omnibus, &
singulis inferioribus. Sed permisso hoc sup-
posito, illud dist. Artefacto debetur rectitu-
do habenda in omni artefacto tam bene,
quam male operato, nego debetur rectitu-
do habenda in bene operato: seu debetur,
quod non existat domus male operata, nec
existat actus, qui sit disconformis regulis
artis, conc. mai. & conc. min. dist. conseq.
permisla improprietate, & metaphora locu-
tionis. Omni actioni humanae debetur rec-
titudo habenda in aliqua actione humana,
idest in actione bona, conc. conseq. habenda
in quavis actione quaecumque illa sit, idest
in actione mala, nego conseq. Si dicas im-
plicare in terminis, quod actioni mala de-
beatur quod ipsa deficiat, & quod loco il-
lius existat actio bona: est verum; sed idèd
dixi admissa improprietate, & metaphora
locutionis, vi cuius arguens dicit esse debi-
tum actioni, & dari in actione debitum,
quod solum datur in operante.

51

Ad 3. dist. mai. omni
ag. n-

agenti deliberatè operanti debetur rectitudo, omni agenti specificativè sumpto, conc. mai. reduplicativè sumpto, & per quamvis actionem de libertate operantem, neg. mai. & concel. min. dit. conseq. Permissa impropriate locutionis, omni actioni debetur rectitudo habenda in omni specie actionis deliberatæ, seu in omni actione sive bona, sive mala, nego conseq. in actione bona: id est debetur, quod non existat species actionis malæ; sed solum species actionis bonæ, conc. conseq. Itaque agens tenetur nunquā ponere actionem malam: & in omni tempore, in quo deliberate operatur, tenetur ponere actionem bonam: non tamen tenetur apponere bonitatem prædicato generico in re identificato cum actione mala; sed potius ex vi legis tenetur nunquam ponere tale prædicatum: quia tenetur nunquam ponere, quod identificatur cum illo, & similiter tenetur, ut quoties deliberatè operetur, bene operetur ly *quoties* in omni tempore: & etiam ly *quoties* in omni operatione, non ly *quoties* sumpto, ut ita dicam, in omni specie operationis; sed ly *quoties* partim sumptum passivè, partim negativè, id est nunquam ponas speciem actionis malam, nec prædicatum genericum identificatum cum tali specie; sed in omni instanti, in quo

de-

deliberatè opereris, id est habeas libertatem ad bene, & male operandum, vita speciè actionis malæ, & genus cum illa identificatum: & pone speciem actionis bonæ, & prædicatum genericum cum illa identificatum. Ecce quomodo ante actum secundum operandi datur obligatio bene operandi in quovis instanti, quia hæc datur in signo libertatis ad bene, & male operandum, sive positivè, sive negativè. Hæc præ oculis habenda sunt.

§.

Solvuntur argumenta confirmantia
precedens argumentum.

§2

Insistunt, si Petrus habuisset actum infidelitatis in instanti, in quo non urgebat præceptum credendi, peccasset. Sed non peccasset contra legem absolutè præcipientem actum fidei: ergo quia fecit contra legem conditionate præcipientem, si opereris in materia fidei, sit credendo; & non discredendo, sed non datur bebitum legis conditionate præcipientis aliquid, nisi purificata conditione sub qua præcipit: ergo ante quam intelligatur obligatus ad as-

sen-

assensum fidei, intelligitur operans in materia fidei: & consequenter rectitudo fidei solum est debita ipsi, ut in tali materia operanti. Confirm. Lex prohibens dissensum est formaliter, seu æquivalenter lex præcipiens assensum ex suppositione, quod in materia fidei operetur: ergo præcipit conditionatè assensum. Prob. antec. Hæc lex non prohibet operari in materia fidei; & consequenter solum prohibet, quod operetur dissentiendo, si in tali materia operetur. Sed idem est prohibere, quod operetur dissentiendo, si operatur, ac præcipere, quod operetur assentiendo si operetur: ergo hæc lex præcipit conditionatè assensum ex suppositione, quod in materia fidei deliberatè operetur. Confirm. 2. Sicut non potest dari opus malum nisi per dissonantiam cum lege, ita neque opus bonum nisi conforme cum lege. Sed in illo casu non datur lex absolute præcipiens assensum, & qui assentiret bene operatur: ergo datur lex conditionatè præcipiens assensum sub conditione, quod in materia fidei operetur.

53

Resp. concess. mai. & min. neg. consequ. tunc dissentiens operaretur contra legem negativam obligantem semper, & pro semper ad non credendum, & ideo peccaret. Ad confirm. neg. ant. quia

quia ut diximus sect. 4. implicat lex, quæ nõ possit obligare absolute in actu primo priori ad observationem, vel transgressionem; nisi pro signo reali, pro quo impletio esset impossibilis, vel necessaria: quæ ut absolute obligans non possit dirigere operantem ad operandum, nec eum movere ad ponendum influxum in operationem, & propter alia ibi dicta. Ad probationem concessa prima parte mai. neg. secundam: quia solum habet prohibere absolute dissensum semper, & pro semper, non verò habet prohibere formaliter conditionatè dissensum: quia esset lex stulta, vel de re impossibili, vel de re necessaria: & impotens dirigere operantem, & movere ad influxum: neque æquivalenter præcipit conditionatè, ly *præcipit* sumpta rigoroſe propter rationes datas; sed solum potest æquivalenter præcipere quoad modum loquendi per voces sonantes conditionem. Ad 2. permissa mai. quia ad bene operandum sufficiat operari conformiter ad consilium, præsertim iuxta admitentes esse posibles actus indifferentes. Sed illa concessa, tunc dabatur lex, cum qua conformaretur, quia qui credit conformatur cum lege non dissentendi, & si illa lex non urgeat ad credendum: sicut faciens actionem heroicam in materia castitatis.

titatis. Confirm. cum lege prohibente actiones contra castitatem, & si faciat supra legem: recte enim observat legem faciens supra legem.

§ 4

Institutes. Casu, quo voluntas sit libera ad amorem naturalem, & supernaturalem, potest esse contingenter vera hæc propositio: *Si amet amabit amore supernaturali*. Nunc sic. Hæc propositio sumit pro hypothese rationem amoris, quæ à parte rei, vel identificatur cum amore supernaturali: & sic non est contingentis; sed necessariæ veritatis est; vel sumit pro hypothese rationem amoris, quæ à parte rei identificatur cum amore naturali, & sic erit necessariæ falsitatis: ergo idem est contingentis veritatis, quia sumit pro hypothese rationem amoris, quæ ex prædicato generico amoris est indifferens, ut sit amor naturalis, vel supernaturalis: ergo similiter lex potest habere pro hypothese rationem genericam actus humani, licet hæc à parte rei debeat esse identificata cum amore, vel odio: quia ex prædicato generico est indifferens, ut identificatur cum amore, vel odio.

§ 5

Confirm. Potest dari hoc dictamen prudentiæ: *Si positurus est actum malum, pone minus malum*: & conditio sumpta pro hypothese à parte rei, vel idem

ificatur cum actu minus malo, & sic erit stultum dictamen: vel identificatur cum actu magis malo, & sic erit imprudens: si ergo hoc dictamen potest dari: quia conditio sumpta ex prædicato generico operationis malæ est indifferens, ut sit maius, vel minus malum: similiter erit prudens illa lex. Confirm. 2. Hoc dictamen dirigere potest absolute priori ad eius observationem, vel transgressionem, & conditio non potest existere à parte rei sine observatione, vel transgressionem: ergo lex potest dirigere absolute pro priori ad observationem, vel transgressionem, licet conditio à parte rei non possit existere sine observatione, vel transgressionem; modo non habeat esse observationem; vel transgressionem ex conceptu conditionis: sed materialiter, & identice ex eo quod impossibile sit existere quin existat uno ex duobus modis. Confirm. 3. Hæc scientia est contingentis veritatis: *Si existat auxilium, existet consensus*, & conditio non potest existere sine consensu, vel carentia consensus; & pro casu consensus est necessariæ veritatis: & pro casu carentiæ consensus est impossibilis veritatis: est tamen veritatis contingentis, quia conditio ex se est indifferens, ut coniungatur cum casu consensus, vel coniungatur cum casu carentiæ.

carentiæ; ergo similiter accidit in illa lege
condistincta.

56

Hæc proposui licet
non ponantur ab adversarijs, ut magis pa-
teat veritas. Resp. dist. mai. Hæc propositio:
si amet est contingenter vera logicè: & per
rationem, conced. quia: ponit conditionem,
quæ logicè, & per rationem est indifferens
ut sit amor supernaturalis, vel naturalis; est
contingenter vera in re, neg. quia in re so-
lum est contingenter vera conditionalis,
quæ sumit conditionem in re indifferen-
tem, ut coniungatur cum conditione, &
illa conditio, *si amet*, non est in re indiffe-
rens, ut coniungatur cum conditionato: quia
si identificatur cum amore supernaturali,
necessarium est identificari cum illo; & *si*
identificetur cum amore naturali, impossi-
bile est, quod identificetur cum amore su-
pernaturali, & à parte rei pro quovis signo
iuxta existentie identificatur cum uno ex
duobus; ergo illa propositio in re non est
contingentis veritatis. Huic nego consequ.
propter rationes conclusionis positas sect.
4. contra solutionem. Ad primam confirm.
Resp. Non dari tale dictamen prudentiæ
quia implicat dictamen prudentiæ, quod pu-
rificata conditione non possit dirigere ad
ponendum conditionatum, & huiusmodi
dic-

dictamen non potest ita dirigere ad pone-
dam conditionatum: quia purificata condi-
tione, vel est impossibilis, vel necessaria po-
sito conditionati: itaque dictamen pruden-
tiæ ita tendit in re. *Nunquam eligas maius
malum*. Si autem aliquando nos explicemus
per illam conditionalem: *Si positurus est ac-
tum malum, pone minus malum*, est imperfectus
modus explicandi hoc dictamen.

57

Ad 2. confirm. dist. ante.

Hoc dictamen potest dirigere absolute ante
re positionem purificationis conditionis ad
ponendum conditionatum, conc. ant. post
purificationem conditionis, neg. ant. & con-
seq. Itaque cum dictum dictamen sit in re
hoc *nunquam ponas maius malum*, ante puri-
ficationem conditionis potest dirigere ad
non ponendum maius malum; non tamen
potest dirigere post purificationem condi-
tionis: quia pro signo purificationis condi-
tionis, scilicet pro signo operationis, condi-
tionatum, vel est impossibile, vel necessa-
rium, quia conditio pro eo signo in re iden-
tificatur, vel distinguitur à conditionato:
quia in re existit cum suis prædicatis. Hinc
potest responderi ad tertiam confirmatio-
nem concess. ant. neg. consequ. quia illa con-
ditio, *si existat auxilium*, cum conditio dis-
tinguatur à consensu, & carentia consen-
sus.

P. Iohannes Marin.

S

sus;

ius, potest existere pro suo signo, quin pro illo intelligatur consensus, aut carentia: quia in illo signo solum intelligitur, quod identificatur cum illo signo, scilicet, cum auxilio: & cum auxilium in re sit coniungibile cum consensu, & cum carentia: ideo est contingentis veritatis: at vero conditio legis in signo, in quo existit in re realiter identificatur, aut cum observatione, aut cum transgressionem: ideoque non est in re indifferens, ut coniungatur cum observatione, & carentia observationis, & consequenter non potest dirigere, ut absolute obligans ad ponendum conditionatum, quia purificata conditione, & pro signo purificationis conditionatum, aut est impossibile consequenter, aut consequenter necessarium.

§ 8

Insistunt. Obligatio, & debitum supponit materiam, inquam immediate fertur. Sed lex præcipit actionem deliberatam ut talem, & secundum hunc conceptum bene fieri: ergo obligatio supponit actionem deliberatam ut talem. Probatur min. Lex non præcipit, actionem bonam bene fieri: quia hoc est necessarium: nec præcipit actionem malam bene fieri: quia hoc est impossibile: ergo præcipit actionem deliberatam, sub quo conceptu est indifferens ut bene fiat, bene fieri. 2. Mate-

ria

ria legis supponitur ad legem, & propriam ad debitum. Sed materia legis est operatio secundum conceptum prævium, communem, & indifferentem ad bonitatem, & malitiam: qualis est conceptus actus humani, qui est communis actui bono, & malo: est prævius, quia prius intelligitur esse actum humanum, quam esse bonum, vel malum: est indifferens, quia ratio actus humani non dicit determinationem ad bonum præ malum: ergo actus humanus supponitur ad obligationem legis. Sed debitum conformitatis cum lege residet in materia, cui lex præscribit bonitatem, aut prohibet malitiam: ergo in ratione actus humani residet debitum ad conformitatem cum lege. 3. Præceptum *Diligas Deum*, simul præcipit rectitudinem in actu charitatis, & prohibet irrectitudinem in actu odij: ergo respicit materiam utrique actui communem. Hæc est ratio actus humani: ergo materia circa quam huius legis est ratio communis actus humani: quia ut aliquod præceptum feratur eadem tendentia in duplicem actum, debet illos respicere sub ratione utrique communi, & ratio à priori est: Quia lex potest imò debet versari circa id, quod legislator concipit cum fundamento in re commune, & indifferens: ad actum bonum, & malum. Sed

§ 2

leg

legislator concipit cum fundamento in re commune actui bono, & malo esse actum humanum deliberatum; & commune odio, & amori versare immediatè erga Deum, & sic de alijs: ergo materia *circa quam* huius legis, *Declina à malo, & fac bonum* est ratio communis actus humani, & materia *circa quam* huius *Diliges Deum*, est ratio communis versandi immediatè erga Deum, & sic de alijs.

Resp. disting. mai. obligatio supponit ut possibilem materiam in quam fertur, conc. mai. supponit ut existentem, neg. mai. & neg. min. in sensu arguentis. Ad prob. dist. mai. claritatis gratia. Non præcipit actionem, quæ iam existat absolute *bene fieri*, conc. mai. quæ solum existit conditionatè *bene fieri*, neg. mai. & non est necessarium actionem solum existentem conditionatè fieri bene absolute: quia potest non fieri, & similiter distin. secundam partem mai. Itaque præceptum diligendi Deum, præcipit, quod ponat absolute actum charitatis, & hoc præceptum in hoc sensu, & non in alio præcipit, quod ponat bene actum charitatis: & non est necessarium actum charitatis existere absolute bene: quia non est necessarium, quod existat absolute: præcipit ergo, quod existat absolute, quæ exist-

ten-

tentia est contingens. & in hoc sensu præcipit, quod existat absolute bene, quod etià est contingens. Alia præcepta v. g. *Da eleemosynam ob bonum finem*. Præcipit actum eleemosynæ fieri bene, & hoc solum est præcipere, quod faciat absolute actum eleemosynæ, quod est contingens; non verò præcipit, quod actum eleemosynæ, qui iam existeret absolute, faciat ob finem bonum; sed quod ponat absolute actum eleemosynæ ob finem bonum, qui actus hucusque ante præceptum, & in signo obligationis absolute in actu primo solum est possibilis, si enim ratio actus intelligeretur existens in signo obligationis absolute, non obligaret absolute ante quam impletio esset impossibilis, vel necessaria; & non posset dirigere operantem, nec movere ad ponendum influxum: quia iam supponeret in re existentem influxum ad rationem communem, quo solo influxu ponitur in re differentia actus.

Ad 2. dist. mai. Materia legis supponitur possibilis priori ad legem, & ad debitum legis, conc. mai. quia lex solum præcipit, quæ possible sunt, supponitur existens, neg. mai. quia si iam esset existens ut quid esset lex? & neg. min. in sensu arguentis: quia materia legis præcipientis est actus bonus, non actus præcindens

a

à bono, & malo: quia actus bonus, non habet indifferentiam, ut sit bonus conditionate ut si existat sit bonus; sed solum habet indifferentiam, ut existat, vel non existat; qua solum ratione est contingens habere, vel non habere bonitatem, quatenus est contingens existere absolute, & sic habebit absolute bonitatem vel non existere absolute, & sic non habebit absolute bonitatem, & quidem si præsciudendo à questione præfenti, aliquem rogarem, quid præcipit hoc præceptum? *Ama Deum*, credo diceret, *amorem*: & hoc præceptum: *Confitere peccata*: quid præcipit? Responderet *confessionem*: extra hanc questionem existimo, quod hoc diceretur. hæc ergo est materia præcepti, *Amor Dei, confessio*: qui amor solum est indifferens ad habendam bonitatem absolute, quatenus est indifferens, ut existat absolute, & non aliter.

Ad 3. conc. mai. quod præceptum *Diliges Deum* præcipit rectitudinem charitatis, & prohibet irrectitudinem odij *exercitè*, quidquid sit *signatè*: & nego consequ. Præceptum signatè, & exercitè præcipit rectitudinem actus charitatis: quia præcipit actum charitatis, qui est ipsa rectitudo charitatis; & hoc ipso exercitè prohibet actum odij utpote immediate oppositum actui

tui charitatis: vel ex eo oritur aliud præceptum prohibens odium Dei: ex hoc tamen non sequitur, quod hoc præceptum respiciat illos actus secundum rationem communem: imò respicit illos secundum rationes differentiales; quia respicit actum charitatis illum præcipiendo, & consequenter sub expressione actus charitatis; actum vero odij respicit (si velis ita loqui) illum prohibendo, & consequenter sub expressione odij; ratio amoris, & ratio odij est ratio differentialis: ergo casu quo signatè tenderet in utrumque actum, non erat necessarium, quod illos respiceret sub ratione communi, nec poterat eos respicere sub ratione communi: cum illos respiciat, eos discernendo, præcipiendo unum, & prohibendo alium.

Ad rationem à priori, nego mai. quia lex præcipit actus bonos, & prohibet actus malos; & quia lex debet esse talis, quæ possit obligare absolute prius quam transgressio sit impossibilis, vel necessaria: & quæ possit obligare operantem, & illum movere ad ponendum influxum indifferentem: cum ergo iuxta D. Thom. non deur à parte rei ratio communis actui bono, & actui malo, eodem influxu, quo ponitur prædicatum actus humani, ponitur dif-

differentia: & consequenter si obligatio in actu primo supponit influxum in prædicatum actus humani, iam non potest movere ad influxum in differentiam. Lex ergo præcipit actus, qui solum sunt indifferentes ad habendam bonitatem, quatenus sunt indifferentes, ut existant, determinati tamen sunt, ut si existant habeant bonitatem. Alia præcepta affirmativa de his, quæ sunt bona quia præcepta, & de his, quæ sunt mala quia prohibita v. g. præceptum *ieiunandi*, *existanti domi*, &c. respiciunt materiam indifferentem ad bonitatem, & malitiam antecedenter ad præceptum; non quia respiciunt rationem communem præscindentem à differentiis: sed quia respiciunt ipsas indifferentias actus ieiunandi, quæ antecedenter erant indifferentes ad bonitatem, eas constituendo bonas, & reddendo obligatorios actus internos, qui possunt moveri ex honestate ieiunij, & semper essent boni si moverentur ex honestate ieiunij, hoc est, si daretur præceptum, aut consilium ieiunandi.

Prosequitur solutio argumentorum.

63

Insistunt. Impossibilitas rectitudinis consequens actum secundum rationem, qua inspicitur à lege, non tollit in actu debitum legis sub alia ratione. Sed impossibilitas in actu privativo est consequens actum secundum eam rationem, qua inspicitur à lege: quia impossibilitas provenit à ratione differentiali, quæ est consequens rationem communem actus humani, sub qua respicitur à lege: ergo. Mai. est certa, quia impossibilitas consequens non tollit potestatem antedecedentem, nec capacitatem antecedentem. Si dicamus in ratione communi non dari veram capacitatem rectitudinis sed solum per rationem; intendunt ad privationem moralem sufficere capacitatem moralem, quæ datur ex vi legis respicientis rationem communem: sicut enim ad privationem physicam sufficit capacitas physica, ita ad privationem moralem sufficit capacitas moralis: quia inter has privationes datur aliquod discrimen, hoc autem non est in carentia: quia tam ve

re caret odium rectitudine charitatis, quam
subiectum calidum caret frigore: ergo so-
lum reitat, quod detur discrimen ex parte
capacitatis: quatenus ad privationem physi-
cam requiratur capacitas physica, & ad pri-
vationem moralem sufficiat capacitas mo-
ralis: quod autem detur hæc capacitas mo-
ralis realiter fundamentalis, & hæc sufficiat
ad privationem moralem, & debitum ex le-
ge, probant: quia lex potest ferri in omne
id, quod cum fundamento concipitur com-
mune, & indifferens ad rectitudinem, &
irrectitudinem, quam ipsa præscribit. Sed in
actu malo cum fundamento concipitur ra-
tio actus humani, quæ est communis, & in-
differens ad rectitudinem, & irrectitudi-
nem, quam lex præscribit; ergo potest res-
picia lege secundum rationem commu-
nem.

64.

Resp. concess. mai. neg.
min. quia ut sepe diximus, lex non præci-
pit secundum rationem communem actus
humani, præsertim loquendo de actibus ex
se bonis, & immediate oppositis illis, qui
sunt prohibiti, quia mali, quos si velis possu-
mus vocare *præceptos quia bonos* per contra-
positionem *ad prohibitos, quia malos*. Ad id
quod addit iam diximus sect. 3. impugnan-
do responsum ad probationem quartam ad

ve-

veram, & realem privationem requiri ve-
ram, & realem capacitatem formalem: sicut
ad privationem physicam requiritur vera,
& realis capacitas formalis physica, & sicut
ad privationem physicam non sufficit ve-
ra, & realis capacitas physica fundamen-
tis, non sufficit ad privationem moralem,
seu formæ pertinentis ad mores, vera, &
realis capacitas moralis fundamentalis: quia
effectus verus, & realis: *Privatus forma mo-
rali*, non potest resultare ex capacitate for-
mali ficta: & dum solum datur verum, &
reale fundamentum, ut concipiamus capa-
citatem ad formam solum dabitur funda-
mentum, ut concipiamus esse privatum: non
vero erit vere privatum forma.

65

Ad subsumptam dist.
mai. Lex præcipiens actus ex se bonos præ-
sciindendo à lege, potest ferri in omne id,
quod cum fundamento in re concipitur
commune, & indifferens ad rectitudinem,
vel irrectitudinem, neg. mai. quia hæc lex
dicit *dilige Deum, ama proximum*, quæ leges
respiciunt actus amandi, ideoque respiciunt
illos cum sua differentia, non ut existentes,
sed ut possibiles præcipientes quod exis-
tant. Lex præcipiens actus ex se non bonos
præsciindendo à lege, potest ferri in omne
id, quod cum fundamento in re concipitur
com-

commune, & indifferens à parte rei, & positive ad bonitatem, & malitiam, concedo mai. quod concipitur indifferens negativè, & per rationem, neg. mai. & dist. min. Ratio communis actus humani concipitur cum fundamento communis, & indifferens negativè ad bonitatem, & malitiam, conc. concipitur à parte rei, & positive indifferens, nego min. & conseq. Itaque supponendum est ex logica ad faciendum universale non esse necessarium fingere, & cognitionem reddentem rationem actus humani universalem non esse fictionem; sed solum esse cognitionem attingentem prædicata individuum sub conceptu non exprimente differentias: adeoque indifferentia universalis non est talis, ut vi illius ratio communis sit positive indifferens ad individua; sed solum negativè, & præcisivè indifferens, non est talis, ut possit existerè à parte rei cum positiva indifferentia, ut coniungatur cum bonitate, & malitia; si ratio communis esset ita indifferens, ut posset existerè à parte rei cum positiva indifferentia ad bonitatem, & malitiam, posset esse materia præcepti sicut deambulatio hac ratione potest esse materia præcepti: quia verò non est ita indifferens, & quia prædicatum actus humani repertum in odio non est ita indifferens

rens ad bonitatem, & malitiam, non est materia præcepti, & consequenter non potest ei esse moraliter debita rectitudo.

66

Insistit. Lex præscribit qualiter actus debeat fieri, ut sit bonus à parte rei: ergo habet pro materia actum secundum eam rationem secundum quam potest disponi, ut sit bonus à parte rei, & malus. Sed hæc est ratio communis actus humani: quia secundum hanc est indifferens, ut sit bonus vel malus: ergo habet pro materia rationem communem actus humani. Respondeo conclus. ant. neg. conseq. quoad secundam partem loquendo de actibus immediate oppositis actibus prohibitis quia malis: quia ut lex præscribat modum faciendi talem actum, non est necessarium, quod ille actus possit esse malus; sed sufficit quod ille actus possit non existerè, & consequenter non existerè cum illa bonitate; & quod aliter actus possit esse malus.

67

Obijc. 3. Actus dicitur malus, dum illi deficit rectitudo. Sed non dicitur malus, dum illi deficit rectitudo negativè: ergo dum deficit privativè. Mai. est D. Thom. 1. 2. q. 18. art. 1. *In quantum ei deficit aliquid de plenitudine essendi, in tantum deficit à bonitate, & dicitur malus.* Prob. min. nihil dicitur malum per defectum negativum per

perfectiois: aliàs homo diceretur physice malus, quia ei repugnat perfectio Angelì, & equus esset physice malus quia ei repugnat perfectio hominis: & misericordia diceretur mala: quia ei repugnat perfectio iustitiæ: ergo. Confirm. vel odio Dei deficit aliquid de linea morali, quod posset habere, vel non? Si non deficit, non erit malum in linea morali: quia habebit plenitudinem essendi in sua linea; sed solum erit malum alteri; & tamen odium in se malum est, & in se est incausabile à Deo, & displicet Deo, si deficit: ergo potest habere aliquid perfectionis in linea morali, quod non habet. Sed hoc est esse privatum tali perfectione: ergo est privatum. Confirm. 2. Bonum morale ideo est bonum, quia habet plenitudinem essendi in sua linea: seu quia nihil ei deficit ex his, quæ ipsi debentur; ergo odium ideo erit malum in linea morali: quia non habet plenitudinem essendi in sua linea, seu quia ei deficit aliquid ex his, quæ ei debentur in sua linea.

Aliter, vel odium habet quidquid debet habere in genere moris; vel caret aliquo, quod debet habere. Si primum est bonum moraliter: nam sicut bonitas physica consistit in physica integritate eorum, quæ in genere physico debentur rei;

rei: ita bonitas moralis cuiusvis rei consistit in integritate eorum, quæ ei debentur in genere moris. Si secundum ea carentia erit privatio, & per eam erit malum. Confirm. ex Suarez unde sumere potuit Godoy, quidquid in hac materia potest esse difficultatis. Nihil potest esse malum per id, quod est adæquate bonum. Sed quidquid positivum est in odio, est adæquate bonum: quia omne positivum est ens, & ens convertitur cum bono: ergo. 2. Quævis entitas positiva possit esse mala alteri: nulla est a deo mala alteri, quæ non habeat subiectum connaturale, cui sit bona; sic calor malus aquæ, est bonus igni, qui est subiectum connaturale; sed subiectum connaturale odij est voluntas: ergo non est malum odij per suum esse; sed per privationem aliquam.

Ad hæc, missa solutio-
ne Suarez, & aliorum dicentium odium non esse in se malum; sed esse malum naturæ: quod solum est verum de bonitate physica, & transcendentali, secus de bonitate morali propter rationem argumenti. Resp. conc. mai. dist. min. Non dicitur malus, dum ei deficit rectitudo negative, si ei deficiat præcisè per aliquam non conformitatem cum regula morum; conc. min. Si ei deficiat rectitudo per omnimodam disconformitatem

tatem cum regula morum, neg. min. & con-
seq. Itaque tripliciter potest aliquid repug-
nare rectitudini. 1. Repugnando *alicui rec-
titudini* solum, sicut actus puræ misericor-
diæ repugnet rectitudini iustitiæ: & quod
solum repugnet alicui rectitudini potest
habere aliam rectitudinem: hac ratione
equus dicitur bonus physice, & in linea
physica; quia licet repugnet alicui perfec-
tioni physicae v.g. perfectioni hominis. An-
geli, Dei, non tamen repugnat omni per-
fectioni physicae; carentia dicitur absolute
simpliciter mala in linea physica iuxta D.
Thom quia repugnat omni perfectioni phy-
sicae. 2. Repugnando omni rectitudini, sed
non per disconformitatem cum regula; sed
præcise per positivam repugnantiam con-
formitati; & positivam repugnantiam dis-
conformitati, & hoc non est malum: quia
quod non disconformatur regulæ non est
malum, & hac ratione repugnaret rectitu-
dini actus essentialiter indifferens. 3. Re-
pugnando omni rectitudini per positivam
disconformitatem cum regula, & hoc est
malum: quia hoc ipso displicet Deo, & fun-
dat ius ad odium divinum, cum ergo odiū
Dei repugnet omni perfectioni morali, seu
nullam habeat conformitatem cum regula
morum; imò habeat positivam disconformi-
tatem

tatem ex sua tendentia cum regula morum,
& ex hac tendentia repugnet conformitas,
& omnis rectitudo: ex hac repugnantia di-
citur malus simpliciter in linea morum, &
moraliter.

70

Ad confirm. odio Dei
difficiliter aliquid de linea morali; non aliquid
quod posset habere; sed aliquid, quod posset
existere intra lineam moralem, & esse ac-
tum charitatis, & actum virtutis, & repug-
nat reperiri in odio: & quia ei repug-
net habere disconformitatem cum re-
gula, ideo est malum; at vero odium Dei
est plenum *non in linea morali* ut dixi, sed in
linea odij; nihil ei deficit de sua linea odij,
nisi forte maior intensio: & hoc ipso est
malum morale, & malum in se; quia quo-
minus alicui deficit de linea mali, est ma-
gis malum: cum igitur linea odij sit linea
mali, quomintus ei deficit in linea odij, &
quo magis plenum est in linea odij, est ma-
gis malum, & magis displicens Deo, & plus
disconforme regulæ morum. Ad secundam
confirm. concessio ant. neg. cons. quia sicut
quod est plenum in linea mali est malum;
& quo magis plenum magis malum; ita
quod est plenum in linea boni est bonum:
& quo magis plenum, magis bonum: unde
disparitas consistit in eo quod linea primi
P. Ioannes Marin. T est

est linea boni; & linea odij est linea mali.

71

Ad argumentum aliter propositum. Resp. odium habere quidquid ipsum debet habere in genere moris debito suæ naturæ, quia habet quod requiritur, ut sit odium: non habet quidquid debet habere in genere moris debito legis, quia nulla lex præcipit, quod detur odium Dei; neque caret eo, quod debito legis debet habere in genere moris in se ipso: quia nulla lex præcipit, quod in actu humano repperito in odio detur reſtitutio; quia præciperet impossibile propter rationes conclusionis. Non tamen sequitur esse bonum moraliter absolute in linea morali, sed solum bonum moraliter transcendentaliter, ex eo quod habeat, quæ ipsi debentur ex sua natura, seu debito suæ naturæ: quia omne malum, ut tale habet, quæ ei debentur ex natura mali in sua linea; & non ideo est absolute bonum; sed malum: ut ergo esset absolute bonum in linea morali debebat habere quidquid ei deberetur ex vi legis: quia sic esset conformis regulis morum, & redderet voluntatem bene moratam, & conformem cum regula morum: cum ergo nulla detur lex de eo, quod actus humanus repperitus in odio habeat reſtitutionem, nec

ha-

habet, quod ei debetur ex lege: nec caret eo, quod ei debetur ex lege: quia hæc propositio habet quod ei debetur ex lege est de falso supposito.

72

Ad paritatem dist. Bonitas physica transcendentalis consistit in integritate eorum, quæ ei debentur, conc. bonitas physica absolute, nego. Itaque bonitas physice transcendentalis consistit in integritate eorum, quæ rationi pertinenti ad lineam physicam debentur; quia bonitas transcendentalis est essentia cuiusvis rei, & dum essentia quævis habet omnes proprietates physicas, & accidentales, quæ ad illam pertinent est integra, completa, & perfecta in suo esse; non tamen sufficit hoc, ut sit absolute bona illa res, sed ulterius requiritur, quod inspiciamus naturam illius rei, ut videamus an sit dicenda absolute bona: v. g. putredo habens omnes proprietates, & accidentia ad eam pertinentia: qua sit putredo, & aspectui ingratiſſima, est plena in linea putredinis, habet integritatem eorum quæ ei debentur ex natura putredinis est transcendentaliter complete bona; sed non est absolute bona physice, nec est physice amabilis: quia esse putredinem est malum in linea physica. Similiter odium Dei habet integritatem in linea odij Dei; ideoque est

T 2

mo-

moraliter transcendentaliter bonum : quia habet suam essentiam completam , & integram cum omnibus proprietatibus ; sed cū linea odij Dei sit mala , & ingrata Deo , idē non est absolutē bonum , sed potius est moraliter absolutē malum.

73

Ad confirm. dist. mai.

Nihil potest esse malum per id , quod est positivē bonum absolute , conc. mai. per id , quod est transcendentaliter bonum , nego mai. quia quod est transcendentaliter bonum , potest esse displicens , & ingratum etiam physice , ut patet in putredine , & dist. min. Nego cons. Ad secundum neg. mai. quia licet plures entitates positivæ habeant subiectum connaturale cui sint bonæ , eo quod exigantur à subiecto : aliæ quæ non exiguntur à subiecto , sed potius ipsæ exigunt subiectum , cui connaturaliter inhæreant , non habent subiectum connaturale , cui sint bonæ , sed solum subiectum , cui sint malæ. Sic dolor , & egritudo solum habent pro subiecto connaturale animal , & illi sunt malæ. Cognitio solum habet pro subiecto connaturale intellectum , & hic actus *Deus non existit* , temerariē habitus , est malus intellectui : quia iuxta Aristotelem *Peius est errare , quam nescire* , quod saltem est verum dum temere erratur : ut satisfaciamus

P.

P. Salas dicenti , talem actum esse bonum intellectui , quia est eius vita ; verum vita erronea , & temeraria potius est imperfectio , quam perfectio intellectus. Similiter falsum est contra ipsum , maliciam doloris , & tristitiæ solum consistere in carentia voluptatis : quia dum dolemus de malis non dolemus præcisse de carentia voluptatis : quia carentia voluptatis non torquet tam vehementer ut experientia constat : ergo ipse dolor , & ipsa egritudo secundum positivum , quod dicit , est mala animali.

74

Insistunt. Peccatum consistit formaliter in illo conceptu , qui respicit voluntatem , ut pure defectibilem , sed sola privatio respicit voluntatem ut pure defectibilem : ergo. Maior , quæ videtur constare ex auctoritate immediata D. Thomæ. Prob. Peccatum consistit in illo conceptu , qui respicit voluntatem , ut primum principium. Sed voluntas solum est primum principium , ut deficiens : ergo. Prob. mai. Peccatum consistit in illo conceptu ratione cuius voluntas creata est independens à Deo. Sed ea ratione qua est independens à Deo , est primum principium : ergo. Prob. mai. quia voluntas in hoc quod est peccare , subterfugit Dei causalitatem. Confirm. Hæc propositio est vera sine ulla distinctione *Voluntas*

ut

ut non subordinata Deo peccat. Sed ut non subordinata Deo est pure deficiens: ergo peccatum respicit voluntatem ut pure deficientem. 2. Si peccatum respiceret voluntatem, ut efficientem esset primum efficiens distinctum à Deo. Sed hoc est falsum; ergo. Prob. mai. efficiens non subditum, neque subordinatum Deo est primum efficiens. Sed creatura prout peccat, non subordinatur Deo: quia creaturam peccare subterfugit Dei causalitatem: ergo si peccatum respicit voluntatem ut efficientem, erit primum efficiens. 3. Voluntas peccans non est deficiens in efficiendo: ergo est pure deficiens. Prob. ant. voluntas peccans est voluntas à Deo derelicta. Sed voluntas à Deo derelicta non est efficiens, quia ut talis nihil efficit, nec potest efficere: ergo. 4. Si voluntas ut peccans esset efficiens, sicut, & deficiens, voluntas ut peccans esset subordinata Deo: quia esset efficiens, & non subordinata Deo: quia esset deficiens, sed hoc est chymera: quia est coniunctio duplicis contradictorii sub eadem expressione: ergo voluntas ut peccans non est simul efficiens, & deficiens. Hæc ratione similiter implicat, quod pro implicito efficiat, & pro explicito deficiat, quia diceret pro explicito contrarium illi ut scilicet, quod dicit pro implicito scilicet

licet subordinationem, & non subordinationem, & unum destruet aliud: & esset chymera resultans ex duplici contradictorio.

Hoc argumentum precipue urget Thomistas dicentes cum Godoy, peccatum in esse mali simpliciter constitui per privativum; in esse mali moralis per positivum. Resp. neg. mai. & probatio. nem. Quia peccatum non respicit voluntatem ut primum deficiens, aliàs esset secundum deficiens; & hoc cum non sit creatura, esset Deus; peccatum ergo respicit creaturam, ut unicum deficiens moraliter, & simul unicum deficiens determinativè, seu ex determinatione. Nec peccatum respicit voluntatè ut independentè à Deo; sed ut dependentè à Deo positivè dante vires voluntati, causante libertatè, & permittere peccatū. Ad confirm. dist. mai. voluntas ut non subordinata moraliter Deo peccat, conc. mai. quia ideo peccat: quia non operatur cum subiectione ad Deum; sed cum recessu à Deo, ut non subordinata physicè, nego. mai. quia peccat prout est libera; & prout habet vires implendi, & solvendi legem: & prout habet esse rationale: quæ omnia accipit à Deo positivè, & prout tendit in obiectum malum quod accipit à Deo permissivè. Ad 2. neg. mai. Ad prob. dist. mai. efficiens non su-

subordinatum Deo, nec moraliter, nec physice est primum efficiens, conc. mai. Non subordinatum moraliter: subordinatum tamen physice, nego mai. & dist. min. creatura ut peccans non subordinatur Deo moraliter, conc. min. physice, nego min. propter dicta ad primum: quia creatura ut peccans, & dicit ipsum peccatum, quod solum subordinatur Deo permittive physice, & voluntatem, & libertatem, quæ subordinantur physice Deo ut causæ per se. Ad 3. neg. ant. Ad prob. dist. mai. est voluntas à Deo derelicta in sensu mystico, & morali, conc. mai. in sensu reali, & physico, neg. mai. & dist. min. neg. conseq. voluntas peccans est voluntas à Deo derelicta in sensu mystico, & morali, quia per hanc derelictionem significatur negatio auxiliorum efficacium, quam negationem habet, dum peccat; non est à Deo derelicta in sensu reali: quia per hoc significatur Deum non applicare omnipotentiam, non conferre auxilia sufficientia: & Deus libere applicat omnipotentiam; & confert auxilia sufficientia. Ad 4. Voluntas peccans esset subordinata physice Deo; non moraliter propter dicta, quæ non sunt opposita.

vatio, & non pura negatio. Sed odium est carentia rectitudinis debitæ ex lege charitatis: ergo est privatio, & non pura negatio. Prob. min. quia sicut actui humano deliberatè procedenti à voluntate debetur rectitudo, ita actui humano deliberatè procedenti immediatè erga obiectum charitatis, debetur rectitudo charitatis. Resp. dist. mai. est privatio respectu voluntatis, conced. mai. est privatio respectu actus, neg. mai. & permitt. min. dist. conseq. odium est privatio rectitudinis respectu voluntatis, conc. conseq. est privatio respectu actus reperti in odio, nego conseq. Itaque voluntati debetur ex lege charitatis habere amorem Dei, qui est possibilis: & cum detur odium essentialiter impossibile cum amore, odium privat voluntatem amore, & consequenter privat voluntatem rectitudine amoris, quam posset habere cum vero odium non possit esse amor, sed repugnet amori; odium non est privatum, sed potius negatum rectitudinis amoris.

Obije. 4. ex Suarez, omnis improportio, & disconvenientia extremorum dicit incongruitatem ad debitam proportionem, & carentiam proportionis unius ad aliud: sed malitia odij consistit in proportionem ad naturam rationalem ut sub-

tantem regulis morum: ergo consistit in *ca-*
rentia proportionis debitæ, & in *ca-*
rentia proportionis unius ad aliud. Ad argumen-
tum missò, quod per terminos apparenter
negativos sepe explicantur conceptus posi-
tivi, sic per hos terminos *immensitas*, *infini-*
tas, *incomprehensibilitas*, qui videntur negati-
vi, explicantur perfectiones positivæ Dei: &
similiter per hos terminos, *improportionatus*
ad regulam morum, *disconvenientia*, in pec-
cato commissionis explicantur conceptus
positivi: quia odium Dei per suam tenden-
tiam est improportionatum regulæ mo-
rum, & similiter blasphemia, & periurium.
Resp. dist. mai. dicit in congruitatem ad de-
bitam proportionem, in alio actu debitam,
conc. debitam in hoc actu, nego mai. & cõ-
cessa min. nego consequ. quia malitia odij se-
cundario, vel primario consistit in incon-
gruitate, seu repugnantia, cum actu amoris
debito ex lege: & cum odium ex sua ten-
dentia habeat incongruitatem, & repugnan-
tiam cum amore debito, ex sua tendentia est
malum.

Obijc. 5. Omnis actus
malus est separabilis à malitia, ut imputabi-
li: quia possunt fieri sine libertate; imò, & à
malitia ut voluntaria: quia possunt haberi
sine cognitione; ergo malitia non consistit

ada-

adequatè in positivo: sed partim consistit in
negativo. Prob. ant. quia hic actus *volo opera-*
ri contra legem, & Deum, potest fieri sine li-
bertate in somnis; & tunc etiam potest ha-
beri sine cognitione de malitia obiectiva:
ergo omnis actus malus potest, &c. Confir-
matur cum nemo intendens in malum ope-
retur, volitio furti non tendit directè in ma-
litiam moralem; sed indirectè, & interpre-
tative. Sed tendere indirectè dicit carentiam
tendentia directè: tendere interpretativè
stat in eo, quod voluntas ponendo hunc ac-
tum quem debebat ponere: non ponat
actum eo modo, quo debebat ponere: ergo
malitia volitionis furti partim consistit in
privativo.

Resp. Permissò antec.
quoad primam partem: quia ut diximus dis-
put. 6. de Bonit. possibiles sunt actus essen-
tialiter liberi & concessi, vel permissi quoad
secundam dist. cons. Partim consistit in ne-
gativo constituyente libertatem ad actum,
conc. cons. in negativo, vel consequente ac-
tum, vel distincto à libertate actus, neg. con-
seque. Itaque malitia formalis, vel fundamen-
talis pro diversitate sententiarum, consistit
in actu ut libero si libertas constituitur per
aliquod negativum (ut verius iudicamus
constitui per carentiam omnis necessitatis

im-

immediatæ simpliciter antecedentis) partim constituitur per quid negativum: unde questio non procedit de hoc negativo; sed de negativo consequente actum, ut aliqui volunt, vel de negativo distincto à libertate, ut alij: & in hoc sensu dicimus malitiam formalem non consistere partim in negativo; sed ad equatè in actu ut libero. Ad confirm. concessa mai. dist. min. Dicit illativè carentiam tendentiæ directæ, conc. mai. dicit formaliter, neg. min. quia tendere indirectè est tendentiæ huius naturæ, quæ est quid positivum: & similiter tendere interpretativè dicit illativè carentiam actus, qui debebat poni: quia actus existens per se excludit actum qui debebat poni per se, & per suam tendentiam est malus. Voluntas enim furandi per se immediate opponitur legi dicenti *non furaris* & ideo per se est malus, & similiter de blasphemia, iuramento, & alijs; quid enim magis immediate oppositum, & repugnans legi: *Non male dicas*, quam maledicere.

80

Obijc. 6. Ratio malitiæ est univoca malitiæ omissionis, & commissionis. Sed malitia omissionis consistit in negativo, & enti, & non enti non datur ratio univoca ergo malitia commissionis consistit in negativo. Confirm. Malitia nolitio- nis positivæ audiendi Sacrum, quæ dicitur

ma-

malitia omissionis, consistit in omissione somni consecuta: ergo malitia nolitio- nis furandi, quæ est peccatum commissionis, consistit in carentia rectitudinis subsecuta, & debita ex lege. Resp. concessa mai. & min. quoad primam partem dist. quoad secundam partem: enti, & non enti non datur ratio univoca exigens esse physicum: conc. min. non exigens esse physicum, nego min. quia univocè conveniunt in conceptu imputabilis, liberi, & cogniti, quæ non requirunt in subiecto esse physicum. Ad confirm. dist. mai. Malitia illius nolitio- nis consistit obiectivè in omissione Sacri, concedo mai. consistit formaliter, nego mai. & nego conf. Itaque illa nolitio ex eo, quod sit talis tendentia libera est formaliter positivè mala: dicitur tamen peccatum omissionis, quia eius malitia consumatur in omissione Sa- cri, quam inducit.

81

Obijc. 7. Oratio sine at- tentione, votum sine animo se obligandi, iuramentum sine animo implendi, sunt pec- cata commissionis. Sed eorum malitia con- sistit in negativo, scilicet in carentia atten- tionis: in carentia animi se obligandi: in ca- rentia animi implendi: ergo saltem in ali- quibus peccatis commissionis malitia con- sistit in negativo. Resp. permis. mai. nego min.

min. quia ipsum orare internum in circumstantijs, in quibus non datur attentio est malum, & similiter votum, & iuramentum in circumstantijs, in quibus non datur animus se obligandi, nec animus implendi est malum, & displicens Deo, & consequenter voluntas orandi, ne sit mala, debet esse, vel asserere voluntatem attendendi: quia debet esse voluntas orationis bonæ: qualis est oratio cum attentione: idem de voto, & iuramento. Permiss. mai. quia aliqui iudicant, illud esse peccatum omissionis.

81. Obijc. 8. Quod opponitur cum universali bono non involvit entitatem, sed peccatum ut tale opponitur cum universali bono iuxta omnes: ergo non involvit entitatem. Prob. mai. quid involvit entitatem involvit particularem bonitatem. Sed quod involvit particularem bonitatem non opponitur cum universali bono: quia non opponitur cum illa bonitate, quam involvit: ergo. 2. Pugna cum bono divino, quod est bonum universale, nequit esse contraria. Sed si non consistat in privativo, erit contraria: ergo. Prob. mai. Pugna contraria cum bono divino esset pugna entis, seu alicuius boni. Sed implicat in terminis aliquod bonum pugnare cum bono divino: ergo. Resp. dist. mai. quod opponitur cum

cum universale bono distributive accepto, non involvit entitatem, conc. mai. quod opponitur cum universali bono identice, & entitative, & indivisibiliter tali, qualis est Deus, neg. mai. & dist. min. Peccatum opponitur cum universali bono identice, & indivisibiliter tali, conced. min. cum omni bono distributive accepto, neg. min. & consequent. Ad probat. concess. mai. dist. min. Non opponitur cum universali bono distributive accepto, conc. min. identice, & indivisibiliter tali, nego min. & consequent. Ad secundum neg. mai. Ad prob. concess. mai. dist. min. Implicat aliquod bonum morale pugnare cum bono divino, conc. min. aliquod bonum physicum, neg. min. & consequent. Itaque verum est, quod id, quod opponitur cum universali bono distributive accepto non involvit entitatem: quia entitas est bonitas, & bonitas particularis, cum sit unum ex individuis universalis, non pugnat cum bono universali distributive accepto: quia non pugnat cum bonitate secum identificata, at vero hæc bonitas physice talis, potest pugnare cum Deo bono universali identice, & individualiter tali: quia potest esse prohibita, contraria rationi, dissona legi, & Deo, quale est odium Dei, neg. similiter bonum morale non potest pugnare cum Deo, cum potius sit

fit bonum morale per conformitatem cum Deo; at vero bonum physicum potest pug-
nare cum Deo, quia potest displicere Deo,
esse oppositum legi, & dissonum rationi.

83 Insistes. Si peccatum
consistat in positivo, peccatum ut tale dicit
bonitatem physicam. Sed hoc est falsum: er-
go. Prob. min. si diceret bonitatem physi-
cam, in Deo datur formaliter, vel virtuali-
ter bonitas peccati; quia nulla est possibilis
bonitas, quæ formaliter, vel virtualiter non
reperiatur in Deo. Sed in Deo non datur
formaliter, neque virtualiter bonitas pecca-
ti: aliàs esset virtualiter peccatum: ergo. Res-
pond. conc. mai. neg. min. ad probationem. con-
cessa mai. neg. min. Ad subsumptam dist.
Deus esset virtualiter effectivè physicè per-
missivè peccatum, conc. esset virtualiter
equivalenter peccatum subdist. quoad ali-
qua manera, conc. quoad omnia, neg. & ne-
go consequ. Itaque Deus contineret activè
permisivè peccatum: quia illud causat, &
quoad aliqua equivaleret bonitati peccati,
scilicet, quoad munus entis, & existentis: in
quo non est absurdum: sicut est virtua-

liter claudicatio, finitas, error,

quoad aliqua mu-

nera.

SECTIO VI:

*Malitia peccati commissionis non consistit in
privatione rectitudinis debitæ voluntati,
nec in ulla alia priva-
tione.*

84

Probatur 1. probatione 3. sect. 2^a
Vbi in casu, quo non datur
libertas ad amorem, peccat
ponens odium: & tunc non est debita vo-
luntati rectitudo charitatis: quia est antece-
denter impossibilis. Vide ibi. Prob. 2. ex sec-
tion. 4. confirmat. 7. Vbi prob. quod si mali-
tia odij consisteret in privatione, odium
non esset peccatum commissionis; sed omis-
sionis, & præcipuè ex tota ea sectione, ubi
ponens odium, dum non urget præceptum
amandi, peccat, & tunc non debetur volun-
tati rectitudo charitatis ex lege.

85 Deinde non consistit
in privatione rectitudinis debitæ ex præcep-
to negativo, ut dicebat Salas. Quia rectitu-
do negativa debita ex præcepto negativo
(non habendi odium) est carentia odij. Sed
P. Iohannes Marin.

odio non debetur carentia sui; quia non debetur defectus sui, nec sua destructio: ergo. Prob. etiam rationibus, quibus sect. 2. impugnantur aliqui respondentes, dum non datur libertas ad amorem, odium esse malum per privationem rectitudinis negativæ debita ex lege.

86

Deinde contra Anton. Perez. Malitia odij non consistit in privatione libera omnium impedimentorum odij, quæ privatio antecedit odium, ut quæ posita sine nova libertate sequatur odium. Prob. 1. quia non est perceptibilis qualis sit privatio consistens in negativo omnium impedimentorum odij, quæ, & antecedit odium, & ad ipsum sequatur odium sine nova libertate, vel assigna? Deinde casu quo hæc daretur, odium etiam esset malum, quādo esset immediatè liberum, & non solum mediatè media illa privatione antecedenti impedimentorum: ergo tunc malitia odij non consisteret in ea privatione impedimentorum.

87

Deinde peccatum commissionis non consistit partim in privativo, & partim in negativo: quia ex dictis non consistit in privativo, cum nullum detur privativum, in quo consistat necessario, & casu quo ex odio sequatur aliqua privatio, pro-

propriiori ad illam odium est malum ex sua tendentia, ut mox dicemus: ergo non consistit adhuc inadæquate in privativo.

SECTIO VII.

*Malitia peccati commissionis
consistit adæquatè in
positivo.*

88

P Rob. In primis malitia peccati commissionis v. g. odij consistit in positivo. Deinde adæquatè consistit in positivo: ergo. Prob. mai. odium est formaliter malum, & non solum fundamentaliter, & radicaliter per id, per quod est immediatè oppositum legi prohibenti odium: per id, per quod est contemptus Dei, iniuria Dei, & dissonum rationi. Sed odium liberum libertate morali per se ipsum est immediatè, & formaliter oppositum legi prohibenti odium nihil enim magis immediatè, & formaliter oppositum legi prohibenti odium, quam ipsum odium: sicut nihil magis conforme legi præcipienti amorem, quam ipse amor. Maior ex se vera constat ex D. Thom. 1. 2. quæst. 71. art. ubi referens definitionem peccati

ex Aug. dicit: Ideo Aug. in definitione peccati possunt duo unum, quod pertinet ad substantiam actus humani, quod est quasi materiale in peccato, cum dicit factum, dictum, concupitum, aliud quod pertinet ad rationem mali, quod est quasi formale in peccato: cum dixit contra legem eternam. Nota etiam ly quasi formale, non dixit formale: sed quasi; quia in positivis identificatis non est unum prædicatum subiectum, & aliud forma; sed quasi, si vero non confisteret in positivo, ly quasi formale esset dictum à subiecto, & esset vere formale. Deinde odium Dei liberum libertate morali ut tale se ipso est contemptus, & iniuria Dei, & dissonus rationi: quia ex terminis: seu ex solo conceptu Dei, dissonat rationi odio habere summe amabilem: & exterminis odio habere aliquem, est illum contemnere, & iniuriare: ergo odium Dei per se ipsum est immediatè formaliter oppositum legi, & contemptus, iniuria, & dissonum rationi.

Prob. iam min. quod adæquatè consistat in positivo. Odium Dei est formaliter adæquatè malum per esse tendentiam liberam contra legem, per esse contemptum, & iniuriam Dei. Sed odium liberum libertate morali ut tale, per se ipsum, & pro priori ad carentiam subsecutam est

ten-

tendentia libera contra legem: quia neque in esse tendentiam, nec in esse liberum, constituitur à privatione; nec in esse contra legem: quia se ipso, & præscindendo à quovis alio est oppositum legi prohibenti odiū: odium se ipso est adæquatè contemptus, & iniuria Dei: quia præscindendo à quovis alio, odio habere libere moraliter Deum est illum contemnere, & iniuriare: ergo odium Dei se ipso est adæquatè formaliter malum. Confirm. Odium est formaliter malum proprii ad privationem subsecutam. Sed pro illo priori solum datur tendentia positiva odij: ergo est formaliter malum per suam tendentiam positivam. Prob. mai. Ponere causam ex qua infallibiliter cognoscitur sequendus effectus malus cum obligatione vitandi causam, & effectum, est formaliter malum: quia est vellè interpretative malitiam, (& quidem ut aliquis peccet necessarium est malitiam esse voluntariam, saltem interpretative, & indirectè volitam.) Sed proprii ad privationem subsecutam datur positiva tendentia positivi odij, ex qua infallibiliter prævidetur sequenda privatio per vos, & simul tenetur vitare positionem odij, ne sequatur talis privatio rectitudinis charitatis: ergo odium proprii ad privationem subsecutam est formaliter malum. Mai. latè probatur

Disp. 4.

batut disp. 5. probatione 2. contra praderet-
minationem ad materiale peccati vide ibi
probationem, & solutiones, quia hac ratio-
ne est formaliter peccatum ponere se in
periculo peccandi, quamvis non sequatur
peccatum: etenim lex prohibens aliquem
effectum, indirectè prohibet causam, ex qua
infallibiliter praevidetur sequendus effec-
tus, si effectus, & causa sint tales, ut tenea-
mur vitare causam, ne sequatur effectus: er-
go odium Dei proprii ad privationem
subsecutam est formaliter malum.

90

Ab autoritate proba-
tur conclusio, Ierem. 6. *Duo mala fecit populus
meus, me dereliquerunt fontem aquae vivae, & so-
derunt sibi cisternas dissipatas, quae continere non
valent aquas.* In quibus prae ter malitiam cõ-
sistentem in aversione à Deo *me derelique-
runt*, & signat malitiam in conversione ad
creaturas consistentem in positiva tenden-
tia ad obiectum malum. Osee 11. *Facti sunt
abominabiles sicut ea quae dilexerunt:* quo loco
nitiur D. Thom. ad probandum malitiam
moralem specificam actionis sumi ex obie-
cto: ex quo sic. Si malitia specifica actionis
sumitur ex obiecto, malitia specifica actio-
nis consistit in tendentia ad obiectum ma-
lum, quae est quid positivum. Sed iuxta Div.
Thom. malitia specifica actionis sumitur ex
obiec-

Secl. 7.

311

obiecto: ergo. Dicere autem, malitiam sumi
ab obiecto, non in quod tendit: sed in quod
debebat tendere: est contra D. Thom. quæst.
1. de Malo art. 1. ad 4. *Actus in quantum fer-
tur in malum, recipit rationem & nomen mali:*
& q. 2. de Malo art. 7. ad 2. *Sicut actus in com-
muni recipit speciem ab obiecto, ita actus mora-
lis recipit speciem ab obiecto morali,* ut constet
ibi loqui de obiecto in quod tendit, de quo
clare loquitur: clarius id explicat ibi ad 6.
ubi docens furtum rei sacræ esse non solū
furtum, sed sacrilegium dicit: *Licet principa-
liter voluntas furantis non feratur ad rem sa-
cræ sed ad aurum fertur tamen super rem sa-
cræ ex consequenti magis enim vult rem sa-
cræ accipere, quam auro carere.* Prob. etiam
autoritate posita secl. 6. & ex alijs relatis
initio sectionis. 5.

91

Prob. 2. dentur habitus
vitiosi acquisiti in magnis peccatoribus. Sed
habitus non causantur à privationibus; sed
ab actibus; ergo actus vitiosi proprii ad
privationem sunt vitiosi, & consequenter
mali. Dicere autem habitum vitiosum pro
materiali dicere tendentiam in subiectum
dissonum, & pro formali dicere privatio-
nem virtutis oppositæ, videtur falsum: quia
alijs minor peccator haberet habitum equè
vitiosum, ac maior peccator: quia esset equè
pri-

privatus virtute opposita; cum æque privetur virtute charitatis semel habens odium Dei, ac qui millicies illud habuit. Mai. certa. Probatur, & explicatur ex D. Thom. 3. p. q. 86. art. 5. *Remissa culpa manent dispositiones ex precedentibus actibus causatæ inclinantes ad malum.* & q. 1. de Malo art. 1. ad 4. post verba nuper relata: *Et hoc malum contrariatur bono, & contrarietas ex actibus transit in habitus.*

92

Argumenta contra hanc conclusionem intendunt ex hoc sequi Deum influxurum in malitiam, adeoque futurum causam per se malitiæ solvenda sunt disp. 6. de Influxu Dei in peccatum. alia argumenta intendunt, Deum prædeterminaturum ad malitiam: quia debet prædeterminare ad omne positivum repertum in peccato, solvenda sunt disp. 5. de prædeterminatione ad materiale peccati.

93

Obijc. 1. Obiectionem 8. sect. 5. cum instantia, quæ habentur num. 81. & 82. quæ directe huc veniunt. Obijc. 2. Si peccatum esset quid positivum potestas peccandi esset vera potestas. Sed non est: ergo. Prob. min. Christus ut homo habuit eam veram potestatem, quam requirit integritas naturæ. Sed non habuit potestatem peccandi: ergo potestas peccandi

di non est vera potestas. 2. Beati non imperficiuntur in naturalibus; sed perficiuntur, & excludunt omnem defectum. Sed non habent; potius excludunt potestatem peccandi: ergo potestas peccandi non est vera potestas; sed effectus potestatis. 3. Theophilat. in 1. Marci, *Dicimus itaque peccatum non esse potentie: sed impotentie.* Euthim. in Math. 19. *Dicimus, quod facere mala non est potentie, sed impotentie.* Aug. de Civit. cap. ultim. *Arbitrium eo potentius erit, quo peccare non poterit, & cap. 9. Omnium potestatem dator est Deus, non vero voluntatis male: male quippe voluntates à Deo non sunt, D. Tho. q. 22. de Verit. art. 6. ad 3: Quod voluntas sit flexibilis in malum, non habet secundum quod est à Deo; sed secundum quod est ex nihilo.*

94

Resp. concess. mai. neg. min. ad prob. dist. mai. habuit omnem potestatem veram non mixtam imperfectionibus, concess. mai. mixtam imperfectionibus, ne go mai. & concessa min. nego consequ. Quia hoc solum probat potestatem proximam peccandi esse potestatem mixtam imperfectionibus. Ad secundum argumentum probat potestatem credendi, & sperandi non esse veram potestatem: quia eam amittunt Beati, qui perficiuntur in supernaturalibus, & excludunt omnem defectum. Ideo concess. mai.

mai. & min. neg. conseq. quia hoc solum
probat, Beatos lucrari aliam potestatem per
fectiorem potestate peccandi, scilicet, visio-
nem Dei, qua excluditur potestas peccandi.
Sicut potestas radicalis peccandi, quæ est
voluntas creata, est vera potestas, & Deus
non habet potestatem radicalem peccandi;
quia habet aliam potestatem perfectiorem,
qua excluditur potestas radicalis peccan-
di. Et posse proximè sentire, & vegetari est
vera potestas, & eam amittunt Beati. Ad 3.
sepè. Prædicata dicentia perfectionem, &
potestatem, vocamus impotentiam relatè ad
maiores, & perfectiorem potentiam: & se-
pè prædicata positiva explicamus per nega-
tivum. Sic Deus dicitur impeccabilis, impo-
tens sentire, vegetari, & discurre: & hæc
impotentia est quid positivum: & oppositæ
potentiæ in creatis, licet sint quid positivum
dicuntur impotentia respectu maioris po-
tentiæ. hæc ratione potestas peccandi dicitur
impotentia, & dicitur infirmitas relatè
ad impotentiam peccandi, quæ datur in
Beatis per alias maiores perfectiones. Dicitur
potentia, & perfectio relatè ad impo-
tentiam peccandi, quam habet amens, & la-
pis: & sic intelliguntur autoritates.

pro volitione mala, quæ non est à Deo
authore, & D. Thom. dicit *esse flexibilem in
malum*, sumptam terminative, non esse à Deo;
secus sumptam subiective: quia potestas pec-
candi cum includat voluntatem, & veram
potestatem non peccandi sine dubio dicit
veram potentiam; & adhuc subiective prout
est potentia peccandi includit voluntatem,
& cognitiones, & veram potestatem: Vnde
quando à PP. dicitur potestas peccandi *im-
potentia, & defectus potentiæ*, ut loquitur D.
Thom. q. 1. de Potentia art. 6. sumit impo-
tentiam pro *defectu maioris potentiæ*, seu tac-
ta comparatione cum perfectiori potentia,
qualis est impeccabilitas ea ratione, qua re-
peritur in Deo, Christo, & Beatis.

¶

Alia argumenta solvuntur:

Obije. 3. Implicat po-
tentia, quæ specificatur à malo. Sed si pec-
catum consistit in positivo potentia peccan-
di, quæ esset vera potentia specificaretur à
malo, id est à peccato, quod esset eius termi-
nus, & obiectum. ergo. Prob. mai. 1. malus,

ut malum est imperfectio naturæ rationalis. Sed implicat potentia, quæ specificetur ab imperfectioe naturæ rationalis; quia alias hæc potentia specificaretur ab imperfectioe sui: & per se ordinaretur ad imperfectiorem sui, quod videtur repugnans: ergo. 2. Implicat potentia tendens per innatam inclinationem in malum. Sed potentia peccandi utpote tendens in suum specificativum, tenderet per innatam inclinationem in malum: ergo potentia peccandi non est vera potentia, & peccatum non consistit in positivo. 3. Potentia positiva sub quavis expressione, sub qua sit positiva, debet esse ab aliquo. Sed non est ab aliquo potentia per se tendens in malum: ergo implicat potestas per se tendens in malum. Prob. min. Hæc potentia non est à natura: quia natura non intendit malum; non à Deo propter eandem rationem; non ab anima rationali, ut radicaliter effectiva: quia si hæc potentia radicaliter effectiva sit positiva, rursus interrogo, à quo sit? ergo non est ab aliquo.

Resp. dist. mai. repugnat potentia, quæ adæquatè specificetur à malo conc. mai. quæ inadæquatè specificetur à malo, neg. mai. & dist. min. specificetur à malo inadæquatè, conc. min. adæquatè neg.

neg. min. & conseq. Ad prob. dist. mai. Malum, ut malum est imperfectio moralis naturæ rationalis, conc. mai. est imperfectio physica, neg. mai. & dist. min. Implicat potentia, quæ specificetur adæquatè ab imperfectioe naturæ rationalis, & imperfectioe morali sui, conced. min. quæ specificetur inadæquatè, & ordinetur per se inadæquatè ad imperfectiorem moralem sui, neg. min. & conseq. Itaque potestas peccandi ut talis est potentia peccandi, & simul est potentia non peccandi: quia ut est potentia peccandi est potentia activè indifferens ad peccandum, & non peccandum: & consequenter peccatum est terminus inadæquatus, & specificativum in adæquatum potentia peccandi ut talis; non vero specificativum adæquatum, nec terminus adæquatus, peccatum ut tale est imperfectio moralis naturæ rationalis; non imperfectio physica talis, ut excludat omnem perfectionem physicam: quia peccatum ut tale est operatio libera, exercitium vitale, & determinatio procedens ex dominio voluntatis, quæ prædicata sunt formaliter perfectio naturæ rationalis, licet ad mixta imperfectiōibus, & sunt etiam arguitivè, perfectio naturæ rationalis; quia arguunt dominium ad suas operationes: & potentiam operandi bene: & consequenter po.

318

Disp. 4.

potentia peccandi inadequatè ordinatur per se ad imperfectionem moralem sui: quia hæc potentia prout includit cogitationem allicientem ad malum per se ordinatur ad malum, & prout includit cogitationem allicientem ad bonum, per se ordinatur ad bonum, & utramque cogitationem includit potentia peccandi ut talis.

98

Ad 2. dist. mai. implicat

potentia *sumpta pro potestate prout hic sumitur*, tendens adequatè in malum per suam innatam inclinationem, conc. mai. quia esset potestas ab intrinseco mala; tendens in adequatè in malum, neg. mai. & dist. similiter min. neg. conseq. Itaque repugnat potentia sumpta pro aliqua ex potentijs anime, memoria, intellectu, voluntate per innatam inclinationem tendens in malum: quia hæc potentia esset intrinsece mala, & oriretur à substantia intrinsece mala; quæ substantia est impossibilis; at vero non repugnat potentia *sumpta pro potestate proxima* per se ordinata inadequatè in malum; quia talis debet esse libertas, & potestas peccandi propter immediatè dicta. Ad 3. concessa mai. neg. min. ad prob. neg. ant. quoad primam partem, & dist. subsumptam. Natura non intendit malum quia malum, concedit.

non

Sect. 7.

319

non intendit malum ut tale, quia bonum, neg. Itaque cogitatio illa retrahens à bono per se tendit in malum, & constituens potestatem proximam per se tendentem in malum, est physicè activè ab intellectu, & sæpe ab intellectu ex determinatione voluntatis applicato ad sic iudicandum: & hæc cogitatio retrahens à bono non est in se formaliter mala: sed solum est inclinative mala, etsi velis erit obiectivè mala ratione illius, qui teneatur eam vitare; cum tamen hæc cogitatio sit physicè bona, potest incendi per se à natura sub ratione boni, & quidem ex sententia adversariorum videtur dicendum, quod voluntas per se intendit materiale licet non ut fundans; saltem materiale huius ut fundantis materiale ut fundans, vel saltem materiale huius, & aliter voluntas non ponet ex determinatione sua peccatum; nec ponet ex sua determinatione antecedens connexum cum peccato, nec peccabit.

99

Et ratio à priori est:

quia privatio, in qua dicunt consistere malitiam, aliquod fundamentum habet, in quo proxime fundetur: quia ut fatentur, privatio sine fundamento est chymæra. Nunc rogo fundamentum huius est alia privatio, vel aliquid positivum? Si aliquid positivum

cum

cum in suis principijs omne positivum
causetur per se à Deo, etiam hoc causabitur
alias sequetur Deum causare per se aliquid,
& non causare aliud cum illo realiter iden-
tificatum, quod non admittunt, quia negant
distinctionem intrinsecam virtutalem, & di-
cunt præcisionem obiectivam non suffice-
re ad salvanda hæc prædicata. Si esset alia
privatio de ista rogo, in quo fundetur pro-
ximè: donec perveniamus ad aliquid positi-
vum, vel abibimus in infinitum. 2. entitas
peccati ut fundans, vel addit aliquid supra
entitatem, vel non? Si non addit, Deus cau-
sans peccatum quoad entitatem, causabit il-
lam in ratione fundantis, ne producat unam
formalitatem, & non aliam realiter, & vir-
tualiter identificatam. Si addit? cum omne
realiter additum supra aliud sit ens. Rogo
an illud additum causatum in esse entis à
Deo, causetur in ratione fundantis, vel non?
Si causatur habemus intentum, si non cau-
satur: ergo licet malitia consistat in positi-
vo identificato cum entitate poterit Deus
causare per se illud in ratione entis, quin
illud causet in ratione malitiæ: quod falsum
iudicant (contra Godoy) Ferre, & RR. 3.
Quod causat rationem entis, causat ratio-
nem differentialem, quam transcendit ens
iuxta ipsos. Sed ens transcendit rationem dif-

differentialem fundandi proxime malitiam: er-
go Deus causans rationem entis causabit
rationem proximam fundandi malitiam.
Prob. min. Ratio fundandi proxime mali-
tiam non est privatio: alias hæc fundaretur
in privatione, & hæc in alia, & sic in infini-
tum, sed quod est, & non est privatio est
ens: ergo.

Dicere autem priva-
tionem, in qua consistit malitia, fundari in
defectibilitate voluntatis, & in defectu iu-
dicij, quo proponitur hic, & nunc esse con-
veniens odium Dei: & defectus huius iudi-
cij fundari in defectibilitate intellectus; &
defectum intellectus fundari in defectibili-
tate radicali naturæ: & defectibilitatem ra-
dicalem naturæ fundari in nihilo, quin ul-
tra progrediamur; & quin unquam detur
fundamentum, & causa positiva privatio-
nis; quia privatio cum sit nihil, non indiget
causa positiva; est recurrere ad difficultatem
aliunde insuperabilem de defectu, & qua-
lis defectus iudicij sit necessarius ad pec-
candum. Vnum est verum. Quod posito iu-
dicio defectuoso voluntas est libera ad
opus, quod est peccatum, & immediatè li-
bera, & quod peccans idèd peccat: quia po-
nit entitatem peccati cognoscens hic, &
nunc esse connexum cum malitia, & con-

P. Ioannes Marin. X ne-

plexio logica cum malitia, & cum defectu iudicij in odio -Dei identificatur iuxta ipsos cum odio, licet radix connexionis absolute sit defectus iudicij, ut aiunt: ergo Deus causat per se connexionem odij cum malitia: ergo causat odium ut connexum cum malitia. Prob. conseq. (quam negant dicentes odium ut connexum cum malitia dicere entitatem odij, & defectum iudicij) Prob. conseq. odium ut connexum cum malitia est entitas odij, & connexio cum iudicio; sed per vos Deus causat entitatem odij, & connexionem logicam cum malitia cum eo identificatam: ergo causat odium, ut connexum. Prob. mai. albedo ut relata est albedo, & relatio, animal ut identificatum cum rationali est animal, & identitas, materia ut unita dicit materiam, & unionem, & sic de alijs: ergo odium ut connexum est odium, & connexio. Sed de hoc plura de prædeterminatione ad materiale peccati. Si forte fateantur Deum causare entitatem odij ut connexam logicè cum malitia non ut physicè connexam, quia non pullulat ex entitate malitia. Misso ad locum dictum, an sic foret causa per se malitiæ; audiamus hanc locutionem, quam renuntiat Deus vult prædeterminationem, & amat sua decreta ut connexa cum malitia.

In-

Thom. rem posse deficere non dicit ex parte obiecti potestatem ordinatam ad sui non esse: quia posse deficere nihil aliud est, quam defectus plenæ virtutis ad existendum. Sed posse peccare, & deficere moraliter, est defectus plenæ virtutis ad bonum: ergo posse peccare non dicit potentiam ordinatam ad peccatum. Confirm. Eo præcisse quod intelligamus rem sine plena virtute ad essendum, intelligimus posse deficere: ergo eo præcisse quod intelligamus voluntatem sine plena virtute ad bonum, quin intelligamus aliud positivum; intelligimus posse peccare. Resp. conc. mai. & ratione: & cōcessa min. neg. conseq. disparitas est: quia ad posse deficere sufficit capacitas ad defectum, & ideo non datur exigentia sui defectus, præsertim cum nulla entitas exigit saltem directè suam carentiam. At vero posse peccare formaliter est posse bene operari; & formaliter dicit dominium ad ponendum odium. v. g. cum cognitione malitiæ, & cum cognitione inclinante ad odium. Sed hoc est formaliter aliqua potentia ad peccandum, quia ponere odium cum cognitione malitiæ est formaliter transgredi legem, & operari male moraliter, & iniuriare, & contemnere Deum, & alia quæ diximus ratione

X 2

con-

conclusionis: quia posse peccare formaliter dicit potentiam, & ultra dicit potentiam, ordinatam ad peccatum. Ad confirm. conc. antec. nego conseq. propter immediate dicta.

102

Obijc. 4. Peccata com-

missionis, & omissionis non differunt formaliter in specie. Sed si peccata commissionis consisterent in positivo differrent formaliter in specie: quia positivum, & privativum differunt plusquam specie: ergo peccata commissionis non consistunt in positivo. Mai. est D. Thom. 1. 2. q. 72. art. 6. *Si loquamur de specie peccati commissionis, & omissionis formaliter non differunt specie: quia ad idem ordinantur, & ex eodem motivo procedunt: avarus enim ad congregandum pecunias, & recipit, & non dat ea, quæ dare debet: ex quo similiter requiritur, divisionem peccati in peccatum commissionis, & omissionis non esse essentialem, sed accidentalem iuxta D. Thom. & esset essentialis, si peccatum commissionis consisteret in positivo: quia positivum, quod esset constitutivum formale peccati commissionis, essentialiter differt à negativo. Ex quo etiam sequitur, ut advertit Caietanus in hunc locum, (quod diversitas præcepti secundum affirmativum, & negativum non variat speciem peccati: imò uni-*
ver-

versaliter, diversitas præceptorum non causat diversitatem specificam peccatorum ubi habes, dicere oppositum quod dixerit D. Th. q. 2. de Malo art. 6. *Rationale esset, ut secundum differentiam præceptorum specie peccata differrent.*

103

Resp. dist. mai. Pecca-

ta commissionis, & omissionis non differunt formaliter in specie ly formaliter sumpto pro motivo ea committendi, conc. mai. ly formaliter sumpto pro constitutivis formalibus, nego mai. & dist. min. Differunt specie formaliter ly formaliter sumpto pro constitutivis formalibus, conc. min. sumpto pro motivo committendi, neg. min. & conseq. vel aliter non differunt formaliter moraliter, permitto, non differunt formaliter physice, nego. Itaque peccata commissionis, & omissionis non differunt formaliter ly formaliter sumpto pro motivo, & in hoc sensu non differunt essentialiter: quia sæpè motivum peccati commissionis est idem, ac motivum peccati omissionis, & hoc solum intendit D. Thom. loco citato 1. 2. ut constat eius verbis *Avarus enim ad congregandam pecuniam, & rapit, & non dat, quæ debet.* Differrent tamen specie formaliter ly formaliter sumpto pro constitutivis formalibus: quia constitutiva formalia peccatorum est oppo-

sitio

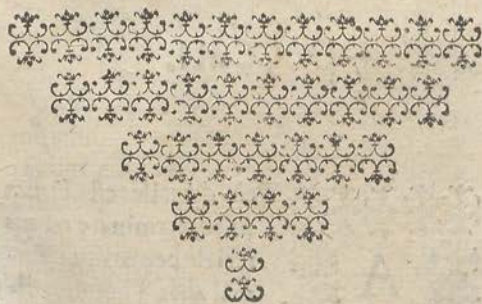
fitio ad diversa præcepta: hac ratione licet
motivum furandi, sæpè sit idem, ac moti-
vum occidendi, v. g. ut obtinerentur pecu-
niæ, voluntas furandi specie differt à volun-
tate occidendi: quia opponitur diverso præ-
cepto. Licet motivum furandi idem sit, ac
motivum furandi res sacras specie differt
voluntas furandi res sacras. à voluntate fu-
randi alias res. cum ergo peccatum commis-
sionis opponatur præcepto negativo, & pec-
catum omissionis opponatur præcepto af-
firmativo: peccatum commissionis imme-
diatè transgreditur legem negativam, *ne*
odio habeas; & peccatum omissionis imme-
diatè transgreditur legem *Diliges Deum tuum*,
& ideo unum constituetur per positivum;
aliud per negativum: ideo differunt specie
formaliter, ly formaliter sumpto pro con-
stitutivis essentialibus: & hac explicatione
non sunt opposita, sed simul vera, ea quæ
Caietanus censuit opposita in D. Tho.

Vel aliter peccata cõ-
missionis, & omissionis non differunt
formaliter specie subalterna: quia odium
Dei, & omisso amoris præcepti sunt contra
charitatem: & in hoc sensu dicit D. Tho. 1.
2. supra: *Præceptum negativum, & affirmati-
vum non pertineret ad diversas virtutes sed ad
diversos gradus virtutis, & per consequens non
oper-*

*oportet, quod contrariantur diversis peccatis se-
cundum speciem: ac vero differunt formaliter
specie infima: quia intra eandem speciem
charitatis opponuntur diversis præceptis: si-
cut furtum, & homicidium: furtum, & fur-
tum rei sacræ sunt intra eandem speciem
subalterna iniquitatis, & differunt inter se
specie infima speciem iniquitatis, & sic etiam
D. Tho. ne fateamur cum Caietano opposi-
ta dicere, & manet esse divitas legem ne-
gativam, & positivam, & ad diversa indice-
re, ut gradatim accedamus ad virtutes, ne-
gativa, ut abstinemus à malo; quod est fa-
cilius, positivis ut faciamus bonum, quod
est difficilius, quod totum docet*

Div. Thom. relatus

sect. 3.

DISPVAT. V.

De Prædeterminatione ad materiale peccati.

A Deo difficile est Deum prædeterminare ad materiale peccati, ut Zumel alias Thomista dicat suspectam in fide sententiam asserentem Deum

Deum prædeterminare ad materiale peccati: Idemque alij Thomistæ apud Annatum de Scientia media disp. 4. cap. 4. §. 3. ex Dominicanis. Vincentius, & Araujo dicunt ibidem esse contrariam rationi, indignam D. Thom. idem noviter Campanella, & Iosephus de vita. Verdunus impiam, & blasphemam, quæ saltem ostendunt eius diffcultatem.

SECTIO I.

Utrum Deus prædeterminet ad materiale peccati?

S Vp. 1. Non stare principia, si negent cum Zumel alioqui Thomista 1. 2. q. 79. art. 2. disp. 3. concl. 2. & tom. 1. & 2. opusculorum, Deum prædeterminantem ad actiones bonas non prædeterminare ad materiale peccati. 1. Quia ipsi, & ipse fatetur contra Durando Deum concurrere immediatè ad omnes effectus po-

positivos: vel ergo concurrat ad actus prāvōs applicando omnipotentiam per decretum connexum cum actu pravo? & hoc decretum est prædeterminatio ad actum prāvum: cum hoc sit munus prædeterminationis extrinsecæ. Vel concurrat applicando omnipotentiam per decretum indifferens ad actus bonos, & actus malos: & si hoc dicas. Rursus rogo: An hoc decretum, & hæc applicatio omnipotentis sit sufficiens ad actus bonos? si nō, ergo hoc decretum applicativū est connexum cum actu malo seu cum peccato; quia impotentia, antecedens ad carentiam peccati, est connexio antecedens cum peccato. Si est sufficiens ad actus bonos: ergo ad bene operandum non requiritur Deum praviē applicare omnipotentiam prædeterminando extrinsecè: quia sufficit illa applicatio omnipotentis, quæ est sufficiens ad actus bonos.

2 Si negetur necessitas prædeterminationis ad actus prāvōs: vel dicendum est Deum non prævidere futura, vel assignandum eū aliud medium distinctum à decreto, in quo prævideantur; & hoc medium erunt ipsa futura. Si dicas, medium in quo prævidentur futuri actus pravi, esse decretum permissivum actus pravi: quod negata prædeterminatione ad materiale pec-

peccati, consistit in eo, quod positus reliquis principiis ex parte libertatis, Deus non prædeterminat ad carentiam peccati. Bene. Sed hoc est prædeterminare ad actum malum: ergo dum negas prædeterminationem illam concedis. Prob. min. Prædeterminare ad actum prāvum est ponere exercitium liberum antecederet connexum cum actu pravo. Sed Deus positus reliquis constitutivis libertatis ad actum prāvum, & omissionem, liberè ponit omissionem prædeterminationis ad carentiam actus pravi, quæ omisio est connexa antecederet cum actu pravo (quia si non esset connexa cum actu pravo non videret in illa actum prāvum. ergo ponere omissionem prædeterminationis ad carentiam actus pravi positus reliquis constitutivis libertatis ad actum, & carentiam, est prædeterminare ad actum prāvum. Mai. videtur vera: quia antecederet determinare nihil aliud est, quam antecederet transferre de statu indifferenti ad statum coniunctionis, & connexionis: sive hæc translatio fiat per decretum positivum: sive per non remotionem antecederet connexam cum actu pravo.

3 Si negetur necessitas prædeterminationis ad actus prāvōs. Ruunt communia principia Thomistarum. 1. Quia

ab indifferenti ut indifferenti poterit oriri determinatio, quin prius determinetur à causa prima, & sic creatura poterit se determinare quin prius determinetur: & poterit operari, quin prius præactuatur, & adiuvetur à Deo ut præoperante. 2. Quia si semel dominium Dei, & subiectio creaturæ permittit dari aliquos effectus positivos, ad quos non prædeterminet: non est cur dominium Dei, & subiectio creaturæ perat prædeterminari ad reliquos effectus positivos. His rationibus communiter conceditur à Thomistis, Deum prædeterminantem ad reliquos effectus, prædeterminare etiam ad materiale peccati. Et e contra. Nostri dicunt, Deum non prædeterminare ad materiale peccati, quam conclusionem adeo illustrent Aranda disp. 18. de Deo, & P. Doct. Vincent. Ramirez à disp. 7. de Prædest. ut ferè nihil reliquerint addendum.

4

Sup. 2. Per materiale peccati intelligi quidquid physicum, & entitatis est in peccato; & per formale intelligi malitiam, seu formam, per quam constituitur malum moraliter. Deinde. Materiale peccati dividitur in materiale materialiter, & materiale formaliter sumptum: materiale materialiter sumptum est actus specificativè sumptus qui dicitur liber. Materiale for-

ma-

maliter sumptum est actus reduplicativè ut liberi: & cum actus sæpè sint essentialiter liberi: & aliunde Deus prædeterminet, ut voluntas sub hac libertate ponat actum, tandem fatentur. Deum prædeterminare non solum ad materiale materialiter sumptum, sed etiam ad materiale formaliter sumptum, quod materiale est fundamentum malitiæ; sed addunt, Deum prædeterminare ad materiale formaliter sumptum, seu ad fundamentum malitiæ specificativè sumptum, non vero ad fundamentum malitiæ reduplicativè sumptum ut est fundamentum malitiæ: quia sicut non decet, Deum prædeterminare ad malitiam, ita non decet, prædeterminare ad fundamentum ut fundamentum est malitiæ.

5

Dico cum omnibus nostris, & Scoto in 2. dist. 37. §. ad solutionem, & eius schola. Deum non prædeterminare ad materiale peccati. Prob. Si Deus prædeterminaret ad materiale odij Dei, Deo tribueretur malitia odij: ergo Deus non prædeterminat ad materiale odij. Prob. antec. (& ante probationem demus malitiam peccati consistere in privativo: quia si consistat in positivo fortiores sunt nostræ rationes.) Prob. ant. Malitia formalis consistit in eo, quod actus non contrahatur per differen-

tiam

tiā amoris. Sed si Deus prædeterminaret ad materiale odij, Deo tribueretur, quod actus non contraheretur per differentiam amoris: ergo Deo tribueretur malitia. Prob. min. Cui tribuitur, quod actus contrahatur per differentiam essentialiter incompōnibilem cum differentia amoris, tribuitur, quod actus non contrahatur per differentiam amoris. Sed si Deus prædeterminaret ad materiale odij, Deo tribueretur, quod actus contraheretur per differentiam essentialiter incompōnibilem cum differentia amoris: ergo. Min. videtur vera quia Deo tribuitur, quod actus contrahatur per differentiam odij secundum positivum, quod dicit hæc differentia: & differentia odij secundum positivum, quod dicit est essentialiter incompōnibilis cum differentia amoris: quia amor & odium eiusdem obiecti non solum moraliter, sed etiam physice opponuntur: & precipue opponuntur, quod idem actus adhuc physicus sit amor, & odium eiusdem obiecti.

Maiores, quæ videtur vera prob. In omnibus essentialiter oppositis, cui debetur, quod actus contrahatur per differentiam dissensus, tribuitur, quod actus non contrahatur per differentiam assensus: cui tribuitur, quod actus contrahatur per diffe-

differentiam amoris non prohibiti erga aliquod obiectum, tribuitur, quod non contrahatur per differentiam odij: cui tribuitur, quod animal contrahatur per rationale, tribuitur, quod non contrahatur per irrationale. Sed non alia ratione, nisi quia ei tribuitur, quod contrahatur per differentiam essentialiter incompōnibilem cum alia: ergo cui tribuitur, quod actus contrahatur per differentiam essentialiter incompōnibilem cum differentia amoris, tribuitur, quod non contrahatur hic, & nunc per differentiam amoris. Confirm. Qui vult aliquid, cum quo cognoscit aliud esse non posse, vult carere illo alio. Sed Deus prædeterminando ad materiale odij vult actum contrahi per differentiam odij, cum qua cognoscit non posse esse differentiam amoris: ergo vult carere differentia amoris. Mai. est D. Thom. 1. 2. q. 71. art. 5. *Qui vult aliquid, cum quo aliud esse non potest, ex consequenti vult illo carere, nisi forte non perpendat.* & 1 p. q. 49. art. 1. *Agens in quantum sua virtute producit aliquam formam, ad quam sequitur corruptio, & defectus, causat sua virtute illam corruptionem, & defectum:* & lib. 1. contra Gent. cap. 81. num. 4. *Sapientis voluntas ex eo, quod est de causa, est de effectu, qui ex causa de necessitate sequitur.*

Dices, Deum prædeterminantem ad differentiam odij materialiter sumptam, velle actum non contrahi per differentiam amoris in sensu composito; non vero in sensu diviso. Contra. Malitia odij consistit in eo, quod actus hic, & nunc non contrahatur per differentiam amoris. Sed Deo hic, & nunc prædeterminanti ad differentiam odij, tribuitur, quod actus hic, & nunc non contrahatur per differentiam amoris: ergo tribuitur malitia odij. 2. Malitia odij consistit in eo, quod actus non contrahatur per differentiam amoris in sensu diviso contractionis per differentiam odij. Sed Deo tribuitur ne sit hic sensus divisus: ergo. Prob. min. cui tribuitur, quod actus contrahatur per differentiam odij tribuitur, ne sit sensus divisus contractionis per differentiam odij. Sed Deo prædeterminanti ad materiale odij, tribuitur, quod actus contrahatur per differentiam odij: ergo. 3. Cui efficaciter vult, ne sit sensus divisus differentie odij, & efficaciter vult actum contrahi, efficaciter vult, ne actus contrahatur in sensu diviso per differentiam amoris. Sed Deus prædeterminans ad materiale odij efficaciter vult, ne sit sensus divisus differentie odij, & efficaciter vult actum contrahi: ergo efficaciter vult, ne contrahatur in sensu

su diviso per differentiam amoris.

Dices, quod videtur verosimilius. Deo prædeterminanti ad differentiam odij materialiter sumptam tribui, ne actus contrahatur per differentiam amoris secundum quod non contrahi per differentiam amoris dicit perfectionem, & effectum; non vero secundum quod non contrahi per differentiam amoris dicit imperfectionem, & defectum: & cum malitia odij consistat in eo, quod actus non contrahatur per differentiam amoris secundum quod non contrahi dicit imperfectionem, & defectum, non tribuitur Deo malitia odij, & in eodem sensu intelligendus est D. Thom. præsertim cum sæpe dicat Deum causare actum malum, & causare quidquid in eo est effectus, non vero quod in eo est defectus: quia hoc tribuitur creaturæ defectibili.

Contra Deo prædeterminanti ad materiale odij tribuitur, ne actus contrahatur per differentiam amoris secundum quod non contractio dicit imperfectionem, & defectum: ergo tribuitur malitia. Prob. ant. cui tribuitur, quod deficiat id, quod debetur actui humano, tribuitur ne contrahatur per differentiam amoris secundum quod non contrahi dicit imperfectionem.

P. Iohannes Marin. Y nem,

238
Disp. 5.
nem, & defectum. Sed Deo prædeterminan-
ti ad differentiam odij materialiter sump-
tam, tribuitur, quod deficiat quod debetur
actui humano: ergo. Prob. min. Actui huma-
no debetur, quod contrahatur per differen-
tiam amoris formaliter, & materialiter
sumptam: quia prima non potest existere
sine secunda, utpotè fundamento illius non
aliunde supposito. Sed Deo tribuitur ne
contrahatur per differentiam amoris mate-
rialiter sumptam: ergo tribuitur, quod de-
ficiat id, quod debetur actui humano. Prob.
min. cui tribuitur quod contrahatur per dif-
ferentiam incompabilem cum differentia
amoris materialiter sumpta, tribuitur ne
contrahatur per differentiam amoris mate-
rialiter sumptam. Sed Deo tribuitur, quod
actus humanus contrahatur per differen-
tiam odij materialiter sumptam incompa-
nibilem cum differentia amoris materiali-
ter sumpta: ergo.

10
Dices cum Palanc. q.
20. num. 143. Actum odij non impedire cau-
saliter amorem, nec esse impedimentum for-
male amoris ratione actualitatis, ut entita-
tis positivæ, quæ datur in odio; sed solum
ratione privationis, & defectus. Quod expli-
cat num. 146. dicens, Deum non prædeter-
minare in odio, quod habet oppositionis
cum

cum amore; sed solum quod habet conve-
nientiam cum amore: & idè Deus præde-
terminans ad materiale odij non impedit
amorem. Quod si obijcias odium, & amo-
rem opponi contrarie, & consequenter op-
poni tanquam entia positiva, & secundum
aliquid positivum. Respondet partim oppo-
ni contrariè, & partim privativè, & contra-
dictoriè, sicut lex, & umbra, umbra enim
involvit aliquam carentiam lucis; sed etiam
involvit aliquid lucis. Sic dicit, quidquid
positivum est in odio est commune, & com-
ponibile cum amore; quidquid privativum,
& defectus est in odio, non est componibi-
le cum amore: opponuntur contrariè, quia
sunt entia positiva, forma tamen propter
quam opponuntur est quid privativum, &
defectus: & cum Deus solum prædetermi-
net ad positivum, quod est in odio, & hoc
sit commune, & coniungibile cum amore:
idè Deus prædeterminans ad materiale
odij, non impedit causaliter amorem ma-
terialiter sumptum.

11
Contra 1. Deus præde-
terminans ad materiale odij non solum præ-
determinat ad prædicatum genericum ac-
tus humani, sed etiam ad prædicatum diffe-
rentiale: aliàs ex vi illius prædeterminatio-
nis non potius existeret odium secundum
Y 2 quod

quod dicit perfectionis, & effectus, quam existeret amor; & creatura non esset reducta ex vi prædeterminationis ab statu indifferentiæ ad statum determinationis ad ponendum odium, sed maneret ex vi prædeterminationis æquæ indifferentis, & æquæ suspensa ad ponendum amorem, quam ad ponendum odium secundum quod dicit perfectionem, sed hoc est falsum iuxta principia Thomistarum: quia ad hoc datur prædeterminatio, ut transferat formaliter ab statu indifferentiæ ad statum determinationis ad unum: cum ab indifferenti ut indifferenti non possit oriri determinatio iuxta eorum principia: ergo aliquid positivum, & perfectionis datur in odio, quod non sit coniungibile cum amore: & ad quod Deus prædeterminat, dum potius prædeterminat ad odium, quam ad amorem. 2. Deus prædeterminans ad odium, formaliter potius prædeterminat ad materiale odij, quam ad materiale amoris. Sed non prædeterminaret potius ad materiale odij, quam ad materiale amoris, si id, ad quod prædeterminat est indifferentis, & coniungibile cum quovis: ergo materiale odij ad quod Deus formaliter prædeterminat non est indifferentis, & coniungibile cum amore.

an opponatur cum amore per aliquid privativum, sufficienter opponitur cum amore per aliquid positivum. Sed Deus prædeterminat ad omne positivum secundum quod dicit perfectionem: ergo prædeterminat ad aliquid per se positivè incomponibile cum amore. Prob. mai. Si odium non opponeretur sufficienter cum amore per aliquid positivum, solum opponeretur per defectum perfectionis. Sed hoc est falsum: ergo Prob. mai. odium obiecti ex se indifferentis opponitur cum amore efficaci eiusdem obiecti. Sed non per defectum perfectionis debita: quia tunc non erat debita, nec melior contractio, per differentiam amoris: ergo. 4. Male dicit umbram opponi partim contrariè, partim contradictoriè cum luce: quia umbra opponitur contradictoriè cum luce intensa; & nulla ratione opponitur cū luce remissa, cum potius identificetur cum illa: ergo non opponitur contrariè cum luce. Et contraria, quamvis inferant carentiā alterius contrarij, alia naturaliter, alia essentialiter, non constituuntur formaliter per carentiam alterius: quia assensus, & dissensus opponuntur contrariè essentialiter, & opponuntur secundum aliquid positivum: & assensus non constituitur per carentiam dissensus; nec contra: frigus, & calor oppo-

nuntur contrariè; & per aliquid positivum: & calor non constituitur per carentiam frigoris, nec contra: ergo odium opponitur contrariè cum amore; & per aliquid positivum, & non cōstituitur per carentiam amoris, nec contra: si enim alia contraria sic opponuntur; cur non ita opponeretur odiū Dei cum amore.

13

Dices 4. Deo non tribui malitiam: quia malitia est extra spheram causalitatis divinæ: cum enim malitia sit defectus, solum cadit intra spheram causæ defectibilis. Quæ solutio amplius explicabitur in solutionibus ad tertiam probationem conclusionis, & ibi late impugnabitur. Nunc contra breviter. Non est extra spheram alicuius malitia, si cadat intra eius spheram, id in quo consistit malitia, & præexpresso. Sed si Deus prædeterminet ad materiale odij, cadit intra spheram causalitatis Divinæ id in quo consistit malitia: ergo. Prob. min. Malitia consistit in eo, quod actus humanus non contrahatur per differentiam amoris. Sed intra spheram Dei cadit, quod actus non contrahatur per differentiam amoris, ut probatum est: ergo.

Alia

Alia probationes confirmationes,
& responsiones.

14

Prob. 2. Deum prædeterminare materiale mendacij est velle male moraliter: ergo Deus non prædeterminat materiale mendacij. Prob. ant. Qui vult alium velle aliquid sub obligatione non volendi, vult male moraliter. Sed Deus prædeterminans materiale mendacij vellet creaturam, velle materiale mendacij sub obligatione non volendi: ergo. Mai. videtur certa: quia velle quod est obiectivè malum, quale est creaturam velle sub obligatione non volendi interpretativè transgressionem legis, est velle male moraliter. Prob. min. Deus prædeterminans materiale mendacij vellet, creaturam velle materiale mendacij sub libertate constituta per cognitionem obligationis vitandi materiale. sed hoc est Deum velle, creaturam velle sub obligatione non volendi: ergo. Prob. mai. quoad secundam partem, vel suppositum Creatura, eo quod teneatur vitare formale mendacij, tenetur vitare id, ex quo cognoscit infallibiliter sequendum formale: ergo Deus volens creaturam

turam hic, & nunc, & sub libertate constituta per obligationem vitandi formale, vel le materiale, velle creaturam velle materiale sub libertate constituta per cognitionem obligationis vitandi materiale.

15

Confirm. Velle alium facere, quod non potest facere sine peccato, est velle male moraliter. Sed Deus prædeterminans materiale mendacij velle creaturam ponere materiale mendacij sub dicta libertate, quod non potest ponere sine peccato: ergo. Min. est certa. Prob. mai. velle alium facere, quod non potest facere sine peccato, est saltem interpretativè velle peccatum alterius. Sed hoc est velle male moraliter: ergo. Prob. mai. Facere alium facere opus, quod non potest facere sine peccato, est interpretativè velle peccatum: quia est facere alium peccare, ut esse notum ex terminis dicit Suarez. Sed velle prædeterminando, alium facere, quod non potest facere sine peccato est facere alium facere, quod non potest facere sine peccato: ergo est interpretativè velle peccatum. Confirm. 2. Deum velle creaturam ponere materiale mendacij, ut causâ deficientem esset velle male moraliter. Sed Deus prædeterminans creaturam ponere materiale, vult creaturam ponere materiale mendacij ut causam deficientem.

cientem: ergo. Prob. min. creaturam ponere materiale mendacij cum cognitione prohibitionis est illud ponere ut causam deficientem. Sed Deus vult creaturam ponere materiale mendacij sub cognitione prohibitionis: ergo. Prob. 2. prima min. huius confirm. Deus volens creaturam ponere materiale mendacij sub cognitione prohibitionis, vult illud ponere modo non chymarico. Sed ponere materiale mendacij sub cognitione prohibitionis, & illud non ponere ut causam deficientem, est illud ponere modo chymarico: ergo. Prob. 3. min. Deus vult creaturam ponere materiale mendacij ut libere contentivâ materialis mendacij per hanc libertatē. sed creatura ut libere contentivâ materialis mendacij sub hac libertate est causa deficiens: quia deficiet, quoties ponat materiale mendacij sub hac libertate: ergo.

16

Confirm. 3. à P. Doct. Vinc. Ram. Qui vult malum moraliter in separabiliter tale, vult male moraliter. Sed Deus prædeterminans materiale mendacij sub hac libertate, vult malum moraliter inseparabiliter tale: ergo. Min. est certa: quia materiale, & positivum, quod est in actu, est quod denominatur malum à malitia formali: & Deus velle hoc materiale, & positivum, quod est inseparabile à malitia. Probat

batur mai. velle, & amare, quod non potest
existere, quin dissonet, & repugnet rationi,
& legi, est velle male moraliter. Sed velle
malum moraliter inseparabiliter tale, est
velle quod non potest existere, quin dissonet,
& repugnet rationi, & legi: ergo. Mai.
videtur nota: quia rationi dissonat velle,
quod non potest existere, quin dissonet
rationi, & min. est certa: quia malum inseparabiliter
tale non potest existere sine malitia sui. Sed quod non
potest existere sine malitia sui, non potest existere,
quin dissonet rationi, & legi: ergo.

17 Confirm. velle obiectum
cognitum affectum circumstantia vitian-
te ab illo inseparabili est velle male
moraliter. Sed malum moraliter insepara-
biliter tale est affectum circumstantia vitian-
te ab illo inseparabili, scilicet, malitia: ergo
velle malum moraliter inseparabiliter tale,
esset velle male moraliter. Prob. mai. Qui
vult furari advertens circumstantiam rei
sacrae, vult male moraliter iniuste, & sacri-
lege. Qui desiderat mulierem alienam ad-
vertens circumstantiam alienae, vult male
moraliter adulterium, & sic de omni alia
circumstantia vitian- te obiectum; ergo velle
obiectum cognitum affectum circumstantia
vitian- te ab illo inseparabili, est velle male
moraliter.

Hinc

Hinc patet, quod licet

Deus possit velle existentiam Petri in cir-
cunctantijs, quibus praevidet futurum ma-
lum, & possit causare, quod est malum mo-
raliter specificativè tale separabile à malitia;
non potest velle, nec causare per se, quod est
malum moraliter inseparabile à malitia. Si-
militer Deus potest velle consequenter ad
peccatum conditionatum, decretum conne-
xum cum peccato v.g. hoc *Deservio auxilium*,
& si videam fore inefficax, & potest similiter
velle complexum ex scientia media ineffi-
catiae, & collatione auxilij connexum cum
peccato, quin ex vi argumenti facti velli
male moraliter: quia nec decretum, nec cō-
plexum est subiectum, quod denominatur
malum moraliter.

Confirmari potest, vel-
le contra voluntatem signi, quae est regula
honestatis, est velle male moraliter. Sed
Deus sic praedeterminans materiale menda-
cij, velle contra voluntatem signi, seu op-
positum voluntati signi, quae est regula ho-
nestatis: ergo. Prob. min. Prohibitio menda-
cij est voluntas signi, ne ponatur à creatura
materiale mendacij sub cognitione prohi-
bitionis. Sed Deus sic praedeterminans vel-
let creaturam ponere materiale mendacij
sub cognitione prohibitionis: ergo. Mai.
conf.

constabit ex probatione quinta, ubi probamus Deum prohibentem mendacium, prohibere ne creatura ponat materiale mendacij: quia prohibet ne se exponat periculo adeo proximo peccandi mendacio: prohibet, quod non potest existere sine malitia mendacij ipsum vitiante: prohibet, quod est malum moraliter inseparabile à malitia mendacij.

20

Dices. Deum velle connexionum cum malitia (specificativè acceptum, non vero ut connexionum cum malitia: & ideo non vult male moraliter. Hæc responsio, si intendat ad contrahendum malitiam requiri, quod actus moveatur ex malitia, ita ut *esse connexionum cum malitia* sit ratio movens ad ponendum materiale, est falsa. quia creatura ponendo materiale contrahit malitiam, & nunquam, vel raro movetur ad ponendum materiale ex connexionione cum malitia. Si intendat requiri ad contrahendam malitiam velle formaliter, & signatè materiale *ut fundans* malitiam etiam est falsa: quia sufficit illud velle interpretativè, & virtualiter: hac ratione sufficit interpretativè velle effectum secutum ex actione, ut imputetur malitia effectus. Hac ratione bibenti cum prævisione ebrietatis, & homicidij tribuitur ebrietas, & homicidium: se exponen-

nenti periculo peccandi, tribuitur peccatum: ponenti acti onem, ex qua prævidetur sequendum peccatum alterius, tribuitur peccatum alterius, dum non datur ratio excusans positionem actionis, qualis est solum (iuxta communem sententiam) obligatio, vel urgens ratio ponendi actionem: & Deus sine obligatione, neque urgenti ratione prædeterminat ad materiale, ex quo prævidet sine novo exercitio libertatis sequendam malitiam. Sed his omisissis.

21

Contra. Deus prædeterminans materiale mendacij, vult materiale mendacij, ut est possibile. Sed ut est possibile est connexionum cum malitia: ergo vult materiale ut connexionum cum malitia. Prob. min. quod non potest existere sine malitia, ut est possibile est connexionum cum malitia. Sed materiale mendacij non potest existere sine malitia: ergo. 2. Velle materiale existere inseparatum à malitia, est illud velle ut connexionum cum malitia. Sed sic prædeterminans vult materiale existere inseparatum à malitia: ergo. Prob. min. Velle materiale existere, & non sine malitia est velle materiale existere inseparatum à malitia. Sed Deus vult materiale existere, & non sine malitia: ergo. Prob. min. Deus vult materiale existere modo non chymærico, & uni-

unico modo, quo potest existere. Sed existeret modo chymarico, si existeret sine malitia: ergo vult existere, & non sine malitia. 3. Deus vult quicquid positivum est in materiali ratione, qua est positivum, sed unum ex prædicatis positivis materialis est connexio cum malitia: ergo vult materiale ut connexum cum malitia. Prob. min. connexio cum malitia identificatur cum materiali: quia est inseparabile à malitia. Sed materiale est quid positivum: ergo connexio materialis cum malitia est quid positivum. Prob. mai. si materiale ex se, & ut prædeterminatum à Deo non esset connexum, nec connexio cum malitia materiale ex se, & ut prædeterminatum à Deo esset indifferens, ut coniungeretur cum bonitate operationis. Sed hoc est falsum: aliàs ab indifferenti ut indifferenti posset oriri determinatio: & prædeterminatio illa non esset ex se prædeterminatio ad materiale peccati, potius quam ad materiale virtutis: ergo. 4. Ideo creatura vult materiale ut connexum cum malitia: quia illud vult cum cognitione prohibitionis, seu malitiæ sequendæ ex positione materialis, seu periculi ad eam proximi malitiæ. Sed Deus vult creaturam ponere materiale sub cognitione prohibitionis, malitiæ sequendæ, & periculi adeo proximi:

ximi: ergo vult materiale ut connexum cum malitia.

22

Dices ex Palanc. quest. 20. à num. 93. ad 104. Deum velle mendacium existere à creatura ut est effectiva, & subordinata Deo; non vero ut est defectiva: similiter vult mendacium oriri à creatura secundum id, quod mendacium habet de elicentia, & quanta perfectione creatura potest illud participare à Deo, & simul permittit, quod oriatur à creatura modo defectivo, & secundum quod habet de defectu. Itaque Deus vult, mendacium existere à creatura aliquo modo possibili, scilicet, modo effectivo; non vult existere omni modo possibili, scilicet, modo defectivo: nec vult efficaciter, quod creatura ponat mendacium non deficiendo; quia hoc esset velle chymæram; sed permittit, quod illud ponat deficiendo.

23

Hæc solutio præventa est in 1. & 2. confirmatione, ubi probabimus, Deum velle creaturam ponere mendacium ut causam deficientem; & non præcisse ut causam efficientem, & ex impugnatione solutionis antecedentis constat, Deum velle mendacium existere modo defectivo. Præterea contra: si Deus vult creaturam ponere mendacium ut causam efficientem, & mo-

modo effectivo non peccat ut sic ponens mendacium: aliàs Deus ita ponens mendacium non peccaret. Sed neque peccat, in eo quod posito mendacio, seu materiali illius efficienter, & modo effectivo, sequatur positio mendacij modo defectivo: ergo si Deus vult efficaciter creaturam ponere mendacium ut causam efficientem, non peccat inpositione mendacij. Prob. min. qui ponit aliquid inculpabiliter, seu sine culpa, quo posito non potest facere, ne sequatur aliud, non peccat in eo quod sequatur aliud. Sed creatura inculpabiliter, seu sine culpa ponit materiale mendacij efficienter, quo posito iam consequenter ad illius positionem voluntas non potest facere, ne ponatur mendacium deficienter, & modo defectivo: ergo. Mai. est principium generale, quo effectus secutus non imputatur ad culpam: sic inculpabiliter iacienti sagittam ex quo sequitur homicidium, non peccat in homicidio: inculpabiliter bibens, ex quo sequitur ebrietas, non peccat in ebrietate, &c. fundaturque in illo principio. Ponens inculpabiliter aliquid ex quo sine novo exercitio libertatis sequitur aliud, est inculpabilis in positione alius. Sed creatura inculpabiliter ponit efficienter, & modo effectivo materiale, ex cuius positione sine novo exercitio liber-

libertatis sequitur poni deficienter, & modo defectivo: ergo.

Dicit num. 107. dari novum exercitium libertatis indirectum, & defectivum, licet inseparabile ab exercitio effectivo: exercitium directum est, quo voluntas efficit, exercitium indirectum, & defectivum est quo voluntas deficit: ut voluntas peccet non requiritur quod possit vitare defectum in sensu composito exercitij effectivi; sed sufficit quod possit illam vitare in sensu diviso: seu non requiritur, quod voluntas possit facere, ut supposito actu, & exercitio effectivo, non sequatur defectus; sed sufficit, quod possit ita facere, ut non sequatur defectus: sicut omittens Sacrum per studium non peccat in studendo: quia hoc ex se non est malum; sed in eo quod studeat omittendo Sacrum. non in omissione Sacri supposito studio: quia supposito studio sequitur omisio Sacri sine novo exercitio libertatis & vitari non potest omisio; sed peccat in eo, quod ita studuerit, ut omisserit Sacrum; omisio est exercitium indirectum studium est exercitium directum: & ad peccandum non requiritur, quod possit separare exercitium indirectum à directo sed sufficit, quod antecederet haberet potestatem ad vitandum utrumque. In quo

P. Ioannes Marin. Z exem.

exemplo dicit num. 108. instari manifestè nostrum argumentum.

24

Contra creatura non potest ponere materiale mendacij modo, qui non sit defectivus: ergo Deus non potest velle efficaciter, quod creatura ponat modo effectivo. Prob. ant. Modus ponendi inseparabilis, & qui est periculum proximi ponendi modo defectivo, est modus ponendi modo defectivo. Sed in creatura ponere materiale mendacij sub cognitione prohibitionis modo, quem vocat efficientem, & effectivum, est modus ponendi inseparabilis per se à modo indirecto, & defectivo: & ideo est periculum proximum ponendi modo defectivo: ergo creatura non potest ponere materiale mendacij sub cognitione prohibitionis modo, qui non sit defectivus. Mai. constat: quia se exponere periculo peccandi est operari modo defectivo. Confirm. exemplo adversarij. Prævidens ex studio sequendam omissionem Sacri peccat in volendo eiusmodi studium in illis circumstantijs: ergo prævidens ex positione materialis modo directo, & effectivo sequendam positionem materialis modo indirecto, & defectivo, peccat in positione materialis modo, quem vocas effectivum, & consequenter ille modus est defectivus. Anteced. est omnium

nium, quia omisio illa Sacri est voluntaria, & imputabilis in causa, vel occasione in voluntate studendi: & consequenter illa voluntas studendi interpretativè vult omissionem Sacri: & consequenter in illa voluntate peccat. Similiter iaciens breviarium prævidens non futurum aliud, quo recitè, peccat in voluntate iaciendi breviarium. Se inebrians prævidens ex ebrietate sequendum homicidium, peccat in voluntate bibendi peccato homicidij.

SECTIO II.

Alia probatio cum confirmationibus, & solutionibus.

25

P Rob. 3. Si Deus prædeterminat ad materiale mendacij est author, & causa per se formalis: ergo non prædeterminat. Prob. ant. determinans ad formale est author formalis. Sed si Deus prædeterminat ad materiale, determinat ad formale: ergo. Prob. min. Qui formalis non supposito: sua determinatione ponit aliud in suppositione, à qua nec à Deo,

Z 2

neg

nec ab homine potest dividi malitia, determinat ad formale. Sed Deus determinando ad materiale, non supposito peccato, ex sua determinatione ponit creaturam in suppositione, à qua, nec à Deo, nec ab homine potest dividi malitia: ergo. Min. est certa: aliàs Deus non videret malitiam in hoc decreto, quod vocas permissivum: & creatura posset coniungere carentiam malitiæ cum illo materiali, & cum prædeterminatione ad materiale peccati. Prob. mai. determinare est transferre ab statu indifferentiæ ad statum coniunctionis, seu non separationis. Sed qui peccato non supposito ex sua determinatione ponit creaturam in suppositione, à qua neque à Deo, nec ab homine potest dividi malitia, transfert ab statu indifferentiæ ad statum determinationis, coniunctionis, & non separationis: ergo. Maior est certa: quia hac ratione Deus determinat ad bona opera: & creatura per consensum se determinat ad consensum.

Confirm. Si Deus non prædeterminat ad formale ab indifferenti, ut indifferenti oriretur determinatio. Sed hoc est falsum in vestris principijs: ergo Deus per prædeterminationem ad materiale determinat ad formale. Prob. mai. si Deus non determinat ad formale per prædeter-

mi

determinationem ad materiale, & consequenter ad illam maneret homo indifferens ad formale. Sed supposita prædeterminatione ad materiale ab homine oritur determinatio ad formale. ergo ab indifferenti ut indifferenti oriretur determinatio. Confirm. 2. Qui determinat ad aliquid; quo posito sine novo exercitio libertatis sequitur formale, determinat ad formale. Sed Deus determinat ad materiale, quo posito sine novo exercitio libertatis sequitur formale: quia libertas solum exercetur in positione materialis, & for male solum est imputabile in positione materialis ergo determinat ad formale. Prob. mai. Idem homo determinat ad formale: quia determinat ad materiale, quo posito sine novo exercitio libertatis sequitur formale: ideo voluntas determinat actionem externam, quia determinat imperium, quo posito sine novo exercitio libertatis sequitur actio externa, sive sit furtum, sive homicidium, sive combustio domus: ergo. Confirm. 3. Non minus connectitur materiale cum formale, quam prædeterminatio ad materiale cum materiali. Sed quia Deus ponit prædeterminationem ad materiale determinat ad materiale: ergo quia ponit ex sua determinatione materiale connexum cum formali determinat ad formale. Prob. mai.

mai. Inter connexiones metaphysicas nulla est maior alia. Sed materiale est metaphysice connexum, & inseparabile à formali: quia non potest existere sine formali: ergo.

27

Confirm. 4. à P. Doct.

Vincent. Ram. Deus prædeterminans ad materiale eodem modo se haberet, ac si causaret per se formale. Sed tunc determinaret ad formale: ergo. Prob. mai. in casu impossibili, quo Deus causaret per se formale, causalitas divina solum se extenderet ad positivum: quia hoc solum est verè producibile, & causabile: & prævia determinatio, & volitio solum respiceret signatè, & formaliter materiale sub cognitione prohibitionis, quibus positus interpretativè vellet, & indirectè determinaret ad formale. Sed Deus prædeterminans ad materiale sic se habet: ergo. Confirm. 5. Qui removet medium necessarium, ut deficiat malitia, & simul ponit aliquid à priori inferens malitiam est plusquam permissor malitiæ. Sed Deus prædeterminans ad materiale mendacij, removet medium necessarium, ut deficiat malitia: quia removet prædeterminationem ad actum veracem: & ponit aliquid à priori inferens malitiā, quale est prædeterminatio ad materiale, & ipsum materiale: ergo est plusquam per-

permissor malitiæ. Sed qui est plusquam permissor est causa per se: ergo Deus prædeterminans ad materiale est causa per se malitiæ.

28

Confirm. 6. Si Deus po-

test determinare ad materiale, quin determinet ad formale: poterit necessitare ad materiale, quin necessitet ad formale: ergo cum necessitate ad materiale stare poterit libertas ad formale, & libertas ad materiale *ut fundans malitiam*, quod est hæreticum. Imò Ioannes à Sancto Thoma, & Godoy infra probatione ultima dicunt, hunc fuisse errorem Calvini, & hæresim damnatam à Tridentino, dicere quod Deus necessitat ad materiale, & quod tunc manebat formale peccati. Prob. ant. Non est magis præcisiiva necessitas, quam determinatio: quia utraque est de genere physico: ergo si potest determinare ad materiale, quin determinet ad formale, & quin determinet ad materiale *ut fundans formale*; poterit necessitare ad materiale, quin necessitet; sed potius relinquat in differentiam ad formale, & ad materiale *ut fundans*.

29

Dices cum Godoy an-

tecedens quoad secundam partem implicare in terminis, ut falso supponere: quia supponit, posse dari necessitatem ad materiale, &

& quod creatura peccet: quia cum tota libertas creaturæ, respectu peccati sit, & solum exerceatur per materiale, si esset necessitas ad materiale, non maneret ulla libertas ad formale. Contra. Vel ergo tota libertas ad formale exerceatur in positione materialis materialiter sumpti? & sic cum Deus liberè determinet, & ponat materiale materialiter sumptum, liberè determinabit formale, vel tota libertas ad formale exerceatur in positione materialis, *ut fundantis*, & si ita est. Reddit argumentum. Cur Deus potens determinare ad materiale materialiter sumptum, quin determinet ad formale, nec ad materiale *ut fundans*, non poterit necessitare ad materiale materialiter sumptum, quin necessitet, sed relinquat indifferentiam ad formale, & ad materiale *ut fundans*? Quia si determinatio ad materiale materialiter sumptum resolvens indifferentiam ad materiale materialiter sumptum, non resolvit indifferentiam ad formale, nec ad materiale *ut fundans*: quare necessitas ad materiale auferens indifferentiam ad materiale materialiter sumptum, non relinquet indifferentiam ad formale, & ad materiale *ut fundans*? Sic enim arguo. Id, quod ut volitum, ut determinatum, ut positum à Deo, est indifferens ad formale, ut necessitatum à Deo est in-

Indifferens ad formale. Sed materiale ut volitum, ut determinatum, ut positum à Deo est indifferens ad formale: ergo ut necessitatum à Deo erit indifferens ad formale: & ad materiale *ut fundans*. Prob. mai. Necessitas ad aliquid indifferens ad formale esse est indifferens ad formale. Sed necessitas à Deo ad id, quod ut volitum, determinatum, & positum à Deo, est indifferens ad formale, est necessitas ad aliquid indifferens ad formale: aliàs materiale ut volitum à Deo non erit indifferens ad formale: ergo.

30

Dices 1. absolute ex Godoy, & Gonet Deum non causare, nec determinare malitiam: quia malitia est extra spheram causalitatis divinæ: Deus enim utpote causa efficiens omnipotens est causa omnis effectus creati; cum vero non sit causa deficiens, non potest esse causa defectus, qui solum continetur intra spheram causæ defectibilis. Hæc doctrina est vera. Sed intendimus ex ea sequi, Deum non causare per se materiale peccati: quia si illud causeret per se, ex una parte malitia esset intra spheram causalitatis divinæ: & ex alia non esset intra spheram: quia non est causa defectibilis. Admodum quo. Si Angelus peccaret in primo instanti, & homo in primo instan-

Instanti usus rationis dicunt adversarij, Deum fore causam per se malitiæ, & si obijcias, Deum non fore causam per se malitiæ peccati in primo instanti. quia malitia est extra spheram causalitatis divinæ; respondent; Ideo Angelum non posse peccare in primo instanti. quia Deus peccaret, cum faceret id, quod non potest facere nisi peccando, scilicet, applicare Angelum ad peccatum, & ex alia non posset peccare: cum malitia peccati sit extra spheram causalitatis divinæ. Similiter dicimus: ex eo quod peccatum sit contra inclinationem Dei, quod repugnet Deo: quod sit extra spheram causalitatis divinæ, sequitur quod non possit causare per se materiale: quia foret causa per se formalis, ut constat ex rationibus dictis.

Prob. ulterius. Reperendo primam confirmationem secundæ probationis quo intenditur, Deum prædeterminantem ad materiale mendacij sub cognitione prohibitionis, velle creaturam ponere materiale mendacij deficiendo seu ut causam deficientem: quia sub illa cognitione non potest poni à creatura nisi deficiendo: sicut determinare à priori ut aliquis legat, qui non potest legere nisi balbutiendo est determinare, ut legat balbutiendo, & de-

terminare, ut aliquis ambulet, qui non potest ambulare nisi claudicando, est determinare ut ambulet claudicando. Prob. tamen. Necesse est, ut aliquid fiat, quod non potest fieri nisi uno modo, est, necesse est, ut fiat tali modo: ergo determinare ut aliquid fiat, quod non potest fieri nisi deficiendo est determinare ut fiat deficiendo. Ant. est D. Thom. lib. 1. contra Gent. cap. 81. rum. 4. *Sapientis voluntas ex hac quod est de causa est de effectu qui ex causa necessario sequitur: consequentia videtur bona: quia non est magis præcisive determinatio, quam necessitas.*

Dices 2. cum his, & Palarco quæst. 20. à num. 5. addento (se nihil videre quod responderi possit à nostris) Deum non determinare ad peccatum: quia iuxta D. Tho. quæst. 3. de Malo art. 2. cui titulus *Utrum actus peccati sit à Deo. Quidquid est de motu in claudicatione, est ex virtute animalis sed quod est ibi de defectu non est ex virtute motiva sed à tibia secundum quod deficit ab oportunitate mobilitatis: quo exemplo probat ibi D. Tho. Quod est de actione in peccato tribui Deo: quod autem est ibi de de ordinatione, non habet Deum causam; sed liberum arbitrium: Et addere poterat, quod 1. 2. 79. art. 2. dicit: Deum causare actum peccati in quantum est ac-*

*tus entitas. & ens non in quantum est defor-
mis: Defectus ille non reducitur in Deum tan-
quam in causam, sed in liberum arbitrium: si-
cut defectus claudicationis reducitur in tibiam,
curvam, non in virtutem motivam, à qua tamen
causatur quidquid est motionis in claudicatio-
ne, & in hoc Deus est causa actus peccati, non
tamen est causa peccati, quia non est causa hu-
ius, quod actus sit cum defectu. Et ibi ad 2.
Deus sic est causa actus quod nullo modo sit cau-
sa defectus committantis actum, & ideo non est
causa peccati. Ex quo sic arguit. Similiter se
habet Deus movens liberum arbitrium, dū
hoc peccat, ac virtus motiva, dum tibia clau-
dicat. Sed virtuti motivæ, & voluntati impe-
ranti motum non tribuitur defectus claudi-
cationis: ergo.*

*Ante impugnationem
notandum est. Aliud esse quod motus sit
claudus, aliud quod motus claudus sit: aliud
esse, quod mendacium sit malum; aliud quod
mendacium malum sit: sicut aliud est, quod
album sit disgregativum visus; aliud quod
album disgregativum visus sit. Primum non
tribuitur Deo; sed essentia albi, secundum
vero tribuitur Deo, ex quo sic argumentor.
Ea ratione tribuitur Deo prædeterminanti
ad materiale mendacij mendacium, ac vo-
luntati imperanti tribuitur motus claudus.*

*Sed licet voluntati non tribuatur, quod mo-
tus sit claudus, tribuitur, quod motus clau-
dus sit: ergo licet Deo prædeterminanti non
tribuatur, quod mendacium sit malum, tri-
buitur, quod mendacium malum sit. Minor
est certa: quia voluntas liberè imperat mo-
tum, quem prævidet futurum claudum, &
consequenter motus claudus est volunta-
rius: cum procedat à voluntate, ut habente
dominium, & potestatem ad illum, & eius
omissionem, & ex D. Tho. hic. q. 71. art. 5.
ad 2. de quo disp. 5. de Bonitate, & malitia
sect. 1. & disp. 2. de Actibus humanis sect. 2.
conseq videretur bona: Hoc autem est Deo tri-
bui mendacium secundum quod dicit de-
fectum.*

*Confirm. si motus clau-
dus esset prohibitus, voluntati imperanti
tribueretur peccatum motus claudi: quia
quamvis ipsi non tribueretur, quod motus sit
claudus, ei tribueretur, quod motus claudus
sit. Sed per te Deus prædeterminans se ha-
bet respectu mendacij, sicut voluntas respec-
tu motus claudi; ergo Deo tribueretur pec-
catum mendacij: quia quamvis ipsi non tri-
bueretur, quod mendacium sit malum, ei tri-
bueretur, quod mendacium malum sit. Con-
firm. 2. Ideo voluntati tribuitur peccatum
mendacij: quia quamvis ipsi non tribuatur,
quod*

quod mendacium sit malum; cum hoc sit necessarium, ei tribuitur, quod mendacium malum sit. Sed Deo prædeterminanti materiale mendacii tribuitur, quod mendacium malum sit: ergo. Impugnari etiam posset prima probatione conclusionis, & secunda, Deo autem tribuitur actus peccati: quia est causa purè physica licet permissiva peccati; non tribuitur malitia: quia non est causa moralis: & propter hanc rationem non dicitur causa peccati: quia causa peccati significat influxum, & causalitatem moralem: cum terminus ad quem dicit ordinem sit moralis. De quo disp. 6.

Dices 3. Deus iuxta nos causare potest per se moraliter antecedens connexam cum peccato, quin causet per se peccatum, nec determinet ad peccatum. Sed non alia ratione, nisi quia non ponit illud ex intentione peccati: ergo licet causet per se materiale peccati, cum non causet illud ex intentione, nec complacentia peccati; sed potius displiceat in peccato, non causabit per se, nec determinabit ad peccatum. Probatur mai. quia ut diximus disp. 4. de Liber. arbit. Deus potest causare per se moraliter complexum ex veritate conditionali inefficacie, & auxilio inefficacie: complexum ex scientia media inefficacie, & collatione au-

xlij: & potest habere hoc decretum: *Decerna auxilium, & si video fore inefficax.* Hac responsio supponit, nos docere principium, quod iudicamus falsum, scilicet, qui causat per se antecedens connexam cum peccato est causa per se peccati, quod principium absolute sumptum est falsum: solum est verum tam de causare, quam de determinare in sequentibus 1.

Qui ita determinat antecedens connexam cum termino, ut interpositionem antecedentis, & termini non mediet aliud exercitium libertatis: quia sic determinanti antecedens tribuitur terminus: hac ratione determinans actionem determinat terminum, applicanti ignem tribuitur combustio domus: & determinanti ad materiale peccati tribuitur formale: quia ponit antecedens à priori connexam cum formali taliter, ut interpositionem materialis, & formalis non mediet aliud exercitium libertatis, at vero inter positionem complexi ex scientia media, & auxilio, & positionem peccati mediat exercitium libertatis; idem de decreto assignato: & hæ connexiones sunt connexiones à posteriori, & impediabiles à voluntate: qualis non est prædeterminatio ad materiale. 2. Tene illud principium: quando ponit antecedens connexum

per modum intentionis, ex quo oritur electio dissensus v. g. Hac ratione dicimus, Deū non posse prædefinire poenitentiam ante absolute prævisum peccatum: quia ex illa intentione oriretur electio auxilij inefficacis ut utilis ad finem poenitentiae præ inefficaci. & cum hæc maior utilitas sit coniunctio cum peccato, vellet peccatum. 3. Tenet quando ponens antecedens, connexum tenetur vitare terminum, & causam ne sequatur terminus: hac ratione Gubernator navis tenetur ponere gubernationem, cuius omisio erit connexa cum submersione: & velle omisionem gubernationis esset velle submersionem navis, qui vero non teneretur vitare submersionem, dum omittit gubernationem, non vellet, sed solum permetteret submersionem. 4. Tenet, quando ponens antecedens, tenetur vitare antecedens propter periculum volendi terminum malum. Hac ratione, volens occasionem, & periculum peccati vult peccatum. Præter hos casus principium illud est falsum: cum ergo casus à nobis concessus non comprehendatur in his casibus, Deus potest velle illa antecedentia connexa, & cum materiale peccati comprehendatur in his casibus, non potest velle materiale peccati: quia ex illo sine novo exercitio libertatis sequitur à priori formale peccati.

Di-

20. à num. 82. Deum causare per se fundamentum malitiæ sumptum per modū subtracti, cui inhaeret peccatum; & hoc non est causare per se peccatum: quia Deus causat per se unionem animæ ad corpus in primo instanti, in quo subest culpæ originali, & non causat per se culpam originalem: quia anima unita, est purum fundamentum culpæ originalis per modum subtracti. Non causat Deus fundamentum malitiæ sumptum per modum radicis, & principij malitiæ, quod fundamentum proximum radicale consistit in voluntate defectuosa, vel defectibili, ut stat sub forma apprehensa defectuosa: Fundamentum radicale remotum est ipsa natura rationalis ut radicaliter defectiva in cognoscendo, & amando. Voluntas creata causando materiale causat malitiam: quia causat materiale ut causa defectuosa, & ut stat sub defectu regulæ debitæ, non potest causare actum nisi ut defectuosum. Quod addimus, causantem antecedens connexum cum termino causare per se terminum, dicit, esse verum in causante antecedens, quod sit causa, vel ratio à priori, ut sit terminus; non in causante antecedens committanter connexo cum termino: sic in claudico motus est connexus cum claudicatione, P. Iohannes Marin.

A a

&

& voluntas causans motum non causat per se claudicationem : quia est per accidens connexus cum claudicatione. Sic congressus Asini cum Equo est comitanter, & per accidens connexus cum Mulo, & nec Asinus, nec Equo est causa per se Muli, cum aliud intendat. Sic bonum Scribam scribere ca-
lamo defectuoso est comitanter connexus cum scribere defectuose, & dexteriti Scribæ tribuntur illæ litteræ secundum quod habent de forma; non secundum quod habent de deformitate : cum ergo entitas actus sit purum subtractum malitiæ, & nec sit causa, nec ratio à priori, ut existat malitia; sed comitanter, per accidens, & non per se connexa cum malitiâ: quia entitati actus dissonat malitiâ: ideo Deus causans per se entitatem non causat per se malitiam : quia licet illa entitas sit necessario connexa cum malitiâ, cum necessario sit à voluntate deficiente, talis connexio est per accidens respectu causalitatis divinæ: & idem falsum est, Deum per se causare entitatem per se connexam cum malitiâ. Hæc est tota doctrina.

38

Hæc responsio secundum quod dicit de connexione ant. scilicet, Deus prædeterminans ad materiale causat per se materiale *ut per se connexum cum malitiâ*, impugnata manet in responsione pri-

prima ad secundam probationem conclusionis: & ex responsione secunda: Quod addit de claudicatione, impugnatum manet impugnatione antecedenti. Eisdem impugnationibus citatis probatur, Deum causare materiale non præcisse, ut purum subtractum malitiæ, sed etiam ut causam, & rationem malitiæ : quia vult materiale poni à creatura modo, quo creatura potest illud ponere sub cognitione malitiæ. Exemplum Asini, & Equæ potius est in nostrum favorem: quia Hero iubenti, & famulo procuranti congressum Asini cum Equo voluntariū est, quod ex tali congressu Mulus, vel Mulina catur, quia prævidet illam congressum esse connexum cum tali eggressionem : & revera congressus ille est connexus cum tali eggressionem, quamvis influxus Asini, & equæ seorsum non sit connexus: & Asinus si esset rationalis, & prævideret ex tali congressu eggresurum Mulum, vel Mulam, esset causa per se Muli, vel Mulæ: cum ergo Deus prævideat, creaturam sub cognitione prohibitionis posituram mendacium defectuosum, & illam entitatem actus esse necessario connexam cum malitiâ, ut fateretur, Deus prædeterminans, & causans per se entitatem erit causa per se malitiæ : quia voluntaria erit Deo eggressio malitiæ ex positione ma-

SECTIO III.

*Alia probatio cum confirmationibus, &
solutionibus.*

39

P Rob. 4. Si Deus causaret per se moraliter materiale mendacij suadendo, consulendo, iubendo, esset causa per se malitiæ. ergo Deus causans per se physicè media prædeterminatione materiale mendacij est causa per se malitiæ. Ant. est ipsorum. Prob. conseq. quando minor causalitas per se materialis inducit causalitatem per se formalis, maior causalitas per se materialis potiori iure inducet causalitatem per se formalis. Sed causalitas per se moralis dicta minor est causalitate per se physica dicta: ergo. Prob. min. ea causalitas est minor, quæ minus determinat ad effectum. Sed minus determinat ad existentiam materialis, & formalis causalitas per se moralis materialis, quam causalitas per se physica materialis: quia hæc est insuperabilis ab existentia materialis, & formalis,

lis, & prima est separabilis: ergo. Confirm. Minus præscindit à causalitate per se peccati Petri causalitas, quæ magis constituit Petrum in periculo proximo peccandi. Sed causalitas per se physica dicta materialis peccati Petri magis constituit Petrum in periculo proximo peccandi, quam causalitas per se moralis: quia prima est inseparabilis à peccato Petri, & secunda est separabilis: ergo. Si causalitas per se moralis materialis non præscindit à causalitate per se peccati Petri, minus præscindit causalitas per se physica materialis. Confirm. 2. Non magis identificatur, vel connectitur materiale cum formali respectu causalitatis per se moralis, quam respectu causalitatis per se physice: quia identitas, vel connexio est absoluta non respectiva. Sed hæc entitas, vel connexio sufficit, ut causalitas per se moralis materialis sit causalitas per se formalis: ergo sufficit, ut causalitas per se physica materialis, sit causalitas per se formalis.

40

Hæc ratio proponitur ab opposito. Deus potest velle efficaciter, voluntatem creatam ponere materiale: ergo potest inducere, consulere, & præcipere voluntatem ponere materiale. Prob. conseq. Deus potest præcipere quod est bonum, & factibile à creatura. Sed materiale, quod

Deus

Deus vult efficaciter creaturam facere, est bonum, & factibile à creatura, exigit perfectionem moralem, involvit prædicatum genericum cui debita est perfectio moralis: & ponibile est à creatura ut tale: aliàs Deus non vellet efficaciter, quod creatura illud poneret: ergo. Prob. mai. quia bonum ut tale est materia suasionis, & præcepti. Confirm. Deus potest præcipere, quod efficaciter vult à creatura fieri. Sed Deus efficaciter vult à creatura fieri materiale mendacij: ergo. Prob. mai. Præceptum ultra voluntatem, qua superior vult, subditum ali, quid facere, præcisse addit inducere obligationem: ergo.

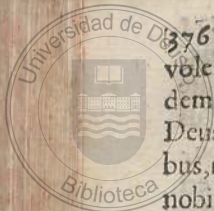
41

3. Si Deus ut præcipiens materiale est regula morum reddens materiale, & formale bonum, etiam Deus ut volens erit regula morum reddens materiale, & formale bonum. Sed hoc negas: ergo & primum, vel ab opposito: ergo si Deus potest velle materiale, poterit præcipere materiale: quia eodem modo est regula morum, ut volens quam ut præcipiens. Prob. mai. Deus est regula morum secundum quod recedit à malo, & accedit ad bonum. Sed Deus non minus recedit à moraliter malo, & accedit ad bonum ut volens, quam ut præcipiens: ergo si est regula morum ut præ-

præcipiens, erit regula morum, ut volens. Prob. min. Deus recedit à malo ut infinite Sanctus. Sed non minus est infinite sanctus ut volens quam ut præcipiens: ergo. Confirm. 2. Deum velle virtualiter nos exerceri sicut ipse vult, est regula morum nostri exercitij: ergo Deum velle formaliter nos exerceri sicut ipse vult erit regula morum nostri exercitij. Ant. videtur verum: quia ad præceptum non requiritur volitio formalis, sed sufficit volitio virtualis rei præceptæ, & volitio inefficax. Prob. conseq. magis coniungit nostrum exercitium cum exercitio divino volitio formalis, & efficax, quam volitio virtualis, & inefficax: sed hæc est regula morum: ergo & illa.

42

4. Regula liciti est regula morum. Sed Deus ut volens voluntate beneplaciti nostrum exercitium est regula liciti: ergo. Prob. min. Licitum est velle, quod Deus vult nos velle. Sed Deus vult nos velle materiale mendacij: ergo Deus ut volens nostrum exercitium est regula liciti. Min. est D. Tho. 1. 2. quæst. 19. art. 10. ubi cum Glosa dicat ad illud Psalm. 32. Rectos docet collaudatio: *Rectum cor habet, qui vult, quod Deus vult*: Dicit D. Tho. esse summè laudabile habere conformitatem materiale, & formalem cum divina voluntate: id est

Disp. 5.

volendo quod Deus vult nos velle, & ex eo
dem motivo. Non volendo absolute quod
Deus vult: quia plura vult Deus, ut mor-
bus, mortem damnationem, quæ non licet
nobis velle. Anselm. de Libero arbitrio cap.
8. *Nulla est iusta voluntas, nisi quæ vult, quod
Deus vult illam velle.* Confirm. cognoscens
quod si velit aliquid, se conformabit cum
divina voluntate volente, quod ipse id velit,
habet sufficienter propositam regulam mo-
rum. Sed iuxta Thomistas quivis cognoscit,
quod si velit materiale mendacij se confor-
mabit cum divina voluntate volente, quod
ipse velit materiale mendacij: ergo habet
sufficienter propositam regulam morum.
Min. est certa: quia iuxta ipsos quoties crea-
tura velit materiale mendacij, dabitur vo-
luntio Dei efficax, qua velit creaturam velle
materiale, ex quo patet hanc voluntatem
beneplaciti simul esse voluntatem *signi*: quæ
voluntas *signi* est iuxta ipsos regula bonita-
tis.

43

Respondet Palanco n.

123. Post distinctionem præoccupatam vo-
luntatis *signi*, & voluntatis *beneplaciti*. Lici-
tum esse nos velle, quod Deus vult volunta-
te beneplaciti nos velle, si velimus eodem
modo, & eodem motivo ac Deus vult: secus
aliter: cum ergo Deus velit, nos velle mate-

ria-

Sect. 3.

377

riale mendacij efficienter, & illud velimus
deficienter, disconformamur cum divina vo-
luntate antecedenti, qua inefficaciter vult,
quod non ponamus actum deficienter. Con-
tra: ergo licitum est nos velle efficienter
materiale mendacij sub cognitione prohi-
bitionis: ergo Ioannes sciens per revelatio-
nem Petrum positurum mendacium, posset
velle licite, & propter Deum, quod Petrus
poneret materiale mendacij efficienter in
sensu composito prohibitionis, seu sub li-
bertate constituta per cognitionem prohi-
bitionis, displicendo in eo quod illud ponat
deficienter. Prob. Ioannes potest licite velle,
quod laudabiliter est amabile. Sed laudabi-
liter est amabile Petrus ponere efficienter
materiale mendacij sub cognitione prohi-
bitionis, modo displiceat in eo, quod illud
ponat deficienter: ergo. Prob. min. laudabi-
liter est amabile id, quo amato datur con-
formitas materialis, & formalis cum divina
voluntate. Sed amato propter Deum, quod
Petrus ponat materiale mendacij sub cog-
nitione prohibitionis, simul displicendo,
quod illud ponat deficienter, daretur con-
formitas materialis, & formalis cum divina
voluntate: ergo. Dicere autem, quod est li-
citum *signate* velle modo dicto Petrum po-
nere materiale mendacij efficienter, incre-
di-

abile. Solum enim, licet hæc voluntas, quæ generaliter, & sine eggressionem circumstantiarum sic velimus. *Fiat voluntas Dei*, quomodo volendi, ut reveremur iudicia Dei, & intendimus nos conformare cum divina voluntate, modo quo liceat, præscindendo à questionibus.

Respondent communiter, influxum moralem esse minus præcisi-
vum, quam influxum physicum tam ex parte influxus, quam ex parte Dei: & ideo influxus physicus in materiale sinit in materiale; & influxus moralis causans materiale transcederet ad formale. Ratio minoris præcisionis ex parte influxus est; quia cum prædeterminatio sit in ordine physico, præscindit physicum entitatis à morali malitiæ; at vero influxus moralis, cum sit de linea morali, transcedit ex parte termini, quod est de sua linea, & ideo se extendit ad malitiam moralem. Ratio minoris præcisionis ex parte Dei est: quia Deus prædeterminando exercet munus causæ universalis præbens creaturæ necessaria ad operandum; per suasionem consilium, & præceptum exercet munus causæ particularis, ad quod non tenetur, in eo quod debet vitare: ideo, ex hoc influxu esset causa per se peccati, secus ex influxu physico.

Contra primam partem solutionis. Arg. 1. Influxus physicus ut talis se extendit ad antecedens morale ut tale: ergo nulla est solutio. Prob. ant. Deus prædeterminans actus bonos non solum causat physicè entitatem actus, sed eius bonitatem moralem: & creaturæ ponenti actum malum non aliter imputatur malitia, quam medio influxu in materiale: ergo influxus physicus ut talis se extendit ad ens morale ut tale. 2. Suasio, consilium, & præceptum, quamvis sint de linea morali, eorum influxus est proportionatus, ut se extendat ad id quod est de linea physica: quia potest suadere materiale actus: ergo quamvis prædeterminatio sit de linea physica potest esse proportionata, ut se extendat ad id, quod est de linea morali. 3. Quod est sub regula morum est de linea morali. Sed prædeterminatio se extendit ad materiale ut est sub regula morum: ergo se extendit ad id, quod est de linea morali. Prob. min. Prædeterminatio se extendit ad materiale ut est amabile à Deo: sed ut est amabile à Deo est sub regula morum: quia ut est amabile à Deo est bonum: ergo. Mitto materiale etiam esse sub regula morum: quia est prohibitum, est malum. De quo præcipue probatione sequenti.

46 Contra secundam partem solutionis dicentem, Deum per prædeterminationem concurrere ut causam universalem, per consilium, & præceptum ut causam specialem, & particularem. Contra 1. Demus esse hoc discrimen; intendo tamen, non fore malum Deum causare, ut causam specialem materiale, si Deus causet ut causa universalis materiale. Prob. causare ut causa specialis, quod est bonum, non est malum; sed suasio, consilium, & præceptum materialis præcisse causarent ut causa specialis, quod est bonum; ergo. Prob. min. Præcisse causarent ut causa specialis materiale ut materiale. Sed hoc est bonum; ergo. Prob. mai. Quia præcisse causant, ut causa specialis id, quod suadent. Sed suasio materialis ut materialis præcisse suadet materiale ut materiale; ergo. Prob. min. 2. Reg. 10. David loquendo de Semei ipsum maledicente dicit: *Dominus præcepit ei, ut malediceret.* Sed illud præceptum solum suadebat materiale; ergo. Confirm. 1. Deum causare ut causam specialem, quod causat ex sua determinatione ut causa universalis non est malum. Sed Deus causat ex sua determinatione ut causa universalis materiale ut materiale; ergo causare ut causam specialem materiale ut materiale non est malum

lum. Prob. mai. causare ut causam specialem quod bonum est, non est malum. Sed quod Deus causat ut causa universalis ex sua determinatione est bonum; ergo. Confirm. 2. Non est magis Sanctus Deus ut causa specialis, quam Deus ut causa universalis; ergo id, quod potest iuste, & sanctè causari à Deo ut causa universalis, potest causari à Deo ut causa speciali.

Contra 2. Quia Deus prædeterminans concurret ad materiale ut causa particularis. Sed Deus per se non potest causare materiale ut causa particularis; ergo non potest prædeterminare ad materiale. Prob. mai. causa universalis ut talis nõ determinat actum in specie; sed universali-ter parat concursum ad actus specie diversos. Sed prædeterminare est determinare actum in specie; non parare concursum ad actus specie diversos; ergo. Mai. videtur vera; quia causa universalis ut talis æqualiter se habet ad actus specie diversos. Min. constat, & præcipue ex probatione prima. 2. Concurrens electivè ad aliquam actionem, illam determinando præ alia, concurret ut causa particularis. Sed Deus prædeterminans concurret electivè ad actionem materialis mendacij, illam determinando præ alia; ergo, Prob. mai. ex immediatè dictis.

3. Causalitas, qua voluntas redditur intrinsece particularizata, & determinata ad unam, est causalitas particularis. Sed prædeterminationis est causalitas, qua voluntas redditur intrinsece particularizata, & determinata ad unum: ergo. Mai. videtur vera: quia non alia ratione actio creaturæ, est causalitas particularis, vel assigna quid sit causalitas particularis. 4. Si Deus infunderet habitum inclinantem ad entitatem actus mendacij, concurrerent ut causa particularis. Sed Deus prædeterminans infundit prædeterminationem inclinantem ad entitatem mendacij: ergo. Prob. conseq. Idem primum est verum: quia Deus se solo causaret habitum illum, & quod ponit se solo ponit ut causa particularis. Sed Deus se solo ponit prædeterminationem ad entitatem mendacij: ergo.

Deum non concurrere ut causam particularem, sed ut causam universalem, quia non determinat determinatione, & limitatione coartante ad illam speciem, sed determinatione perficiente, & auferente suspensionem, & causante quicquid præcisionis est in actu, quod æqualiter facit cum omnibus causis secundis: quia æqualiter exhibet omnibus suum influxum, & ex sua parte æqualiter

liter reducit omnes ad actum secundum. Deinde concurrere electivè determinando entitatem præ alia maioris perfectionis, est concurrere ut causa particularis, secus concurrere electivè determinando entitatem præ alia minoris perfectionis, scilicet, præ pura suspensione, vel præ nullo actu, quia ratione concurrat electivè Deus, dum prædeterminat ad entitatem mendacij.

Contra 1. determinans entitatem mendacij præ alia maioris perfectionis est concurrere ut causa particularis. Sed Deus prædeterminans determinat entitatem mendacij præ alia maioris perfectionis: ergo. Prob. min. Determinans actum humanum potius contrahi per differentiam materiale mendacij, quam veritatis, determinat entitatem mendacij præ alia maioris perfectionis. Sed prædeterminans entitatem mendacij determinat actum humanum potius contrahi per differentiam mendacij, quam veritatis: quia determinat contrahi modo possibili: ergo. Minor constat ex prima probatione, & solutionibus ibi impugnatis. 2. Causalitas, quæ non habet vim movendi voluntatem secundum debitum, & obligationem voluntatis est causalitas particularis, limitata, coartata, & defectuosa in movendo. Sed prædeterminatio re-

cepta in voluntate est causalitas, quæ non habet vim movendi secundum debitum, & obligationem voluntatis: ergo. Prob. minor causalitas, quia voluntas redditur formaliter, & intrinsece impedita antecedenter, & sine sua culpa, ut moveatur in actu secundo ad actum virtutis, non habet vim movendi secundum debitum, & obligationem voluntatis. Sed talis redditur voluntas per prædeterminationem ad materiale mendacij: ergo. 3. Prædeterminatio ante operationem creaturæ esset particularizata, & coartata ad illam speciem actus: ergo est causalitas particularis. Prob. ant. quia ante operationem creaturæ esset recepta in voluntate, & connexa cum tali specie actus, & insuperabilis ab operatione defectuosa.

50

Ad illud de præcepto dupliciter respondet Palanco 1. num. III. dicit; Deum posse præcipere entitatem actus, ex quo non sequeretur, quod præciperet malitiam: quia plures sunt leges, quæ obligant ad rationem genericam; non ad differentialem. Sic Minimus comedens carnes implere potest legem naturalem comedendi. illi obedit, & consequenter lex naturalis præcipit illum actum comedendi; & ille actus fieri non potest sine malitia contra legem positivam, vel votum: in quo casu te-

ne.

nemur dicere, legem naturalem impleri per illum actum ut comestio est; non quatenus talis comestio est: ideoque præceptus est ille actus ut comestio est; non ut talis comestio. Similiter dicit accidere in auditione Sacri indevote: ubi præceptum impletur per actum audiendi Sacrum, non per talem auditionem: & auditio Sacri est præcepta; non talis auditio.

51

Hæc solutio continet multa explicatu digna, & difficilia. Quia aliud est præceptum non frangi, aliud præceptum impleri: per auditionem Sacri indevote non frangitur præceptum; sed non impletur: quia præceptum obligat sub gravi ad externam auditivum Sacri, & sub levi ad externam auditionem devotam: qui ergo audit Sacrum indevote frangit leviter præceptum, non frangit illud graviter, quia non obligat sub gravi ad auditionem devotam; non tamen implet præceptum: cum potius fiat violentia præcepto in tali auditione. Difficilior est doctrina de Minimo comedente carnes extra casum necessitatis, aut rationabilis cause excusantis ab obligatione legis, vel voti: Quia præceptum naturale comedendi præcipit actum comedendi non veritum graviter: & obligat ad actum comedendi non veritum graviter: & nunquam

P. Ioannes Marin.

B.b

quam

quam obligat ad actum comedendi inseparabilem à prohibitione, & malitia. Sed præceptum, quo Deus præciperet entitatem mendacij, præciperet entitatem inseparabilem à malitia quia præciperet entitatem sub cognitione prohibitionis: de quo latè probatione 1. 2. & 3. ergo quidquid sit de difficultate illorum præceptorum cõparitas nulla est. Ideò omiſſa hac solutione ut singulari.

51

Respondet 2. num. 1122

Deum non posse præcipere entitatem mendacij præscindendo à malitia: quia per ipsum præceptum excluderet malitiam: cum enim præceptum induceret in entitate actus denominationem bonæ oppositam malitiæ, excluderet à toto actu denominationem oppositam: ideò, dum arguimus, si Deus præciperet entitatem mendacij esset causa per se malitiæ, dicit negandum suppositum: quod scilicet tunc illa entitas esset mala; cum tota esset bona utpote præcepta; at vero, prædeterminatio cum sit causalitas physica solum inducit in actum bonitatem physicam, quæ cum componibilis sit cum malitia morali, prædeterminatio præscindit à malitia. Ideo dicit disparitatem esse manifestam. quia præceptum, consilium, & suasio est regula bonitatis moralis, ideoque non

non præscindit à malitia, prædeterminatio vero solum est regula bonitatis physici: ideoque prædeterminatio, & entitas mendacij ut præmota præscindit à malitia.

52

In hac solutione in primis non bene percipio, quomodo entitas mendacij, ut prædeterminata præscindit à malitia, sensu ab illo intellecto, scilicet præscindendo à malitia præcisione indifferentiæ, & coniungibilitatis cum malitia. Quia si entitas mendacij ut prædeterminata sic præscindit à malitia, voluntas poterit coniungere bonitatem formalem charitatis cum entitate odij ut prædeterminata, quod negas: Si non potest coniungere bonitatem charitatis cum entitate odij ut prædeterminata: ergo entitas odij ut prædeterminata non præscindit à malitia sensu à te explicato. Probatur consequ. Non præscindit à malitia, quod est inconiungibile cum bonitate debita actui. Sed entitas odij ut prædeterminata est inconiungibilis cum bonitate charitatis debita actui: ergo. 2. Non percipio, cur in eorum præcisionibus non possit componi materiale esse bonum moraliter, & præceptum, quin sit bonum moraliter, & præceptum formale. Quia non minus opponuntur esse volitum, non esse volitum. Esse

prædeterminatum, non esse prædeterminatum. Esse præscindens à malitia, non esse præscindens à malitia, quam esse bonum moraliter, non esse bonum moraliter. Esse præceptum, non esse præceptum. Esse conforme regulis morum, non esse conforme. Sed per vos rectè componitur materiale esse volitum, quin sit volitum formale, &c. ergo rectè componitur materiale esse bonum moraliter, quin sit bonum moraliter formale: materiale esse præceptum, quin sit bonum moraliter formale.

§.

potest Deus velle efficaciter, quod fiat id, quod prohibet, sed Deus prohibet creaturam ponere efficienter materiale mendacij, & prohibet creaturam ponere materiale mendacij materialiter sumptum sub cognitione prohibitionis: ergo non potest Deus velle creaturam ponere materiale mendacij sub cognitione prohibitionis. Maior est certa: quia velle id, quod est prohibitum, & obiectivè malum, est indignum divina volitione. Prob. min. Deus prohibet, quod non potest licitè poni. Sed creatura non potest licitè ponere materiale materialiter sumptum sub cognitione prohibitionis: ergo

Deus

Deus prohibet creaturæ materiale mendacij materialiter sumptum. Prob. min. Non potest licitè poni à creatura, quod est inseparabile à malitia, quod est periculum adeò proximum ponendi malitiam, ut existere non possit sine malitia. Sed creaturam ponere sub cognitione prohibitionis materiale materialiter sumptum: & ponere illud efficienter est inseparabile à malitia, est periculum adeò proximum malitiæ, ut nec de potentia Dei absoluta possit existere sine malitia: ergo creatura non potest licitè ponere materiale materialiter sumptum, nec ponere illud efficienter, sub cognitione malitiæ.

min. Sicut Deus præcipiēs est regula morū, & bonitatis, ita Deus prohibens est regula morū, & malitiæ; sed Deus præcipiens per vos non potest præscindere materiale à formali, & præcipere unum sine alio: ergo Deus prohibens non potest præscindere materiale à formali. Sed dum prohibet formale prohibet etiam materiale materialiter sumptum. Maior videtur nota, & minor constat ex secunda solutione Palanci in probatione antecedenti. Confirm. 2. Saltem Deus potest prohibere entitatem actus, & materiale materialiter sumptum. Sed tunc non posset

posset velle illud materiale, & positivum: ergo neque defacto est mirum, quod non velit materiale materialiter sumptum. Maior videtur nota ex supremo dominio Dei, quo potest prohibere actus aliàs formaliter bonos, ut vidimus disp. 4. de Bonitate, & malitia. Imò Palanco num. 129. dicit, certissimum esse Deum defacto prohibere entitatem mendacij, contra quem potiori iure urgebit ratio posita. Min. patet, aliàs veller, quod esset prohibitum, & obiectivè malum, & dissonum rationi.

55

Confirm. 3. Si Deus prædeterminaret actum prohibitum specificativè sumptum, actus esset prohibitus quavis esset prædeterminatus, licet non reduplicativè ut prædeterminatus. Sed est chymæra actum esse prohibitum quamvis prædeterminatum: ergo Deus non prædeterminat actum prohibitum. Min. videtur vera: quia chymæra est non poni actum prædeterminatum, & consequenter, prohibere ne ponatur actus quamvis prædeterminatus esset prohibere chymæram. Prob. mai. Actus est prohibitus ea ratione, qua est malus, & qua tenemur illam non ponere. Sed actus est malus quamvis prædeterminatus: & tenemur illum non ponere, quamvis sit prædeterminatus: ergo.

Nec

56

Nec dicas Deum velle, & prædeterminare actum prohibitum specificativè sumptum, non vero actum ut prohibitum: nec velle illud secundum, quod dicit defectum, qua ratione est prohibitum: sed secundum quod dicit perfectionem. Quia ut dicit Palanco non est inconveniens quod Deus, ut provisor particularis prohibeat aliquid propter defectum, & deordinationem ad Deum ut finem particularem creaturæ rationalis, & simul velit, ut causa universalis quidquid perfectionis est in illo, secundum quod dicit ordinem ad Deum ut causam universalem. Contra hanc solutionem sunt rationes immediatè posite: insuper ad operandum materiale materialiter non requiritur velle aliquid, ut prohibitum; sed sufficit aliud velle sub cognitione prohibitionis. Sed Deus veller creaturam ponere materiale, quod est prohibitum sub cognitione prohibitionis: ergo. Minor quoad primam partem constat ex ipsa probatione, & quoad secundam: quia nihil est à parte rei in mendacio, quod non sit prohibitum: aliàs aliquid esset, quod posset sit à creatura licitè desiderari, & poni.

**

SEC.

SECTIO IV.

[Alie probationes, & solutiones.]

37 **P** Rob. 6. Si Deus causeret per se moraliter materiale peccati, causeret per se formale. Sed Deus volens, & prædeterminans materiale omnis actus mali causeret per se moraliter materiale peccati: ergo. Prob. min. Deus vellet efficaciter materiale consilij, persuasio- nis, imperij: *Eac hoc: modo committe peccatum, odium Dei, ut vindictam sumas de Deo,* quæ ex sua tendentiâ physica, & in ultima differentia tendentiæ physicae inclinant ad peccatum. Sed volens hæc efficaciter causa- ret per se moraliter materiale peccati: ergo. Prob. min. Si Deus hæc infunderet, vel ad hæc necessitaret secundum materiale, cau- saret per se moraliter materiale peccati: er- go etiam esset causa per se moralis, si hæc vellet efficaciter, & per se causeret. Confir- matur. Si Deus hæc infunderet, vel ad hæc necessitaret esset causa per se moralis mate- rialis peccati. Sed si Deus potest hæc causare per

per se, potest hæc infundere, & ad hæc ne- cessitaret: ergo potest esse causa per se mo- ralis materialis peccati. Prob. min. catenus non posset hæc infundere, & ad hæc neces- sitare, quia sine exigentia creaturæ, & sine coactione hæc causeret; sed hæc ratio est nulla: quia etiam vult efficaciter, & præde- terminat, & causat per se sine exigentia, & coactione: ergo. Confirm. Non est magis præcisiua causalitas physica per se, quam necessitas, & infusio. Sed potest hæc causa- re per se: ergo, & hæc infunderet, & ad hæc necessitare. Mai. constat ex probatione ter- tiam confirmat. 6.

58 Respondet Palanco n. 115. Hæc non suadere peccatum, quatenus dicunt perfectionem, cum non suadeant il- lud quatenus sunt vitalia, sed solo suadent peccatum quatenus dicunt deformitatem, & imperfectionem, & Deus illa causat se- cundum primam rationem non quoad se- cundam sicut dum Artifex movet instru- mentum defectuosum, opus evadit defec- tuosum, & non est culpa Artificis, sed instru- menti. Sic Deus movet ad actum secundum potentias depravatas: Contra: dicta suadent peccatum secundum hanc tendentiâ phy- sicam *committe peccatum.* Sed secundum hæc tendentiâ physicam causantur à Deo: er-

go secundum quod suadent peccatum, causantur à Deo. Min. videtur nota: quia hæc tendentia physica, ut est hæc *committe peccatum*: suadet peccatum: cum sit hortatio ad peccatum. Prob. min. Deus causat per se quidquid positivum est in peccato. Sed hæc tendentia physica *committe peccatum*, ut talis, est quid positivum, & vitalis: ergo causat dicta secundum quod habent hanc tendentiam. Deinde impugnari potest ex dictis probatione secunda in confirmatione: ubi probamus, Deum in his principiis movere potentias, ut exstant hæc consilia tanquam à causa deficiente, & defectuosa, cum non possint aliter existere sub cognitione sub qua moventur. Ad exemplum Artificis, & instrumenti, cum diximus probatione tertia ad responsionem quartam: Aliud esse, quod opus sit physice defectuosum; aliud, quod opus defectuosum sit. Primum tribuitur instrumento: secundum tribuitur artifice: quia est ipsi voluntarium: & si prohibitum esset, facere opus physice defectuosum peccaret artifex operando voluntarie instrumento, quo opus faciendum erat physice defectuosum. Sed prohibitum est suadere, & consiliare defectuose peccatum: ergo Deus per se movens potentias ut sint illa consilia, quæ sine dubio existent defectuose, peccabit.

Pro-

Deus non est causa per se peccati: quia concurrat invitus, & contra propriam inclinationem. Sed si prædeterminat non concurrat invitus, sed volens: ergo. Prob. mai. ex Anselmo de casu diabol. cap. 18. *Non solum habet aliquis à Deo, quod Deus sponte dat; sed etiam quod sponte rapit Deo permittente: & sicut dicitur Deus facere, quod permittit fieri, ita dicitur dare, quod permittit rapi. Quoniam igitur permittente Deo. Angelus malus usus est potestate à Deo data, à Deo habuit uti, quod non est aliud quam ipsum velle. Quod autem non concurrat invitus ad malitiam, seu ad entitatem secundum quod dicit defectum, probatum manet probatione 1. 2. & 3 repetendis.*

permissor peccati. Sed non esset pure permissor, si prædeterminaret ad entitatem actus pravi: ergo. Prob. min. si prædeterminaret, decretum prædeterminans esset decretum permissivum, & permissio peccati. Sed decretum prædeterminans non est decretum permissivum, nec permissio peccati: ergo. Prob. min. Decretum permissivum, & permissio peccati est indifferens ad actum bonum, & actum malum, sed non est ita indifferens decretum prædeterminans: quia est con-

connexum, & inseparabile à malitia; ut præcipue vidimus probatione 1. 2. & 3. ergo. Mai. est D. Tho. in 1. dist. 47. q. 1. art. 2. *Permissio respicit potentiam cause ad utrumque oppositorum se habentem; unde neutrum oppositorum contra permissionem est; sed utrumque secundum eam. vide plura, & solutiones de materiali, & formali locis citatis.* Dicere autem cum Palanco n. 151. D. Tho. locutum fuisse de permissione ex parte actus primi, in quantum Deus confert homini libertatem indifferentem ad utrumque est verum: quia ita confirmantur nostra principia, quæ nullum aliud decretum permissivum concedunt, nisi decretum applicativum omnipotentia, quod se tenet ex parte actus primi: ipsi vero, qui dicunt applicationem omnipotentia se habere ex parte actus primi, & qui nullum aliud decretum permissivum admittunt se habens ex parte actus primi. Sed solum admittunt decretum permissivum se habens ex parte actus secundi quomodo solvebunt verba D. Tho.

60. Confirm. quando id, quod minus determinet materiale ex vi determinandi materiale non est pure permissor formalis, qui magis determinet materiale in vi determinandi materiale non erit pure permissor. Sed creatura minus deter-

terminat materiale, quam Deus, & creatura in vi determinandi materiale non est pure permissor formalis: ergo. Prob. min. quoad primam partem, quia secunda est certa. Qui determinat ad materiale pro posteriori ad aliam determinationem connexam cum materiali, minus determinat, quam qui determinet ad materiale pro priori, & nulla supposita determinatione ad materiale. Sed creatura determinat ad materiale pro posteriori, & supposita determinatione Dei connexa cum materiali, & Deus determinat pro priori, & nulla supposita determinatione: ergo. Confirm. 2. Qui liberè determinat unicum modum existenti formale, non est pure permissor formalis. Sed Deus prædeterminans materiale liberè determinat unum modum existendi formale: ergo. Prob. min. Qui liberè impedit unicum modum impediendi formale liberè determinat unicum modum existendi formale. Sed Deus prædeterminans materiale liberè impedit unicum modum impediendi formale: ergo. Prob. min. unicus modus impediendi formale est non existere materiale. Sed Deus prædeterminans materiale liberè impedit non existere materiale: ergo. Mai. videtur nota, quia non potest coniungi defectus formalis cum existentia materialis.

Con

Confirm. 3. Deus con-
queritur de creatura Isai. 43. *Servire me fe-*
cistis in peccatis vestris, adeò ut Ansel. dicat:
Actum peccaminosum non esse à Deo ut sponte
dante; sed ut rapiatur permittente. Sed si decre-
tum permissivum non esset indifferens, sed
prædeterminans potius conqueri posset
creatura de Deo, quam Deus de creatura: er-
go. Prob. min. ille potius conqueri potest de
alio tanquam decoactus ad serviendum ac-
tioni peccati, qui proprii ad suam determi-
nationem præsupponitur liberè determina-
tus ab alio determinante connexo, & infe-
parabili ab actione materiali, & formali pec-
cati: quam qui pro posteriori ad liberam
determinationem primam illam determi-
nat. Sed si decretum permissivum non est in-
differens, sed prædeterminans, creatura pro-
priori ad suam determinationem præsuppo-
nitur liberè determinata à Deo ad actionē
peccati: ergo si creatura solum determinet
Deum consequenter ad liberam determina-
tionem Dei, potius creatura de Deo, quam
Deus de creatura conqueri poterit. Maior
videtur vera; quia maius fundamentum ad
quærellam est determinatio omnino ante-
cedens aliam, quam determinatio primam
consequens. Confirm. 4. Deus conqueritur,
quod creatura eum quasi coegerit ad per-
mit-

mittendum peccatum. Sed si Deus præde-
terminet ad materiale non est cur ita com-
paretur: ergo. Prob. min. Si Deus prædeter-
minet, Deus liberè, & sine coactione per-
mittit peccatum: ergo. Prob. Deum præde-
terminare prædeterminatione ad materiale
est permittere peccatum; sed Deus liberè, &
sine ulla coactione permittit materiale: er-
go.

SECTIO V.

Probatur conclusio ab authoritate
Tridentini Scripturæ;
& SS.

62 **P**robatur. Calvinus, Beza, Melan-
cton, & alij damnati à Triden-
tino in aliquo vero sensu di-
cebant Deum causare mala opera, quo non
dicunt Thomistæ. Sed Calvinus, Beza, &
Melancton non dicebant Deum causare per
se mala opera quoad malitiam: sed solum
quoad entitatem: ergo Thomistæ, ut ab illis
differant, sicut verè differunt, dicere debent;
Deum non causare per se mala opera, quoad
en-

nitatē. Prob. min. ex Calvino in præfatione libri de Prædestinatione apud Bellar. tomo 3. lib. 2. de Amiff. gratiæ cap. 2. *Fixum hoc & confessum esse debet, non esse cur secum peccatis socium homines Deum adscribant:* lib. de Prædestinatione pagina 994. *Quatenus mala sunt, quæ malo animo perpetrant homines Deo minime placere fateor: & in fine libri: Cum iusta de causa, licet nobis ignota, à Deo procedant, quæ scelerati ab hominibus maleficia perpetrantur, etiam si rerum omnium prima causa sit eius voluntas, peccati tamen eum esse authorem nego, & paulo post: Turpi quidem, calumnia nos gravant, qui Deum peccati authorem fieri contendunt, si omnium, quæ agantur causa est eius voluntas: vide Bellarm. supra, & cap. 3. latius. Beza explicans suam, & Calvini mentem Aphorism. 8. Non sequitur ex istis ulla istarum blasphemiarum, nempe, vel Deum esse authorem peccati, sive delectari in iniquitate, aut velle iniquitatem, vel Satanam, aut homines male agendo obedire Deo, aut quatenus male agunt facere quod Deus vult. Idem Aphorism. 19. Quidquid agit Deus bonum est: cum à summo bono nihil possit male proficisci: omnia autem efficit, omnia igitur bona sunt quatenus à Deo efficiuntur, & discrimen illud boni, & mali in instrumentis tandem locum habet. Aphorism. 21. Deus per quæcumque agat instrumenta semper*

per

per bene agit: Melancton in locis communibus dictis à num. 1336 Firmissime, & tanquam utraque manu tenendam esse sententiam, quæ negat, Deum esse ullo modo authorem peccati.

63. *Iacobus Laurentius Calvinista apud P. Sanderum lib. cuius titulus est Castigatio conscientie Iesuiticæ cæteritate, multis conqueritur de Iesuitis, quod imposuerint Calvino, Deum esse Authorem peccati: aitque §. 1. num. 4. Hanc blasphemiam totidem verbis negat, & execratur Calvinus, ibique adducit plura Calvini testimonia aientis: Tentationes, quæ alliciunt, & inducunt ad malum non aliunde, quam à Satana dimanare, & cap. 6. in Math. & cap. 23. dicit Calvinus: Deum mali authorem non debere appellari: & in Ioann. cap. 7. Iudeorum Civitatis perditionem ex ipsis solum provenire, & ad Romanos 1. Peccati causam à Deo non provenisset. Additque Calvinista citatum apud Sanderum fol. 463 Distinguunt Pontifici inter generalem concursum, & specialem operationem, inter actum ipsum & actus malitiam, & qui illustrant per exemplum ambulationis, & claudicationis in claudo. Id ipsum faciunt in suis scriptis Protestantes, ac expressis verbis Calvinus contra libertinos cap. 14. ergo Calvinus, & Calvinista non dicebant, Deum præderet. P. Iohannes Marinus, C c mi.*

minare, & causare per se formale: sed solum materiale peccati.

64

Confirm. iuxta Tridentinum sess. 6. can. 6. Deus non causat per se mala opera; sed Deus absolute, & sine restrictione causaret per se mala opera, si causaret per se entitatem operis: ergo. Mai. constat ibi: *Si quis dixerit, non esse in potestate hominis omnes vias suas malas facere: sed mala opera ita ut bona Deum operari, non permissivè solum sed etiam propriè, & per se, adeo ut sit proprium eius opus non minus proditio Iude, quam vocatio Pauli, anathema sit.* Quæ erat propositio Melanctonis in Commentario cap. 8. apud Bellarm. supra. Prob. min. 1. quia à restricto ad non restrictum valet consequentia: ergo si hæc consequentia est bona causat malum opus cum restrictione quoad entitatem: hæc consequentia est bona sine restrictione causat per se malum opus: 2. ut hæc propositio sit vera malum opus per se causatur à Deo sufficit quod malum opus per se causetur à Deo quoad entitatem. Sed ita causatur per vos: ergo. Prob. mai. ut hæc propositio sit vera sufficit, quod prædicatum causatur conveniat subiecto secundum id, pro quo supponit subiectum malum opus. Sed subiectum supponit pro entitate actus: ergo. Mai. est certa: quia hac ratione est ve-

ra hæc propositio: *corpus album est substantia; corpus album est dulce*, quia prædicatum substantiæ, & albi convenit subiecto secundum id, pro quo supponit subiectum. Prob. min. in hac propositione *opus malum est vitale*: & in allatis immediate subiectum *opus malum* supponit pro entitate actus, non pro malitia: ergo in hac *opus malum causatur per se*, subiectum supponit pro entitate. Prob. consequ. in hac propositione: *opus malum subiectum est quid positivum*, sed malitia est quid privativum: ergo. Prob. mai. & confirmatur in hac propositione *opus malum causatur à creatura per se* supponit pro entitate actus: ergo & in hac *opus malum causatur per se à Deo*. Prob. antec. Quia creatura idem causat malitiam, quia causat entitatem.

65

Confirm. Concilium definiens mala opera non esse à Deo, verè, & propriè loquitur; & non impropriè, sed impropriè loqueretur, si per malum opus non intelligeret entitatem, sed solum malitiam: ergo. Prob. min. 1. impropriè loqueretur, qui per album intelligeret solum albedinem quæ est forma albi: ergo impropriè loqueretur, qui per malum opus intelligeret solum malitiam, quæ est forma, & non etiam subiectum. 2. Concilium definit malum opus secundum quod est malum opus non

procedere à Deo; sed improprie loqueretur si per malum opus solum intelligeret malitiam: ergo. Mai. patet ex verbis Concilij. Prob. min. Malum opus secundum quod dicitur malitiam non est opus, & consequenter non est malum opus; sed privatio. Sed improprie loqueretur, qui pro opere sic probato intelligeret, quod non est opus, sed privatio: ergo.

66

Dices 1. ex Godoy tom. 2. in 1. part. tract. 4. disp. 36. quast. 14. in multis differre Thomistas ab Hæreticis. Idem Palancus num. 75. Quia hæretici convenientes cum Thomistis in concursu prædeterminante, dicebant prædeterminationem auferre libertatem, seu libertatem indifferentiæ, quod negant Thomistæ: concedebantque absolute Deum causare per se mala opera. Quod Thomistæ nunquam concedunt absolute, sed cum restrictione. Dicebant etiam illative, & ex consequentia doctrinæ, Deum causare per se formale: quia cum ex una parte dicerent illa esse mala opera, & peccata, & aliunde dicerent, Deum necessitare creaturam non relinquendo libertatem creatura sine libertate non poterat causare per se malitiam: nec peccata secundum formale ut patet, & consequenter, illative infertur, hæreticos dicere causari per se à Deo; &

& propter hæc damnantur sess. 6. can. 6. citato. Fateor Thomistas adeo benemeritos de Catholica Ecclesia in multis differre ab hæreticis; sed arguendi causa intendo in re idem concedere ac hæretici quoad influxum in peccatum; & solum differre in eo, quod hæretici dicunt prædeterminationem auferre libertatem. & Thomistæ dicunt eam prædeterminationem ab illis concessam, non auferre libertatem, in quo hæretici dicunt Pontificios esse malos logicos.

67

Contra. Verum est Concilium damnare hæreticos, quia auferbant libertatem. Sed hoc fecit Canonibus antecedentibus: Canone 4. *Si quis dixerit liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum nihil cooperari, &c. neque posse dissentire si velit, &c. anathema sit.* & Canone 5. *Si quis liberum hominis arbitrium post Adæ peccatum amissum, & extinctum esse dixerit, &c. anathema sit.* ergo cum antecederet iam decrevisset dari libertatem, quam negabant, modo intendit negare concursum ad malum opus, quod concedebant; sed hic influxus est media prædeterminatione ad entitatem, & quam ipsi dicebant ad solam entitatem: ergo hunc influxum negat. 2. Concilium damnat hæreticos concedentes prædeterminationem ad entitatem mali operis non propter doctrinam

tri-

trinam formalem, sed propter illativam: quia cum aliunde dicerent prædeterminationem auferre libertatem, illativè dicebāt, Deum esse causam formalem. Sed semel ablata libertate ad opus malum, & Deo movente ad illud non infertur iuxta Godoy, Deum fore causam formalem: ergo non damnavit eos propter illationem, sed propter doctrinam. Prob. min. ex Godoy supra num. 121. *Potest dari odium Dei omnino necessarium, & casu, in quo detur, Deus necessitat voluntatem ad odium, & causat quidquid in illo invenitur non causando malitiam formalem, quæ in tali casu in odio non datur: actus enim non liber non potest esse malus moraliter.* Ex quo sic instauro. Concilium damnavit hæreticos, quia ex influxu quem concedebant, in materiale, & ex modo sequebatur, Deum fore causam formalem. Sed per te non sequebatur Deum fore causam formalem, si ille influxus auferret libertatem: ergo solum sequitur ex influxu prædeterminante, quem concedebant, Deum fore causam formalem, si influxus in materiale non auferat libertatem. Hoc concedunt Thomistæ: ergo ex influxu, quem concedunt, sequitur Deum fore causam formalem.

68 3. Post ablationem libertatis dampnatam 4. & 5. Canone, error quem

quem damnat Canone 6. per te est in consequentia Calbini, quod Deus necessitaret voluntatem ad peccandum, & quod voluntas peccaret, & consequenter Deo tribueretur illud peccatum, cum non posset tribui creature necessitata. Sed hic error facilius, & clarius extirpabitur dicendo esse implicationem in terminis: *Creaturam esse necessitatam ad odium & peccare:* ergo cum hæc non dicat, sed relata, quæ non habent afinitatem cum his, intentum Concilij non fuit damnare in consequentiam doctrinæ: sed ipsam doctrinam. 4. Per vos sicut est in consequentia; Deum necessitare per prædeterminationem, & non esse causam peccati: ita est in consequentia Deum prædeterminare ad entitatem, & necessitare, seu auferre libertatem indifferentiæ. Sed Concilium per hæc verba non definivit prædeterminationem hæreticorum non auferre libertatem: ergo neque damnavit influxum propter alteram inconsequentiam; sed ipsum influxum damnavit.

69 Prob. 2. conclusio apud Ruiz de Voluntate à disp. 27. ad 51. Isai. 30. *Væ filij desertores, dicit Dominus, ut faceretis consilium & non ex me, & ordiremini telam, & non per ipsum meum:* Abacuc. 1. *Mundi sunt oculi tui ne videas malum, & respicere ad ini-*
qui-

quitatem non poteris: ubi videtur loqui distinguendo malum à malitia. Matth. 13. Nonne bonum semen seminasti in agro tuo: unde ergo habet zizania inimicus homo hoc fecit. Quomodo bonum semen, quod est connexum cum malitia? & quomodo mirantur, quod datur malitia, si sciunt possuisse semen connexum cum zizania 1. Ioann. 2. Concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, & superbia vite non ex Patre sed ex mundo est: & concupiscentia carnis non solum est formale; sed verè, & propriè sumpta etiam materiale: quia est actus vitalis. Mitto plurima.

lib. de Spiritu; & lit. cap. 31. Nunquam legimus in Scriptura, non est voluntas nisi à Deo, & rectè non scriptum est: quia verum non est, alioquin peccatorum etiam (quod absit) Author esset Deus: ex quo sic. Eatenus Deus prædeterminaret ad materiale, & entitatem actus, quia voluntas non est nisi à Deo. Sed falsum est voluntatem non esse nisi à Deo: ergo. Prob. min. ex Aug. allato, & de articulis sibi falso impositis art. 10. Abominanda opinio est, quæ Deum cuiusque malæ voluntatis, aut actionis malæ credit auctorem, & lib. 2. de Liber. arbitrio cap. ultim. Ad Deum non pertinere motum illum à personis, quam fatemur esse peccatum.

lib. 5. de Civit. cap. 9. Sicut omnium creaturarum, author est Deus, ita omnium potestatum dator, non vero voluntatum, malitiæ quippe voluntates ab illo non sunt, quoniam contra naturam sunt: ibi cap. 8. A Deo sunt omnes potestates, quamvis ab ipso non sunt omnes voluntates: & lib. de peccatorum meritis, & remissione cap. 18. Nefas est concedere Deum esse Authorem voluntatis malæ, & infra Malam voluntatem non habemus ex Deo, Author Thipognosticè, qui habetur inter opera. Aug. lib. 6. Mala Iudæ, ut proditio, præsevit, non fecit.

ad Thimot. 4. homil. 8. in Morali colum. 2. Scitis, quod Deus omnia providet, quod alia quidem operatur, alia vero permittit, quod nihil mali vult fieri quod non ex sola ipsius voluntate fiant omnia. sed ex nostra quoque. mala omnia ex nostra tantummodo fiant. bona omnia ex voluntate nostra, & ipsius adiutorio: ex Prosper. ad 13. objectionem vincentiorum de hominū casu: In tali negotio, neque quidquam divine voluntatis intervenit, cuius opere scimus, multos ne laborentur, detentos. Nota neque quidquam, fulgent lib. 1. ad Monistum cap. 19. Mala voluntas non pertinet ad creaturam: quia malam voluntatem non dat homini Deus. D. Thom. 1. 2. quæst. 79 art. 3. ubi inquirens an Deus sit causa excitationis, & indurationis: Dicenda,

Quod quod execratio & induratio duo important, quorum unum est motus animi inherens malo, & aversi à divino lumine, & quantum ad hoc Deus non est causa execrationis, & indurationis, sicut non est causa peccati: Nota Deum non esse causam motus animi, qui est quid positivum. Aliud est substractio gratiæ, ex quo sequitur, quod mens non illuminetur ad bene videndum, & cor hominis non emolitur ad recte videndum, & quantum ad hoc Deus est causa execrationis, & indurationis. Quæ sunt valde notanda pro nostra sententia, & in primum dist. 47. quæst. unica art. 2. Multa sunt quæ Deus non operatur, sed permissio pertinet ad causam, quæ voluntati consequenti subijcitur, ut sit potens deficere, & non deficere. Nota permissio, & ly subijcitur, & in 2. dist. 37. art. 1. ad 1. dicitur: Deum non inclinare voluntatem ad malum directè movendo, sed in quantum gratiam per quam quis à peccato retraheretur non præbet, & lect. 3. in cap. 9. ad Romanos explicans Aug. de Gratia, & libero arbitrio, dicendum: Deum inclinare hominum voluntates sive ad bona pro sua misericordia sive ad mala in meritis eorum: ait: Aliter vero ad bona, aliter ad mala: nam ad bona inclinat directè, & per se, ad malum autem dicitur occasionaliter inclinare in quantum Deus homini aliquid proponit, vel interius, vel exterius

rius quod de se est inductivum ad bonam, sed homo propter suam malitiam attrahitur ad malum. Quid clarius? Præsertim si addatur locus ubi Div. Thom. docet, Deum applicare indifferenter omnipotentiam supra tactus, & alius præcipue relatus dist. 2. de Libero arbitrio. Quibus locis ut patet non fit satis per terminos, actus, & motus mali specificativi, & repletivi, ut causa universalis, non ut causa particularis, ut communiter respondent. Ex cap. 3. de Potentia art. 7. ad 1. Voluntas dicitur habere dominium sui actus, non per exclusionem causæ primæ. Sed quia causa prima non ita agit in voluntate, ut eam ad unum determinet, sicut determinat unum, & ideo determinatio actus relinquatur in potestate antecedenti voluntates. Vide ibi plura sect. 4.

SECTIO VI

Solvuntur argumenta

○ Bijcies 1. Plura Scripturæ, & PP. testimonia, ubi dicitur 1. Deum operari omnia secundum consuetudinem

filium voluntatis sue. 2. Deum excæcare, indurare, & traddere in reprobum sensum. 3. Aliqua peccata Iudeorum in morte Christi, & Dei ordinatione, dispositione, & consilio Dei accidisse, & ut impleretur scriptura. 4. Deum peccata peccatis punire. His tamen responderetur regulâ intelligēdi scripturâ traddita à Hieronymo ab Aug. Damascen. & Ansel. Bellarm. tom. 3. lib. 2. de Amissione gratiæ Anselm. de Casu Diaboli cap. 17. Pluribus modis dicimur facere: & cum esse facimus rem & cum facere possumus, ut non sint, & lib. de Concordia præscientiæ, & prædestinationis cap. 2. Deus mala, quæ non facit dicitur facere, quia permittit. Damascen. lib. 4. de Fide cap. 20. dicit esse consuetudinem scripturæ permissionem Dei appellare eius actionem. Aug. Enchirid. cap. 97. Non fit ali-quod nisi omnipotens fieri velit, vel sinendo, ut fiat vel ipse faciendo. Neque dubitatum est. Deū facere bona, etiam sinendo fieri. quæcumque fiunt male: epist. 105. & tract. 13. in Ioan. Quem imitatur D. Tho. 1. 2. q. 79. art. 3. dicit, Deum indurare, & excæcare, quatenus non emolit. Idem Aug. lib. 13. de Trin. cap. 12. Modus, quo indutus est homo in Diaboli potestatem, non ita debet intelligi, tanquam hoc Deus fecerit, aut fieri iusserit sed quod tantum permisisset. Hieron. in Comment. 1. cap. ad Ephes. ad

ad illa, qui universa operatur secundum consilium voluntatis suæ. Non quo omnia, quæ in mundo fiant, Dei voluntate & consilio peragantur, & mala Deo potuerint imputari, sed quo universa, quæ facit, consilio facit, & voluntate. Prosper in responsione ad Capita Gallo-rum cap. 12. Voluntas Dei nunquam vult nisi bona, Præscientia autem bona noscit, & mala; sed bona, quæ aut ipse faciat, aut etiam ut nos faciamus importat; mala autem quæ omnino ipse non facit: nota omnino. S. Leo Author sententiarum, quæ in Concil. Arausico. 1. definitæ sunt, in quarum 24. quæ est postrema. Aliquos ad malum sine potestate prædestinatos esse non solum credimus; sed etiam si sunt, qui tantum malum credere velint cum omni detestatione illis anathema dicimus: & Serm. 16. de Palsione Domini. Nunquid iniquitas persequēdi Christum ex Dei orta est consilio? & illud facinus, quod omni maius est crimine manus divine præparationis armavit? Non hoc plane de summa iustitia sentiendum est. Non enim in pia furentium manus misit in se Dominus: sed omisit. Vide plura apud Bellarmin. supra à cap. 9. ubi contra hæreticos agit, an Deus sit Author peccati? ipse ex propria sententia cap. 11. dicit: Opera mala vendentium Ioseph; & occidentium Christum non voluit; nec prædestinavit, sed præsciuit, & permisit, ad hoc enim

ut infallibiliter fieret, quod Deus voluerat, & prædeterminat, ut Ioseph venderetur, & Christus occideretur satis urget Deum prævidisse malas voluntates fratrum Ioseph & Iudeorum, & simul voluisse permittere, ut malæ illæ voluntates suo tempore parerent, quod sceleratæ conceperant. Sic Aug. Prosper, fulgent: qui accuratius de his rebus disernerunt. Hæc ille ubi advertendum est, eadem obijcere hæreticos, Catholicis, ac Thomistæ nobis: sic respondet ad illud Gen. 45. *Non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum.* & cap. 50. *Nolite timere: num Dei possimus resistere voluntati?* Deinde ly *ut impleretur Scriptura*, non semper significat causalitatem finalis rationis moventis ut intentæ, sed aliquando parum eventum in re secutum, quo impletur Scriptura. Aliquando solam connexionem assertionis eū re asserta. Aliquando conditionem sine qua non permetteret Deus hæc vel illa fieri, & ratio negatione punit una peccata alijs, quatenus ex demeritis urget auxilium efficax, seu non vult dare auxilium efficax.

Notandum est etiam, quod etiam Thomistæ tenentur his rationibus respondere, & quia obijciantur ab hæreticis, & quia æquè opponendum habent contra eorum principia, quia ipsi dicunt, Deum

Deum non posse præcipere, neque consiliare mala opera, & tamen alia citata sonant Deum consiliare: cum dicant Dei consilio facta esse. Alia facta esse Dei suasionem: sic 3. Reg. 22. Spiritui malo, qui promisserat decepturum Achab dixit Deus: *Decipies & pre- valebis, vade fac ita.* Ioan. 13. dixit Christus Iudæ: *Quod facturus est fac citius.* Alia sonant Dei præceptum 2. Reg. 16. David loquendo cum filijs Sarviæ de Semei maledicente dixit: *Dominus præcepit ei, ut malediceret:* sicut et go hæc loca, quæ sonant præceptum suasionem, & consilium non intelligenda sunt de præcepto, suasionem, & consilio adhuc condistinctione actus, seu materialis. Quid mirum, quod verba sonantia prædefinitionem, præparationem, voluntatem, ordinationem, non intelligantur nisi de præscientia permissione? & ratio est; quia ut inquit Bellarm. supra cap. 11. Scripturæ dum sonant præceptum, consilium, suasionem, ad malum intelligenda sunt per metaphoram sumpta similitudine ex nostro modo operandi: in quo superior, & Princeps potens facile impedire actiones malas, & non impediens, censetur ea approbare. Sic proponitur Deus ut ignorans Gen. 3. *Ubi est Adam?* & Gen. 6. tactus dolore cordis intrinsecus: *Pœnitet me fecisse hominem.* Similiter dum dicitur

atur Deum velle prædefinire, præparare intelligenda sunt metaphoricè similitudine sumpta ex nostro modo operandi, sed vere solum significant præscientiam, & permissionem. Hæc pro omnibus autoritatibus Scripturæ, & SS. PP. de autoritatibus Div. Tho. præter ea quæ diximus disp. 2. sect. 4 modo dicemus.

74

Deinde debent refpondere Thomistæ: quia ipse præcipue Palancus queritur, quod dicamus debere Thomistas dicere, Deum causare per se homicidia, iuramenta, blasphemias, mala opera; & tamen ipsi utuntur his locis contra nos, quæ loca sonant Deum causare per se hæc mala opera, ideoque aut hæc æquè pugnat contra illos, aut fateantur, quæ dicunt à nobis imponi.

75

Obijc. 2. Aug. lib.

quæst. 83, q. 21. Deum tantummodo boni causa est, quo circa author mali non est: quia omnium, quæ sunt author est, quæ in quantum sunt in tantum bona sunt: Anselm. de Casu Diaboli cap. 20. In quantum voluntas, & conversio, sive motus voluntatis est aliquid, bonum est, & Deus est, in quantum vero iustitia caret sine qua esse non debet, malum est: Quare, quod aliquid est à Deo fit, & Dei est; quod vero nihil est, id est malum, ab iniusto fit, & eius est: & lib. de Con-

cor-

cordia Præscientiæ, & Prædestinationis supra. Omnis qualitas, vel omnis actio, & quid quid aliquam habet essentiam, à Deo est: à quo est omne, quod est facit igitur Deus omnia, quæ iusta, vel iniusta voluntate fiunt id est bona opera, & mala in bonis quidem facit quod sunt, & quod bona sunt in malis vero facit, quod sunt: sed non quod mala sunt: & D. Tho. in 2. dist. 37. q. 2. art. Quidquid est in actu deficiente de ratione actus, & antecedentis, & boni totum hoc à primo agente procedit mediante voluntate; & ibi ad 2. In actione deformitati coniuncta, hoc, quod est actionis facit, & quod deformitatis non facit: similia habet q. 3. de Malo art. 2. & 1. 2. q. 79. art. quæstioni inquitenti, utrum actus peccati sit à Deo? Dicendum, quod actus peccati, & est ens & est actus, & ex utroque habet quod sit à Deo sicut defectus claudicationis reducitur in tibiā curvā, non in virtutem motivā, à qua tamen causatur quidquid est motionis, in claudicatione ita defectus peccati non reducitur in Deum tanquam in causam licet Deus sit causa actus peccati. Hæc sæpe repetit; & dicit Deum inclinare hominum voluntates in quemcumque actum, etiam in actum peccati.

76

His omnibus ne Sancti sibi sint contrarij dicendum est, Sanctos concedentes causalitatem, & influxum in actum. P. Ioannes Marinus. D d rum

tum peccati in quantum est actus, & negati-
tes influxum, in malitiam, eundem influxum
concedere in malitiam, ac in entitatem ac-
tus: & ly in quantum, non tam significat
influxum, quam modum influendi: sicut dū
intellectus dicitur attingere obiectum ut
verum, non ut bonum: non significat intel-
lectum non habere pro obiecto materiali
bonitatem, sed illam habere pro obiecto
sub ratione veri: & similiter dum voluntas
dicitur habere pro obiecto bonitatem, & at-
tingere obiectum sub ratione boni, non di-
cimus voluntatis actum non attingere ve-
ritatem obiecti, sed solum eam attingere
sub ratione boni. Similiter phantasma pro-
ducit speciem impressam, ut representati-
vam, non ut spiritualem, & tamen producit
totam speciem impressam. Intellectus pro-
ducit visionem, ut vitalem, non ut superna-
turalem voluntas producit amorem Dei su-
pernaturalem, ut vitalem, non ut superna-
turalem, & realiter producant quidquid est
in visione, & amore, & solum indicant hæc
verba, visionem, & amorem in quantum vi-
tales formaliter correspondere intellectui,
& visioni, & in quantum supernaturales for-
maliter correspondere principio supernatu-
rali, & ex prædicato, quod adiungitur cog-
noscitur, an subiectum supponat materiali-
ter,

ter, an formaliter: an supponat simpliciter, an
personaliter, v. g. hoc subiectum *Petrus*, si
addatur hoc prædicatum est vox supponit
materialiter: quia prædicatum convenit Pe-
tro materialiter sumpto; si addatur hoc, est
homo, supponit formaliter: quia prædica-
tum convenit Petro formaliter sumpto: si
addatur hoc *Petrus* est individuum, suppo-
nit simpliciter, si addatur hoc *Petrus* est ho-
mo supponit personaliter.

77

Ad hunc modum hoc
nomen *Causa, principium influens*, & similia,
aliquando solum significat influxum physi-
cum præcisse. Aliquando significat influxum
ex propria determinatione, quando signifi-
cat influxum pure physicum, quando influ-
xum moralem, & ex propria determinatio-
ne cognoscendum est iam ex talitate cause,
iam ex talitate termini: ex talitate cause v.
g. si dicatur: *ignis producit calorem*, hic signi-
ficat solum influxum physicum; quia ignis
non est causa libera. Si dicatur: *voluntas cau-
sat suos actus* hic significat influxum physi-
cum, & permittit non habere alium influ-
xum: quia si actus sit amor necessarius, vel
alius affectus necessarius solum causatur
physicè à voluntate: & solus hic influxus sig-
nificatur dum dicitur: *Voluntas Beati causat
amorem beatificum*: quia ex termino cognos-

citur ibi non dari influxum moralem, & ex propria determinatione in hac: *Voluntas est causa sui meriti*, ratione termini significat influxum moralem, seu ex propria determinatione, quia nullus meretur nisi operatio sit ipsi libera: sicut verbum *est* significat existentiam, & ratione prædicati cognoscitur qualem existentiam significat. Si ponatur prædicatum *est præteritum*, significat existentiam præteritam: si ponatur prædicatum *existens* significat existentiam præsentem: si ponatur prædicatum *futurum* significat existentiam futuram. Quod ergo accidit verbo *est* ratione prædicati, accidit nomini *causa*, & *influxus* ratione termini.

Ex his quando SS.

PP. & D. Tho. dicunt, Deum causare quidquid positivum, quidquid entitatis est in actu malo: cum entitas, actio positivum sint, terminus physicus, nomen causa, influxus, causare ratione huius termini physici significat influxum physicum, idest Deum per verum, & physicum influxum causare entitatem actus sive permissivè, sive ut aliquis forte volet, per se purè physicè: quia vero dicunt, Deum non causare peccatum, defectum moralem, imperfectionem; cum terminus peccatum, defectus, imperfectio sint terminus moralis, hoc nomen causa, influxus, cau-

causare ratione huius termini significat influxum moralem, & ex propria determinatione: & cum Deus non causet ex propria determinatione peccatum, defectum moralem, & imperfectionem, ideo dicunt Deum causare entitatem actus pravi, non vero actum pravam, neque quod in illo est imperfectionis, & defectus. Itaque eundem influxum, quem concedunt circa entitatem actus, concedunt circa malitiam, casu quo hæc consistat in positivo, idest influxum physicum, & eundem influxum, quem negant circa malitiam, negant circa entitatem, idest influxum moralem seu ex propria determinatione. Nec loquuntur consilisse concedentes eundem influxum circa entitatem, ac circa malitiam, dum dicunt: *Deum causare entitatem; non vero deformitatem*: quia licet usurpetur in diverso sensu verbum causare circa entitatem, ac circa deformitatem, non parit confusionem; sed potius pulchritudinem in modo explicandi: quia diversus sensus termini causandi apparet ex terminis adiunctis *entitas* ratione cuius significat influxum physicum; *defectus* ratione cuius significat influxum moralem: & aliunde in ly negare influxum circa defectum, quem concedit circa entitatem, apparet pulchritudo similis atque inveniri potest in ver-

verbis æquivocis, quæ quoad sonum videntur significare opposita, & pulchrè significant diversa, ut constat ex illo Martialis: *Non bene semper olet, qui bene semper olet*, & alijs innumeris. Itaque Deus est prima causa omnis actus, & primum principium omnis motionis, & omnis motio incipit à Deo dante simul virtutem, vel libertatem ad actum, & motionem, non aliter: non potest dici prima causa, aut principium malitig: quia hoc sonat influxum moralem, & defectuosum propter dicta vide alia de influxu Dei in peccatum sect. 2. 3. & 4.

Obijc. 2. Deus eadem proprietate, quæ causat substantias causat actiones pravas v.g. adulteria, & fornicationem, unde procedunt. Sed substantias causat per se: ergo actiones pravas. Dilectus est D. Thom. in 2. dist. 37. q. 2. art. 2. & Anselm. de Calu Diaboli ubi cum Discipulus obijceret. *Quod quidem Deus naturas omnium faciat fatendum est, quod vero, singulas actiones perversarum voluntatum, vel ut ipsam pravam motum voluntatis, quo ipsa prava voluntas se movet faciet quis concedari* Respondet: *Quid mirum si dicimus Deum facere singulas actiones quæ sunt mala voluntate cum fatemur eum facere singulas substantias quæ sunt iniusta voluntate, & iniusta actione?* Argumentum est

etiam

etiam contra adversarios 1. quia adversarii non concedunt absolute: Deus causat actiones pravas, & hæc verba absolute sonant Deus causat actiones pravas: sicut ergo ipsi limitant verba, ita licebit nobis limitare. 2. Quia argumentum intendit, quod eadem ratione, qua causatur terminus actionis, debet causari actio. Sed per te substantiæ causantur à Deo secundum prædicatum genericum, & differentiale: ergo actio adulterandi causatur à Deo secundum prædicatum genericum, & differentiale: vel si hæc actio solum causatur secundum prædicatum genericum: substantia solum causabitur secundum prædicatum genericum.

Resp. dist. mai. Deus eadem proprietate, quæ causat substantias causat actiones mediatas, & dispositivas pravas, neg. mai. causat actiones immediatas non pravas, conced. mai. & concessa min. dist. similiter conseq. Itaque actio adulterandi solum valde remote, & dispositivè est actio prolis: cum plures dies intercedant, & plures dispositiones, ut substantia prolis interne producat, & illam actionem pravam non causat per se Deus; sed solum physicè permissivè, aut pure physicè per se, ut forte aliquis volet post illas dispositiones; & post multos dies à Deo producit substantia, &

Deus

Deus est causa per se huius actionis immediate, sicut & substantiæ. Nec terreat, quod D. Tho. utatur nomine authoris omnis actionis, quia iuxta adversarios non est author actionis malæ absolute loquedo, nisi in quantum est actio: & hoc est sumere nomen authoris late pro influente physice, quin accipiat vires ab alio, ut late explicabimus de influxu Dei in peccatum sect. 2.

81

Obijc. 3. Generatio hominis potest causari per se, & si infallibiliter, & sine novo exercitio libertatis sequatur infectio animæ per contractionem originalem: ergo Deus poterit per se causare entitatem peccati; & si similiter sequatur malitia. Argumentum probat, Deum posse consiliare, & præcipere materiale peccatis, quia potest consiliare, & præcipere generationem hominum: *Crescite & multiplicamini*: dist. ant. & generatio hominis est per se mala, aut per se connexa cum contractione originalis, aut per se occasio contractionis, aut non supponens, licet per accidens, exercitium libertatis Adami, neg. ant. & est per se bona, & per se inconnexa, & per se non occasio, & per accidens supponit malum exercitium libertatis Adami conced. & neg. consequ. Quia materiale est per se connexum cum formali, & non supponit exerci-

titium circa formale, cum potius exercitium circa formale sit unicum exercitium circa materiale.

82

Obijc. 4. contra conceptum omnipotentia videtur plura ex existentibus esse permixtabilia ab omni potentia, quam causabilia per se, sed si Deus non causeret per se entitatem actus plura ex existentibus essent permixtabilia, quam causabilia per se; quia plura sunt peccata, quam bona opera: ergo. Resp. neg. mai. Quia sicut non est contra conceptum divinæ misericordiæ, quod plura existant peccata, quam bona opera; quod plures damnentur, quam salventur; non est cur sit contra conceptum omnipotentia, quod plura ex existentibus sint permixtabilia, quam causabilia per se. Sed, quidquid sit, an defacto plura sint permixta, quæ causata per se: quia quodvis fortasse voluntarie dicitur, cum nemo noverit numerum peccatorum, nec numerum Angelorum, substantiarum, & accidentium, quæ causantur per se. De possibili plura sunt entia causata per se, quam permixtabilia: quia substantiæ corpora, accidentia physica constitutiva universum sunt causabilia per se, & respectu cuiusvis libertatis sunt posibles infinitæ actiones bonæ, & infinitæ malæ: & consequenter de possibili loquendo plura sunt cau-

Objc. 5. Si agente universali movente potentiam subordinatam sequatur defectus, defectus non tribuitur agenti universali; sed potentiae subordinatae defectuosa; ergo licet Deus praedeterminet actionem, & entitatem peccati, ex qua sequitur defectus, defectus non tribuitur causae universali, sed potentiae, & creaturae defectuosa; & defectibili. Mai. est D. Tho. q. 3. de Malo art. 2. & supra saepe reperit, se explicant exemplo claudicationis, quae non tribuitur voluntati moventi. Sed defectui tibiae. Resp. dist. ant. Agenti universali moventi motione indifferenti, non tribuitur defectus, conc. ant. moventi, & praemoventi motione efficaci, nego antec. Ad D. Tho. ex hoc sequitur D. Tho. non cognovisse praemotionem efficacem sed solum indifferentem, de qua disp. 2. de Libero arbitrio. Ad exemplum claudicationis, iam diximus, tunc claudicationem fore voluntariam, & voluntatem fore causam moralem claudicationis: quia licet ipsi non tribuatur, quod actio sit claudicatio: tribuitur, quod actio, quae est claudicatio sit, quod sufficit ut si claudicatio esset prohibita tribueretur peccatum. Itaque Deus non praemovet creaturam praemo-

motione efficaci; sed solum indifferenti; alias Deus esset causa per se peccati propter rationes conclusionis: & haec observanda ad multas auctoritates D. Thom. ubi dicitur, quod etsi Deus moveat ad actum peccati, defectus solum est in creatura defectibili, & in eo, in quo antecederet datur defectus, ut se explicat in 2. dist. 37. quaest. 2. art. 1.

Objc. 6. Palanc. q. 20. num. 31. ex eo quod Deus praedeterminet actum peccati quatenus impeditivum maioris peccati, non est causa per se peccati. Sed Deus praedeterminans actum peccati illud praedeterminaret quatenus impeditivum maioris peccati: ergo. Maior est veritas quia ex eo quod Deus minuatur in hoc malitiam non est causa per se peccati: imò communis opinio tenet etiam homines posse suadere, & consiliare, ut alter elligat e duobus peccatis minus peccatum. Prob. min. Minus peccatum eo impedit maius peccatum, quatenus plus retinet de ordine rationis, de plenitudine essendi, & de bonitate. Sed peccatum plus retinet de ordine rationis, de plenitudine essendi, & de bonitate, quo plus habet de actu: ergo Deus praedeterminans actum peccati illud praedeterminat, quatenus impeditivum minoris peccati. Minus

norem prob. ex D. Tho. 1. 2. quæst. 73. art. 2.
& quæst. 10. de Malo corpore. & ad 1. & 2.
ubi dicit, qui comedit quantum
debet, sed quando non debet, minus pecca-
re, quam comedens quantum non debet, &
quando non debet: quia primus actus ha-
bet plus de ordine rationis. Resp. concess.
mai. neg. min. Ad prob. dist. mai. quod plus
retinet de ordine rationis, plenitudine es-
sendi, & bonitate morali, conc. mai. de ple-
nitudine essendi, & bonitate physica, neg.
mai. & dist. min. & concessa de plenitudi-
ne essendi, & bonitate physica, negata de
moralis, neg. conf. Exemplum D. Tho. solum
loquitur, ut patet de bonitate morali: quia
comedens quantum debet, ex hoc capite ha-
bet bonitatem moralem negativam per se
loquendo, & per accidens habebit forte bo-
nitatem positivam, ut diximus disput. 4. de
Bonitate. Adde implicare in terminis Deum
prædeterminare voluntatem ad minus ma-
lum moraliter formaliter tale, quia cū præ-
determinat auferat libertatem actus præde-
terminati: ideoque non erit malus formaliter,
nisi respectu Dei prædeterminan-
tis.

Institit si Deus prævi-
deat, quod si conferat auxilium A: indiffe-
rens, seu quod si non prædeterminetur crea-
tura

tura ponet actum malum ut octo, Deus po-
terit eam prædeterminare ad actum malum
ut quatuor. Prob. Deus poterit sic determi-
nare, si prædeterminatio non auferat liber-
tatem: quia sic prædeterminare est impedi-
re maius malum, & retrahere à maiori ma-
lo, quod potest Deus facere. Imo ad quæ-
tionem præsentem supponimus prædeter-
minationem non auferre libertatem, ut ait
Palanco. Deinde poterit sic prædetermina-
re, si prædeterminatio auferat libertatem:
quia tunc aperte est minus malum actus
malus ut octo, cum solum sit materialiter
malus, ergo saltem aliquando poterit Deus
prædeterminare ad materiale peccati. Resp.
permissio toto argumento, Deum non posse
prædeterminare ad materiale peccati in
casu quætionis, v. g. non posse prædeter-
minare ad entitatem odij Dei præ carentia
odij Dei. Permissi totum argumentum, non
quia sit verum, sed ne misceamus, quætio-
nes, & ex se difficiles faciamus magis im-
plexas. Est enim magnum dissidium inter
Authores, an Deus possit necessitare ad ac-
tum intrinsece malum, de quo diximus dis-
put. 6. de Bonitate sect. 3. & disp. 2. de Meri-
to loquendo de necessitate vaga, & disp. 2.
de Actibus humanis sect. 2. & ult. ubi verius
iudicabimus Deum non posse per se causa-

re moraliter actū intrinsecè malum materia-
liter talem, nisi consequenter ad supposi-
tionem contingentem, qua iudicatur bonū.
Vide plura tract. de fide ubi, an Deus possit
causare per se errorem morale? Mitto ar-
gumentum etiam esse contra arguentem:
quia probat Deum posse consiliare, & sua-
dere entitatem peccati in illo casu: quia
possumus suadere, & consiliare alterum eli-
gere è duobus minus malum.

Institit. Non minus præ-
cisiua est divina volitio, quam divina abo-
minatio. Sed Deus potest abominare actio-
nem peccati prout est à creatura, quin illam
abominet prout est à Deo: ergo potest velle
actionem peccati prout est à Deo: qua ra-
tione est bona, & entitas, quin illam velit
prout est à creatura, qua ratione est mala.
Prob. min. 1. Quia incredibile est Deum
abominare actionem aliquam prout est à
Deo. 2. Quia prout est à Deo non est bruta-
lis, sed habet conformitatem cum ratione, &
consequenter est bona. 3. Rectitudo amoris
sumitur per conformitatem ad rem ama-
tam, sicut veritas cognitionis per confor-
mitatem ad rem cognitam. Sed illa actio
habet intrinsecam amabilitatem transcen-
dentalem, & est intrinsecè amabilis: ergo
potest amari amore recto. Mai. suadetur:
quia

quia sicut implicat veritas, quæ non sit cog-
nosibilis verè, debet implicare bonitas, quæ
per se loquendo non sit amabilis rectè: qui
enim amat obiectum ex meritis obiecti, rectè,
& ordinatè amat.

Resp. concess. mai. nego
min. Ad probationem primam nego. Quia
cum illa actio prout à Deo sit contra vo-
luntatem Dei, & Deo renuente influere, &
rapta à Deo, quid mirum, quod Deus illam
abominetur adhuc prout à Deo: admodum
quo si manus filij cogeretur ad percutien-
dum dilectissimum Patrem, filius abomina-
ret actionem percussioneis prout à filio: quia
procedebat à filio contra ipsius voluntatē.
Ad 2. Prout à Deo est brutalis moraliter res-
pectu creaturæ; non vero est brutalis phy-
sicè, sed rationalis: & ideo est peccatū: quia
est rationalis, non tamen est amabilis res-
pectu Dei: quia si ideo Deus rectè se gerit
in illa actione, quia eam non amat, quomo-
do poterit eam amare, nisi non se gerendo
rectè. Ad 3. neg. mai. vel suppositum quoad
primā partem. Quia rectitudo amoris su-
mitur per conformitatem ad regulam mo-
rum, qui est Deus: nec video cur adeò fir-
miter asseratur antecedens à Palanco, cum
ipse in hoc argumento asserat q. 20. n. 49.
Regulam morum esse divinam voluntatem:

si ergo regula morum est divina voluntas; per conformitatem ad divinam voluntatem sumetur rectitudo amoris, & non per conformitatem ad rem amatam. Similiter falsa est paritas veritatis, data prima parte maioris: quia veritas formalis cognitionis sumitur constitutive per conformitatem ad veritatem obiecti, cum veritas formalis constituitur per cognitionem, & obiectum; & bonitas formalis amoris, etsi regularetur per bonitatem obiecti; non constituitur per bonitatem obiecti: cum ergo regula bonitatis sit Deus; & non divina voluntas, sumpta voluntate pro volitione: quia regula constituitur per prædicata necessaria, non per contingentia: cum prius sit obiectum esse bonum, quam quod Deus illud velit, & illa actio sit disconformis, & dissona Deo, & Deo renuente existat, idè est mala moraliter: similiter est falsum, esse de ratione bonitatis transcendentalis, quod per se loquendo possit amari rectè: quia bonitas transcendentalis dividitur in bonam, & malam moraliter; & bonitas transcendentalis non potest amari rectè moraliter; at verò veritas transcendentalis, cum non dividatur in veritatem moralem, & falsitatem moralem; sed semper maneat in ratione veræ, de ratione veritatis est quod possit cognosci verè.

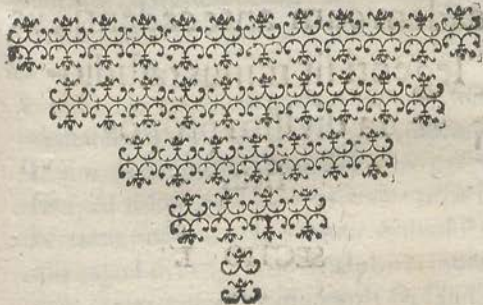
Institit, Deus causat per se cogitationes pravæ necessarias quoad entitatem: ergo potest illas prædeterminare. Probatur antecedens. Deus causat illas cogitationes necessarias. Sed non per decretum indifferens: quia iuxta nos Deus causat effectus necessarios per decretum connexum: ergo nec dicas, Deum eas causare ex determinatione libera creaturæ; quia sæpè nulla præcedit, nec comittatur determinatio libera. Nec dicas eas causari à Deo ex determinatione Dæmonis, seu determinato à Dæmone: quia cum Dæmon non efficiat tales cogitationes; sed solum moveat phantasiam. Deus liberè applicat omnipotentiam ad tales cogitationes: ergo liberè eas efficit, & ex propria determinatione. Deinde: quia sæpè non proveniunt tales cogitationes à Dæmone; sæpè enim proveniunt à carne, vel naturali temperamento: ergo qui nolint distinguere inter entitatem, & malitiam debent concedere Deum absolute causare per se cogitationes malas: qui distinguunt, decentius loquuntur dicentes; Deum eas causare quoad entitatem, non quoad malitiam.

Respond. neg. antec.

434
Disp. 5.
Ad probationem concessa, vel potius
permessa mai. propter nomen *cause*, ne-
go min. Quia ut diximus disputatione 6.
de Bonitato, Deus concurrit per decre-
tum indifferens positum ad exigentiam
reliquorum priorum ad actiones pra-
vas: si enim sufficit decretum indiffe-
rens, ut causa libera infallibiliter ope-
retur, cur non sufficeret, ut infallibili-
ter operetur causa necessaria. Deinde
Deus liberè habet tale decretum appli-
cativum, ex quo sequitur necessario
actio prava, positis reliquis comprinci-
pijs, hoc tamen solum est permittere,
& libere permissivè ponere actionem
pravam, cum effectus sequatur, & non
ex intentione Dei: & cum Deus non
teneatur vitare concursum: sicut sub-
mersio navis solum permittitur à Nau-
clero, non gubernante, dum non te-
netur illam gubernare, & sic de alijs,
de quo plura dedimus disp. 2. de actib. hum.
sect. 2. & ult. ubi diximus, Deum forte posse
causar per se cogitationes mali, non
verò cogitationes malas: sicut audiens
confessiones, & ex iusta causa studens
rebus obscenis causat per se cogitatio-
nes mali, non vero cogitationes ma-
las. An vero Deus possit causare per se
purè

435
Sect. 6.
purè physicè cogitationes malas, id non
pender ex questione inquirente, an Deus
possit causare per se purè physicè ma-
litiā peccati casu, quo consistat in po-
sitivo. Vide de influxu Dei ad pecca-
tum sect. ultim. Vide alia argumenta de
influxu Dei in peccatum à sect. 2.
quæ huc etiam veniunt ne
reperantur.

DISPUTAT. VI.

Placuit seorsim proponere
hanc quæstionem, quæ est
eadem cum antecedenti, ut
legenti sit minus fastidio-
sa divisim propo-
sita.

SECTIO I.

An Deus influat immediatè in peccatum?

Svp. De fide esse Deum
non ita influere in pec-
catum, ut sit causa per
se, & Author peccati,
Deus enim, nihil odit
eorum, quæ per se faciunt
&

& odio habet peccatum Patet ex Concilio
Arausico. *Suam voluntatem homines faciunt, non
Dei, quando id faciunt, quod Deo displicet.* & ex
Tridentino sess. 6. can. 6. *Si quis dixerit, mala
opera ita ut bona Deum operari non permittit
solum sed etiam propriè, & per se: adeo ut sit
proprium eius opus non minus proditio Iude,
quam vocatio Pauli: anathema sit: & ratione
probat. Repugnat Deum summè Sanc-
tum malè moraliter operari. Sed causare
per se peccatum esset malè moraliter ope-
rari: hac enim ratione creatura malè mora-
liter operatur, dum peccat: ergo repugnat
Deum esse causam per se, & Authorem pec-
cati.*

2 Aliqui iudicant hanc
veritatem stare non posse nisi dicendo,
Deum non influere immediatè in pecca-
tum; sed solum mediatè, quatenus causat li-
bertatem: ita Durand. Præposit. Aureolus, &
alii apud Rayn. iud. in disciplina morali:
dist. 4. num. 352. & ex modernis Dola, Ca-
pucinus lib. de Concurſu Dei part. 4. &
non destitutam autoritate iudicat Vazq.
& absolutè probabilem censet Puente, Hug-
tado, Quirós, quibus satis faver Ribad. disp.
11. de Prædestin. cap. 5. sed hoc errori pro-
ximum iudicat Sanct. Tho. in 2. dist. 37. q.
2. art. 2. & à multis appellabatur hæretica
tem.

tempore Alberti Magni, ut ipse testatur in
2. distinct. 31. art. 7. apud hunc disp. 3. num.
317. & Aranda disp. 34. num. 124. fundatur
necessitas huius concursus immediati in
dominio Dei, & subiectione creaturæ, vi
cuius essentialiter est determinatus. ut quid
quid existat, immediate subiiciatur ipsi
quoad esse, & conservari; aliàs non esset do-
minium perfectissimum. Non tamen ita
subiicitur, ut posita libertate possit Deus
pro suo nutu suspendere concursum imme-
diatum; aliàs posita libertate posset illam
auferre. Fundatur etiam hæc necessitas con-
cursus immediati in eo, quod nostri com-
muniter contra Vazq. tom. 1. in 3. part. dis-
74. cap. 5. Mauri de Generat. q. 23. Aranda
supra num. 132. Deus determinat creatu-
ram quoad individuum negativè, quæ de-
terminatio communiter explicatur, quate-
nus omnipotentiam immediatè influxuram
applicet ad *A* præ alijs individuis eiusdem
speciei, vi cuius creatura impotens eligere
inter individua, quæ non discernit, manet
proximè potens ad *A* præ alijs. hæc tamen
ratio cessat, si omnipotentia non influat im-
mediatè: vide alia apud Izquierdo su-
pra.

Vnde. Non fundatur nec-
cessitas huius immediati concursus in eo,
quod

quod Scripturæ: & PP. dicant Deum esse
Authorem, & causam rerum omnium: quia
hæc ratio solum probat concursum respec-
tu rei bonæ. Neque in eo præcisse, quod sit
permissor: quia ratio permissoris salvari pos-
set sine concursu immediato: fundatur ergo
ut diximus, in supremo dominio Dei, & in
subiectione summa creaturæ, & in determi-
natione quoad individuum cum summa
perfectiōe faciendâ: & magis commen-
dante dominium Dei.

Sup. 2. ex dictis de decre-
to applicativo contra aliquos, ad hunc con-
cursum immediatum necessarium esse de-
cretum applicativum omnipotentia, quod
decretum debet esse indifferens, ne auferat
libertatem; & ne Deus sit causa per se pec-
cati, & non est disiunctiva volitio peccati,
& boni operis, ut ibi diximus contra Lugo,
Arriaga, & Anton. Perez, quando peccatum,
& bonum opus sunt contradictoria: quia ta-
lis volitio disiunctiva circa peccatum esset
indecens in creatura, & potiori iure in
Deo, quia cum æquè satisfaceret eius volitio-
ni per positionem peccati, ac boni operis,
erit æquè voluntarium unum, ac aliud. Et
quia homo non peccaret ponendo actio-
nem pravam, quia se conformaret cum vo-
luntate divina, & propter alias rationes ibi
ad-

adductas. Quia si adhuc dicendo volitionem tendere potius in bonum opus, quam in malum, difficile salvamus, quod Deus non sit causa per se peccati, quanto magis difficile salvabitur, si volitio æquè tendat in peccatum, ac in bonum opus. Propter has rationes non est disiunctivè versans inter peccatum, & alios terminos positivos, ut ibi diximus contra Iunium. Unde decretum applicativum est volitio inefficax boni operis, quæ volitio est applicatio ex modo tendendi exercitio, non vero ex modo tendendi signato: & simul est volitio inefficax peccati, ideoque excludens à Deo omnem inclinationem elicitam erga peccatum; & etiã innatam; vel quia non datur in Deo inclinatio innata distincta ab elicita: vel quia deberet esse summe conformis inclinationi elicite.

His suppositis dico. Deum immediatè producere quidquid positivum est in peccato. Ideo tamen non esse causam per se peccati, quia non concurrat ex sua determinatione; sed ex determinatione creaturæ; & contra suam inclinationem; ideoque solum permissivè, & per accidens. Ita præter Soto, Cano, Curriel, Cornejo, Henric. 1. part. disp. 27. n. 33. Arriaga 1. 2. disp. 39. n. 14. Avic. disp. 2. 1. n. 75. Quiros tom. 2. disp.

disp. 17. n. 10. Herrera q. 8. sect. 1. Pein. lib. 2. Phys. disp. 5. sect. 2. & est communis iam inter nostros. Imò Oviedo, & Raynaudus, qui videntur negare Deum concurrere ad formale peccati, in re sentiunt nobiscum, quia solum negant Deum concurrere per se, & ex propria determinatione, existimantes hunc concursum sonare hæc verba *concurrere ad formale*, quia cum formale peccati sit quid morale, concurrere ad formale, videtur dicere concursum moralem, seu ex propria determinatione.

6 Hunc concursum infirmat Isaias 43. *Servire me fecistis in peccatis vestris*, & verba Tridentini relata n. 1. Neque contra hunc modum concurrenti sunt illæ propositiones damnatæ ab Innocent. XI. 1. *Deus donat nobis suam omnipotentiam ut ea utamur sicut aliquis donat alteri librum, aut villam.* 2. *Deus subiecit nobis suam omnipotentiam.* Quæ, ut iacent iure sunt damnatæ, neque in ullo ex nostris reperiuntur: quia ut iacent significant dominium proprietatis in creaturis respectu omnipotentiae: & solum dicimus Deum ex sua voluntate, & dominio nolente nos determinare, applicare suam omnipotentiam ita ut res determinemus nos, & omnipotentiam ad hæc præ illa operatione, & in ordine ad hæc quasi subijcere

cere nobis omnipotentiam quod *quasi* multum limitat subiectionem, vel potius alienat. Quod aperte dixit Epiphani. hæresi 66. *Iuxta promissionem liberi arbitrij propria voluntate uti concedit, ut quisque quod voluerit faciat, quod ipse quidem malorum causa non sit,* & si Thomistæ putant hanc damnationem esse contra nos dicentes omnipotentiam *quasi* subijci voluntati creatæ, ut propria voluntate uti concedat, ut quisque quod libuerit faciat. Ipsi dicunt Deum posse se obligare ex iustitia creaturæ ad faciendum hoc vel illud; & defecto ita se obligare. dicant rogo an hoc sit subijcere suam omnipotentiam voluntati creatæ?

7

Prob. iam, Deum sic concurrentem immediatè non esse causam per se peccati. Causa rationalis non operatur propriè, & per se, & ut author, quod operatur ex aliena determinatione, & contra propriam inclinationem. Sed Deus solum concurrat immediatè ad peccatum ex aliena determinatione, & contra propriam inclinationem: ergo non est causa per se peccati. Min. constat ex dictis. Prob. mai. iuxta utramque Scholam, & iuxta SS. PP. Ideò Deus non est causa per se malitiæ formalis: quia non vult malitiam formalem: ergo Deus non operatur propriè, & per se, & ut

aut.

author, quod operatur ex aliena determinatione, & contra propriam inclinationem. Antec. patet ex Aug. lib. 83. Quæst. q. 3. *Illo autore cum dicitur, illo volente dicitur,* ex D. Tho. in 2. dist. 27. art. 1. argumento. Sed contra: *Quidquid fit Deo volente, fit Deo autore:* ex Anselm. qui cum lib. de Conc. cap. 1. dixisset: *Facit Deus omnia, quæ iusta, vel iniusta voluntate fiunt,* & lib. de Casu Diaboli cap. 20, à Deo fuisse tanquam efficiente malam voluntatem Diaboli: *Quia facit singulas actiones, quæ fiunt mala voluntate:* asseruit illam malam voluntatem non fuisse à Deo ut autore, quia non fuit Deo volente. Confirm. Si Patris brachium arriperetur, renuente Patre, & occideretur filius, Pater non esset causa per se occisionis filij. Sed non alia ratione nisi quia operatus est contra propriam inclinationem: ergo causa rationalis non operatur tanquam causa per se, quod operatur contra propriam inclinationem.

8

Confirm. 2. causa rationali ut talis non est causa per se operationis, quam non operatur, ut rationalis, hoc est ut electiva, seu ut differt à bruto. Sed quod operatur contra propriam inclinationem, non operatur ut rationalis, & electiva, seu ut differt à bruto: ergo quod operatur

tur ex aliena determinatione, & contra propriam inclinationem non operatur tantquam causa per se. Maior præter quam videtur patere. Prob. ex Anselm. cap. 28. de Casu Diaboli dicente ideo Deum non peccasse, nec fuisse causam per se malæ voluntatis, quia Angelus habet malam voluntatem à Deo quatenus est quidam ens, & bonum: *Non solum habet aliquis à Deo, quod sponte dat sed etiam quod iniuste rapit, Deo permittente.* Confirm. 3. ex Aristotele lib. 2. Physic. text. 82. dicente: Artifici non posse tribui opus defectuosum, quod dicitur peccatum artis, quia est contra intentionem artis, solumque provenit ex ignorantia artificis, vel alia causa. Ex illo eodem textu, dicit D. Tho. in 2. dist. 18. q. 1. art. 3. ad 6. Monstrare esse contra naturam, & non tribui virtuti generativæ, seu formativæ, quia præter intentionem illius contingunt.

9. Confirm. 4. submersio navis non imputatur omittenti auxilium, quando omittens neque habet intentionem, neque obligationem vitandi submersionem, & imputatur, quando habet obligationem vitandi submersionem sed non alia ratione nisi quia in secundo casu interpretativè, & moraliter censetur velle submersionem; secus in primo: ergo ut causa rationalis sit cau-

causa per se operationis, seu ut ipsi impuretur operatio debet velle talem operationem. Vide plura de prædeterminatione ad materiale sect. 6. & disp. 1. & 2. de Actibus humanis.

10

Ex his inferitur Deum esse causam permissivam peccati: quia Deus causat permissivè, quod non causat per se, et si enim permissio ex capite permissionis nõ dicat influxum, ut patet in superiore permittente actionem subditi, non tamè excludit influxum, dum modo sit contra propriam inclinationem, ut constat ex rationibus, & autoritatibus allatis. Est etiam causa per accidens peccati. Non eo sensu, quo creatura dicitur causa per accidens malitiæ: quia creatura dicitur causa per accidens malitiæ, quia non vult malitiam ut talem: vult tamen ens connexum cum malitia, quam tenetur vitare. At verò Deus neque vult malitiam ut talem, neque ens connexum cum malitia, sed præter omnem inclinationem influit in actum; & in hoc sensu dicitur causa per accidens peccati. An verò Deus sic causa

physica per se peccati? dicemus postea.

**

SECTIO II.

Solvuntur obiectiones.

II **M**issis alijs argumentis aductis disp. de Prædestinatione ad materiale sect. 6. circa auctoritates, quæ præventæ sunt partim ibi sect. 5. alijs auctoritatibus. Obijc. 1. Si Deus immediatè influit in peccatum, Deus potest velle, & vult, saltem influxum: ergo est causa per se peccati: Prob. ant. Deus potest velle, quod est honestum Deo, & ipsum decens; sed influxus immediatus in peccatum est decens, & honestum Deo, utpotè adimpletivus muneris causæ primæ: ergo potest velle talem influxum si semel influit in peccatum. Explicatur. Deus potest velle id, quod est perfectio Dei. Sed influere immediatè in peccatum per nos est perfectio Dei: & existere peccatum sine influxu immediato Dei esset Dei imperfectio: ergo potest velle talem influxum. Explicatur 2. Non minus sancta est divina omnipotentia, quam divina voluntas. Sed influxus in peccatum

potest esse terminus divinæ omnipotentia: ergo, & divinæ voluntatis. Explicatur 3. Cavendo solutionem. Saltem poterit Deus velle concurrere ex determinatione creaturæ: quia sic concurrere purgat hunc influxum ab omni imperfectione, & relinquit illum in esse honesti. Sed Deus potest velle, quod est purgatum ab omni imperfectione, & est honestum: ergo potest velle concurrere ex determinatione creaturæ.

12 Resp. Deum velle positivè, vel permissivè omnem effectum ad extra utpote liberum Deo. Ad probationem, dist. mai. Deus potest velle, quod est honestum Deo, quia non volitum, neg. mai. seu implicat in terminis; quod est honestum Deo, licet volitum, conc. mai. & dist. min. neg. conseq. Itaque Deus vult concursum in actu primo consistente in præparatione omnipotentia, non verò potest velle influxum in actu secundo, qui est malus moraliter respectu creaturæ, & non præscindit ab esse malum moraliter respectu creaturæ illud ponentis ex propria determinatione, non verò est malus moraliter respectu Dei illum producentis permissivè. Ad 1. explicationem, dist. mai. Deus potest velle, quod est perfectio intrinseca Dei, conc. mai. extrinseca, sub disting. aliqua, conc. omnis nego. quia in om-

omnium sententia malitia formalis peccati est perfectio extrinseca Dei, quia ostendit Dei perfectionem intrinsecam; & tamen in nulla sententia potest eam velle. Ad 2. influxus in peccatum est terminus divinæ voluntatis permissivæ, non positivæ. Ad 3. respond. argumentum implicare in terminis: quia si ille influxus solū est bonus quatenus non terminat affectum Dei, quomodo poterit terminare affectum Dei? Seu quomodo poterit Deus velle concurrere ex sola de terminatione creaturæ, si per hoc ipsū exerceat concurreret ex propria determinatione?

13

Instabis: Sanctitas principij creati, scilicet, virtutis infusæ, & acquisitæ, tanta est, ut non possit influere in peccatum etiam ex aliena determinatione. Sed sanctitas Dei infinitè excedit sanctitatem virtutis creatæ: ergo Deus non potest influere in peccatum adhuc ex aliena determinatione. Confirm. Omnis actio Dei est sancta, & laudabilis: quia est opus Dei, laudabilis in omnibus operibus suis: & quia aliàs Deus non se haberet honestè in tali actione. Sed actus peccati non est actio sancta: ergo non est actio Dei. Argumentum probat Deum non posse immediatè influere in actus indifferentes: quia virtus infusa non

pca

non potest in illos influere. Resp. dist. mai. sanctitas virtutis tanta est, ut non possit influere in actus pravos ex defectu extensionis in activitate: conc. mai. quia solū habet pro sphaera actus respicientes motivum virtutis, & ideo non potest influere in actus indifferentes: titulo præcisè sanctitatis; neg. mai. & conc. min. neg. conseq. quia sphaera omnipotentiae est omne positivum, quodcumque illud sit. Ad confirmationem dist. mai. omnis actio Dei per se causantis est sancta, & laudabilis, conc. mai. & solè hæ actiones dicuntur opus Dei; omnis actio Dei permittentis, neg. mai. & concessa min. neg. conseq. Deus se habet sanctè respectu huius actionis, quia illam permittit exercendo munus Gubernatoris universi: ex hoc tamen non est sancta sicut superiores sanctè se gerunt sæpè in permissione peccatorum, & peccata non sunt sancta.

14

Obijcies 2. ex Godoy. Si Deus non influit in entitatem peccati ex sua determinatione, Deus non erit causa prima entitatis peccati, dabunturque duo prima principia aliud bonorum, aliud malorum; qui est error Manichæorum: Prob. Deus non est Author entitatis peccati, sed hoc ipso creatura, est causa prima entitatis peccati: ergo, Prob. min. ex D. Tho. in 2. dist. P. Ioannes Marin.

FF

37.

3. q. 2. art. 2. Si voluntas humana actionem aliquam producere posset cuius Deus Author non esset: voluntas humana rationem primi principij haberet: quia hoc est de ratione primi principij, ut agere possit sine auxilio, & influenza prioris agentis. Prob. Concurfus, in quo Deus magis subordinatur creaturæ, quam creatura Deo, non sufficit, ut Deus sit causa prima. Sed si Deus non influat ex propria determinatione, sed ex determinatione creaturæ, magis subordinatur in tali concursu Deus creaturæ, quam creatura Deo: quia pares sunt in eo, quod concursus creaturæ non possit existere sine concursu Dei, & concursus Dei non possit existere sine concursu creaturæ: & excedit creatura in eo, quod concursus Dei subijciatur determinationi creaturæ; non verò concursus creaturæ determinationi Dei: ergo per talem concursum magis subordinatur Deus creaturæ, quam creatura Deo, Confirm. Ad subordinationem creaturæ ad Deum, non sufficit, quod non possit elicere actus vitales sine concursu Dei: quia etiam Deus non potest elicere actus vitales creaturæ sine concursu creaturæ, & non subordinatur creaturæ: ergo subordinatio, vi cuius Deus est causa prima, ulterius requirit determinationem Dei. Confirm. 3. Quia creatura erit pri-

prima causa per se peccati: quia illa est causa prima per se, quæ non supponit aliam causam per se. Sed si Deus influat ex determinatione creaturæ, creatura non supponit aliam causam per se: ergo creatura erit causa prima per se peccati. 4. Deus est prima causa entitatis peccati. Sed non est prima causa permissiva: quia sæpè non habet secundam causam permissivam: ergo erit prima causa per se.

15

Resp. In primis sequela absurda si ex aliquibus principijs cum aliqua apparentia intelligi potest, est ex principijs Thomistarum: quia ipsi concedunt Deum esse primam causam efficientem: quia est principium omnis boni; & creaturam esse primam causam deficientem, quia est causa per se mali, ut mali, & malum, ut malum non est à Deo. Si ergo hæc differunt à Manichæis, quid mirum, quod differant, quæ nos dicimus, nimirum: Deum esse causam primam entitatis peccati; quia Deus causat creaturam, & libertatem, & influat in peccatum. Ad probationem dist. mai. Deus non est Author entitatis peccati strictè sumpto, & sine restrictione Authore, conc. mai. cum restrictione, & in sensu intento à D. Thoma, neg. mai. & neg. min. Itaque Div. Tho. intendit Deum esse Authorem omnis

actionis, Authore sup̄to pro primo influēte;
& pro illo principio à quo reliqua principia
accipiūt virtutē, & quo reliqua principia in-
digent, ut pater ex eius ratione, & in hoc
sensu Deus est Author: quia creatura indi-
get Deo, ab eo accipit existentiam, auxilia,
& libertatem. Non tamen est Author sine
restrictione, quia iuxta August. lib. 83. ques-
tionum q. 3. *Illo Authore cum dicimus, illo vo-
lente dicimus:* & D. Tho. in 2. dist. 37. q. 2. ar-
tic. 1. ubi dicit: *Hereticum, esse dicere omne ens
in quantum ens non esse ex Deo, & Deum non
esse primam causam omnis entis.* At Deus
quamvis physicè influat in omne ens, & for-
tè sit causa purè physica per se omnis entis,
non est strictè Author: quia actus peccati
non fuit Deo volente, sumpta volitione ali-
ter quam pro permissione.

16

Ad confirm. falsum est;
quod magis subordinetur in tali concur-
su Deus creaturæ, quam creatura Deo: quia
creatura subordinatur Deo quoad esse, &
quoad dare illi libertatem; & concursus so-
lum subordinatur creaturæ quoad determi-
nationem; sed hoc etiam habet ex permis-
sione Dei, ut se explicuit Epiphanius su-
pra, qua voluit sinere se determinari à creatu-
ra: Deus tamen nullam virtutem accipit à
creatura. Ad primam confirm. ad subordi-

na 5

nationem creaturæ ad Deum non sufficit,
quod creatura non possit elicere actus vi-
tales sine concursu Dei, sufficit tamen hoc,
& quod creatura à Deo accipiat esse, vires,
& libertatem. Ad 2. Non est causa prima
per se entitatis peccati, neque peccati: quia
esse causam primam per se supponit dari
causam secundam per se: & quod à se habet
vires illa causa secunda; est tamen causa uni-
ca per se, & unicus Author, sumpto Authore
pro causa per se, non verò sumpto Authore
pro non indigente alio à quo habeat vires:
sicut creatura est causa unica merens, dum
elicit actum meritorium, non tamen causa
prima merens, propter easdem rationes.
Deus igitur est Author, & causa prima om-
nium entium, si absolute loquamur, & sine
restrictione propter dicta: si vero loqua-
mur cum restrictione ad peccatum loquen-
dum cum distinctione. Ad 4. concessa mai.
& permissa min. propter eandem rationem
neg. conseq. Itaque Deus concurrir ad pec-
catum ut prima causa, quæ est prima per-
missivè in actu primo, & aliquando pri-
ma permissivè in actu secundo concurrir
ut prima causa: quia talis est, quæ concur-
rit, quin accipiat virtutem ab alio, & à qua
reliquæ accipiant virtutem; non tamen est
causa per se, propter dicta: semper est pri-
ma

ma permissione in actu primo: quia à nullo accipit virtutem ad permissionem: & quia dat esse, vires, & potestatem; quibus datus erit causa prima. Potest ergo dari causa prima alicuius effectus, quæ neque sit in actu secundo causa prima permissiva; neque causa prima per se; quia datur medium, scilicet, esse causam primam in actu secundo propter dictum, & non esse in actu secundo primam per se, nec primam permissivam, cum esse primam dicat dari secundam permissivam, quod potest deficere; non tamen datur medium in eo quod prima causa sit in actu secundo, aut causa per se, aut causa permissiva.

17

Obijc. 3. Deus est causa per se permissionis peccati in actu primo, seu activæ, & connexæ cum peccato: quia est causa per se complexi ex scientia media, & auxilio prævisio inefficaci, siquidem supposita scientia media ponit auxilium constituens illud complexum: sed iuxta nos qui causat per se antecedens connexum cum permissione formalis peccati, causat talem permissionem per se: ergo Deus est causa per se permissionis formalis peccati. Confirmat Genet disput. 6. 51. Deus ponit homines in occasionibus, quibus prævidet futurum peccatum: ergo moraliter mover ad peccatum.

catum: quia sicut occasiones moraliter movent, & incitant ad peccandum, ita moraliter censetur movere, qui ponit in talibus occasionibus.

18

Resp. ex dictis de diffinitione diffidentis; Deum esse causam per se physicam illius complexi: quia posita una parte ponit aliam, ex quibus resultat connexio cum peccato: non tamen est causa moralis illius complexi: quia non ponit auxilium ex intentione ut sit peccatum, nec ex intentione ut sit illud complexum; & admissio quod placeat in illo complexo ut tali, non placet in peccato: quia affectus simplex qualis est complacentia, sistit in fundamento, quin transeat ad terminum, & casu quo creatura non sit causa per se illius complexi: nullum est inconveniens dari totum, cuius nulla sit causa per se, ut ibi diximus.

19

Insuper falsum est, *Qui vult antecedens connexum cum extremo non aliunde præsupposito absolute, vult illud extremum, modo supponatur conditionate*; quia si supponitur ponendum à creatura sub conditione auxilij non est necessarium, quod Deus illud velit sub tali hypothese. Vide plura de prædefinitione poenitentiae, de decreto applicativa, & de potestate impediendi, &

456
& determinandi. Confirmatio planè est contra Thomistas: Resp. ex regulis generalibus: qui ponit in occasiõibus, ex quibus futurum est peccatum, moraliter causat peccatum, si teneatur vitare tales occasiões; sed si non teneatur, qualiter non tenetur Deus: ideoque non movet moraliter ad peccatum. Adde nos verius iudicare Deum non posse causare per se tentationes moraliter necessitantes, imò neque positivè inclinantes ad peccatum.

20 Instabis. Deus est causa per se damnationis peccatorum, & status damnationis. Sed pene damnatorum, & status illorum est necessitas moralis ad peccandum: quia pœnæ adeò graves, moraliter necessitant ad blasphemias, & impacientias, & similia peccata: siquidem imprudens est hoc iudicium: aliquis ex damnatis non blasphemabit, non feret impacienter tormenta: ergo Deus est causa per se moralis necessitatis ad peccandum: & consequenter moraliter necessitat ad peccandum. 2. Deus est causa per se vitæ longæ hominum. Sed talis vita est moraliter connexa cum peccato veniali: ergo est causa per se peccati venialis. Ad hæc omnia resp. Deum esse causam per se purè physicam harum necessitatum moralium: quia tamen non eas causat

fat ex intentione peccati, & cum obligatione vitandi peccata, non est causa per se peccati; & insuper quia eas causat ex suppositione contingenti, & consequenter ad suppositionem contingentem exigentem à Deo infligi tales pœnas.

21

Obijc. 4. Deus vult efficaciter libertatem ad peccatum, & eius carentiam: ergo vult disiunctivè peccatum. Probatur consequ. iuxta nos, quia Deus vult materiale peccati metaphysicè connexum cum formali vult determinatè formale. Sed libertas est antecedens inimpedibile, disiunctivè connexum cum peccato, & eius carentia: ergo Deus volens efficaciter libertatem vult disiunctivè peccatum. Lugo disp. 8. de Pœnit. n. 165. Arriaga 1. p. disp. 62. n. 26. Antonius Perez disp. 5. de Volunt. concedunt Deum velle disiunctivè peccatum, & eius carentiam. Iunius sect. 7. de Provid. cap. 7. cum impugnasset hanc volitionem disiunctivam contradictoriorum, ait, quando libertas est ad actus pravorum bonos, & malos, Deum velle disiunctivè peccatum. Salas 1. 2. tract. 3. disp. 1. dicit peccatum esse Deo physicè voluntarium, non moraliter: & Ruiz apud Iunium supra n. 17. ait individuationem peccati determinari positivè à Deo. Verius tamen iudico Deum non posse velle adhuc

huc disiunctivè, neque conditionatè peccatum propter rationes dictas quæst. de Decreto applicativo omnipotentia. Izquierd. ait Deum velle peccatum prout à Deo non absolute, sed pro casu quo creatura se determinaverit. Ita disp. 38. n. 75. & 76. aitque Deum velle efficaciter concurrere cum creatura ad amorem sub conditione, quod ipsa se determinaverit ad amorem; & ad odium sub conditione, quod illa se determinaverit ad odium, quo decreto, vel simplici, vel duplici, quia utrumque ait potest accidere, applicat omnipotentiam dum datur libertas contrarietatis, & ad amorem, & carentiam dum datur libertas contradictionis.

Ad argumentum sciendum est, falsum esse hoc principium absolute sumptum: *Qui vult antecedens connexum cum extremo vult illud extremum*: quia si iam supponitur positum illud extremum, stulta erit volitio, & similiter si supponatur necessario ponendum independentè à tali volitione. Hac ratione stultum est velle consensum, vel carentiam existere: quia esset velle existere antecedens omnino necessarium, quale est existere unum è duobus contradictorijs. Explicatur. Stultum est decernere, quod deficiat chymæra: quia necessarium est, quod deficiat. Sed velle quod existat

existat vagè consensus, vel carentia esset velle, quod deficiat chymæra: ergo talis volitio esset stulta. Item stultum est velle quod si existat homo sit animal rationale: quia hoc est antecedenter necessarium. Sed tam necessarium est, quod existat consensus, vel carentia: ergo hoc velle esset stultum. Item sicut stultum est velle *non dico complacere*, quod est antecedenter impossibile, ita est stultum velle, quod est antecedenter necessarium.

Hæc vera sunt. Sed instabis. Quamvis est antecedenter necessariū existere consensum, vel carentiam, non est antecedenter necessarium consensum existere liberè, vel carentiam existere liberè: quia hæc extrema sunt contraria, & possunt simul deficere. Nunc sic. Ante existentiam libertatis non est necessarium, nec aliunde positum, aut determinatum consensum existere liberè, vel carentiam existere liberè. Sed libertas est necessitas vaga de existentia consensu liberè, vel carentia liberè: ergo qui vult libertatem vult vagè existere consensum liberè, vel carentiam liberè. Resp. concesso, quod præmittitur, & concess. mai. & min. dist. conseq. Vult vagè existere consensum liberè, vel carentiam liberè, ut extrinsecè disiuncta, conc. conseq. quia vult liber-

bertatem, quæ est extrinsecè disiunctio. Item propter eandem rationem vult illa extrema reduplicativè libera volitione terminata ad libertatem, quæ sola est contingens non vero volitione adhuc virtuali terminata ad extrema secundum se: quia extrema secundum se necessaria sunt, ideoque præsupponuntur ad libertatem, & consequenter volitio non potest terminari ad extrema secundum se. Itaque hæc propositio, consensus, vel carentia libera, vel aliquod extremum per se sequitur ex necessitate disiunctiva, est falsa, si terminus *extremum* accipiat in suppositione determinata: seu si sumatur in tali suppositione *consensus, & carentia* ita ut sequi per se prædiceretur disiunctivè de quolibet extremo sic: *vel consensus sequitur per se, vel carentia sequitur per se*, est vera si terminus *extremum* sumatur in suppositione confusâ: hoc tamen solû importat libertatem esse necessitatem disiunctivam consensus, vel carentiæ; non verò sequitur, quod velle libertatem sit velle determinatè, nec indeterminatè consensum, vel carentiâ secundum se: quia ad hoc erat necessarium, quod disiunctivè verificaretur de illis sequi per se ad existentiam libertatis.

Instites. Libertas tendit, ut sit consensus, vel carentia, quamvis hoc

hoc sit necessarium: ergo & poterit tendere volitio. Resp. neg. ant. Itaque libertas non tendit, ut sit consensus, vel carentia, quia hoc est necessarium; sed est duplex potestas, altera tendens ut sit consensus; altera determinatè tendens ut sit carentia; & utraque est vaga necessitas ut sit consensus, vel carentia: & hoc idem accidit volitioni decernenti libertatem, quæ est vaga necessitas ut sit consensus, vel carentia; non tamen tendit, ut sit consensus, vel carentia: quia hoc est necessarium; sed tendit solum in libertatem, quod est contingens, vel in illa extrema reduplicativè, ut libera, seu ut extrinsecè disiuncta, quod etiam est contingens.

Obijc. 5. Deus præcipiens auditionem Sacri disiunctive vult bonam; vel malam intentionem. Prob. Deus vult auditionem Missæ, quæ audiri non potest nisi bona, vel mala, vel indifferenti intentione, humano modo. Sed non præcipit determinatè bonam intentionem: aliàs non satisfaciet præcepto, qui non audiret bona intentione: ergo præcipit vage bonam, vel malam intentionem, siquidem præcipit auditionem humano modo. Explicatur. Supponamus esse iam ultimum instans urgentiæ præcepti, & quod audiens sit determinatus non audire Missam, bona intentione. adhuc

adhuc in illo casu tenetur audire Missam, & quidem ex vi præcepti. Sed consequenter ad illam determinationem non potest audire nisi mala intentione: & consequenter præcipit vagè malam intentionem, vel saltem conditionatè, si non detur bona, aut indifferens: præcipere enim vagè malam intentionem æquale absurdum est, ac illam velle vagè; imò maius: quia Thomistæ concedunt Deum posse velle actum malum fabricatione entitatis, & negant posse illum præcipere.

Iam diximus q. de Con-
donatione voluntatem præceptivam esse ta-
lem ex modo tendendi exercitio; non ex mo-
do tendendi signato, adeoque actum, qui so-
lum sit complacentia in re præcepta, & in
bona intentione posse esse voluntatem præ-
ceptivam. Sed demus voluntatem præcepti-
vam debere esse volitionem rei præceptæ:
diximus quæst. de Regula morum: præcep-
tum de actibus externis directè præcipere
actum externum, & indirectè internum.
Resp. igitur præceptum audiendi Sacrum
sub gravi, præcipere actionem externam au-
diendi, & sub levi intentionem bonam: ita-
que non frangit graviter præceptum, si
audiat intentione indifferenti, aut mala. Ad
confirmationem: dico consequenter ad de-

terminationem non audiendi nisi mala in-
tentione, adhuc obligat præceptum ad au-
diendum Sacrum; non tamen obligat ad au-
diendum cum mala intentione, se habente
mala intentione tanquam terminus respec-
tus ab obligatione, & teneri audire Missam
cum mala intentione, non se habente mala
intentione tanquam terminus obligationis;
sed solum tanquam casus pro quo obligat
præceptum: quia præceptum idem præci-
pit, & ad idem obligat in casu bonæ, & in
casu malæ intentionis, cum sit idem, cum ta-
men homo constituerit se in necessitate ha-
bendi malam intentionem, si audiat Mis-
sam, & non possit iam eam audire, nisi ma-
la intentione, obligat præceptum pro illo
casu, & suæ determinationi tribuitur, non
præcepto, necessitas audiendi mala inten-
tione.

SECTIO III:

Aliæ obiectiones solvuntur.

O Bije. 6. Si Deus non vult concurrere
sum in actu secundo displicet
in tali concursu, & bene, &

rationabiliter displicet: ergo male agit sic cō-
currendo: quia qui prudenter, & rationabili-
ter iuxta regulam motum displicet in id,
quod agit male agit. 2. Si Deus concurrat
tanquam causa per accidens, concurrat si-
cut creatura: quę iuxta D. Tho. hic q. 75. art.
1. solum causat malitiam, ut causa per acci-
dens. Sed creatura causando per accidens
malitiam est causa per se malitię: ergo, &
Deus. Resp. concesso anteced. neg. conseq.
Ad prob. dist. Qui displicet in id, quod agit
ex propria determinatione, male agit, conc.
in id, quod agit ex aliena determinatione,
neg. quia hic non agit male moraliter; sed
solum agit malum morale ex aliena deter-
minatione: ideoque non imputatur ipsi ma-
lum. Ad 2. Deus causat per accidens diverso
modo ac creatura: Deus causat per accidens
malitiam, id est ex aliena determinatione: &
creatura ex propria determinatione eam
causat: ideoque illi imputatur; creatura cau-
sat per accidens: quia non intendit malitiā,
quia malam: hæc tamen causalitas per acci-
dens non vitat habere voluntatem in-
terpretativam, & virtuales malitię.

Obijc. 7. iuxta August.
lib. 2. de Peccatis cap. 5. Deus neque adiu-
vat, nec adiuvere potest ad peccandum: nam
qui adiuvat ad peccandum per auxilium ei
præ-

præstitum: est socius, & complex peccati.
Sed Deus per nos dat auxilium, & complet
vires, & indifferentiam ad peccandum: &
cooperatur cum creatura: ergo iuxta nos-
trum modum discurrendi adiuvat ad pec-
candum. Neque dicas ex determinatione
aliena concurrere: quia gratia complens;
adiuvat nos ad recte operandum, & ex alie-
na determinatione influit in opus. Resp. cō-
cesso mai. quia ex D. Tho. in 2. dist. 27. q. 2.
art. 2. ad 2. *Ille cooperatur, & adiuvat ad pecca-
tum, qui inclinatur ad actionem secundum quod
substat deformitati:* qua ratione dicunt Tho-
mistę Dæmonem causantem tentationes
adiuvare ad peccatum; non verò Deum illas
cansans: & dist. min. Deus dat vires, complet
indifferentiam ex intentione boni operis;
conc. min. ex intentione peccati, neg. min.
& conseq. Ideo enim gratia nos adiuvat ad
bonum opus, quia inclinatur in illud, at prop-
ter eandem rationem est causa per se boni
operis, quamvis influat ex determinatione
voluntatis: cum tamen Deus contra propriā
inclinationem innatam, & elicitam influat
non est causa per se moralis peccati.

Obijc. 8. Per nos Deus
physicè facit peccatum. Sed iuxta Sapientię
cap. 11. *Nil odisti eorum, quę fecisti, nec enim
edens aliqui constituisi, aut fecisti: quomodo
P. Ioannes Marin.*

enim posset aliquid permanere nisi tu voluisses? ergo vult peccatum. Super hunc locum miratur Palanco q. 19. a. n. 91. defendi in Scholis Deum minimè diligere, quod verè est ens: quo iure miratur, alij viderint. 2. Deus omnia quæ facit, facit propter finem iuxta illud *Univerſa propter ſemetipſum operatus eſt Deus*, & quia illa actio est positiva tendentia omnipotentia agentis, implicatque tendentia positiva sine fine, & termino: sicut egressio sine principio: aliàs si illa actio non haberet finem, esset tendentia infinita. 3. Omnipotentia per illam actionem tendit directè, & determinatè in finem, & terminum determinatum: quia ista actio est via, & tendentia determinata: ergo tendit, ut directà, & determinata ab aliquo agente dirigente: dicere autem, quod tendit ut determinata à voluntate creata, videtur indecorum Deo, omnipotentiam positivè agere propter finem, ut determinatam ab aliena voluntate: quia talis modus tendendi infinitum est proprius irrationalium: item quia vel tendit ut determinata à creatura violenter. & hoc non decet omnipotentiam, vel ut determinata naturaliter, seu per modum naturæ, eo quod à creatura accipiat naturam determinatam ad illum finem, sicut res naturales accipiunt à Deo naturas determinatas

tas ad suos fines, vel tendit artificialiter, absolute, & industria nostræ voluntatis, sicut instrumenta, arte, & industria Artificis: & hæc videntur ridicula. Deinde si omnipotentia tendit, ut terminata à voluntate creata, tendit etiam, ut directà ab intellectu creato: quia potentia exequens non ab alio intellectu dirigitur, quam ab illo à quo dirigitur voluntas determinans. Manus namque tradita alteri ad scribendum ab illo intellectu dirigitur, à quo dirigitur voluntas determinans. Ita latè Palancus.

30

Resp. Deum nihil odise eorum, quæ facit ex propria determinatione, & hoc significat illud verbum. *Quod Deus fecit, Deus operatus est*. Sumptum sine restrictione, aut sine termino ratione cuius cognoscatur alius sensus, ut dicimus disp. de Materiali sect. 6. quod est propriè facere, secus, quæ facit ex determinatione creaturæ, & similiter omnia, quæ facit ex propria determinatione facit propter finem; non verò, quæ facit ex aliena determinatione, quia est causa per accidens illorum: postquam vero facta sunt, ea ordinat ad finem. Item illa actio est tendentia omnipotentia agentis, & tendit in finem determinatum à creatura, sed ex aliena determinatione creaturæ. Ad 3. omnipotentia tendit per illam

actionem in finem, ut directa in actu secundo, & determinata à creatura, & à voluntate creata, & ab intellectu creato dirigente voluntatem creatam determinantem: sicut auxilium tendit in finem; ut sic directum, & determinatum à creatura: & similiter determinatur habitus infusus, quamvis habitus non influat in actum non respicientem finem habitus, seu qui non est sphaera habitus: determinatur tamen à creatura, ut tendat in talem finem. Item determinatur omnipotentia ad peccatum quasi violenter, & quasi in vita, ut supra diximus ex SS. PP. Itaque in illo casu agit physice omnipotentia propter bonum commutabile ex determinatione creaturæ. Quod idem est ac creaturam agerere propter bonum commutabile; & Deum permisisse determinari à creatura. Hæc miratur Palancus, sed sunt prima principia nostræ Scholæ. Et similiter omnipotentia respicit in actu secundo tale bonum tanquam finem ultimum ex determinatione creaturæ: & eodem modo tendit in finem inhonestum: & quodam modo eadem ratione respicit finem commutabilem non tanquam Deum omnipotentia, sed tanquam Deum creaturæ, iuxta illud *quorum Deus venter est*. Hæc absurdissima vocat Palancus n. 24. sed nostra Schola iudicat vera.

Obijc.

Obijc. 9. ex eodem n.

83. De ratione actionis est egredi ab intrinseco agentis, illique ab intrinseco convenire, sed convenire per accidens, est convenire ab extrinseco, sicut convenire per se est convenire ab intrinseco: ergo implicat Deum agere per illam actionem, & ei convenire ab extrinseco. Confirm. Illa actio per se est actio omnipotentia, & per se est productiva peccati: ergo omnipotentia per illam actionem per se, & non per accidens producit peccatum: quia implicat omnipotentiam agere per actionem, quæ per se est actio omnipotentia, & per se est productiva peccati, quin omnipotentia per se agat, & producat peccatum. Resp. de ratione actionis est egredi ab intrinseco agentis, & illi convenire ab intrinseco effective, non vero ab intrinseco determinative: cum ergo hæc actio conveniat Deo ab extrinseco determinative: quia creatura determinat, convenit Deo per accidens. Ad confirm. conc. antec. neg. conseq. loquendo de causa per se morali: quia ut sit causa per se moralis ultra requiritur, Deum influere cum inclinatione, & ex propria determinatione: & adhuc non probatur esse idem, actionem per se esse omnipotentia, & per se esse productivam peccati, ac Deum habere inclina-

tio.

tionem in illam actionem, & peccatum: cū
hæc omnia componantur, si à Deo quasi rap-
piat influxum creaturæ; & ipso quasi invito
producat peccatum, ut se explicat An-
selm.

Instat. Actio per se ha-
bens esse ab omnipotentia est naturalis om-
nipotentia: ergo nequit esse ipsi violenta.
Probant. Deus non agit talem actionem
per potentiam obedientialem: ergo per po-
tentiam naturalem, & consequenter talis ac-
tio est connaturalis omnipotentia, & pro-
cedit ab omnipotentia, ut à potentia con-
naturali: quia natura est principium motus,
& quietis in eo, quod est. 2. Implicat poten-
tiam alicuius naturæ esse contra eius incli-
nationem, non alia ratione, nisi quia habet
esse à natura per communicationem. Sed ac-
tio essentialiter habet esse à Deo per eg-
gressionem; & à natura: ergo implicat ac-
tionem esse contra inclinationem Dei, om-
nipotentia, & naturæ. Resp. Actionem esse
naturalem omnipotentia, & omnipoten-
tiam per potentiam naturalem ponere ac-
tionem, & actionem procedere ab omnipo-
tentia, ut à potentia connaturali ipsi actio-
ni, hoc est ut à potentia exacta ab ipsa ac-
tione: & talis actio, est connaturalis omni-
potentia, prout opponitur violento simplici-
ter

ter tali: non tamen est connaturalis omnipo-
tentia, quatenus omnipotentia habeat in-
clinationem in illam actionem: quia est se-
cundum quid violenta omnipotentia, ut
constat ex SS. PP. & nostris rationibus. Ad
2. conc. ant. quia egredi per emanationem
à natura est naturam exigere talem poten-
tiam: quomodo autem erit contra inclina-
tionem naturæ, quod est iuxta eius exigen-
tiam; at vero intendimus posse aliquid eg-
gredi ab aliqua potentia contra inclinatio-
nem potentia: ut dum arripitur manus filij
ad percutiendum Patrem, percussio habet
esse per eggressionem à filio, sed contra in-
clinationem filij. Similiter omnipotentia
concurrit quasi violenta.

Insistit. Si concurrit
quasi violenta, & coacta, non erit causa per
accidens, sed quasi per accidens: in re tamen
non erit causa per accidens. 2. Quia hi ter-
mini quasi, non explicant difficultatem,
ideoque innutiles sunt ad res theologicas
in rigore explicandas, & componendas, nisi
ly quasi reducatur ad aliquid propriè, & sim-
pliciter tale. 3. Iuxta D. Tho. 2. contra Gen-
tes cap. 10. Omnis causa per accidens reducitur
ad causam per se. Sed Deus nihil causat per
se in peccato: ergo neque causat per acci-
dens peccatum, aut e contra: ergo si causa-

ret per accidens peccatum aliquid peccati
causaret per se. Resp. Ideo esse causam per
accidens, quia concurrir quasi violenter:
quia hoc ipso concurrir contra propriam
inclinationem, & unice ex aliena determi-
natione *iniuste rapiente à Deo permittente con-*
cursum, ut se explicat Anselmus supra; hoc
autem est esse causam moralem per acci-
dens. Ad 2. Iy quasi reducitur ad aliquid
simpliciter tale, scilicet, ad verum concur-
sum physicum; sed cōcursum raptum à Deo,
seu concursum in actu 2. positum cum vera
displicentia inefficaci, sine ulla complacen-
tia in peccatum, & sine obligatione illud vi-
tandi: quia si cum illa displicentia inefficaci
haberet complacentiam; aut obligationem
vitandi esset causa per se moralis. Ad 3. dist.
mai. omnis causa per accidens reducitur ad
causam per se, per se causantis aliquid iden-
tificatum cum effectu, vel se tenens ex parte
actus secundi effectus determinatè, nego
mai. Reducitur ad causam per se, per se cau-
santis aliquid distinctum ab effectu, quod
se habeat ex parte actus primi, vel ex parte
actus secundi, conc. mai. & dist. min. Deus
nihil causat per se in peccato se tenens ex
parte actus secundi, conc. min. ex parte ac-
tus primi, neg. min. & neg. conseq. quia cau-
sat libertatem præviam coniungendam cum

pec-

peccato, & ex displicentia in peccato, &
hoc sufficit, ut sit causa per accidens mali-
tia: quia effectui per se causato, scilicet li-
bertati adiungitur prater intentionem Dei
peccatum: sicut causans per se iactum sagit-
tae invincibiliter ignorans esse hominem, est
causa per accidens homicidij: quia illi ac-
tioni per se causatae adiungitur prater eius
intentionem circumstantia homicidij, & cau-
sans per se iactum ignis invincibiliter ig-
norans ignem post varios casus venturum
in stupam, est causa per accidens combus-
tionis, etsi ille iactus se habeat ex parte ac-
tus primi respectu combustionis; unde ut
aliqua sit causa per accidens effectus, ali-
quando sufficit causare per se aliquid se te-
nens ex parte actus primi, aliquando acci-
dit causare per se aliquid se tenens ex parte
actus secundi.

34

Obijc. 10. Agens libe-
rum, quod cum posset non agere, agit, vult
agere. Sed Deus cum posset non agere, illā
actionem, agit: ergo vult agere. Resp. dist.
mai. vult agere positivè, vel permisivè, con-
ced. mai. determinatè positivè, subdisting. si
teneatur vitare, conc. mai. si non teneatur vi-
tare concursum, neg. mai. & conc. min. de
potestate antecedenti non dandi potesta-
tem, neg. conseq.

SEC.

SECTIO IV.

Solvuntur obiectiones directe intendentes Deum velle entitatem peccati.

35 **O** Bije. 1. Plura Scripturæ loca, quibus actiones in re malæ dicuntur volitæ, & prædefinitæ à Deo. Gen. 45. Iosephus dicit fratribus. *Non lite parere, quod vendidistis me, non vestro consilio, sed Dei voluntate huc missus sum, & ostendens loqui de voluntate efficaci addit cap. 50. Nunquid possumus Dei resistere voluntati?* Act. 4. Convenerunt Herodes, & Pontius Pilatus facere, quæ manus tuæ, & consilium tuum decreverunt fieri. & cap. 2. Et hunc definitio consilio præscientia Dei traditum, quæ explicat August. cap. 16. de Prædest. Sanctorum: *Tanta quippe ab inimicis Iudeis manus Dei, & iudicium prædestinavit fieri.* Ideo ut late ponderat Palancus supra à n. 105, SS. PP. agnoscunt mysterium, & motivum in omnibus, quæ in passione evenerunt, & in ordine illorum, Imò Ioan. 11. dum Caiphas dixit: *Expediit ut*

unus

unus hominis moriatur, quibus verbis peccatum dicitur: cum esset Pontifex anni illius prophetavit nesciens quid diceret. Sed Deus est causa per se prophetiæ: ergo, & illorum verborum continentium peccatum.

36

Resp. fratres Ioseph, cum vendiderunt peccando, postquam autem eum vendiderunt, Deus disposuit, quod deferretur in curiam potius quam in aliam urbem, ut eum exaltaret. Ad illud Act. iam vidimus supra ex Ansem. *Pluribus modis dicimur aliquid facere, & cum esse facimus, & cum facere possumus, ut non fiat, & in hoc sensu intelligitur manus Dei, & consilium eius decrevisse fieri; & sic dicitur, Deum prædestinasse fieri, id est præcussivè, & permissivè fieri: ideoque omnia evenerunt altissimo Dei iudicio, & consilio permittente cum hoc, & illo ordine fieri. Et similiter intelligenda, quæ addit Aug. eodem cap. *Ut in hoc etiam, quod faciunt contra Dei voluntatem, non impleatur nisi Dei voluntas, alias materialis, ut fundat malitiam, qua ratione est contra Dei voluntatem esset volitum à Deo.* Ad illud Ioan. placet, quod ex Chrysost. refert Maldonatus, Caiphas sine libertate illa verba dixisse, ut denotat illud: *Nesciens, quid diceret, ideoque non fuerunt mala: postea tamen Caiphas peccavit complacendo in illis verbis**

bisumptis in malum sensum. Vide plurā de materiali peccati supra.

Obije. tandem argumentum, cui multum fidei Gonet, & communiter Thomistæ. Deus iuxta nos determinat creaturam quoad individuationem: ergo determinat individuum peccatum: ergo absolute determinat ad peccatum. Resp. Deum determinate quoad individuationem negativè, non positivè: hoc est ponere concursum indifferentem, ut si voluntas pro suo nutu voluerit peccare, se determinet ad hoc individuum, non ad aliud, ad modum quo, qui è duobus calamis, dat unum, non determinat positivè ad scribendum, neque ad scribendum calamo *A*, sed negativè, hoc est ut non scribat calamo *B*, relinquendo voluntatem indifferentem, ut scribat calamo *A*, vel non scribat. Similiter Deus præparat omnipotentiam indifferentem ad peccatum *A*, ita tamen ut eam non præparet ad peccatum *B*, ideoque non potest ponere peccatum *B*, potest tamen omittere peccatum

A.

SECTIO V.

An Deus sit causa physica per se peccati consistentis in positivo?

38 **H**Æc quæstio præcipue versatur inter AA. cum quibus diximus. Deum per verum, & physicum influxum producere malitiam. Et quæritur an hoc sufficiat, ut Deus sit causa pure physica per se. Negant communiter AA. nostri, locis supra citatis, existimantes ad causalitatem per se requiri inclinationem innatam, vel elicitam. Aliquis tamen forte dicet ad causalitatem physicam per se sufficere, influere per verum, & physicum influxum, etsi sine inclinatione. Ideoque Deus erit causa per se pure physica malitiæ, & peccati. Nunquam tamen dicendum absolute Deus est causa per se peccati: sed semper addendum pure physica. Huc reduci potest Salas 1. 2. tract. 3. disp. 1. dicens peccatum esse Deo physice voluntarium non moraliter.

39 Prob. 1. iuxta fere omnes nostros AA. modernos, Deus eodem modo est causa malitiæ, ac entitatis, & actus peccati (& existimant hi AA. hanc esse mentem D. Thomæ) sed iuxta D. Tho. Deus est causa per se purè physica entitatis, & actus peccati: ergo Deus est causa per se purè physica malitiæ. Prob. min. iuxta D. Thom. Deus sine restrictione est causa entitatis peccati, actus peccati, peccati secundum quod est actus peccati, quoad entitatem, ut constat auctoritatibus allatis sect. 2. & ex disp. 4. sect. 6. revidendis: & nomen *causa* positum sine restrictione significat causam per se, sed non est causa per se *moralis entitatis peccati*, actus peccati, ut omnes fatentur: ergo est causa per se *purè physica*, & cum hac alienatione semper addenda purè physica peccati.

40 2. Esse causam physicam per se, est quod per verum, & physicum influxum producat effectum; sed Deus per verum, & physicum influxum producit malitiam: quia illam producit per actionem veram, & physicam, & verè, & physicè egredientem ab omnipotentia: ergo est causa per se malitiæ. Prob. mai. intellectus est causa per se assensus erronei, quia per verum, & physicum influxum illud producit, quamvis

vis sine inclinatione in errorem: ergo. Item Artifex qui minis cogitur facere aliquod opus, est causa physica per se operis, quamvis contra inclinationem illud agat. Item iuxta communem sententiam potentia obediencialis, qua aqua produceret in se calorem, sine ulla inclinatione produceret, & si alij oppositum dicant, & esset causa per se caloris, & iuxta D. Paulum ad Roman. 1. *Si autem quod nolo illud facio. iam non ego operor illud sed quod militat in me peccatura*; & tamen est causa physica per se operis, quod facit, præsertim iuxta dicentes Deum non posse inferre violentiam voluntati creature: ergo esse causam veram, & physicam per se est quod per verum, & physicum influxum producat effectum. Confirm. Dominio Dei tribuenda est omnis illa causalitas in effectus positivos, quæ concedi possit sine indecentia, & sine præiudicio nostræ libertatis. Sed causalitas physica per se, nec dicit indecentiam, neque præiudicium nostræ libertatis: ergo concedenda est. Prob. min. influere sine affectu in peccatum non dicit indecentiam. Sed ita influit Deus, & si influat tanquam causa physica per se, ut supponimus, & constabit: ergo. Confirm. 2. Deo tribuendus est ille influxus, qui magis conformis est SS. PP. & D. Tho. sed SS. PP. & D. Tho.

magis conformis est influxus causæ physice per se; quia absolute, & sine restrictione dicunt Deum causare quidquid physicum est in peccato: quæ verba iuxta nos significant modum causandi: ergo sine restrictione influit physice in peccatum: & est causa physica peccati: & consequenter est causa pure physica per se, quæ alienatio semper addenda ad vitandum malum sonum.

41

Dices iuxta Aristotelem

2. Physic. text. 82. & D. Tho. in 2. dist. 28. q. 1. art. 3. ad 6. effectus monstruosus physice causatus à virtute, & natura non tribuitur ipsis causantibus per se, sed per accidens; quia non sunt iuxta illarum inclinationem: ergo ad causandum per se requiritur inclinatio innata. Similiter claudicatio, etsi physice causetur à vi motiva, est effectus per accidens vis motivæ, & artefactum malum est effectus per accidens artis: quia sunt contra omnem intentionem artis, & vis motivæ: ergo si Deus influit physice contra omnem inclinationem non erit causa physica per se. Ad argumentum in primis falsum est effectus monstruosos esse contra naturam: quia si complexum illarum virtutum est naturale, & conexum naturaliter cum talibus effectibus, quomodo sunt contra naturam? dicuntur ergo contra naturam, quia est cō-

tra inclinationem cuiuslibet seorsim ab alia non contra inclinationem coniuncti, nec cuiuslibet, ut coniunctæ cum alia.

42

Resp. effectus monstruosi dicuntur causari per accidens à virtute generativa cuiusvis: non quia in rigore, quævis sit causa per accidens, & non vera physica; sed quia facta comparatione ad alios effectus, quos solet causare iuxta propriam inclinationem, per accidens, & præter inclinationem illi eveniunt tales effectus, præsertim cum illos non prævideat: seu dicuntur accidentales: quia accidentaliter, & præter suam intentionem datur ipsi talis causa. Similiter respectu vis motivæ dicitur accidentaliter claudicatio facta comparatione cum motibus rectis, quos causat iuxta suam inclinationem: non quia non sit causa physica per se claudicationis. Admodum, quo opus minus dignum aliquo Authore, dicitur hoc opus, hic discursus, hæc pictura non est huius Authoris; non quia ille Auctor non sit causa physica per se illius operis; sed quia non est, quod sperabamus à tali Authore, opus male fabricatum nulla ratione est effectus artis, sed solū male ideæ; vel male potentiæ executivæ: quia cognitio solum influit moraliter media directione: si cognitio non recte dirigit non est ars; si re-

P. Ioannes Marin. H h cte

etè dirigit, & potentia executiva male exequitur, non dirigit ad illud opus, unde non influit moraliter in illud; at verò Deus verè physicè influit, & per verum, & physicum influxum influit in peccatum, & prævident futurum peccatum; & à PP. dicitur causare quidquid positivum est in peccato, & hoc extendit eius dominium: cur ergo non erit causa physica peccati? Non moralis, quia plus requiritur, ut aliquid sit causa moralis, quam physica: & ideo fors' n' ars non dicitur causa moralis male artefacti.

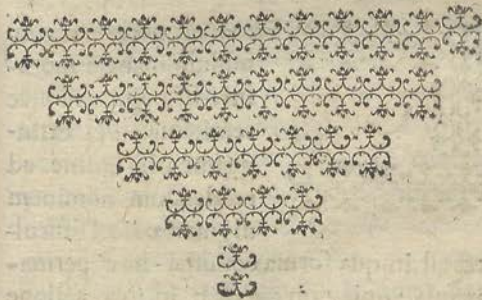
43

Non tamen dicendus est Deus *causa peccati*, sine addito causa *purè physica*. Dices à restricto ad non restrictum rectè, & bene valet consequ. ergo si rectè, & bene dicatur restrictè: Deus est causa *purè physica*, rectè, & bene dicitur sine restrictione *Deus est causa peccati*; imò, & *causa per se*. Resp. conc. ant. neg. suppositum consequētis: quia Deum esse causam *purè physicam* peccati non est restrictio, sed alienatio huius *causa per se peccati*, *causa peccati*: ex Paulo supra. Quia esse causam peccati sonat ex communi usurpatione influxum *moralem*: influxum ex propria determinatione, & hic conceptus alienatur dum dicitur *causa per se purè physica*; qui conceptus positivè dicit influere sine inclinatione: admodum quo non

valet, est homo pictus: ergo est homo: quia esse hominem pictum alienat hunc conceptum homo.

44

Hæc proposui, si fortè alicui placeant, ut eius autoritate dicta firmentur, & malus sonus auferatur: ideo assensere non audeo: sed aliorum iudicio conclusionem relinquo. Interim placet loquì cum communi sententia dicente Deum esse causam *permissivam* peccati præcipue propter rationem ultimi argumenti: quia *communiora* securitate, & autoritate superant, dum non conllet oppositum ferè evidenti ratione.

DISPVSTAT. VII.

De Peccato habitu- li, & originali.

Certum est peccatum com-
missum manere mora-
liter in homine donec
remitatur, vel extin-
guatur, in ordine ad
reddendum hominem
dignum odio. Difficul-
tas est, in qua forma consistat hæc perma-
nentia: quia non consistit in sola actione
præterita: aliàs si consisteret in eo, quod ac-
tio transferit, in æternum esset homo dig-
nus odio.

SEC

SECTIO I.

Sententie referuntur.

Sententie commu-
niter referuntur.
Prima tribuitur
Gregorio Ariminensi
in 2. dist. 30. q. 2.
art. 2. dicenti pec-
catum habituale co-
sistere in quadam entitate positiva morbi-
da, quam actuale producit in anima. Hæc
tamen sententia communiter rejicitur præ-
ter alia: quia peccatum omissionis etiam est
habituale, & nullam potest producere enti-
tatem positivam. Secunda sententia dicit
peccatum habituale consistere in reatu ad
pœnam, consistente in actibus divinis deter-
minantibus hominem ad pœnam æternam
propter peccatum præcedens. Ita Scotus
in 4. dist. 14. Nominales, & alij apud Salas
q. 83. tract. 13. disp. 14. Hanc sententiam sen-
tiunt aliqui damnatam à Pio V. & Grego-
rio XIII. quia hæc est 33. Michaelis Baij: In
pec-

peccato duo sunt: actus & reatus, transeunte autem actu, nihil manet nisi reatus, unde in Sacramento Baptismi, aut Sacerdotis absolutione, proprius reatus peccati dumtaxat tollitur. Alij negant. Quidquid sit de censura, hæc sententia est falsa; quia in damnatis ex peccatis actualibus, manent peccata habitualia, & non datur novus reatus ad poenam. 2. Quia si destinatio ad poenam æternam est peccatum lethale, destinatio ad poenam temporalem in Purgatorio, erit peccatum veniale, & sic transibit peccatum à lethali in veniale.

2. 3. Sententia dicit consistere in reatu ad poenam sumpto reatu non pro ordinatione divina, sed pro dignitate ad poenam æternam. Pro hac citantur Durandus, Caietanus, & alij apud Oviedo. Hæc sententia est aperte contra D. Tho. qui quæst. 86. & 87. prius de malitia peccati, & postea de reatu poenæ, & alijs rebus agit. Item est falsa: 1. quia remisso peccato lethali, seu reatu ad poenam æternam, manet reatus ad poenam temporalem, & consequenter transit peccatum de lethale in veniale; 2. Quia si peccatum habituale consistit in reatu ad poenam æternam, veniale consistet in reatu ad poenam temporalem; & hoc est falsum, quia remisso peccato veniali manet reatus ad poenam temporalem. 3. Quia Trident-

dentinum sess. 6. can. 3. ait: *Culpam remitti, & reatum æternæ poenæ deleri*: ubi insinuat malitiam, & reatum esse quid distinctum, & reatum esse quasi effectum culpæ.

3. 4. Sententia dicit peccatum habituale adæquatè consistere in privatione gratiæ. Ita plures apud Oviedo contr. 2. n. 7. Communiter rejicitur hæc sententia 1. quia peccatum veniale habituale non consistit in privatione gratiæ, sicut ergo hæc habitualitas constitui potest independentè à privatione gratiæ: cur hæc habitualitas lethalis non constitueretur independentè à tali privatione? 2. Post primum lethale dari possunt alia peccata habitualia, & inæqualia, diversa in specie, & tamen datur eadem privatio gratiæ: siquidem terminus quo privat, scilicet gratia, & subiectum à quo privat, scilicet anima, ex quibus specificantur priores, sunt idem: ergo habituale non consistit in privatione gratiæ adæquatè.

4. 5. Sententia dicit peccatum habituale consistere in actuali præterito, & carentia retrestationis per contritionem, vel per gratiam. Ita communiter Thomistæ, & ex nostris Suarez disp. 8. de Peccatis sect. unica Bellarm. Toletus, Valentia, Azor, Salas disp. 14. sect. 13. Tanner. disp. 4. quæst.

quasi. 6. Vazq. Granado. Conine apud Obiedo n. 14. Diversimode tamen hæc explicant: nam Salas dicit privationem gratiæ non fore constitutivum essentiale peccati habitualis, sed solum integrale. Tannerus ait, privationem gratiæ non fore constitutivum essentiale peccati habitualis pro statu pure naturæ, sed solum pro hoc statu. Alij dicunt privationem gratiæ dici in recto, & peccatum præteritum in obliquo; alij contra. Aliqui Patroni huius sententiæ dicunt, peccatum miraculose posse coniungi cum gratia, ut Suarez, & in dicto casu non bene salvabitur peccatum habituale consistere in peccato præterito, & privatione gratiæ. Sed his omisis.

5 Falsa est hæc sententia, quatenus exigit pro constitutivo, sive in recto, sive in obliquo, sive de connotato determinatè privationem gratiæ, aut contritionis. 1. Quia ut suo loco diximus, potest Deus extrinsecè condonare peccatum, & tunc stante privatione gratiæ, & contritionis cum actione præterita non datur peccatum habituale. 2. Quod attinet ad privationem contritionis, cum contritio non sit forma iustificans, sed illa posita ex misericordia Dei remittatur peccatum, potest dari peccatum habituale simul cum contritione:

Qua

Qua parte dicit, unum ex illis se habere tantum de connotato, impugnanda est communibus argumentis de connotatis. Cum enim res solum sit sua essentia solum potest deficere formaliter per aliquid formaliter oppositum suæ essentiæ, & connotati carentia solum illativè opponitur, aliàs connotatum esset pars essentiæ: quia magis immediate opponitur rei, carentia formalis ipsius rei, quam carentia alterius distincti ab essentia, ut videtur parere. Item falsa est hæc sententia, quia habitualitas lathalis explicanda est per conceptum communem ad habitualitatem venialis, si fieri potest: & hæc non ita explicatur.

6 6. Sententia est Obiedo controvers. 8. à n. 28. dicentis peccatum habituale consistere in peccato præterito moraliter durante in obligatione satisfaciendi, seu reddendi condignam satisfactionem: quod explicat numero 34. in Votis, & contractibus, qui permanent in obligationibus ex illis natis, & obligatione deficiente ipsi deficerent. Vnde posita condigna satisfactione, iam non manet peccatum habituale, neque lathale, neque veniale: an vero dicendum sit peccatum habituale formaliter extinguí per ipsam condignam satisfactionem, vel per volitionem divinam acceptantem

tem iudicat quæstionem de voce, etsi verius iudicet dicendū formaliter extingui per ipsam condignam satisfactionem, quæ est formalis solutio.

7 Hæc sententia partim coincidit in sententiam dicentem peccatum habituale esse peccatum commissum non condonatum: at vero, qua parte dicit per ipsam satisfactionem, & idem de acceptatione, formaliter extingui peccatum, difficilis videtur: quia cum Christus condignam satisfactionem attulerit pro nostris peccatis, & Deus eam acceptaverit pro pluribus, de facto plura lathalia remitterentur per formam extrinsecam, quod videtur contra Tridentinum, ut diximus disp. de Condonatione: ex quo existimo satisfactionem Christi non esse acceptatam per modum satisfactionis pro nostris peccatis, sed solum per modum meriti, alias pro priori ad infusionem gratiæ esset formaliter remissum peccatum. Dum autem dicitur satisfecisse pro nobis, intelligendum est virtualiter satisfecisse, quia eius merita obtinuerunt extinctionem peccati, quam intendere poterat satisfactio. Item hæc sententia coincidit etiam cum sententia dicente peccatum habituale consistere in reatu ad poenam condignam, quod libenter fatetur Oviedo, sed addendo ingredi etiam

tanquam constitutivum actionem præteritam, quod fortè non negant Authores illius sententiæ, quia supponunt peccatum, & actionem præteritam moraliter manere in reatu ad satisfactionem condignam: unde hæc sententia impugnanda est eisdem rationibus, quibus impugnatur sententia de reatu.

8 7. Sententia ait peccatum habituale consistere in eo, quod peccatum moraliter permaneat quoad ius se indignandi cum peccatore, quod consistit in eo, quod peccatum sit commissum, & non condonatum, nec condigne satisfactum. Ita Lugo de Pœnit. p. 7. sect. 5. Ripald. disp. ult. de Ente supernaturali sect. 23. & in re Suarez tom. 3. de Grat. lib. 7. cap. 23. n. 15. licet in modo explicandi aliquid variet. Ad cuius explicationem supponunt peccatum dupliciter posse permanere moraliter, 1. In ordine ad prudenter existimandum, quod ille homo est in eadem voluntate peccandi: sic qui habuit voluntatem occidendi, & nulum habemus fundamentum de retractatione formali, vel virtuali, dicimus, manere in eadem voluntate occidendi. 2. Potest permanere peccatum in ordine ad aliquos effectus reddendi dignum odio, & poena eodem modo, ac si modo daretur physice actio

tio peccandi: & potest sic manere quamvis sit retractatus per attritionem, ideoque hæc duæ permanentiæ sunt separabiles. Explicatur in contractu matrimonij si enim illi rectè, & in pace maritaliter vivant, dicuntur manere in eadem voluntate, tam quoad extinctionem, quam quoad obligationem inde ortam ex contractu; si vero magnæ rixæ sint subortæ, non manent in prima voluntate, quoad extinctionem, manent tamen in prima voluntate quoad obligationem inde ortam, & idem accidit in voto, & alijs similibus.

SECTIO II.

Peccatum habituale consistit in eo, quod peccatum sit commissum, & neque intrinsecè, neque extrinsecè sit condonatum.

2 **P** Rob. 1. ex Aug. de Nuptijs cap. 26. *Si quis fecerit adulterium & si deinceps nunquam faciat reus est adulterij, donec reatus ipse indulgentia remittatur: & post pauca manent ergo nisi remittantur*

tantur sed quomodo manent si præterita sunt nisi quia quæ præterierunt, manent reatu. Reatum summit pro fundamento proximo ad ius proximum Dei, ut se indignet, quod ius proximum utpote constitutum per visionem peccati habitualis est effectus peccati habitualis, & similiter dignitas proxima peccatoris ad odium, quæ consistit in illo iure proximo Dei.

10

Prob. 2. Peccatum habituale stat in eo, quo præcisè deficiente non datur peccatum habituale. Sed deficiente præcisè peccatum esse commissum, aut carentia condonationis intrinsecæ, aut extrinsecæ non datur peccatum habituale: ergo peccatum habituale consistit in eo, quod sit commissum, & non sit condonatum. Prob. min. non stat peccatum habituale, quando cessat ius, & titulus quem Deus habet, ut se indignet cum peccatore: sed præcisè deficiente peccatum esse commissum, aut existente intrinsecæ condonatione per gratiam, aut extrinsecæ condonatione, cessat titulus, quem Deus habet, ut se indignet, quia idem est condonare debitori, ac cessare ius contra illum: ergo in dicto complexo stat peccatum habituale: Vel aliter: præcisè stante peccatum esse commissum, & non esse condonatum, stat titulus ad indignationem, & peccatum

catum habituale in illo consistens: ergo peccatum habituale consistit in esse commissum, & non esse condonatum. Cum vero in hac providentia solum remittatur lethale per gratiam, sententia asserens habituale lethale consistere in privatione gratiae, vera esset si loqueretur de providentia hac. Explicatur: præcisse stante votum esse commissum, & non esse dispensatum, aut relaxatum permanet habitualiter votum in ordine ad fundandum in Deo iustum titulum exigendi rem promissam: ergo præcisse stante peccatum esse commissum, & non esse condonatum, seu Deum non celsisse iuri, stat, & permanet peccatum in ordine ad fundandum in Deo iustum titulum exigendi poenas, & se indignandi propter peccatum. Et è contra præcisse stante votum non esse commissum, aut esse dispensatum, aut relaxatum non permanet habitualiter votum in ordine ad fundandum ius in Deo exigendi rem promissam: ergo similiter accidit in peccato. Idem in alijs promissionibus, & contractibus.

11

An vero possit permanere habitualiter peccatum in ordine ad indignationem, & non in ordine ad poenam, & è contra concedunt indiscriminatum Lugo sect. 6. a. n. 23. Arriaga, & Ripald.

su-

supra: Deum posse condonare peccatum, quoad culpam, quin illud condonet quoad poenam temporalem, & constat de fide in Animabus Purgatorijs: quia eadem actio potest moraliter permanere in ordine ad unum effectum, & non in ordine ad alium effectum, ut patet in furto, quia Domino condonante iniuriam, & pecunias, manet moraliter furtum in ordine ad hoc ut Iudex furem puniat: at vero non bene percipio quomodo Deus possit condonare peccatum quoad culpam, sive cedere iuri, quoad culpam, seu cedere iuri se indignandi, & manere cum iure puniendi poena aeterna propter peccatum; quoniam enim maior indignatio? Si cut non percipio, quod possit condonare peccatum quoad totam poenam manente iure ad se indignandum; quare enim maior poena, quam Dei indignatio? Quam indignationem aliunde suppono liberam Deo adhuc consequenter ad peccatum habituale.

12

Dices pro constitutivo peccati habitualis ingredi etiam debere carentiam condignae satisfactionis. Itaque peccatum habituale dicitur peccatum commissum, & non condonatum, neque condigne satisfactum ut volunt AA. septimae sententiae, & in re Ovièdo. Ratio est, quia condig-

na

na satisfactio se ipsa formaliter extinguit
offensam, ita, ut creditor non possit iure se
indignare, licet creditor non condonet, &
licet positivè nollit condonare, ut aiunt Lu-
go sect. 5. Arriaga sub sect. 3. Obied. punct.
3. saltem ita accidit in creatis. Sed missò
difficile esse hominem esse verè obligatum
ad satisfactionem condignam ipsi antee-
denter impossibilem. Resp. verum esse in
hominibus condignam satisfactionem, esse
formalem solutionem, & formalem extinc-
tionem offense, at vero cum Deus libere ac-
ceptaret satisfactionem Christi pro nobis
solutam, casu quo eam acceptaret ut satis-
factionem, satisfactio ut acceptata pro no-
bis esset solutio formalis pro nobis, & non
sola satisfactio: & acceptatio esset formalis
condonatio, ideoque non est necessarium in-
gredi ad constitutionem peccati habitualis
carentiam condignæ satisfactionis, aliàs per
solam imputationem meritorum Christi
remitterentur nobis peccata contra Triden.
Satisfactio autem nobis elicita, in primis
esset impossibilis. Deinde libere etià accep-
taretur à Deo, qui ex alijs titulis posset eam
exigere, quæ acceptatio esset saltem con-
donatio, & consequenter non est necessa-
rium, quod ingrediatur, ut constitutivum
peccati habitualis carentia condignæ satis-
factionis. Ad

Adverte peccatum ha-
bituale moraliter inherere in ordine ad
fundandam iustam indignationem, sicut in-
heret moraliter votum, & alij contractus
in ordine ad obligandum, hæc autem inhe-
rentia moralis præcisse consistit in eo, quod
peccatum, quod physice inhærebat sit com-
missum, & non sit condonatum: quia hoc
ipso in ordine ad fundandam iustam indig-
nationem se habet, ac si verè physice inhe-
reret animæ, sicut ira, & non aliter, inheret
votum, & alij contractus. Adverte 2. Caren-
tiâ condonationis esse effectum peccati ha-
bitualis secundum quod peccatum habitua-
le dicit in recto, scilicet, actionem malam;
nō secundum quod, dicit in obliquo, scilicet
ipsam carentiam condonationis. At vero
carentia condonationis nullatenus est po-
na peccati habitualis (adhuc secundum quod
dicit in recto) pro instanti, in quo existit
peccatum, quia condonatio opponitur es-
sentialiter cum peccato actuali, atque adeo
peccatum actuale nequit puniri per caren-
tiam condonationis, quam essentialiter af-
fert, peccatum vero existens in instanti A
potest Deus punire per carentiam condo-
nationis in B: quia huius carentiæ est dig-
num peccatum, & non affert illam essentia-
liter. Adverte 3. peccatum actuale in ipso
P. Ioannes Marin. ii inf.

instanti suae physicae existentiae esse quodammodo habituale, quia in illo est commilum, & non est condonatum; non tamen ut habituale in sensu quaestionis in qua supposito physice praeteriisse, agitur de permanentia morali peccati.

SECTIO III.

Solvuntur obiectiones.

14 **O** Bijcies 1. ex nostra conclusionis sequitur Deum esse causam per se peccati habitualis. Probatur supposita praeteritione peccati actualis dari peccatum habituale nihil aliud est, quam dari carentiam condonationis. Sed Deus est causa per se carentiae condonationis: ergo est causa per se peccati habitualis. Explicatur. Qui supposita una parte totius ponit aliam, est causa per se totius: hac ratione homo produciens unionem est causa per se sui filij: & causans calorem in subiecto est causa per se totius effectus calidi; etsi effectus calidi dicat calorem in obliquo. Et hac etiam ratione quamvis malitia peccati di-

cat

cat libertatem, quam Deus causat per se, quia supposita libertate, creatura est causa per se actionis peccaminosae, creatura, & non Deus est causa per se malitiae: & quia supposita scientia media efficaciae Deus causat auxilium ex quo resultat complexum connexionum cum consensu, Deus est causa discretionis consentientis à dissentiente. Sed Deus posito peccato actuali, seu peccatum esse commissum, liberè ponit carentiam condonationis: ergo est causa per se peccati habitualis. Explicatur. Idem est non tolli peccatum habituale, ac illud conservare. Sed liberè, & tanquam causa per se non tollit peccatum habituale, quia tanquam causa per se illud non condonat: ergo liberè, & tanquam causa per se conservat peccatum habituale.

15

Hoc argumentum aequè militat contra dicentes peccatum habituale consistere in carentia gratiae; quia Deus est causa per se carentiae gratiae. Probatur etiam quod Deus causans punitionem supposito peccato est causa peccati puniti. Et qui supposito peccato Petri dolet, quod illud commiserit Petrus, esset causa per se complexi ex peccato unius, & dolore alterius, quod totum est malum. Imò Deus produciens plures effectus physicos, & mo-

I i 2

I i 2

rales bonos, suppositis peccatis esset causa per se illius complexi. Et creatura produ-
cens effectum naturalem coexistentem ali-
cui miraculo præsupposito esset causa per
se totius miraculosi. In quibus exēplis dare-
tur frequens solutio asserens illam esse cau-
sam per se totius, quæ supposita una parte
ponit aliam; quæ in toto importetur in rec-
to, secus si dicatur in obliquo: quæ tamen
solutio impugnata est exemplis allatis. Sed
clarius patet ex sequenti: Deus conferens au-
xilium supposita scientia inefficaciæ, non
discernit iuxta communem sententiam dis-
sentientem à consentiente, & tamen illud
coniunctum est connexum cum dissensu;
& auxilium importatur in recto in hoc to-
to, auxilium connexum cum dissensu: ergo
regula non est desumenda ex eo, quod di-
catur in recto, vel in obliquo: quia in ali-
quibus complexis sufficit causare quod di-
citur in obliquo, ut sit causa per se totius, &
in alijs non sufficit causare per se, quod di-
citur in recto. Regula meo iudicio hæc esse
poterit. Cum detur causa per se purè physi-
ca, & causa per se moralis seu intentionalis:
illa causa, quæ supposita una parte totius
ponit aliam, est causa per se physica illius
complexi, collectivè sumpti, seu in esse com-
plexi. Et in hoc sensu Deus conferens auxi-
lium

lium supposita scientia inefficaciæ physicè
discernit dissentientem à consentiente, ut
dicimus suo loco. Et ita accidit sine absur-
do in omnibus exemplis allatis, quia hoc
nihil aliud est, quam ponere id, quod unicè
deficiebat, ut esset totum. At falsum est ab-
solutè loquendo esse causam per se mora-
lem totius, qui supposita una parte ponit
aliam, aliàs Deus conferendo auxilium post
scientiam inefficaciæ, moraliter discernet dis-
sentientem à consentiente: & Deus causans
effectus bonos supposito peccato esset cau-
sa per se complexi ex peccato, & illis effec-
tibus, quod complexum est moraliter malū.
Resp. erg. ut aliquis sit causa per se moralis
alicuius totius requiritur, vel quod causet
per se unam partem, cui debeatur altera, vel
quod supposita una, ponat aliam ex deside-
rio, aut complacentia in eo, quod sit tale
complexum.

Cum ergo Deus ita
causet carentiam condonationis supposito
peccato, ut non placeat in eo, quod sit tale
complexum; hinc est quod non est causa
per se moralis illius complexi: hac ratione
non est causa per se moralis dissentientis à
consentiente dando auxilium, supposita
scientia inefficaciæ: quia non dat auxi-
lium ex desiderio existentiae dissensus: ne-
que

que est causa per se moralis complexi resultantis ex peccato supposito, & alijs effectibus bonis, quia non placet in illo complexu. Imò huius complexi forte nulla est causa per se moralis, neque illius discretionis in actu primo, in quo non est absurdum. Cum vero creatura sit causa per se peccati commissi, & illi debeatur, quod Deus illud non condonet, & creatura eo ipso, quod peccet sit inimica Dei, nisi misericorditer remittat, aut condonet, creatura est causa per se peccati habitualis, & non Deus, qui utitur iure suo non condonando.

17 Vel claritatis gratia distingue prædictas, & similes propositiones. Deus est causa per se peccati habitualis secundum positivum, seu secundum quod dicit in recto, scilicet, actionem malam nego, secundum negativum, & quod dicit in obliquo, scilicet, non condonationem, concedo, & sic de reliquis, nunquam tamen concedendum est absolute Deum esse causam per se peccati habitualis. Ad explicationem, maior est absolute falsa, quod, scilicet, non tolli peccatum habituale sit idem ac conservari: quia si nunquam existit peccatum actuale, tunc non tollitur peccatum habituale, & non conservatur: item quia sicut diversa sunt Deum causare peccatum habi-

tua-

tuale, & illud libere non impedire, quod secundum facit Deus, cum possit illud impedire, quin possit facere primū. Et diversum est libere conservare vitam Petri, & illud libere non occidere, quod secundum facit Paulus, cum non faciat primum: ita diversum est Deum conservare peccatum, & illud non tollere, quia Deum conservare peccatum dicit affectum erga peccatum: & Deum illud non tollere præcisse dicit Deū uti iure suo non condonando: sicut utitur iure suo non impediendo peccata actualia, quin ea causet, quia causare, & ponere, & conservare dicunt affectum erga peccatum actuale. Ita admissio, quod in passiva sit idē. *Peccatum esse commissum, & non tolli, ac conservari*, non est idem non tollere libere peccatum, ac illud conservare, quia hæc denominatio significat affectum erga peccatum. Neque Deus dicens est causa, ut peccatum conservetur propter eandem rationem. Si autem vellis, quod conservare peccatum habituale non dicat affectum erga peccatum, in hac suppositione dici poterit, Deum conservare peccatum habituale: suppositio tamen est falsa, & contra intentum arguentis.

Obijc. 2. Deus odio habet peccatum habituale, & hominem prop-

ter

504. *Mist. 7.*
ter illud. Sed non habet odio carentiam condonationis: ergo carentia condonationis non constituit peccatum habituale. Explicatur, & cavetur solutio: habituale, ut habituale reddit hominem malum, & terminat divinum odium. Sed habituale, ut tale dicit omnia sua constitutiva: ergo omnia constitutiva peccati habitualis sunt mala, & terminant divinum odium, & consequenter carentia condonationis non constituit habituale. Secundo: Deus odio habet nunc Petrum habentem peccatum habituale: ergo Petrus habet nunc aliquid dignum odio: non habet actum prateritum: ergo solum habet id per quod peccatum prateritum constituitur habituale: ergo forma qua constituitur habituale est digna odio: & consequenter non est carentia condonationis.

19 *Missa instantia* in alijs sententijs, sciendum est cum Lugo Deum non punire hominem propter peccatum habituale secundum totum quod dicit perseverantia moralis peccati: quia pena assignata peccato, aequalis est sive minus, sive magis perseveret habitualiter, dum involuntaria sit talis perseverantia, ut in dormiente. Resp. Deum odio habere peccatum habituale secundum quod dicit actionem malam non secundum quod dicit non condonationem.

Sect. 3. 505
nem. Neque extraneum est per aliquid bonum constitui aliquid in esse mali, quia peccatum constituitur malum per dissonantiam cum Deo, quæ relatio prædicamentalis includit Deum, & obiectum prohibitum red-ditur obiectivè malum per prohibitionem in se bonam: unde non est necessarium, quod omne constitutivum totius mali, sit malum. Unde habituale, ut habituale non terminat divinum odium secundum totum quod dicit, sed solum secundum quod dicit actum prateritum, quæ actio nunc existit moraliter, & est moraliter intrinseca: quia in ordine ad reddendum dignum odio, se habet, ac si modo existeret physicè. An vero habituale, ut habituale dicat in recto carentiam condonationis, & actionem prateritam in obliquo, loquere ut vellis: dummodo ex sæpè repetitis scias falsum esse totum accidentale reduplicativè sumptum semper dicere formam in recto, & subiectum in obliquo: quia Sanctus, ut Sanctus est amicus Dei, & hæc propositio esset falsa, si sola forma diceretur in recto.

20 *Insistes*, si peccatum fuisset, & non perseveraret Deus non haberet odio hominem: ergo ideo illum odio habet quia perseverat: ergo ideo displicet: quia perseverat, & displicet ipsa perseverantia,

tia, & consequenter non carentia condonationis, sed ipsum peccatum transit in habituale pro casu non condonationis, vel aliud quod sit malum constituit peccatum habituale. Resp. peccatum præteritum, & perseverantiam secundum quod dicit tale peccatum esse motivum odij, perseverantia secundum quod dicit non condonationem est conditio, ut peccatum præteritum possit movere odium, non conditio peccati habitualis: ad modum quo in sententia admittente actus indifferentes in individuo, ut sine peccato possit amari obiectum requiritur carentia prohibitionis; bonitas tamen obiecti est, quæ movet amorem, non carentia prohibitionis.

Insistes: si negatio condonationis constituit peccatum habituale, idem esset Deum velle non perseverare peccatum, ac velle non esse carentiam condonationis, seu velle condonationem: ergo quando Deus tollit peccatum vult condonationem, & consequenter voluntas condonativa habet ipsam pro obiecto. De hoc argumento diximus suo loco: ad ipsam, ut iacet: velle ne perseveret peccatum esset velle condonationem, prima tamen voluntas non esset voluntas condonans, sed voluntas habendi voluntatem condonati-

tivam; vel aliam formam condonationis.

Insistes ad num. media: tum: tota ratio propter quam homo est dignus odio est: quia peccavit. Sed adhuc posita condonationem verum est hominem peccasse: ergo manet totum quod constituit hominem dignum odio, & consequenter adhuc homo erit dignus odio. Explicatur: Deus odio habet hominem: quia peccavit. Sed condonatio non tollit hominem peccasse: ergo non tollit id per quod homo est dignus odio: & consequenter adhuc posita condonationem est dignus odio. Explicatur. Carentia condonationis se habet sicut forma permanentia respectu peccati habitualis, sicut duratio Petri durantis respectu Petri: sed duratio Petri non constituit intrinsecè Petrum, sed est conditio ut existat: ergo carentia condonationis non constituit peccatum habituale, sed est conditio ut existat. Ad hæc omnia respondeo totam rationem obiectivam motivam odij esse quia peccavit, sed ut hoc medium sit proxime potens movere requiritur tanquam conditio, quod permaneat moraliter, sicut tota ratio motiva amoris est bonitas, requiritur tamen ut possit movere quod cognoscatur. Unde data condonationem non manet dignus odio, neque potens

tens proximè movere odium: quia in ordine ad movendum non manet, hominem peccasse, ut patet in voto dispensato, sed solum in ordine ad verificandum, hominem peccasse. Itaque condonatio tollit moraliter hominem peccasse, in ordine ad odium: quia reddit illum, ac si non peccasset in ordine ad odium. Item carentia condonationis se habet respectu peccati, sicut duratio respectu Petri: sicut ergo duratio intrinsece constituit hoc totum *Petrus durans*, ita illa intrinsece constituit peccatum durans, in quo stat peccatum habituale.

23 Dices. si peccatum habituale consisteret in carentia condonationis, consisteret in carentia necessaria, & libera condonationis: sed non consistit in carentia necessaria: ergo. Prob. min. non consistit peccatum habituale in eo, quod connexum est cum eo, quod non detur peccatum habituale. Sed carentia necessaria condonationis consistit in eo, quod non sit peccatum habituale: quia carentia necessaria condonationis ideo datur necessario, quia non potest non dari nisi præcesserit peccatum, quia si præcessisset posset condonari: ergo. Resp. neg. mai. loquendo de omni carentia necessaria condonationis propter rationem argumenti.

SEC.

SECTIO IV.

De peccato originali.

24 **S** Vp. quod et si Bellarm. lib. 43 de Amissione gratiæ cap. 5. Salas tract. 13. disput. 11. sect. 5. Tannerus disp. 4. de Peccatis q. 7. dub. 2. dicant contra communem sententiam non fore hæreticum, quod aliquis præter B. Virginem exciperetur à generali regula, qua omnes Adami posterii originale contraxisse dicuntur, esset tamen in sententia omnium Catholicorum temerarium, & suspectum de hæresi hoc asserere. Quod peccatum originale gravius est, quam veniale actuale, est tamen propter imperfectionem voluntarij minimum omnium mortalium, ut credo. Ita Oviedo contr. 9. num. 6. Quod cum iuxta Trident. sess. 5. can. 5. *Veram, & propriam rationem peccati habet*, univocè cōvenit cum peccato actuali, quidquid graves AA. negent cum Tanner. supra dub. 1.

25

Omissis quinque
erro-

510

Disp. 7.

erroribus hereticorum circa essentiam peccati originalis, quos refert, & impugnat Bellarm. Primus Melancton. asserentis peccatum originale esse peccatum actuale parvuli. Secundus Origenis dicentis: originale esse aliquid relictum ab actuale commissio ab anima antequam corpori uniretur. Tertius Illici dicentis: originale esse formam substantialem additam animæ, substantialemque imaginem Diaboli, qua excluditur imago substantialis Dei. Quartus Cornelij Agrippæ dicentis: originale esse nimium cum uxore concubitus. Quintus Lutheranorum, & Calvinistarum dicentium: originale esse concupiscentiam habitualemente frenatam manentem in renatis, & ita asserunt originale per Baptismum non auferri, sed tantum non imputari.

26

Suppono 2. cum Salmeron, Tolet, Bellarm. Cornelio, Suarez de Peccatis disp. 4. sect. 2. Ripald. disp. 16. de Ente supernaturali num. 42. Oviedo supra n. 22. & alij contra Durandum, Mairon, Vazq. 1. 2. disp. 131. cap. 3. Driedo, Pererius, voluntates parvulorum constitutas esse in voluntate Adami in ordine ad observationem, & transgressionem præcepti. Ex quo factum est, quod parvuli moraliter elicerent actionem peccaminosam, quam Adamus

mus

Sect. 4.

511

mus physicè elicit. Hoc constat ex Aug. cap. 10. de Meritis, & remissione; *In quo omnes peccaverunt in quo omnes unus homo fuerunt.* Basilii homil. 1. de Laudibus ieiunij. *Quia non ieiunavimus in primo Parente ideo exulamus à Paradiso.* Vide alios apud Oviedo. Ad Rom. 5. *In quo omnes prævaricati sumus.* Dicere autem cum Vazquez, ideo omnes prævaricatos fuisse, quia ipsi fuit commissio gratia omnium quam proprio peccato omnibus perdidit, quo factum fuit, ut omnes priventur gratia non sufficit, ut omnes dicantur prævaricatos fuisse in Adamo. 2. Quia peccatum originale cum sit vere peccatum debet esse parvulis voluntarium, ut omnes fatentur contra Durandum ideo asserentem non esse vere peccatum, quia non erat voluntarium. Sed non bene percipitur quomodo sit voluntarium parvulis si moraliter non elicerent formaliter tale peccatum: ergo illud ita elicerunt.

27

Dicere autem cum Vazquez sufficere peccatum membrorum esse voluntarium capiti: sicut ad Rom. 5. *Sicut per inobedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi, ita per unius obedientiam iusti multi constituuntur*, & tamen Christi obedientia non fuit moraliter elicit a nobis formaliter. Non valet: quia ea ratione

qua

qua postero peccato afficiuntur, debet affici voluntario. Sed peccatum originale est intrinsecum nobis moraliter: ergo, & voluntariū. Obedientia tamen Christi non est nobis intrinseca: unde ly sicut sumitur similitudinariē: non tamen constitutæ sunt voluntates nostræ in ordine ad pœnitendum. Nec durum est voluntates nostras minus perfectas voluntate Adami constitutas esse in voluntate, & libertate adeo perfectæ Adami: sicut non est durum voluntates pupillorum in ordine ad contractus constitui in voluntate tuturis.

28

An verò voluntas adulti possit poni in voluntate alterius, in ordine ad meritum, & demeritum. Negat Granados tractatu 8. de Peccatis disp. 4. sect. 4. citans Zumel, Oviedo n. 20. Affirmat Suarez disp. 9. de Peccatis sect. 4. Ripalda disp. 16. de Ente sect. 9. n. 4. Salas tract. 13. disp. 11. sect. 5. placet hæc sententia: quia non est specialis difficultas. Itaque potest unus homo disponi ad iustificationem per actum contritionis alterius, non tamen iustificari: quia hoc non fit absque forma physicè intrinseca, iuxta Tridentinum, potest tamen mereri de condigno, per meritum de condigno alterius: quia illud meritum est condignificatum à gratia alterius. Et si oppositum teneat

neat Oviedo num. 25. Si tamen Petrus obferret præceptum, & Paulus in cuius voluntate erat constituta voluntas Petri illud violaret, Petrus non amitteret gratiam, ut ait Suarez supra, quia Deus decrevit non amitti gratiam contra propriam voluntatem personalem, & quia actio Pauli non potest censerī moraliter actio Petri, quando Petrus habet contrariam voluntatem personalem.

29

An verò, ut nostræ voluntates essent constitutæ in voluntate Adami sufficeret, quod procederemus ab Adamo. Affirmat Soto lib. de Natura, & gratia cap. 1. Basilius Legonensis relect. 3. Perez in Genes. cap. 16. dist. 6. insinuat Vazq. disput. 133. cap. 1. Pro sententia dicente necessarium esse pactum, citantur reliqui ab Oviedo n. 36. Placet hæc sententia: quia ut voluntates parvulorum constituantur in voluntate tutoris necessarium est pactum: ergo & necessarium est ut nostræ voluntates sint constitutæ in voluntate Adami. Et ita accidit, quod sic probatur contra eosdem RR. De facto iuxta ipsos fuit decretum, & lex de amissione gratiæ parvulorum si Adamus peccaret, & hæc lex fuit nota Adamo ex 2. & 3. Genes. In quocunque die comederis, ut ipsi fatentur. Sed hoc est dari pactum: ergo P. Ioannes Marin.

K k da

14
Disp. 7.
datum fuit. 3. Quia non bene percipitur;
quomodo posterius moraliter eliciantur. For-
maliter peccatum Adæ, si pactum non in-
tercedat. An verò necessarium fuerit hoc
pactum esse notum Adæ ut esset caput mo-
rale: dubitant AA. apud Oviedo n. 45. ve-
rius videtur non fuisse necessarium, sed suf-
ficere absolutum dominium Dei. Imò & suf-
ficeret etsi Adamus nollet admittere pactum.

SECTIO V.

*In quo consistat essentia peccati
originalis.*

30
O Missis hæreticorum sententijs;
variæ sunt sententiæ Catholi-
corum. Ariminensis in 2. dis-
tinct. 30. & 31. ait originale consistere in
morvida qualitate, quam ipse appellat fomi-
tem, & concupiscentiam, inclinante ad pec-
catum, & quæ permanet post Baptismaum
per quem solum deletur reatus. Itaque vide-
tur constituere originale pro materiali in
illa qualitate, & pro formali in reatu. Sic in-
terpretatur Ariminensem, Tannerus disp. 4.

q. 7. dub. 4. & sic explicatam tenet Ocham
quotlibet. 30. q. 10. quia sine explicatione;
digna censetur censura theologica. 2. Sen-
tentia est Chaterini tract. de Fine hominis:
ubi ait peccatum originale esse peccatum
primi Parentis extrinseca imputatione, &
denominatione posteris imputatum: ex quo
infert originale non esse plura peccata, quæ
singula singulis insunt. Hæc tamen senten-
tia defendi non potest post Tridenti-
num.

Tertia sententia dicit:
originale consistere in concupiscentia con-
iuncta cum reatu ad poenam. Pro hac citat
Salas tract. 13. disp. 11. sect. 2. Rosensem, Du-
randum, & pro hac fuisse D. Aug. sentit Vaz-
quez. disp. 13. c. 3. Bellarm. lib. 5. de Amis-
sione gratiæ c. 7. nec eum omino renuit Sa-
las cum eam fulciat multis ex Aug. & res-
pondeat argumentis. Quarta sententia ait
originale consistere in privatione gratiæ,
seu iustitiæ originalis. Est gravissimorum
AA. quos videre poteris apud Granados trac-
tatu 8. disp. 3. sect. 1. Ex nostris eam tenet
Suarez disp. 9. de Peccatis sect. 2. Vazquez
supra cap. 8. Castropalao tomo 1. tract. 2. dis-
put. 2. puncto 1. Salas, & Tannerus supra:
eamque clare tenuit Anselm. lib. de Con-
ceptu Virginis cap. 26. *Hoc peccatum, quod*

originale dico aliud intelligere nequeo in ipsis infantibus, nisi ipsam quam supra posui factam per inobedientiam Adæ iustitiæ debite multis. Sed variè explicatur iustitia originalis, nam Scotus, & alij apud Vazquez distinguunt titulum gratiæ à iustitia originali: nam gratia coniungit hominem cum Deo, ut sine supernaturali, iustitia originalis cum Deo ut sine naturali. Alij apud ipsum ita distinguunt, ut gratia coniungat voluntatem cum Deo, ut sit radix iustitiæ Virginalis, quæ coniungat potentia cum voluntate. Alij dicunt iustitiam originalem esse excellentioris ordinis, quam gratia, quia non solum constituerebat hominem iustum, sed subiebat potentias voluntati. Vazq. num. 30. ait hanc subiectionem non processisse ab aliquo habitu, sed ab externa Dei providentia.

32 Nostra sententia sit: peccatum originale esse peccatum Adæ, quod posterius commiserunt cum Adamo moraliter, perseverans. Hanc conclusionem defendunt Lugo de Incarn. disp. 9. sect. 3. Grana- dos supra disp. 3. sect. 1. Oviedo num. 67. & plures apud ipsum. Cum autem supra dixerimus peccatum habituale esse peccatum commissum non condonatum, nec intrinsecè; nec extrinsecè hinc est, quod peccatum ori-

originale, quod est peccatum habituale, est peccatum nobis in Adamo commissum, non condonatum nobis, neque intrinsecè, neque extrinsecè. Prob. cõclusio: peccatũ originale est macula illa relicta in posteris ex peccato Adæ vi cuius sunt filij iræ, & digni odio Dei. Sed eo præcisè, quod posterius in Adamo elicerint peccatum intemperantiæ (ad quã solam malitiam constitutæ sunt nostræ voluntates in illo) & illud non sit condonatum, datur moraliter illa macula vi cuius sunt filij iræ, & digni odio, non secus ac si modo elicerent tale peccatum: ergo in his consistit originale. Hoc innuit Tertulianus lib. de Anima cap. 40. dicens: *Omnis anima eo usque in Adam censetur donec in Christo recensetur* Vnde quamvis peccatum Adæ, & carentia contritionis physicè sint nobis extrinseca, tamen peccatum habituale est nobis moraliter intrinsecum, quia peccatum Adæ ut à nobis moraliter elicitum se habet in ordine ad indignationem, ac si vere physicè elicitum esset à nobis, & esset physicè in nobis.

33 Dices cum Godoy disput. 38. num. 22. ex hoc sequi peccatum actuale Adami, quod est originale, originans esse æquè nobis intrinsecum, ac originale originatum, quod est peccatum habituale.

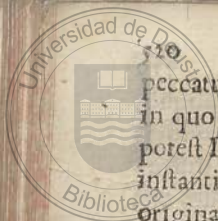
Sed

Sed hoc est falsum: quia D. Thom. Theologus, & Trident. sess. 5. can. 3. dicit peccatum illud esse origine unum, & propagatione ita transfusum posteris, ut insit unicuique proprium. 2. Sequitur parvulos, vel non esse peccatores in se, sed in alio, vel fuisse peccatores non solum in alio, sed etiam in se, quia peccatum actuale quoad denominationem peccantis, & quoad denominationem habitualiter peccatoris, est moraliter intrinsecum, & physicè extrinsecum: ergo parvuli eodem modo recipient utramque denominationem. 3. Sequitur parvulos eatenus tantum esse peccatores, quatenus Adamus, qui moraliter gessit eorum personas, mansit habitualiter peccator. Prob. sequela absurda: iuxta nos non est magis intrinseca parvulis denominatio peccatoris habitualis, quam denominatio peccantis. Sed denominatio peccantis fuit illis intrinseca, quatenus Adamus gerens eorum personas, & voluntas Ade, quæ moraliter erat voluntas eorum peccavit: ergo denominatio peccatoris habitualis illis convenit, quatenus Adamus, qui erat moraliter omnes parvuli, fuit habitualiter peccator.

34 Ad primum dico originale esse physicè unum, secundum quod dicit in recto, scilicet, actionem Ade, & physicè

sicè plura secundum quod dicit in obliquo, & consequenter distincta, quia in quovis dicit carentiam condonationis, quæ distincta est in uno, & in alio; at verò certum est, quod originale originans est æquè nobis intrinsecum, ac originatum, quia utrumque est moraliter intrinsecum, & non amplius. Ad 2. dico parvulos diverso modo esse peccatores in se, ac fuerunt peccantes in se, quia sunt peccatores in se secundum suum esse physicum, siquidem de parvulis physicè sumptis dicitur vere esse peccatores: at verò dicitur esse peccantes in se secundum suum esse morale: quia eatenus fuerunt peccantes, quatenus fuerunt unum moraliter cum Adamo, & in hoc nihil absurdi, non vero sunt peccatores in alio sine explanatione facta, quatenus actio physicè fuit solius Adami, & fuerunt peccantes in se moraliter, & in Adamo physicè. Ad 3. nego sequelam. Ad prob. concess. mai. & min. nego consequ. quia Adamus fuit caput morale in ordine ad actualem transgressionem, non verò in ordine ad perseverantiam habitualem, sicut neque in ordine ad penitentiam, cum dixerimus de condonatione Deum non posse condonare peccatum pro primo instanti, quo committitur, dicendum est consequenter Deum non posse ita condonare pecc-

Disp. 7.

peccatum originale, quin sit illum instans in quo vere sit peccator in se, quia tamen potest Deus condonare peccatum pro uno instanti, & non pro alio, potest condonare originale pro primo instanti, modo illud non condonet pro alio. Vide de preservatione Virginis; vel aliter dici potest Deum non posse condonare actuale, quod est, seu quod in aliquo signo verificatur, quod est; recte tamen potest condonare actuale, quod fuit: quia hoc condonare erit impedire ne transeat ad habituale: cum ergo de peccato originali nunquam verificetur: nunc est actuale, sed solum verificetur esse actuale quod fuit, ideo potest illud absolute condonare.

35 Ad alia adverte, quamvis originale priuet gratia. ideoque dicatur *mors animæ & gratia vitæ*, quæ radicat habitus se habentes veluti potentias vitæ spiritualis tamen non consistit determinate in privatione gratiæ, vel extrinsecæ condonationis, sicut diximus de lethali, quod proprius est mors animæ. Item falsum est determinate consistere in illo, quod aufertur per baptismum, per quod tollitur privatio gratiæ; quia sufficiebat tolli carentiam condonationis: sicut lethale non consistit determinate in illo, quod tollitur per sacramen-

Sect. 5.

321

mentum poenitentiae. Item falsum est peccatum actuale consistere in privatione actus recti, ideoque male inferes habituale originale consistere in privatione habitus.

36

Ex hijs scies 1. Evam non contracturam peccatum originale eo præcisè, quod Adam peccasset, neque si aliquis miraculose formaretur ex carne Adæ, & non procederet per seminalem propagationem, ut contra Henriquez, & Altiſiodorensem communiter dicitur hoc secundum apud Salas disp. 11. sect. 5. Item si post aliquos filios genitos, Adam peccasset illi non contraherent originale, neque amitterent iustitiam originalem, & minus gratiam, ut communiter asseritur apud Salas. Chaterinus, & Salmeron dicunt non amissuros gratiam, amissuros tamen iustitiam originalem.

37

Scies 2. iuxta dicta de peccato habituali, quare Deus causans per se existentiam hominis: imò, & homo per se causans unionem, & illud totum non est causa per se peccati originalis talis hominis, sed solum permissivè: quia non tenetur vitare illius peccati contradictionem, & datur ratio permittendi, ut sic procreetur genus humanum. Imò notat Granados tract. 8. disp.

disp. 2. sect. 3. ex D. Tho. Bonaventura præ-
lucente Aug. melius esse puero existere cū
originali, quam non existere: idem tenet
Tannerus disp. 4. q. 7. Oviedo n. 83. & est
commune apud Theologos, ut ipse ait. Ra-
tionem reddunt: quia facile deleri potest
cōclusionem venerator. Rationem non bene
percipio: quia melius est anihilarī, quam
committere quodvis actuale, dum autem nas-
citur puer, etiam non committat novum pec-
catum, illud tamen incipit habere, & con-
trahere. Vnde solum restat, nasci, esse melius
quia ex inde oriri poterunt maiora bona:
qua ratione SS. PP. dicere solent bonum es-
se nobis aliquando cadere, ut inde melius
resurgamus.

Circa pœnas origina-
lis Decedentes in originali esse damnan-
dos pœna damni est de fide ex illo Ioan. 3.
*Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu
Sancto non potest introire in Regnum Dei.* De
pœna sensus nihil definitum est ab Ecclesia.
Puniri hac pœna insinuat Aug. pluribus lo-
cis, & magis conforme Sacris litteris ait
Driedo, & probabile putat Albertus, tenet
Vbertinus, defendit Gregorius, licet non
audeat resolvere. Decedentes in originali
non puniri pœna sensus, est communis
Theologorum sententia, quos invenies
apud

apud Salas sect. 6. qui præ omnibus Scho-
lasticis rem hanc exactius tractavit. Parvu-
los in limbo afficiendos esse aliqua tristitia,
quod intelligant esse privatos beatitudine
dicit Bellarm. lib. 6. de amissione gratiæ c.
6. & 7. Abulensis, & alij apud Salas num.
80. Communior tamen sententia dicit non
tristari, quia non cognoscunt beatitudinem
qua carent, quod processit ex divina provi-
dencia, ut ait Suarez tom. 2. in 3. p. disp. 57.
sect. 7.

Aliqui dicunt parvulos
post diem iudicii habituros beatitudinem
naturalem; hoc tamen non est facile, quia
beatitudo naturalis dicit carentiam peccati,
& parvuli semper erunt infecti peccato ori-
ginali. Suarez tom. 2. in 3. p. disp. 50. sect. 5.
& 1. 2. disp. 5. sect. 6. ait: parvulos habituros
cognitionem naturalem Dei, illumque ama-
turos super omnia. Salmeron ad Rom. 5.
disp. 48. ait. hanc terram habitaturos, & re-
creandos esse visionibus Angelorum, quod
probabile iudicat Suarez disp. 4. sect. 6. Alij
dicunt habitaturos in loco tenebroso: Ita
Soto apud Suarez, & Abulensis apud Salas
n. 96. Alij dicunt habitaturos, super terræ
superficiem, & tenui aliqua luce fruitorios,
quos omnes citat Salas supra. De his tamen
sine speciali revelatione quis scire poterit?

SECTIO VI.

*An reviviscant merita per peccatum
mortificata? Et idem de
peccatis.*

40 **S**uppono adeò verum esse pec-
cata non reviviscere, ut ali-
qui apud Aranda, & Muniefa
disp. 3. de gratia id reputent
de fide. Estque Canon Gelasij Papæ
in cap. divina de Pœnit. dist. 4. *Divina clemen-
tia dimissa peccata in ultionem reddere non pati-
tur.* Et D. Prosper ad cap. Gallat. in resp. ad
2. *Qui recidet à Christo, & alienus à gratia
finit, Hanc vitam, quid ni in punitionem cadit?
Sed non in quod remissum est recidit; & ratio
esse potest, quia peccatum habituale est pec-
catum præteritum irremissum. Sed quod
iam remissum est, & omnino absolute, ut
sonat, cū dicunt Scripturæ, & Concilia Deū
remittere peccata, & non solum conditiona-
tè, sed ad reincidentiam non potest transi-
te in non commissum: ergo peccata remis-
sa non reviviscunt. Hac ratione iudicat Vaz-
quez*

quez, Lugo infra, Dicastillo, Sphorcia, Spar-
za, & Haunaldus eos citans lib. 4. tract. 4. c.
controversia 3. nec de potentia absoluta
posse reviviscere: contra Sotum; Valentia,
Arriaga, Choninc, Thom. Hurtado, & ex
parte Ripalda dicentem posse reviviscere
quoad pœnam disp. 92. num. 32. mitto alia,
quæ adducunt Ripalda Dicastillo, quia hæc
sufficiunt pro conclusione citata.

41 **O**pponitur illud Math.
18. Vbi servus crudelis in conservum cogi-
tur reddere Domino debitum iam demis-
sum, & condonatum, quo insinuat re-
deuntem ad peccatum soluturum pœnas
delictorum, etiam iam remissorum. Verum
omissis alijs solutionibus apud Maldona-
tum placet quod dicit Dicastillo Christum
aliqua appossuisse in parabolis, quæ non ap-
probabit, ut astutiam villici, Luc. 16. *Ea ta-
men possuit, ut intentum evinceret, quod
tūc erat Deum diversimodè æsturum contra
immisericordes.* Opponi etiam solet, quod
merita per peccatum perditæ, postea revi-
viseunt, quare etiam non reviviscunt pecca-
ta condonata: cum Deus non minus sit ius-
tus, quam misericors.

42 **C**irca hanc materiam
suppono 2. adeo certum esse reviviscere me-
rita, ut Ledesma censeat esse de fide. Sotus

oppositum esse errorem. Suarez opusculo de reviviscencia disp. 2. Granados, & Meratius sine temeritate, & impietate negari non posse: pro eadem sententia citat Ripalda disp. 91. n. 1. ad 60. AA. inter quos August. Chrysostomus, Anselmus. D. Thomas, & preter dictos citantur ab Hunoldo, Sphortia, Sparza, Dicastillo, Muniessa, & Antonius de Spiritu Sancto Carmelita Descalceatus tract. 4. disp. 2. sect. 8. Prob. Conclusio ex Tridentino ses. 6. cap. 16. *Iustificatis hominibus, sive acceptam servaverint, sive amissam recuperaverint proponenda sunt Apostoli verba ad Hebræos 6. Abundate in opere bono scientes, quod labor vester non est inanis in Domino, non enim iniustus est Deus, ut obliviscatur operis vestri: Vbi proponitur Deum remuneraturum opera mortificata, si postea pœniteat, ut explicat Cornelius, & Interpretes. Concilium Mogunt. canone 9. Divinorum præceptorum observatio renatis tanto fuit possibilior, quanto maiorem gratiam, Sancto semper opitulante spiritu semel acceptant, retinent, vel amissam novo subinde munere recuperant.*

in illud ad Galathas 3. *Tanta passi estis sine causa dixit, quia in eorum potestate erat pœnitere, si vellent, ex hoc autem habetur, quod opera mortificata reviviscunt.* Hieronymus: *Quicum*

que

que ob Christi fidem laboraverit, & postea lapsus fuerit in peccatum sicut priora sine causa dicitur passus fuisse dum peccat sic rursus non perdet ea, si ad pristinam fidem, & antiquum studium revertatur. Idem tenet Chrysostomus, Ambrosius, Anselmus, Theodoretus, Theophilact. in dicta verba. 3. Ex D. Tho. lect. 3. in illa Pauli ad Hebræos citata à Tridentino: *Qui cadit post gratiam dupliciter se habere potest: uno modo, quando in malo perseverat, & tunc Deus omnes iustitias eius obliviscitur: alio modo quando pœniteat, & tunc bonorum præcedentium recordatur, quia reputantur sibi ad meritum.* Unde dicit Glossa, quod mortificata reviviscunt. Magister in eundem locum: *Sicut priora bona per sequentia mala mortua fuerunt, & irrita facta: ita ipsa eadem per pœnitentiam, & alia bona reviviscunt.*

A ratione probant Alensis, & Bonaventura, quia peccata per gratiam dicuntur mortua, & ideo non reviviscunt: merita vero per peccatum dicuntur mortificata. Plures Thomistæ cum D. Thom. ideo probant, quia merita, licet superveniente peccato in se ipsis non perseverent, possunt tamen perseverare in acceptance. Dei, qui eorum perseverentiæ causa esse potest: peccata vero cum in se non perseverant, non possunt perseverare in Dei accep-

acceptatione, qui eorum perseverantiæ causa esse non potest. Hæ duæ rationes supponunt probandam: merita, scilicet, non esse mortua, & secunda novam addit difficultatem de perseverantia peccati, ut diximus de peccato habituali, quam secundum quod dicit in obliquo Deus potest causare. Ochan, Bonaventura, & Sotus revocantes ad voluntatem Dei non solum efficaciam, sed valorem, & condignitatem meritorum, hiluc confugiant, quia cum voluntas Dei sit prior ad miserendum; quam ad puniendum, sua voluntate facit, ut redeat valor meritorum.

45

Medina, & Lugo disp.

11. de Pœnitent. quia Deus ex natura rei non potest punire aterna pœna peccata remissa; sed ea sic puniret, nisi merita reviviscant, nam iactura gratiæ, & gloriæ illis debita esset pœna, siquidem careret propter demeritum. Hæc non est multum efficax, quia non tenetur Deus, dum remittit peccatum, & restituit in amicitiam restituere omnia dona, sicut non restituit Adamo iustitiam originalem: nec caret illa in pœnam peccati. Vazquez, & discipuli: quia cum iustus meruit gloriam per merita non privandus; est gloria, nisi in pœnam peccati. Sed peccato remisso privatio gloriæ non est pœ-

pœna: ergo sicut non privaretur gloria illa, si non peccasset, ita neque privandus est, si remittitur peccatum. Huic, & Silis antecedens. 2. Probant. Quando absolute remittitur aliqua iniuria ex natura rei reddunt antiqua iura, & dignitates, ut patet in Principe remittente absolute iniuriam, qui hoc ipso reducit basillum in pristinam indemnitate, & tenetur solvere eius servitia, alias non remitteret absolute. Sed Deus absolute remittit, quia non potest remittere, nisi per gratiam, quæ est absoluta remissio: ergo. 3. Quia si iniuria tollatur per condignam satisfactionem ex natura rei reddunt pristina iura; sed remissio est moraliter condigna satisfactio: ergo & tunc redeunt. Hæ posteriores habent suas difficultates.

46

Ripalda à n. 24. suppo-

nens vim meritorum non esse formalem, sed efficientem moralem, quæ potest movere ad præmiandum pro instati, in quo non sit meritum, ait peccatum superveniens non opponi immediate in genere causæ formalis virtuti meritoria, sed solum mediate quatenus exigit, ne Deus det dona, quæ merita promeruerunt, quando verò Deus remittit peccatum cum merita moveant cum sua exigentia, hinc est, quod possunt movere ad præmium, & movebunt, ait, quoad effectum. *P. Ioannes Marin.*

Ll

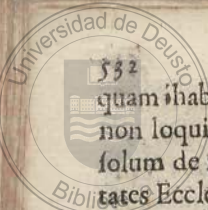
fi:

ficatiam, quia posita sufficientia Deus sua voluntate ea dignificat. Remissio vero in genere causæ formalis opponitur peccato, & ideo illud extinguit, quoad redditum malitiæ; quoad poenam vero potest non remittere, quia ipse solum cōcedit oppositionem moralem gratiæ cum peccato, adeoque necessariam esse volitionem Dei ad auferendum peccatum, posita gratia. Vnde concludit n. 36. quoad poenam, & meritum æqualia esse bona, & mala opera, quia tamen Deus est magis misericors, quam iustus remittit peccata quoad culpam, & poenam; at vero merita non sic mortificat. Poterat hæc initio dixisse, & à multis præmissionibus, ut suam ponat conclusionem se liberasset.

n. 17. Ripalda n. 36. Munies. n. 14. reviviscuntiam meritorum reducunt ad clementiam largitatem, & misericordiam Dei, quia id decrevit, ut constat ex Scriptura, Concilijs, & PP. Rationes allatæ sunt rectæ congruentiæ, ut id Deus decrevit, quibus adiungi potest incredibile in bono Principe esse, quod si alter rectè ipsi semper servisset, & alter nunquam, si uterque ipsum offenderent, & postea æquè poeniterent; æquè se haberet Princeps ad utrumque, nullo habito

ro respectu ad pristina servitia. Hæc constant ex Ioele. 2. *Reddam vobis annos, quos comedit locusta bruchus, & rubigo, & eruca*: in quæ verba Hieronymus, & Carthusianus apud Cornelium significatur *his penitentia quæ lapsa, sed penitenti omnes prævias virtutes, omnia priora merita restituit*. Itaque poterat etiam Deus ita remittere peccata, ut postea reviviscerent, quoad poenam, seu ad reviviscuntiam ex sua tamen benignitate noluit ita remittere: imò, & quoad malitiā potuit similiter remittere, & condonare: noluit tamen, ut constat Ezechielis 18. *Si impius egerit penitentiam omnium iniquitatum eius, non recordabor*. Vbi denotatur hoc provenire ex promissione Dei, & quamvis ibi dicat, quod nec recordabitur bonorum operum, si peccaverit, hoc solum intelligitur pro casu quo semper perseveret in peccato.

latus in cap. quicumque 5. ait: *Quicumque dignitatem divini gradus non custodiunt, contentificant animam salvare, reverti etiam in pristinum gradum difficile est*: 2. Experientia novimus resurgentes à peccato, in quo diu iacuerunt difficilius, & remissius exercere dilectionem Dei, & pia opera, quam ante peccatum; ergo non recuperant gratiam,

quam habuerant. Resp. Hieronymum ibi non loqui de restitutione ad gratiam, sed solum de restitutione ad gradus, & dignitates Ecclesiasticas, quas habuerant antequam caderent à fide, in quam debuerant restitui. Ad 2. experientia est vera: illud tamen non provenit ex dispendio gratiæ, sed quia deficiunt virtutes acquisitæ tribuentes facilitatē, quo minuatur habitus vitiosi contrarij.

Hic etiam dubitant an merita redeant ex natura rei: an ex voluntate Dei? Vazquez, Torres, Meratius, Sphorcia, Sparza, Haunoldus eos citant controver. 4. dicunt redire ex natura rei, & patet eorum rationibus allatis. Ochán, Bonaventura, Sotus dicunt redire voluntate Dei, ut cōf rat ex suis rationibus. Lugo, Medina, & alij dicunt redire ex natura rei, si remissio peccati fiat per gratiam, cui debetur gloria, & condonatio pœnæ æternæ, ex voluntate vero Dei, si remissio fiat per condonationem extrinsecam; Suarez n. 25. semel supposita voluntate Dei remittendi absolute peccatum, quoad culpam, & pœnam, ait merita redire ex natura rei. Vnde partim redeunt ex voluntate Dei, partim ex natura rei. Hæc placet.

Dubitant etiam, an redeant ex iustitia: negant cum Vazquez pro ipso

ipso citati, & insuper Lugo, quia ad eorum redditum nullus actus volūtatis est necessarius, & affectus iustitiæ est affectus voluntatis, & quia Deo repugnat stricta iustitia. Suarez ait, supposita liberali promissione Dei redire ex iustitia, quia per illam se obligavit ex iustitia; ad hoc autem non est necessarius novus actus, ut merita redeant, nisi actus executivè producens pristinam gratiam iustificantem, merita moraliter existentia, sed solum, ut detur eius principium, quia Deus promissit ea præmiare, ac si nō essent mortificata. P. Ripalda n. 40. intendit utramque sententiam componere dicendo, posse Deum remittere peccata, ita ut necessarius sit novus actus ad redditum meritum, & ita ut non sit necessarius; & n. 45. ait merita in actu primo, & quoad dignitatem non reddere ex iustitia, in actu vero secundo, & quoad efficaciam, & connectionem cum præmio ex iustitia redire.

SECTIO VII.

*An merita redeant quoad totum premium
gratie, an quoad partem
tantum?*

V Añez 2.2.q.24. Filiutius q. 38.
& novissime P. Thomas Hur-
rado, gloriabundus de eo,
quod D. Thom. videatur huius esse senten-
tiæ, quod etsi verum esset dissimulare de-
buerat, faver enim satis 3.p.q.89. art. 5. di-
cunt merita solum redire quoad gratiam,
& gloriam respondentem dispositioni, per
quam homo iustificatur, itaque illa gratia,
& gloria datur ex duplici titulo, non vero
datur alia gratia. Hanc sententiam falsissi-
mam, & adversissimam D. Thom. apelavit
Sotus, & erroneam, Ledesma, Sotus in 4. dis-
tinct. 16. q. 2. dicit redire gratiam pristi-
nam iuxta connatum, quem voluntas con-
fert gratiæ excitanti, ita ut si cōnatus cōplet
totam activitatem gratiæ excitantis redeat
tota pristina gratia; si connatus dimidiet
activitatem excitantis, redeat dimidium gra-

gratiæ perditæ, & sic cum hac proportionē.
Granados tom. 5. contr. 7. tract. 6. disp. 3.
dicit redire gratiam pristinam ad propor-
tionem dispositionis ad iustificationem, ita
ut si dispositio sit ad quartum gradum
gratiæ dentur alij quatuor ad pristinam,
quibus conficiatur intensio, ut octo, & sic
fere Capreolus, Durandus, Henriquez, Al-
varez apud Ripal. num. 49. Valent. 3. p. disp.
7. q. 6. dicit, redire iuxta mensuram
nobis ignotam.

52

Suarez disp. 2. sect. 1.
Vazquez 1.2. disp. 221. cap. 6. Lugo de Pœ-
nitent. disp. 11. sect. 2. Ripal. citans 24. ex
gravioribus AA. Muniessa, & Antonius de
Spiritu Sancto supra dicunt merita inte-
gre redire quoad totam gratiam pristi-
nam; sicque aiunt resurgentes habere maio-
rem gratiam, quam antea, quia supra ante-
cedentem habet gratiam denuo acquisitam
placet hæc sententia 1. quia Scriptura CG.
& PP. sine ulla restrictione dicunt redire
meritum, & nulla datur ratio limitandi
reditum meritorum, & gratiæ. 2. Quia nul-
la facta mentione de mensura dispositionis,
aut completionis gratiæ excitantis dicunt
redire merita: ergo redeunt i sine mensu-
ra. 3. Si illa merita semel reviviscant, reviviscunt moraliter dignificata gratia, à qua
orta

orta sunt, alio modo non erunt illa: ergo debetur illis tanta gratia, quanta habebant ante mortificationem; aliàs illa verba Concilij: *Non enim iniustus est Deus, ut obliviscatur* non haberet locum, quia aliquomodo obliviscendum Deus si gratia in integrum non rediret. Nec requiritur aliqua dispositio positiva, ut condignitas meritorum habeat efficaciam quia sufficit dispositio negativa, seu ablatio peccati.

53

Modus componendi

Sori est omnino falsus. 1. Quia in ordine ad gratiam denuo dandam non attenditur an, compleat, vel non vires gratiae excitantis: sed an contritio sub gratia quavis excitante sit, vel ut 6. vel ut 8. ergo neque attenditur illa aequatio ad redditum pristinae. 2. Quia bonum esset peccatorum vocari gratia, ut unum, potius quam gratia, ut centum, quia sic, modò poeniteat aequabit gratiam excitantem, & redibit tota pristina, & sic peioris conditionis esset, qui habuit multa merita ante peccatum, & vocatur ad poenitentiam gratia ut centum, quam qui habuit pauca, & vocatur gratia, ut unum propter eandem rationem. Modus P. Granados, & aliorum similiter impugnatur. Modus Valentiae impugnatur à Ripalda sicuti, & aliorum dicentium gratiam illam pristinam reddituram solum post mortem.

Maior

5.

54.

Maior difficultas est,

an redeat gratia virtute Sacramentorum collata. Negant Vazquez, & discipuli, Torres, Hurtado, Meratius, quia gratia Sacramentalis non potest restitui propter merita, quia data fuit ex opere operato sine meritis, & consequenter solum potest redire ex voluntate Dei, cuius nullum vestigium datur in Sacris litteris. Neque PP. Suarez, Chonine, Granados, Ripalda, & alij apud ipsum num. 67. Muniessa dicunt, redire gratia Sacramentorum. Placet haec sententia 1. quia gratia Sacramentorum data est ex meritis Christi D. sicut ergo nostra merita obijce ablato possunt causare gratiam pristinam cur non illam causabunt merita Christi D. 2. Quia praecipua ratio reviviscentiae meritorum fundatur in clementia Dei, & eius bonitate nollentis terere homines, sed illos fovere ad spem bonorum operum, quia etsi fortè cadant post multa bona opera non amittent mercedem: & congruentiae allatae aequè probant de gratia Sacramentorum 3. Luca 15. iubens: *Afferte mihi stolam primam*, intelligi videtur de gratia Baptismali, quae est stola prima: & Chri-

538

Disp. 7.

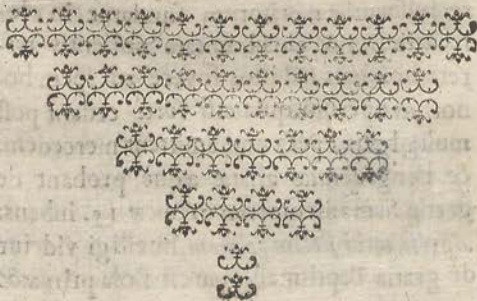
Chrisostomus ait redire hanc gratiam homi-
mil. 2. de Prodigio. *Tubet stolam illam primam
proferri, vel pristinam gloriam, quam ex seduc-
tione Diaboli amisserat.*

55

Hinc sequitur restitu-
tam esse Adamo primam illam gratiam; &
cum non sint redditæ illæ conditiones fa-
licissimi status, confirmatur, quod supra di-
ximus cum P. Suarez iustitiam originalem
non esse specie distinctam à gratia iustifi-
cante, & illa dona subiectionis poten-
tiarum provenire ex novo favore

Dei, non vero formaliter
à iustitia ori-
ginali.

*

FINIS.

INDEX DISPV- tationum, & Sec- tionum.

DISPVTATIO I.

De essentia peccati, & eius divisionibus p. 1

Definitio peccati. Sect. 1. pag. 2.

De divisione peccati in mortale, & veniale,
& qua ratione differant. Sect. 2. pag. 8.

Solvuntur argumenta. Sect. 3. pag. 16.

DISPVT. II.

Qui actus positivi incomponibiles cum ac-
tu præcepto, inficiantur malitia omisio-
nis. An omnis actus incomponibilis cum
actu præcepto sit malus, seu inficiatur
malitia omissionis? Sect. 1. pag. 40.

Solvuntur argumenta. Sect. 2. pag. 52.

Quam malitiam habeat actus positivus, qui
est causa omissionis? Sect. 3. pag. 17.

An ponens impedimentum auferens pro
instantibus sequentibus potestatem fa-
ciendi rem præceptam non solum pec-

cet

INDEX:

et quando ponit impedimentum, sed etiam quando ponitur omisio rei præceptæ? Sect. 4. pag. 84.

Solvuntur argumenta. Sect. 5. pag. 96.

DISPVT. III.

De gravitate peccati lethalis. pag. 106.

An peccatum lethale sit simpliciter infinitum in ratione offensæ? Sect. 1. pag. 107.

Probatur conclusio ratione. Sect. 2. p. 119.

Aliæ probationes. Sect. 3. pag. 143.

Probatur offensam non esse infinitam ex eo quod formaliter sit malitia. Sect. 4. pag. 160.

Aliæ probationes pulchræ, & aptæ ad arguendum. pag. 163.

Probatur iam, quod si peccatum est simpliciter infinitum in ratione offensæ, etiam est infinitum in ratione demeriti. p. 166.

Solvuntur argumenta desumpta ex eo quod Deus sit forma, & subiectum offensæ. Sect. 5. pag. 167.

Solvuntur obiectiones desumptæ ex positione Dei, & vilitate offendentis. Sect. 6. pag. 182.

Argumenta ex vi demeritoria desumpta. Pag. 187.

Aliæ obiectiones solvuntur. 198.

DIS

INDEX:

DISPVT. IV.

De constitutivo peccati commissionis. pag. 207.

An in omni peccato commissionis detur vera privatio rectitudinis. Sect. 1. p. 208.

Malitia peccati commissionis non consistit in privatione rectitudinis debitæ actui, & actum consequente. Sect. 2. pag. 215.

Alijs rationibus probatur, malitiam peccati commissionis non consistere in privatione rectitudinis debitæ actui. Sect. 3. pag. 231.

Malitia peccati commissionis non consistit in privatione rectitudinis debitæ actui, debito morali ex lege. Sect. 4. pag. 249.

Solvuntur argumenta. Sect. 5. pag. 255.

Solvuntur argumenta confirmantia præcedens argumentum. pag. 267.

Prosequitur solutio argumentorum. p. 281.

Malitia peccati commissionis non consistit in privatione rectitudinis debitæ voluntati, nec in ulla alia privatione. Sect. 6. p. 305.

Malitia peccati commissionis consistit adæquate in positivo. Sect. 7. pag. 307.

Alia argumenta solvuntur. pag. 315.

DISPVT. V.

De prædeterminatione ad materiale peccati. pag. 328.

Vtrum

INDEX.

Vtrum Deus prædeterminet ad materiale peccati. Sect. 1. pag. 329.

Alia probationes, confirmationes, & resolutiones. pag. 343.

Alia probatio cum confirmationibus, & solutionibus. Sect. 2. pag. 355.

Alia probatio cum confirmationibus, & solutionibus. Sect. 3. pag. 372.

Alia probationes, & solutiones. Sect. 4. p. 392.

Probatur conclusio ab autoritate Tridentini, Scripturæ, & SS. Sect. 5. pag. 399.

Solvuntur argumenta, sect. 6. pag. 411.

DISPUT. VI.

An Deus influat immediate in peccatum? Sect. 1. pag. 436.

Solvuntur obiectiones. Sect. 2. pag. 446.

Alia obiectiones solvuntur. Sect. 3. p. 463.

Solvuntur obiectiones directe intendentes Deum velle entitatem peccati. Sect. 4. pag. 474.

An Deus sit causa physica per se peccati consentientis in positivo? Sect. 5. pag. 477.

DISPUT. VII.

De Peccato habituali, & originali. pag. 484.

Sententie referuntur. sect. 1. pag. 485.

Pecc

INDEX.

Peccatum habituale consistit in eo, quod peccatum sit commissum, & neque intrinsecè, neque extrinsecè sit condonatum. Sect. 2. pag. 498.

De peccato originali. Sect. 4. pag. 509.

In quo consistat essentia peccati originalis? Sect. 5. pag. 514.

An reviviscant merita per peccatum mortificata? Et idem de peccatis. Sect. 6. pag. 524.

An merita redeant quoad totum præmium gratiæ, & gloriæ, an quoad partem tantum? Sect. 7. pag. 534.

FINIS.

